A KISKUN ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2020

Az iskola neve:

Kiskun Alapfokú Művészeti Iskola

Az iskola székhelye: 6100 Kiskunfélegyháza, Darvas tér 10.

OM azonosítója: 102850

Az intézmény típusa:

alapfokú művészetoktatási intézmény

Az iskola alaptevékenységei: alapfokú művészetoktatás

Alaptevékenység szakfeladat rend szerinti megnevezése:

852031 Alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ágban
852032 Alapfokú művészetoktatás táncművészeti, képző- és iparművészeti, szín- és bábművészeti ágban

Az iskola működési területe:

Bács-Kiskun megye.

Az iskola fenntartója:

Alapító neve: Jankovszki Zoltán

6100 Kiskunfélegyháza, Bajza u. 54.

Fenntartó neve: KISKUN-MŰVÉSZ Közhasznú, Nonprofit Oktatási Kft.

6100 Kiskunfélegyháza, Bajza u. 54.

Bírósági bejegyzés száma, kelte: Cg.03-09-118456,
Kecskemét 2009. július 08.

Adószáma: 21806739 – 2 – 03

Statisztikai számjele: 218067390 – 8010 – 571 – 03

A pedagógiai program jogszabályi alapjai

2011.évi CXC.tv. a nemzeti köznevelésről
110/2012.(XII. 31.) Korm. rendelet.. a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról – NAT (Csak a felmenő rendszerhez)
A 32/1999. OM rendelettel módosított 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.
2020 NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályzók irányelvek és alapprogramok:
-27/1998. (VI.10.) Rendelet 1.sz. mell.: I.fejezet – Zene (Ütő (29-31. o.); 2.sz.mell. At Alapfofú Művészetoktatás Alapprogramja
Az 1/1998 OM rendelet 7. sz. melléklete: Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről.
3/2011.(I.26) NEFMI rendelet
20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 6-11 §-i.
Nkt. 26.§ (1)-(2) és (4)-(5) bek.
Műkr. 6-11. §
Az intézmény érvényes Szervezeti és Működési Szabályzata.

Öndefiníció:

„ A kiművelt ízlésű ember számára
a művészet gyönyört szerez , akár hangban
színben vagy mozgásban ! „
(Zsilinszky Mihály)

Ahhoz, hogy a gyerek a szépséget felfogja, megértse, nem elég csak a tehetség, tanulással kell a fogékonyságot megszerezni és tökéletesíteni. Az így megszerzett és idővel kialakult szépérzéket nevezhetjük méltán ízlésnek
Az ízlésnevelés a tanár egyik fő feladata a művészetoktatásban.

Szépséget vinni a mindennapi életbe – ez olyan tudomány, amit nem magától sajátít el az ember. Ezt a ritka ajándékot csak a gyermekkorból vihetjük át a felnőttkorba. Ezért olyan fontos, hogy széppé tegyük a gyermekkort, hogy megtanítsuk a gyermeket az öntevékenység, a környező világ, a tanulás és a társadalmilag hasznos munka, a viselkedés és a többi emberhez való viszony szépségeire. A szépnek, törekvésünknek, hogy társadalmi és politikai eszméinket valóra váltsuk, ösztönöznie kell az ember aktivitását, munkáját.

A Kiskun Alapfokú Művészetoktatási Intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és ipamrűvészet, valamint a színűvészet- és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejleszétését az alkotó és önkifejező képességeik kibontakozását, tehetségük gondozását.

Gyermekközpontúsága miatt a szülők és a tanulók szívesen választják az alapfokú művészetoktatás által kínált képzési formát.

Intézményünkben *1038 tanuló* részvételével folyik az alapfokú művészetoktatás, mely megalapozza a művészi kifejező készséget, a tehetséges, művészeti pályát választó tanulókat pedig felkészíti a szakirányú továbbtanulásra.

Tanáraink felkészültek, speciális tudással, képességgel, főiskolai, egyetemi diplomával rendelkeznek és változatos, izgalmas, érdekes, kreatív foglalkozásokat tartanak.
Tanulóink szempontjából nélkülözhetetlen a segítő-fejlesztő-ötletgazdag pedagógiai munka, mely során célunk, hogy a gyerekek örömteli, vidám, inspiráló légkörben bonthassák ki tehetségüket.

Kiemelt feladatunk az országos versenyeken való színvonalas szereplések folytatása.
Rendszeresen szervezünk nyílt napokat, hogy tevékenységünk két alappillére – a gyermekközpontúság és az igényes, minőségi munka – szilárd talajon álljon. A célok elérését meglátásunk szerint jól szolgálják a féléves rendszerességű, szemet-lelket gyönyörködtető *vizsgamunka kiállítások, bemutatók valamint a vidám, kellemes hangulatú őszi-tavaszi kirándulások, alkotónapok.*

Intézményünk az elmúlt *11 év alatt* egyéni arculatot alakított ki. Nagysikerű hagyományos rendezvényeink (Tánc Gála, Év Végi Kéző- és Iparművész Tárlat, Karácsonyi hangverseny, Könnyűzenei koncert és Év végi drámavizsga), nemzetközi és országos eredményeink, közszerepléseink a városban és a településeken rangot adtak számunkra.

NEVELÉSI PROGRAM

1. Pedagógiai alapelveink:

A Kiskun Alapfokú Művészetoktatási Intézmény nevelési programja és tantervi irányelvei szakosított pedagógiai alapdokumentum, mely az iskola pedagógiai tevékenységét írja le.
Pedagógiai programunk tartalmazza iskolánk sajátos nevelési célkitűzéseit, feladatait, szakterületeit és azok tanszakait, tevékenységi formáit, a pedagógiai tevékenység személyi, tárgyi feltételeit, eszközigényét.

A jelen dokumentum irányelveiben megfogalmazódik a művészeti nevelés célja, feladatai, a gyermek művészeti képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához szükséges feltételrendszer, a különböző művészeti területek, szakok és tanszakok programjai, tevékenységi formái, követelményei, valamint a művészetpedagógus feladatai.

A nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kölcsönhatás van,
A nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a növendék aktivitásának kibontakozásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében,
Alkotó pedagógiai klíma megvalósítására törekszünk, melynek jellemzői egyfelől az igényesség, másrészt a növendékek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság,

Lehetőséget kell adni minden általunk művelt tanszak egymás közti megismertetésére, bemutatására.
További fontos cél: kihasználni a különböző szakterületekről verbuválódó tantestület szakmai egymásra hatását, törekedni kell az oktató-nevelő munkában egymástól szerzett ismeretek saját szakmabeli hasznosítására.

Fel- és megismertetni a tanulókkal a művészeti ágak komplexitását, egymást kiegészítő és erősítő hatását, ezzel érdeklődést ébreszteni bennük a társművészetek iránt.
Az iskolavezetés célja az itt dolgozó kollégák meglévő szakmai ismereteinek bővítése, valamint a további szakpárok képzésében való részvétel lehetőségének a megteremtésével a legmodernebb művészetoktatás alapjainak lerakása.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók zene- mozgás – képző- dráma és színjátszás műveltségének sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, kézügyességének előadóképességének fejlesztésére, gazdagítására.
Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevelni a célunk, hozzájárulni, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészet iránt. Feladatunk még a tanulók kreativitásának, improvizációs képességének, készségének kibontakoztatása.

Minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az önmegvalósítás lehetőségét.
A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a gondolkodási képességeket, az érzelmi-akarati jellemzőket, a testi és lelki egészséget egyaránt gondozzuk.
A tehetségek fejlesztését kiemelten kezeljük, a kreatív képességek kialakításához pozitív környezeti hatásokat (motivációs tényezőket: kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, szorgalom, kitartás, becsvágy) biztosítunk;
A kommunikációs- és viselkedéskultúra elsajátításával kialakítjuk a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét.
Reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány illetve pálya kiválasztását;

Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét, valamint más kultúrák, szokások megismerését.

2. Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai

Az iskola elsődleges célja az ismeretátadás, értékközvetítés, személyiségformálás, másodlagos célja az, hogy lehetőséget teremtsen az iskola tagjainak baráti kapcsolatok kiépítésére, az olyan alapvető szükségletek kielégítésére, mint a szeretet, az elfogadás, biztonság, megbecsülés, önbecsülés, mely alapvető szükségletei az embernek és az ember önmegvalósításának.
A tanítási-tanulási folyamat során strukturált tudást közvetítünk: az ismeretek megszerzésének, a megértés, az alkalmazás, a magasabb művészeti szintű illetve új körülmények között alkalmazás képességének kialakításával (kreativitás).
A személyiségfejlesztés céljait szolgálja a művészeti tevékenységre nevelés, a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarati, esztétikai stb.) és a szükségletek alakítása.
A tanulási tevékenység közben és a tanulói közösségi élet során fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, kommunikációs képességeit, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját;

Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése áll: meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden egyes gyermekben személyiségének saját értékeit.
Arra törekszünk, hogy növendékeinkben kialakuljon a reális önértékelés képessége, a teljesítmény- és sikerorientált beállítódás, az egészséges önbizalom.
A tehetséges növendékeink számára biztosítjuk kognitív érzelmi és szociális szükségleteik kielégítését (kognitív: lehetőség az önálló, önirányított önfejlesztésre, lehetőség a tapasztalatszerzésre, hatékony tanulási készségek kialakítására; érzelmi szükségletei: bátorítás az elmélkedésre, kérdésfeltevésre, kockázat-vállalásra; szociális szükségleteik: megtanulják az emberek tiszteletét, el tudják fogadni másságukat);
Valljuk, hogy a tehetség önmagában nem feltétlenül érték, csak akkor, ha a személyiség fejlődése legalább annyira lépést tart a tehetséggel; nevelésünk tehát az egyoldalúság ellensúlyozására a tehetség és az egész személyiség harmóniájának megteremtésére törekszik;

Pedagógiánk alapvető célja egyrészt, hogy a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú növendékeket - képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítsünk fel a továbbtanulásra és a társadalomba való majdani beilleszkedésre, másrészt arra törekszünk, hogy növendékeink képesek legyenek a művészetek befogadására, értésére és művelésére, minél több művészeti ág iránti érdeklődésre, nyitottságra; művészetszerető, művészetpártoló emberekké váljanak és képesek legyenek művészetbaráttá nevelni környezetünket.

3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai

- Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés áll, az egyéni képességek kibontakoztatása;
- A tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített és ezáltal motivált munkában kell fejleszteni a növendékek felelősségtudatát, a kitartás képességét és az érzelemvilág gazdagodását;
- Tudatosítani kell a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- Erősíteni kell a humánus magatartásmintákat, szokásokat, a jellem formálásával szolgálni a gyermek személyiségének érését;
- Tudatosítani kell növendékeinkben a közösség demokratikus működésének értékét és jellemző szabályait;
- Olyan helyzeteket kell teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét;
- Fogékonnyá kell tenni gyermekeinket saját környezetük, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt.
- Erősíteni kell az Európához való tartozás tudatát és egyetemes értelemben is késztetni más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;
- Intézményünk feladata, hogy felkarolja a Bács-Kiskun megyei ifjúság művészeti nevelését, s ezzel egyidejűleg hagyományainak ápolását, kulturális értékeinek megőrzését és népszerűsítését.

4. A nevelő-oktató munkánk pedagógiai eljárásai

- Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően visszajelzést, értékelést adunk a tanulók / növendékek fejlődéséről. Segítjük az önfejlesztő stratégiájuk alakításában őket.

- Kiskorú növendékeknél fokozatosan vezetjük át őket a játékközpontú cselekvésekből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez (aktív részvétel az ismeretszerzésben), a feladat- és problémamegoldáshoz;
- Fejlesztjük a növendékek kreativitását, gondoskodunk egészséges terhelésükről, követjük érési folyamatukat, személyre szóló, fejlesztő értékelést adunk róluk;
- Értelmi és érzelmi alapozással formáljuk a személyiség erkölcsi arculatát, megismertetjük, gyakoroltatjuk a helyes magatartásformákat;
- Erősítjük a kortárskapcsolatokat;
- Formáljuk meggyőződésüket; előadások, magyarázatok, beszélgetések, önálló és közös elemző munkák, viták segítségével

5. Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei

A tanulók szociális érdeklődésére, képességeire épülve végezzük pedagógiai tevékenységünket a tehetségek gondozására és a személyiség gazdagodására irányultan.

A pedagógiai eszközök megválasztásában kitüntetett szempontok:

1. minden gyermek számára, az életkori jellemzők figyelembe vételével, képességeinek, érdeklődésének, valamint távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat biztosítani;
2. személyes példamutatással neveljük növendékeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.

Intézményünkben az alábbi csoportosításban az alábbi nevelési módszereket, eszközöket alkalmazzuk:

3. A meggyőzés, a felvilágosítás és a tudatosítás módszerei;
4. A tevékenység megszervezésének módjai: megbízás, ellenőrzés- értékelés, játékos módszerek, gyakorlás;
5. A magatartásra ható módszerek:

- ösztönző módszerek: helyeslés, bíztatás, elismerés, szereplési / bemutatkozási lehetőség, dicséret, oklevél, osztályozás, jutalmazás,
- kényszerítő módszerek: felszólítás, kizárás az iskolából,
- gátlást kiváltó módszerek, melyek a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célozzák: ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás.

A nevelési módszerek különböző formái, változatai közül az alábbiakat alkalmazzuk leginkább:

6. nyelvi (verbális) eszközök: beszéd, beszélgetés, mely lehet: szabad vagy irányított, spontán vagy tervezett, egyéni vagy csoportos;
7. nem nyelvi (non verbális) eszközök: mimika, szemmozgás, tekintet, test-helyzet, mozdulatok; gesztusok

6. Az egyes művészeti tevékenységek cél- és feladat-rendszereinek meghatározása

Zeneművészet

Az alapfokú zeneoktatás alkalmat ad az érdeklődő ás fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző zenei – hangszeres területeken való jártasság megszerzését.

A zeneoktatás a különböző zenei stílusok sajátosságait a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása). A zenei olvasás, írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése. A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása. Rendszerezett zenei ismeretek, zenei műveltség átadása. A zenei műszavak és jelentésük megismertetése. A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése. A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése. A tanuló aktív muzsikálásra való nevelése, amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusokban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

Cserekapcsolatok létesítése hazai és – lehetőség szerint – külföldi zeneoktatási intézményekkel.

Táncművészet:
A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.
A táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, ritmusérzékének, hallásának, tér-és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Kibontakoztatja az improvizatív képességet, a kreativitást.
Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket.

Képző- és iparművészet
Képzőművészet tanszakos tanulóink az előkészítő év folyamán vizuális alapismeretekre tehetnek szert, majd az alapfokú képzés keretében megismerkedhetnek a rajz – festés – mintázás és a képalkotás többféle módszereivel, eszközeivel.
A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók korának megfelelő vizuális műveltség kialakításában. Készítse fel a digitális képalkotásra, a fotóval látás képességére.
A vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti területeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket.
Szín- és bábművészet
A képzés lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére**,** ismereteinek gyarapítására, művészeti kifejező készségének kialakítására, a szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására.
Célja, hogy különböző dramatikus tevékenységformában, képességfejlesztő gyakorlatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációját.
Folyamatos fejlesztő tevékenység során a tanuló váljon képessé a dráma és a színház befogadására, értelmezésére, színházi produktum létrehozására.

Készítsen fel:
- drámai szövegek értő olvasására
- színházi technikák tudatos alkalmazására
- improvizációra
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- színészi játékra
- szerepek megformálására
- rendezői instrukciók alapján végzett munkára
- színházi előadások elemzésére, élvezetére

7. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiség: olyan egyedi és megismételhetetlen, dinamikus, funkcionális rendszer, mely veleszületett testi és idegrendszeri sajátosságai bázisán, a társadalmi és természeti környezettel való folytonos kölcsönhatásban, állandó fejlődés és változás folyamatában „én tudata” birtokában többé-kevésbé tudatos viselkedésválasztással határozza meg önmagát.
A személyiséget a biológiai tényezők (öröklés) és a környezeti, nevelési hatások - egymással szoros kölcsönhatásban - együttesen határozzák meg. A környezeti hatások befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és miképpen valósul meg. Ezen tényezők között a legjelentősebb a nevelés-oktatás személyiségformáló hatása.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok négy területre bonthatók:

a) az értelem kiművelésére (kognitív kompetencia)

b) segítő életmódra nevelésre (szociális kompetencia)

c) egészséges és kultúrált életmódra nevelésre
(személyes kompetencia)

d) a szakmai képzés alapozására (speciális kompetencia)

Az alapfokú művészetoktatás ezen területek gondozására nem azonos súllyal biztosít lehetőséget. Képzési rendszerünkben az első és a negyedik terület kap nagyobb hangsúlyt.
Személyiségfejlesztést akkor végezhetünk eredményesen, ha ismerjük tanítványainkat és tisztában vagyunk a kitűzött célokkal, valamint helyesen választjuk a fejlesztés módszereit.
Célunk érett, konstruktív személyiség létrehozása. Legfontosabb vonásai: szeretet, bizalom, mások iránti tisztelet és megbecsülés, perspektíva, együttérzés, empátia, önmegvalósítás igénye, elevenség és dinamizmus, belső aktivitás.

Alapvető iskolai módszerek a tanulók megismeréséhez: beszélgetések, célzott megfigyelések, a tanulói munkák elemzése, a felmérések különböző fajtái. A személyiségformálás elengedhetetlen része az önértékelés fejlesztése. Erre az egyik legjobb módszer a szóbeli kommunikáció.
A tanári vélemény akkor motiváló, ha először a pozitívumokról ad visszajelzést, csak azután szól a hiányosságokról.
A szóbeli megnyilatkozások bővítik a tanuló szókincsét, fejlesztik a metakommunikációs képességeket. A határozott fellépés kialakításában is pozitívan hatnak.
Az iskola sajátosságából adódóan fejlesztő hatásúak: a koncerteken való szereplés, a közösségi és egyéni kiállításokon való részvétel, a pályázatok adta lehetőségek széleskörű kihasználása.
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és eszközökből vezetjük le.
A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészetek táplálják a növendékek kialakuló érzésvilágát, egyfajta minőségre való igényességet alakítanak ki bennük, s egyben szűrőként is szolgálnak az őket ma érőing erözönben.

A művészeti nevelés biztosítja a személyes tapasztalatszerzést, mint tanulási módszert. A tanulók élményszerűen tapasztalják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét.

A művészeti neveléssel lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden tanuló élje át bármely területen a siker élményét, és ezzel fejlődjön önismerete és erősödjön egészséges önbizalma.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a növendékekben a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség. A művészeti nevelésünk megalapozza a tanulók esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A művészeti oktatás által létrejött pozitív élmények hozzásegítenek azokhoz az emberi tulajdonságokhoz, magatartási szokásokhoz, amelyek a műveltség területén az eredményes haladás, szereplés összetevői. A művészeti oktatás nevelő hatását lemérhetjük a közismereti tárgyak mindegyikével, a tanulók magatartásában, értelmi, etikai, esztétikai fejlődésében.

A naponkénti gyakorlások, művek, koreográfiák megtanulásának eredményeképp fejlődik a memória, a motívumsorok, dallamok és dalszövegek naponkénti memorizálása edzi a bevésés képességét. A kiművelt növendék mozgáskultúrája is hatványozottan fejlődik. A tempó és dinamika betartása, a tánclépések megtanulása a figyelem, a koncentráció állandó munkáját igényli, ezeket fejleszti. A koreográfiák előadása különös figyelem-összpontosításra és rendre is szoktat. A vizuális képességek elsajátítása nagyban befolyásolja a körülöttük levő vizuális élmények minőségi befogadását. A művészeti iskolába járó növendékek „szép” iránti elkötelezettsége, igényessége fokozatosan megnyilvánul a munkához való hozzáállásukban és a magatartásuk kulturáltságában is.

8. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja.

Követelmények:

- Legyenek a tanulók nyitottak, megértők különböző életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsüljék meg ezeket
- Ápolják közvetlenül is a nemzetközi kapcsolatokat
- Kapcsolódjanak be a tanulók a közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
- A tanulók szerezzenek tapasztalatot a környezeti konfliktusok közös kezelésében, megoldásában.

Iskolánkban a zene-, táncművészeti , képzőművészeti és színjátszás ágak jellegénél fogva egyéni és csoportos órák vannak. Ebből következően a növendékeknek számos alkalommal van lehetőségük közös produkciókkal közönség elé állni.

Ezen alkalmakkor kidomborodik a tanulók egymásrautaltsága, hiszen a csoport sikere az egyéni produkciókon is múlik. A rendszeres kemény munka mellett növendékeinknek igényük van arra, hogy szabadidejük egy részét is együtt töltsék. Fontosnak tartjuk, hogy nyári szabadidejüket táborozásokkal, külföldi utakkal színesítsük, amelyek nemcsak a szakmáról szólnak, hanem az egységgé, közösségé kovácsolódás élményét tartjuk szem előtt. Ez mindenképpen fokozza a közösségérzést, a közösségért való munkálkodást is. A művészeti képzés során végzett közös táncolás, a színjátszás, s az alkotás öröme, mind-mind közösség- és személyiségfejlesztő hatással bír.
Tapasztalatainkból tudjuk, hogy a növendékekkel tett kirándulások, más településeken való szereplések, más települések művészeti csoportjainak fogadása, baráti kapcsolatok, ismeretségek kialakulásának lehetőségét hordozzák magukban.

Iskolánk meghatározó alapelve a gyermekközpontúság.

Az iskola az egyes gyereket állítja a nevelés középpontjába. A pedagógusok személyes kapcsolataikkal, egyéni bánásmóddal teremtik meg a feltételeket az egyén fejlődéséhez. Az egymást választó, közösen tevékenykedő gyerekek – ha erre igényük megvan – közösséggé válhatnak.

Ezeket a törekvéseket segítjük, hogy az egyének a normát közvetítő közösségben megalapozhassák szuverenitásukat.A gyermekek számára törekszünk a testi biztonság mellett, az érzelmi biztonság megteremtésére is. Minden tanuló érezze jól magát az iskolában, vegye körül kellemes környezet. A gyerekek egyéniségéhez empátiával, azt elfogadva közeledünk. A fejlesztésükhöz igénybevett időt optimálisan hasznosítjuk. Fontosnak tartjuk, hogy az iskolában értelmes rend és fegyelem uralkodjék.

A gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődéséhez kedvező és inger dús környezetet teremtünk. Segítjük őket eligazodni az információk világában. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a személyességnek. Nagyra értékeljük a pedagógus személyes hitelességét és példaadását.

A tanár felelőssége, hogy mindenki számára a neki éppen legmegfelelőbb ismeretet és képzést nyújtsa. Minden gyerek azt kapja, ami számára a legfejlesztőbb.

A szülőkkel való kapcsolattartás igen fontos. A szülők igénylik a fegyelmezett munkára, igényességre nevelő pedagógiai programot, melyben kiemelt helyen kell, hogy szerepeljen a tanulmányi munka.

Pedagógiai munkánk során az emberi értékek és személyes tulajdonságok kiemelt fontosságúak.

Szociális hátrányok leküzdése

A gyerekek védelmét, pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó támogatását a törvény biztosítja.

A törvényi szabályokon túl kiemelt feladatai közé tartozik az iskolának az átmenetileg vagy tartósan rossz helyzetbe került családok gyermekeinek támogatása, a lemorzsolódás megakadályozása.

Külön figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű tehetséges tanulókra. Pályázatokon, versenyeken való részvétellel hátrányaikat csökkentjük.

A gyerekek jelenlegi értékválasztásának jellemzői:

A gyerekek értékválasztását és személyes tulajdonságait iskolai gyakorlatunkban két motívum befolyásolja: a napjainkban folyó értékátrendeződés és a családok kultúraközvetítő képessége.

A családok életstílusa, kulturális szintje erősen differenciált. A tanulók neveltsége, magatartása és munkakultúrája is ezt a változó képet tükrözi. Naponta tetten érhetők az értékátrendeződés negatív

tendenciái. Csökken a családok mintaadó szerepe, s felértékelődött a gyerekek társas kapcsolatainak hatása. Egymás között szabadosabbak. Ezért is fontos hangsúlyozni az interperszonális kapcsolatok szerepét. Az esetlegesen ingerszegény otthoni környezet nem segíti az érzelmi gazdagodásukat.

9. A tehetség, képesség, kibontakoztatásást segítő tevékenységek

Intézményünk alapvető funkciója: a tehetségek gondozása, veleszületett vagy szerzett képességeik továbbfejlesztése, megtalálni számukra azt az „utat", amelyen elmélyülten és eredményesen törhetnek előre és az átlagosat túlhaladó teljesítményekre képesek.

A tehetség a harmónia iránti sajátos igény megmutatkozása. A tehetséges ember az átlagosnál érzékenyebb a diszharmóniára, ezáltal késztetést érez a rend helyreállítására. A tehetséges tanulók mind a képességek, mind a viselkedés, a magatartás terén eltérnek az átlagtól. A tehetséges tanuló nagyobb figyelmet, több toleranciát és megértő törődést igényel a nevelőtől.

A tehetséges gyerekek nem egyformák. Legfontosabb személyiségjegyük az eredetiség. A kreatív gyermekekre általában magas fokú tudásvágy, kíváncsiság, belső teljesítménykényszer, nagyfokú autonómia, önbizalom, szabad kommunikációra törekvés, csökkentett mértékű alkalmazkodás, az elnyomás és a korlátozás elleni védekezés, a szociális korlátok áthágása jellemző.

A tehetséggondozásban nincs egy igazi út, amely minden gyermek számára járható. Az, hogy milyen programokkal és módszerekkel lehet egy-egy tehetséges gyerekkel vagy csoporttal foglalkozni csak bizonyos információk birtokában lehetséges megtervezni.
Ezek:

- az érintett gyerek, gyerekek kora
- milyen szinten állnak, mit tudnak?
- milyen motivációk inspirálják, milyen a feladat iránti elkötelezettségük?
- mit tud a pedagógus szakmailag nyújtani?
- mennyiben lehet számítani a családi háttér támogatására?
- milyen feltételrendszer mellett dolgozik a pedagógus?
- mennyi időt és energiát tud és akar befektetni ebbe a munkába a pedagógus?
- milyen elismerés és kik részéről várható a nevelő extra teljesítményéért?

Mindezek tisztázása után a növendékek, szülők bevonásával a lehetséges módszereket közösen megválaszthatjuk.
Ezek:

- „minőségi" csoportba irányítás (egyénenként eltérő időben) kimagasló tehetségek esetében.
- Évugratás, vagy léptetés: amikor egy tanévben esetleg 2 év anyagát is minden nehézség nélkül képes elsajátítani a gyermek.
- Gazdagítás, dúsítás: hogy a tanévi anyagot az idő 2/3-a alatt sikerül feldolgozni és a fennmaradó 1/3-nyi időben a növendékek egyéni fejlesztő programokkal dolgoznak.

A művészi képességek (rajz, zene, táncművészet stb.) rendszerint korán megmutatkoznak, de a motivációs akarati tényezőktől, a környezet serkentő-gátló hatásától is függ, hogy lesz-e belőlük művészi tehetség.

A tehetségek megmutatkozásának, bizonyításának, a tehetség mértékének megállapítására alkalmas tevékenységi formák az alábbiak az egyes művészeti tanszakokon:

- pályázatokon való részvétel (nemzetközi, megyei, városi szinteken) – minden tanszak,
- versenyeken való részvétel (házi, városi, országos, nemzetközi) – minden tanszak;
- külső rendezvényeken (más iskolai, városi, külföldi) való szereplés – tánc, színjáték tanszakok,
- gálaesteken, tanévzárókon történő fellépések – tánc, színjáték tanszakok,
- helyi tárlatokon való bemutatkozás – képző és iparművész tanszakok;
- szaktáborokon való részvétel – minden tanszak.

Az alapfokú művészetoktatás az érzékeny és értő közösségnevelést tűzte ki célul. Műélvezői magatartásra szoktat, de természetes, hogy akiben erőteljesebb kreatív energiákat fedez fel, azt minden módon segíti abban, hogy megtehesse első lépéseit a művészpálya felé. Iskolánk kreativitásra sarkalló közeg. A tehetségek oktatása nem pusztán a tantervi keretek közé szorított információ-közvetítésből áll, sokkal inkább olyan folyamatként kell felfogni, amely állandó tökéletesítésre ösztönöz az egyén saját képességeit, készségeit illetően.

A tehetséggondozás feltételei:

- a tehetségek kutatása, felismerése;
- megfelelő tárgyi-technikai feltételek biztosítása;
- napi kapcsolattartás az azonos növendéket oktatók-nevelők között;
- olyan oktatási légkör biztosítása, amely leküzdi a kreativitással szembeni akadályokat (pl.: az elmagányosodás érzését, kortársak megvetését, hibáktól való szorongás érzését, stb.);
- a tehetséges pedagógusok, akik nélkül eredményesen nem lehet tehetségeket nevelni-oktatni.

A tanári munka professzionális szakma. Azt a pluszt, amitől sokan alkotó művészetnek is tekintik - a pedagógus személyisége adja hozzá. Felelőssége abban áll, hogy a reá bízott minden ember egyedi és megismételhetetlen. Ezért az e „szakmát művelők személyisége és erkölcsi arculata oly mértékig feltétele a sikeres pályafutásnak, mint a szaktudásuk".

10. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos pedadógiai tevékenységek

Alapelv: az intézményben olyan légkört, olyan igazgatási, pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, tanuló származása, színe, vallása, nemzeti etnikai hovatartozása vagy bármilyen megkülönböztetés miatt hátrányos, megkülönböztetett helyzetbe kerüljön.

A pedagógiai tevékenység során mindenki részére biztosítani kell a fejlődéshez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a gyermek képességeit, tehetségét kibontakoztassa, és szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.
A művészetoktatási intézménybe jelentkezők között kevés a veszélyeztetett tanuló. A veszélyeztetettség leginkább anyagi természetű: a szegénységgel kapcsolatos helyzet az utóbbi években nem igazán javul, továbbá egyre több a csonka családok száma, ami szintén magában hordozza a veszélyeztetettség lehetőségét. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az intézmény vezetője felel.

Ezen túl a csoportvezető feladata, hogy idejében felismerje a tanulók veszélyeztetettségét és lehetőség szerint segítséget nyújtson.
Az ifjúságvédelmi munka alapfeltétele a szülőkkel, a tanulókkal, valamint az általános iskolával, középiskolával való őszinte és folyamatos együttműködés. A kapcsolattartás szervezeti előfeltételei a Szervezeti és Működési Szabályzatban kerülnek rögzítésre. Ennél is lényegesebb az a közvetlen, informális kapcsolat, amely a legkényesebb problémák megbeszélését is lehetővé teszi.

Tantestületünk mindennél fontosabbnak tartja a megelőzést, a szenvedélybetegségekkel, a fiatalkori bűnözéssel és az egyéb reális veszélyekkel kapcsolatosan egyaránt. Az utóbbi esztendők legégetőbb társadalmi gondja a drogfogyasztás, aminek a veszélyeire föl kell készítenünk a tanulókat. A táncosok között nem népszerű a dohányzás, azonban tudatosabbá teszi a tanulókat, ha a dohányzástól való elrettentést ismeretterjesztő előadásokon is folytatjuk. A megelőző tevékenység központi színtere közösségi szinten általában a csoportfoglalkozás, az egyének szintjén a nyílt, személyes beszélgetés. Mindennek háttere az oldott, nyugodt, szeretetteljes iskolai légkör, amely a tanulót nemcsak a védelmező közösség tagjává avatja, de a tőle elvárható teljesítményekre is ösztönzi.

11. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása

Mivel intézményünk tevékenysége alapvető és mindenki által könnyen elsajátítható mozgássorok elsajátítására épül, melyekben lehetnek szabadabb, improvizatívabb elemek, a tanulási kudarc fogalmával nem kell találkozni. Lesznek lassabban haladók, kevésbé eredményesek, de a mozgás szeretetét és a táncolás élményét, a *„Bárhol, bárkivel, bármit tudok táncolni érzését"* minden gyerek elérheti.

12. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az intézményfenntartó alapítói szándékának megfelelően az intézményhasználók szociális terheinek csökkentése érdekében az alábbi lehetőségeket biztosítja: A hátrányos helyzet alapvetően egészségi,

szociokultúrális vagy anyagi természetű lehet. Mivel a Kiskun Alapfokú Művészetoktatási Intézmény működési területe

• különösen a kistelepüléseken létrehozott telephelyek tekintetében – Magyarország anyagilag hátrányos helyzetű térségében alakul, figyelembe kell vennünk a családok anyagi teherbírását. Ezért tanulóktól beszedhető taneszköz-használati díj - mely anyagilag további terheken róna a családokra- beszedésétől eltekintünk. Ennek fejében vállaljuk, hogy a költségvetésben így keletkezett hiányt pályázatokkal és szponzorok megnyerésével kívánjuk betölteni. Ezen túl egyéni elbírálás alapján - az anyagi lehetőségek függvényében támogatható az arra rászoruló tanuló:

- A képzéshez kapcsolódó kulturális programok belépőinek egyéni támogatását.
- A tanórán kívüli alkalmi továbbképzések költségei (oktatói díj, utazás, belépő)
- Tanulmányi kirándulás, nyári tábor költségei
- Egyéni versenyruhák megosztott költsége

A művészetoktatási intézmény tantestülete úgy véli: minden lehetséges eszközzel el kell érni, hogy a művészeti oktatás ne a társadalmi helyzet, a vagyon, hanem a belső motiváltság, a tehetség és kitartás alapján legyen a felnövekvő nemzedékek osztályrésze.

Mindenképpen segítenünk kell a hátrányos helyzetű tanulók intézményünkbe való bejutását és itteni fejlődését, hiszen a művészeti oktatás a hátrányok megszüntetésének fontos színtere.

13. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, fejlesztése

Intézményünk pedagógiai programjában meghatározott céljaink elérése érdekében nevelő-oktató munkánkat úgy szervezzük, hogy a törvényi előírásoknak megfelelően azok a tanulók érdekeit és a szülők elvárásait szolgálják.

A tanulók és a pedagógusok együttműködésének fórumai

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról, azt őket érintő kérdésekről

- az iskola telephelyenként kijelölt pedagógusa és
- a főtárgyi szaktanár folyamatosan tájékoztatja,

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzeten keresztül írásban) tájékoztatják.

Szülő és a pedagógusok együttműködésének formái:

Szülői értekezletek feladata:

A szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása, a szülők tájékoztatása

- az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról,
- az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
- a helyi tanterv követelményeiről, az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
- saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról, a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról, a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

Gyakorisága: tanévenként legalább kettő alkalommal.

Az első a tanévkezdés nehézségein igyekszik könnyíteni, kitűzi a tanév nevelési és oktatási céljait, a szülőkkel közösen kialakítja az éves programot.

A második összegzést ad az elmúlt tanévről, az év során tapasztaltak megbeszélésével, az addig végzett nevelő-oktató munka értékelésével foglalkozik.

Szükség esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk (rendkívüli esemény, külföldi utazás, rendezvények, stb.)

Az iskola részéről részt vesznek a tanszaki főtárgyi tanárok, az igazgató vagy helyettese.

Fogadóóra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)
Minden pedagógus havi egy alkalommal a szülők rendelkezésére áll.

Nyílt tanítási napok
Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és a közösség iskolai életéről.
Gyakorisága évi egy-két alkalom.

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

Írásbeli tájékoztató
Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy csoport egészét érintő programokról. Eszköze a tájékoztató füzet, a postával kézbesített levél, a faliújság.

Iskolai rendezvények, bemutatók,
Versenyekre, fellépésekre való szülő kíséret,
Alkalmi beszélgetések,
A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

A KÉPZÉS RENDJE

Beiskolázás:
Korhatára: a 6. évet a beíratás évének december 31-ig betöltött és 22 évet be nem töltött tanuló
Képzési idő: 12 év (maximálisan)
A képzés szakaszai (tagolódása)
előképző: 2 év,
alapfok: 6 év,
továbbképző: 4 év.
Tanszakok:
zeneművészet
- magánének
- gitár
- zongora
- furulya
- fuvola
- klarinét
- fagott
- trombita
- ütő
- kürt
- harsona
- tenor- és baritonkürt
- tuba
- népi hegedű
- népi furulya
- népi ének
- citera

táncművészet
klasszikus balett
modern- és kortárstánc
társastánc
néptánc
képző- és iparművészet
grafika
festészet
kézműves
kerámia
tűzzománckészítő
fotó-film

színművészet-bábművészet
színjáték
A képzés formája a tanszakokon **egyéni** és **csoportos oktatás.**
A csoportalakítás szempontjai:
A jelentkezők számának függvényében lehet homogén vagy heterogén a csoport.
Csoportlétszám: 20 fő
Ha a telephelyen egy tanszakon, egy évfolyamon csak egy osztály indul, akkor a maximális létszám 10-20%-kal túlléphető fenntartói engedéllyel.
A képzés kimenetei
művészeti alapvizsga: az alapfok befejeztével,
művészeti záróvizsga: a továbbképző befejeztével.

14. Működési feltételek, fejlesztések

A Kiskun Alapfokú Művészeti Iskola a KISKUN-MŰVÉSZ Nonprofit Kft. fenntartásában működik. Az intézmény működéséhez szükséges anyagi eszközök fő forrását az állami normatív költségvetési hozzájárulás biztosítja. A más forrásból származó bevételek (pályázatok, térítési díj) az intézmény költségvetésének elhanyagolható részét képezik. Az intézmény éves költségvetésének legnagyobb részét a személyi juttatások és annak járulékai, valamint a bérleti díjak teszik ki, a fennmaradó költségek pedig a dologi juttatások.

A nevelő-oktató munka tárgyi feltételei*A nevelő-oktató munka tárgyi feltételei a helyiségek, azok berendezési tárgyai és a tanszakok speciális taneszközei mindenben megfelelnek a jogszabályi előírásoknak. (Ezek részben bérelt, részben saját tulajdonú eszközök).*

Iskola épületek:
Az oktatás az intézménynek saját tulajdonában lévő ingatlanban, és bérelt helyiségekben folyik (bérleti szerződések rendelkezésre állnak). A bérelt helyiségek a törvényben meghatározott feltételekkel rendelkeznek.

- öltöző (női, férfi),
- mellékhelyiségek (női-férfi),
- eszköz és jelmeztár (szertár),
- csoportos oktatásra szolgáló helyiségek (tantermek, próbatermek) a csoportok számához és létszámához igazodva.

Eszközök:
A tanszakok működésének törvényben előírt eszközei és berendezései, alapvető technikai és szemléltető eszközei biztosítottak (részben saját tulajdon, részben bérlet útján). (Intézményünk telephelyekre lebontott eszköz – és felszerelési jegyzéke a művészeti ágak tantervi programja után tekinthető meg.)

Könyvtár:
Iskolánk a működés tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása érdekében iskolakönyvtárral rendelkezik, amely a művészetoktatás feltételeihez igazodva rendelkezik a tanszakok igényének megfelelő könyvekkel és tanári segédletekkel.

Fejlesztések:
A taneszközök fejlesztése és karbantartása folyamatosan történik.
A nevelő-oktató munka személyi feltételei
Pedagógusaink a törvényben előírt felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek.
Az intézmény jelenlegi képzési feladatait főállású, részmunkaidős és óraadó pedagógusok látják el.
Pedagógus továbbképzés
Intézményünkben a pedagógusok továbbképzésének az alábbi céljai vannak:

- a meglévő, korábban szerzett ismeretek további mélyítése,
- a munkakör betöltéséhez szükséges végzettség megszerzése,
- a pedagógiai program színvonalas végrehajtásához szükséges ismeretek megszerzése, valamint felkészülés a minőségbiztosítási program megvalósítására.

Az iskola konkrét továbbképzési programját külön dokumentum tartalmazza
15. Az iskola ellenőrzési- és értékelési rendszere
Az intézmény munkájának ellenőrzése
Az ellenőrzés célja a végzett munka értékelése, a nevelés-oktatás eredményességének

megítélése, a működés jogszerűségének vizsgálata és biztosítása. Pedagógus életpálya építése.Ezt a feladatot az intézményben létrehozott Belső Ellenőrzési Csoport (BECS) végzi. Tagjai: igazgató, ig. helyettes, tanszakvezető pedagógus. Fő feladata az intézményi, a pedagógusi önértékelés, a tanfelügyeleti és szakértői értékelések előkészítése, megszervezése. Részletes terve az évi munkaterv részét képezi.

A belső ellenőrzés feladatai:

Szakmai tevékenységgel összefüggő ellenőrzési feladatok (nevelő-oktató munka ellenőrzése). Eredménye a pedagógus életpályára felkészítés.
Gazdálkodási tevékenységgel kapcsolatos ellenőrzési feladatok (munkaerő-bérgazdálkodás, készlet- és energiagazdálkodás, tárgyi eszközgazdálkodás, érdekeltségi rendszer stb.)
A folyamatos belső ellenőrzés megszervezéséért, hatékony működéséért az iskola igazgatója mint vezető és mint a BECS tagja a felelős.
A belső ellenőrzési rendszer átfogja az iskolai nevelő-oktató munka egészét az intézmény, mint költségvetési szerv egész tevékenységét és biztosítja az ellenőrzés során felmerülő hibák, helytelen intézkedések kellő időben történő feltárását, fokozza a munka hatékonyságát.

Az iskola belső ellenőrzésekor az alábbi követelményeket kell figyelembe venni:
segítse elő a nevelés-oktatás hatékonyságának javulását: a tantervi követelményeknek megfelelően kérje számon az eredményeket a pedagógusoktól, segítse elő a szakmai, gazdálkodási és egyéb feladatok legésszerűbb, leggazdaságosabb ellátását, továbbá a belső rendet, a tulajdon védelmét, legyen a fegyelmezett munka megvalósításának eszköze, támogassa a helyi kezdeményezéseket, ugyanakkor kellő időben jelezze az intézmény működése során felmerülő megalapozatlan, helytelen intézkedéseket, hibákat, az ellenőrzés tartsa tiszteletbe a nevelők módszertani önállóságát, ezáltal az elért eredmények tükrében értékelje tevékenységüket.

Az ellenőrzés szintjei:
Az intézmény ellenőrzési terve rendelkezésre áll, tartalmazza az ellenőrzés szintjeit:

- igazgatói,
- igazgatóhelyettesi
- ellenőrzési csoport tagjai.

Az ellenőrzést végzők éves terv szerint dolgoznak, jelentési és beszámolási kötelezettségük van az igazgató számára.
Az ellenőrzés jellege lehet: időszakos, állandó, kiemelt, speciális, bejelentett, bejelentés nélküli, alkalomszerű. A cél határozza meg a jellegét.
Az ellenőrzés lebonyolításának legfontosabb szabálya a tervszerűség.

Az ellenőrzési terv az alábbiakat tartalmazza:

- az ellenőrizendő területeket, szaktárgyakat, szervezeti egységet,
- az ellenőrzés célját (témaellenőrzés, célellenőrzés, utóellenőrzés),
- az ellenőrzés jellegét,
- az ellenőrzés formáját,
- az ellenőrzést végző személy, személyek megjelölését,
- az ellenőrzendő időszak megjelölését (kezdő és befejező időpontját).

Az ellenőrzés formái változatosak, a bennük való választás függ az ellenőrzés területétől és az ellenőrzés céljától.

Az ellenőrzés formái:

- óraellenőrzés,
- tanórán kívüli tevékenység,
- beszámoltatás, kiállítások, előadások, hangversenyek
- írásos dokumentumok vizsgálata,
- eredményvizsgálatok, felmérések,
- helyszíni ellenőrzések.

Az intézményben folyó munka értékelése, mérése

Az értékelés alapja az ellenőrzés során szerzett tapasztalat jelenti a végzett munka eredményeinek (jó és rossz) számbavételét. Az értékelés célja a jobbítás és az ezzel kapcsolatos újabb feladatok meghatározása. Az alábbi értékelési formákat alkalmazzuk attól függően, hogy milyen területet vagy kit és mit értékelünk:

- jelentések,
- beszámolók (nevelőtestületnek, fenntartónak),
- egyéni vagy csoport (munkaközösségi) megbeszélések,
- minősítések (dolgozói),
- különbözőjellegű értekezletek (osztályozó, év végi, félévi, nevelési).

A tanulók értékelésének formái:
- írásbeli
- szóbeli.

Az írásbeli értékelés fajtái:
Szöveges (az előképzőben)
1-5 skálájú érdemjeggyel (alapfokon, továbbképzőben).
Az értékelés alapja és fokmérője: az alapfokú művészetoktatás követelményeinek teljesítése, illetve értékeljük a tanuló hozzáállását, azaz szorgalmát az iskolai tevékenysége során.

Az értékelés gyakorisága:
Írásban félévkor és tanév végén, szóban folyamatosan a tanév során.

A mérés
A tanulási eredmények értékelésének 3 típusa közül (diagnosztikus, formatív, szummatív) intézményünkben a formatív a produkciók minőségének folyamatos visszajelzése mellett a szummatív értékelés fog dominálni, melynek célja egy hosszabb tanulási szakasz eredményeinek megállapítása. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a teljesítendő, elvárható követelményeknek a tudását az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írja elő a tanulóktól, ezzel lehetőséget kíván adni a tudásuk elmélyítéséhez, az egyéni fejlődési különbségek, a gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

A HELYI TANTERV

Az iskolánk helyi tantervében előírt tananyagot és követelményeket az 32/1999.(VIII.18). OM sz. rendelettel módosított 27/1998.(VI.10.) sz. MKM rendeletben meghatározottak szerint készítettük el. E rendelet1-2.sz melléklete szerint kiadva az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja. Az 1.sz. mell. szerint – 3/2011 (I.26.) NEFMI rendelet hatályba lépése előtt – felmenő rendszerben azon tanulókra vonatkoztatva, akik 2026/27-es tanévben legkésőbb be tudják fejezni a képzést. A 2.sz. mell. szerintit első alkalmommal a 2011/2012-es tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.

"A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXX1X. törvény 10.§ (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermekeknek, tanulóknak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint **tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban** vegyen részt.." A művészeti típusú iskola eltér a hagyományos tudáscentrikus, ismeretközpontú iskolatípustól. Az iskola komplex tudáselemeket közvetít, jártasságokat és készségeket fejleszt, alapvető műveltséget örökít át.
Az iskola művészetek kifejező eszközeit közvetíti, annak érdekében, hogy a tanulók képesek legyenek a művészetek kifejezésrendszerével a saját érzelmeiket jelrendszerbe önteni, mások számára befogadhatóvá tenni. Ezek révén kezelni tudják indulataikat, érzelmeiket, megtanulják megismerni és tisztelni a másik ember hasonló szimbólumrendszerét, és növekszik az empatikus képességük. Az alapfokú művészetoktatás bevezetésével olyan fejlesztő pedagógiát kívánunk alkalmazni, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van. A tananyag a választott művészeti területek alapvető műveltségi tartalmait foglalja magába. E tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességének fejlesztésében, s az intézmény a követelményeit a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően *határozza* meg. Művészetoktatásunk *helyi tantervi programját* az egyes művészeti területek *központilag előírt követelményeire építjük.* E követelmények tükrözik a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeit, a művészeti nevelés tapasztalatait, művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeit, és a magyar művészeti nevelés gyakorlatát.
A MKM által meghatározott követelmények a Kiskun Alapfokú Művészetoktatási Intézmény vezetőinek, pedagógusainak több éves szakmai tapasztalata, az országosan kiemelkedő eredményeket hozó kialakított nevelési-oktatási rendszere, sajátos módszerei révén válnak teljesíthetővé a tanítványok számára.
A **Kiskun Alapfokú Művészetoktatási Intézményben zajló alapfokú művészetoktatás tehát a *művészi kifejezőkészségeket* alapozza meg, ill. *felkészít szakirányú továbbtanulásra* is.**

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Darvas tér 10.

TÁNCMŰVÉSZET

Társastánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület

balettrúd

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó), CD lemezek

televízió, videolejátszó

20 rend fiú és 20 rend lány ruha (formációhoz) , tánccipő

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Kossuth u. 9.

TÁNCMŰVÉSZET

Társastánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület

balettrúd

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó)

televízió, DVD-lejátszó

40 rend fiú és 40 rend lányruha (formációhoz) ,

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Deák F. u. 12-14.

TÁNCMŰVÉSZET

Klasszikus balett-néptánc

Helyiségek

Táncterem, balett-terem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

pianínó (balett tanszakon)

zongoraszék (balett tanszakon)

tükörrel borított falfelület

balettszőnyeg (balett tanszakon)

balettrúd (balett tanszakon)

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó)

televízió, videolejátszó , CD lemezek

klasszikus balett tanszakon fellépő jelmezek, dresszek

néptánc tanszakon a csoport létszámának megfelelő mennyiségű viselet, tánccipő

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Platán u. 12.

TÁNCMŰVÉSZET

Moderntánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület

balettrúd

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó) , CD lemezek

televízió, DVD-lejátszó

csoportok létszámának megfelelő fellépő ruhatár, dresszek

Kiskun AMI – Bugac, Szabadság tér 7.

TÁNCMŰVÉSZET

Társastánc-néptánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület
balettrúd
terem méretének megfelelő audio készülék
CD-lejátszó (magnó)
televízió, video felvevő, videolejátszó , DVD-lejátszó, CD lemezek
néptáncos, néprajzi könyvek
néptánchoz a csoportok létszámának megfelelő mennyiségű viselet , tánccipő,
társastánchoz 10 rend lány és 10 rend fiú ruha, tánccipő

Kiskun AMI – Kunszállás, Kossuth u. 12.

TÁNCMŰVÉSZET

moderntánc-néptánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület
balettrúd (modern-kortárstánc tanszakon)
terem méretének megfelelő audio készülék
CD-lejátszó , CD lemezek
televízió, DVD-lejátszó
néptáncos, néprajzi könyvek
modern tánc tanszakhoz a csoportok létszámának megfelelő mennyiségű fellépő ruhatár, dresszek,
néptánc tanszakon a létszámnak megfelelő mennyiségű fiú és lány viselet, tánccipő

Kiskun AMI – Pálmonostora, Táncsics u. 28.

TÁNCMŰVÉSZET

Néptánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó) , CD lemezek

televízió, videolejátszó

néptáncos, néprajzi könyvek

a csoport létszámának megfelelő mennyiségű viseletek, kellékek,

Kiskun AMI – Petőfiszállás, Kossuth u. 1.

TÁNCMŰVÉSZET

Néptánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó)

televízió, videolejátszó

néptáncos , néprajzi könyvek

a csoport létszámának megfelelő mennyiségű fiú és lány viseletek

Kiskun AMI – Gátér, Szabadság u. 13.

TÁNCMŰVÉSZET

Néptánc

Helyiségek

Táncterem (megfelelő faburkolatú padlózattal)

Eszközök, felszerelések

tükörrel borított falfelület

terem méretének megfelelő audio készülék

CD-lejátszó (magnó)

televízió, videolejátszó , DVD-lejátszó, CD lemezek

népzenei, néprajzi könyvek

a csoport létszámának megfelelő mennyiségű fiú és lány viselet, tánccipő

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Darvas tér 10.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Festészet - kerámia

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme, festészet tanszak műterme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

festőállvány (festészet tanszak)

szárító és tároló állvány

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kerámia műhelyterem

fazekaskorong

szárító és tároló polc

agyaggyúró asztal

agyagnyújtó prés, szalagprés

kerámiaégető kemence

mintázó szerszámok

égetési segédeszközök

mázazó eszközök

mérési eszközök, zárható vegyszertároló

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Kossuth u. 9.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Grafika

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme, grafika tanszak műterme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

szárító és tároló állvány

sokszorosító grafikai prés

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Deák F. u. 12-14.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Tűzzománc

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

szárító és tároló állvány

égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Tűzzománc és fémes műhelyterem

fúrógép (állvánnyal)

satupad

szárító és tároló állvány

tűzzománc kemence

égetési segédeszközök

fémmegmunkáló eszközök

csiszoló és polírozó eszközök

dörzs- és porítócsészék

vegyszeres tálak

zárható vegyszertároló

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Dózsa Gy. u. 26-32.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Festészet

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme ,festészet tanszak műterme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

festőállvány

szárító és tároló állvány

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kiskun AMI – Kiskunfélegyháza, Alpári út 61.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Kerámia

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

szárító és tároló állvány

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kerámia műhelyterem

fazekaskorong

szárító és tároló polc

agyaggyúró asztal

agyagnyújtó prés, szalagprés

kerámiaégető kemence

mintázó szerszámok

Kiskun AMI – Bugac, Szabadság tér 7.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Kerámia-kézművesség

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem (grafika és fotó-videó tanszak)

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

festőállvány (festészet tanszak)

mintázó korong

szárító és tároló állvány

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kerámia műhelyterem

fazekaskorong

szárító és tároló polc

agyaggyúró asztal

agyagnyújtó prés, szalagprés

kerámiaégető kemence

mintázó szerszámok

égetési segédeszközök

mázazó eszközök

mérési eszközök

zárható vegyszertároló

Kézműves műhelyterem

szárító és tároló állvány

mintázó eszköz

varrógép

vasaló, vasalódeszka

szövőállvány vagy szövőkeret

kézműves kéziszerszámok

zárható vegyszertároló

Kiskun AMI - Fülöpjakab, Templom u. 1.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Festészet

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem (grafika és fotó-videó tanszak)

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme, festészet tanszak műterme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

festőállvány (festészet tanszak)

szárító és tároló állvány

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kiskun AMI – Kunszállás, Kossuth u. 12.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Festészet

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme, festészet tanszak műterme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

festőállvány

szárító és tároló állvány

(kerámia) égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kiskun AMI – Pálmonostora, Táncsics u. 28.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Kézművesség

Helyiségek

Műterem, rajzterem, tanszaki műhelyterem

Számítógépterem

Eszközök, felszerelések

Rajz, festés, mintázás tantárgy terme

tanulói munkaasztal

mobil lámpa (reflektor)

szárító és tároló állvány

(kerámia)égető kemence

zárható vegyszertároló

kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)

rajzeszközök

Kézműves műhelyterem

szárító és tároló állvány

mintázó eszköz

varrógép

vasaló, vasalódeszka

szövőállvány vagy szövőkeret

kézműves kéziszerszámok

zárható vegyszertároló

Kiskun AMI –Kiskunfélegyháza, Platán u. 12.

SZÍNMŰVÉSZET – BÁBMŰVÉSZET

Színjáték

Helyiségek

Próbaterem

Eszközök, felszerelések

Próbaterem

mozgatható dobogók

egészalakos tükör
ritmus- és dallamhangszerek
jelmez, kellék-, és díszlettár
CD lejátszó, CD lemezek
Video lejátszó, televízió
Video kamera

Kiskun AMI –Kiskunfélegyháza, Dózsa Gy. u. 26-32.

SZÍNMŰVÉSZET – BÁBMŰVÉSZET

Színjáték

Helyiségek
Próbaterem

Eszközök, felszerelések
Próbaterem
mozgatható dobogók
egészalakos tükör
ritmus- és dallamhangszerek
jelmez, kellék-, és díszlettár
CD lejátszó, CD lemezek
Video lejátszó, televízió
Video kamera

HELYI TANTERV

Készült a 27/1998. (VI.10) MKM rendelet 1-2. mellékleteként kiadott – a 3/2011.(I.26) NEFMI rendelet hatályba lépésével egyidőben – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja alapján.

Bevezetésre kerül a 2011-2012-es tanévtől felmenő rendszerben.

AZ ALAPFOKÚ MÛVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA
I. RÉSZ
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK
A követelmény és tantervi program szerepe a mûvészetoktatás tartalmi szabályozásában
1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény)
10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklõdésének megfelelõ nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú mûvészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú mûvészetoktatás a mûvészi kifejezõkészséget alapozza meg, elõsegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történõ felkészülést. A mûvészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megõrzésében, a különbözõ kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs mûvészet értõ befogadásában.
2. Az alapfokú mûvészetoktatás követelménye és tantervi programja a mûvészeti–kulturális mûveltség azon elemeit, továbbépíthetõ alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú mûvészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.
3. A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Lehetõséget ad az iskolafenntartók, a szülõk, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetõvé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelõ idõvel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idõ keretében lehetõség nyíljon kiegészítõ tartalmak és követelmények meghatározására is.
4. A követelmény és tantervi program lehetõvé teszi különbözõ tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás
elengedhetetlen részeiként kezel.

Alapelvek, célok
1. Az alapfokú mûvészetoktatási intézmény a zenemûvészet, táncmûvészet, képzõ– és iparmûvészet, valamint a színmûvészet és bábmûvészet területei iránt érdeklõdõ tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejezõ képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú mûvészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális mûvészeti készségek és ismeretek fejlesztését képezõ tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú mûvészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvetõ nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
2. A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelezõ és alapvetõ tartalmakat, amelyek adott mûvészeti ágon belül az alapfokú mûvészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú mûvészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
3. Az alapfokú mûvészetoktatás olyan fejlesztõpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történõ képesség– és személyiségfejlesztésen van. A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–mûvészeti tudatosság és kifejezõkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez. A tananyag a különbözõ mûvészeti területek azon alapvetõ tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene–, a tánc–, a képzõ– és iparmûvészeti, valamint a szín– és bábmûvészeti mûveltség megalapozásához, a különbözõ kompetenciák fejlesztéséhez. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezõképességeinek fejlesztésében. A mûvészetoktatás a készség– és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlõdési jellemzõihez igazítja.
4. A mûvészetoktatás tantervi programja az egyes mûvészeti területek követelményeire, a mûvészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a mûvészeti nevelés tapasztalataira, a mûvészetpedagógiai és mûvészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar mûvészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú mûvészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. Az alapfokú mûvészeti oktatás–nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex
befogadását, az önkifejezést és örömet jelentõ alkotás lehetõségét, a tehetséggondozást segíti elõ. A különbözõ mûvészeti területekkel összefüggõ gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerûvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A mûvészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.
2. A mûvészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetõségét. A mûvészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerû tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a mûvészeti stílusok és irányzatok sokszínûségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zenemûvészetben, táncmûvészetben, képzõ– és iparmûvészetben, valamint a szín– és bábmûvészetben ötvözõdnek.
3. Az alapfokú mûvészeti nevelés feltárja a mûvészet megörökítõ, átörökítõ szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
4. A mûvészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a mûvészetek területén az eredményesség összetevõi.
5. A mûvészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó–alakító cselekvõképesség fejlesztéséhez.
6. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megõrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erõsítse a közösséghez való kötõdését.

Az alapfokú mûvészetoktatás követelménye és tantervi programja tartalmi szabályozásának értelmezése.
A követelmény és a tantervi program.
A követelmény és a tantervi program a pedagógiai programokon belül a helyi tantervek és a tantárgyi programok kidolgozásának alapdokumentuma.
A követelmény és a tantervi program mûvészeti áganként határozza meg a nevelõ–oktató munka kötelezõ közös céljait, tartalmazza a nevelõ–oktató munka alapjául szolgáló, az egyes tartalmi szakaszokban teljesítendõ fejlesztési feladatokat.
Fejlesztési feladat. A fejlesztési feladatok meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különbözõ területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos, a mûvészeti oktatás folyamata során. A pedagógiai folyamat különbözõ aspektusaira helyezik a hangsúlyt, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a tananyag felépítését és az egyes évfolyamok követelményeit.

Helyi tanterv:
Az a tanterv, melyet egy iskola pedagógiai programjában kitûzött céljainak, alapelveinek megfelelõen kiválaszt, vagy összeállít. A közoktatásról szóló törvény 8/B. §–ának (5) bekezdésében foglaltak alapján az alapfokú mûvészetoktatási
intézményekben folyó nevelõ és oktató munka, illetve a helyi tanterv az oktatásért felelõs miniszter által – mûvészeti áganként – kiadott Alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programjára épül. A közoktatásról szóló törvény 45. §–ának (3) bekezdése alapján az alapfokú mûvészetoktatási intézmény a helyi
tantervét az Alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja alapján készíti el, vagy az ily módon készített tantervek közül választ, és azt építi be helyi tantervként pedagógiai programjába. A helyi tanterv összeállításánál lehetõség van a helyi sajátosságok figyelembe vételével történõ tantervfejlesztésre.

Követelmények
A tanulói teljesítmény és továbbhaladás értékelésének alapjául szolgáló kritériumrendszer. A követelmény és tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellõ elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetõvé tevõ jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthetõ képességeit, azok fejlõdését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelõen,
egymásra épülõen határozza meg az évfolyamok végén elvárható követelményszinteket.

Kompetenciák:
A mûvészetoktatás során kialakítandó, megerõsítendõ és fejlesztendõ ismeretek, képességek, attitûdök rendszerének leglényegesebb, alapvetõ elemei, amelyre a fejlesztési célok irányulnak.

Tananyag

Az oktatás és a tanulás kiválasztott, különbözõ módon (spirális, lineáris, koncentrikus, egyéb) elrendezett ismeretanyaga. A tananyag komplex rendszert alkot, amely több szempontból is csoportosítható, és amelyben domináns szerepet kap az ismeretanyag gyakorlati alkalmazása. A kompetencia alapú tananyag egy adott oktatási program része, amely moduláris felépítésû is lehet, tanuló– és
tevékenységközpontú, differenciált módszerek alkalmazására épülõ, egyéni fejlesztésre is alkalmas eszközrendszer. Homogén és heterogén csoportokban a tanulók személyes, kognitív, szociális és speciális kompetenciáit fejleszti.

Tanszak
Az oktatásszervezéshez kapcsolódó fogalom. A tantárgyaknak a mûvészeti ág sajátosságai alapján rendezett csoportja.

Tantárgy
A mûvészeti ágon belül választott tantervi program.

Fõtárgy
Az elsõdlegesen kiválasztott tantárgy.
Kötelezõ tantárgy – kötelezõen választható tantárgy
A fõtárgy ismeretanyagának feldolgozásához szükséges tantárgy.
Választható tantárgy
A fõtárgy ismeretanyagát kiegészítõ tantárgy.

Óraterv
A jogszabályokba foglalt tanulási idõ pedagógiai céloknak megfelelõ felosztása tantárgyak és évfolyamok szerint. Az óratervben hagyományosan heti óraszám szerepel. A helyi tanterv az éves órakeretet megtartva didaktikailag indokolt esetben más óraszám felbontást is alkalmazhat.

Tantervi program
Az oktatás tartalmának, kiválasztásának, elrendezésének, feldolgozásának koncepciója. Funkciója az oktatási folyamat tervszerûségének megalapozása, az oktatás alapvetõ tartalmi egységeinek meghatározása.

Tantervi tananyagtartalom
A tantervi tananyagtartalomnak általában két szintje van. Az elsõ szinten találhatjuk azt a tantervi tartalmat, amely részletes felsorolás formájában megadja az adott terület, tantárgy legfontosabb témáit, témaköreit, fogalmait, személyeit, mûveit. A második szinten találhatjuk azokat a tartalmakat, amelyek több téma együttesét, csomópontjait jelentik, összefüggésekre, kulcsfogalmakra helyezik a hangsúlyt, a kultúraközvetítés szempontjából relevánsak.

Taneszköz
Oktatási eszköz, segédeszköz, tanítási és szemléltetõ eszköz. Az oktatás folyamatában felhasználható, az oktatás céljainak elérését elõsegítõ tárgy. A taneszközök lehetnek hangszerek, háromdimenziós (tanári demonstrációs
eszközök, tanulói munkaeszközök), nyomtatott (tanári és tanulói segédletek), oktatástechnikai taneszközök (anyagok és egyéb eszközök).

Vizsgakövetelmények
Az egyes tanulói teljesítmények és a jogszabályban rögzített normák összehasonlítására alkalmas kritériumrendszer az oktatási rendszer szakaszainak határain. Az alapfokú mûvészetoktatási intézményeket érintõen a jogszabályban
rögzített a mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelménye. E vizsgakövetelmények az Alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programjára épülnek.

Az alapfokú mûvészetoktatás követelmény és tantervi program alkalmazásának,
és a programfejlesztés gyakorlatának fogalmai.
Oktatási program, (pedagógiai rendszer) a helyi tantervben. A tanítás–tanulás megtervezését–megszervezését segítõ, dokumentumok, szakmai eszközök rendszere.

A pedagógiai rendszer jellegzetes komponensei a következõk.
1. Tantervi program: tartalmazza a tantárgy tanításának céljait, fejlesztési feladatait, a követelményeket témákhoz, évfolyamokhoz vagy hosszabb ciklusokhoz rendelve, az értékelés elveit, továbbá kijelöli és az idõben elrendezi a tananyagot.

2. Pedagógiai koncepció, mely összefoglalja, elméletileg is megalapozza azokat a pedagógiai elveket, amelyeken a program alapul.
3. Modulleírások: részletes leírást adnak egy–egy téma feldolgozásának menetérõl, mindenekelõtt a tanulói tevékenységekrõl és az ajánlott eszközökrõl.
4. Eszközi elemek, amelyek lehetõvé teszik a tervezett tevékenységek megvalósítását:
a) információhordozók: tankönyvek, kották, szövegek, képek, filmek, hanghordozók, makettek, digitális adathordozók stb.,
b) feladathordozók: munkafüzetek, feladatlapok stb.,
c) a kettõ kombinációi: szoftverek stb.
d) Minden olyan további eszköz, mely a feladat megoldását, a tevékenység végzését lehetõvé teszi. (Pl. hangszerek,
egyéb felszerelések.)
5. Értékelési eszközök, amelyek elõsegítik a tanulói teljesítmények javítását, növelését, amelyek a tanuló egyéni
fejlõdését szolgálják.
6. Továbbképzési programok, melyek során felkészítik a pedagógusokat a program alkalmazására és továbbfejlesztésére.
7. Támogatás: tanácsadás és programkarbantartás külsõ szakértõ és az iskolavezetés részérõl.
A szóhasználatot differenciáltabbá tehetjük, ha oktatási programnak az (1), (2), (3) és (4) pontban felsorolt komponenseket nevezzük, programcsomagról akkor beszélünk, ha ezek kiegészülnek az (5) ponttal. A pedagógiai
rendszer pedig a (6) és (7) pontokat is tartalmazza.

A programfejlesztés szintjei
1. A modulok szintje: a program elemi egysége a modul, azaz a tanítási (tanulási) egység, a pedagógiailag feldolgozott téma. Itt alapvetõen két feladat van: a témák azonosítása (azaz a tananyag kiválasztása) és a témák tanításának megtervezése. Egy modul több variációban készül el aszerint, hogy fiatalabb vagy idõsebb tanulóknak szánjuk.
2. Az adatbázis szintje: a modulokhoz eszközi elemeket kell kidolgozni: feladatokat, szemléltetõ és informatív anyagokat. Ezek azonban professzionális fejlesztés esetén nem kötõdhetnek kizárólagosan egyetlen modulhoz, külön adatbázisba szervezõdnek, amely háttérként szolgál a legkülönbözõbb modulok számára.
3. A rendszerek szintje: a modulok sorrendje és egymásra épülése természetesen az esetek többségében nem lehet véletlenszerû. A programoknak bejárási utakat kell kínálni (lehetõleg többes számban) a kidolgozott modulokhoz. Bizonyos eszközi elemek szorosan kötõdnek ezekhez a bejárási utakhoz. Ilyenek a tankönyvek, az értékelési eszközök, a továbbképzési programok, továbbá a tantervi programok.

I. ZENEMÛVÉSZETI ÁG
A) KLASSZIKUS ZENE
I. FEJEZET
AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA
Tanszakok és tantárgyak
Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, klarinét, fagott
Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba
Akkordikus tanszak tantárgyai: gitár
Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora

Vokális tanszak tantárgya: magánének
Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet,
Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene
Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A" TAGOZAT
Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének
Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező
Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.
Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óratervek
Az „A" tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai
(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, klarinét, fagott, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, gitár, zongora

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene) valamint más művészeti ág (képző– és

iparművészeti, táncművészeti, szín– és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama
Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig
Csoportos foglalkozás: 2x45 perc
(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2–8 fő)
Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2–8 fõ)
Korrepetíció ideje:
Hangszeres tanszakok: (minimum)
Ek.1–2. és 1. évfolyam 5 perc
2–3. évfolyam 10 perc
4. évfolyamtól 15 perc
Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

„B” TAGOZAT
Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamától javasolt.
Kötelező tantárgy: szolfézs
Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora főtárgy esetében) a 3. évfolyamtól
Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene tantervi programjainak tantárgyai
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora, gitár tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek
Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az elõképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma (2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, klarinét, fagott, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, gitár, zongora

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma (1+1)+5 évfolyam: magánének
A tanítási órák időtartama
Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy:
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
Korrepetíció ideje:
Hangszeres tanszakok:
2. évfolyam 15 perc
3–4. évfolyam 20 perc
5. évfolyamtól 25 perc
Vokális tanszak:
A teljes képzési időben minimum 30 perc
Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI
Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén
Bemeneti kompetencia:
- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia
– A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia
– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
– Esélyegyenlőség.

Módszertani kompetencia
– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadó művészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
– A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
– Tehetséggondozás.
– Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás .
– A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata. Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy (”A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
Záróvizsga tantárgyai
A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A. „B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat

A vizsgák ideje:
Hangszeres főtárgyak
Gyakorlati vizsga
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak
„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Elméleti vizsga:
„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés: Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került. Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése. A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni. Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni. A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő. Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette. Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

1. FAFÚVÓS TANSZAK

FURULYA
Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai:

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)
– a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét,
– hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes ujjtechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
– tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet
– a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc–s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.
Előképző évfolyamok:

1. évfolyam
A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok:
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– Különböző játékmód és hangindítások.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Játék a hangszer fejével.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
— A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag
Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények:
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.
Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– Különböző játékmód és hangindítások.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.
– Az ismert hangterjedelmen belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag
Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények:
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta
nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer részei, összeállítása.
– Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).

– Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
– A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag
Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények:
A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete. Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két–három népdal, kotta nélkül.
– Egy–két könnyű tánctétel kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
– Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
– Régi és új stílusú magyar népdalok.
– A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
– Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
– A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
Bali J.: Furulyaiskola I.
Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
Keuning, Hans P.: 30 simple studies
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Anonymus: Allemande (EMB 4303)
Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
Anonymus: Rondo (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények:
Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A tü–dü hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
– Egy népdal, kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű tánctétel, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hanglezárás a száj kinyitásával.
– Dúr és moll skálák c1–c3 hangterjedelemben.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II., III.(EMB 12002)
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
Keuning, H. P. 20 studies
Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
– „F" alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Staccato–játék nyelvzárással.
– Dúr és moll skálák c1–d3 tercekkel, hármashangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
– Az „F"–alapú furulya használatának gyakorlása.
– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
– A „rekesz"–légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő–szükségletére.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe
Keuning, H. P.: 20 studies
Keuning, H. P.: 10 difficult studies
Keuning, H. P.: 25 studies
Keuning, H. P.: 40 simple studies
Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für ….)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J.: Etüden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)
Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (EMB. 14071)
Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)
Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)
Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)
Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

Követelmények
A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
„F"–alapú furulya használata.
Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.
A fogástáblázat önálló használata.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A trillatáblázat használata.
– Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.
– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)
d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
Loeillet, J. B.: e–moll szonáta I., II. tétel op. 3/7
Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)
Pepusch, J. Chr.: G–dúr „altszonáták" 6/3. szopránon
Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita – tételek
Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)
Marcello, B.: B–dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel
Marcello, B.: d–moll szonáta op. 2/2
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények:
Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.
Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két szonáta– vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Kromatikus skála.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr (EMB 14071)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160–3)
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3
Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények
A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül,
– Egy etűd,
– Két szonáta– vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Pontozott ritmusértékek, 8–ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata.
– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
– Enharmónia.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
– Az „f" alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hanglezárás a száj kinyitásával.
– dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
– Az „f" alapú hangszer használatának gyakorlása.
– A „rekesz"–légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
– Az abc–s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe
Keuning, H. P. 20 studies
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, Hans P. 40 simple studies
Linde, H. M. Die kleine Übung (Tägliche Studien für ….)
Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O. 101 etûd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
Bach, J. S.: Menuett I. (EMB 4303)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta III., II. tétel
Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Doblinger Musicverlag)
Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta (6 szopránszonáta/1.)
Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13160–3)
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála: tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, kotta nélkül.
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A trillatáblázat használata.
– Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
– Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
— A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
– Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Staccatók nyelvzárással.
– Az altfurulya használatának gyakorlása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Bach, J. S.: Bourrée I., II. h–moll (Z. 14071)
Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta I., IV. tétel
Loeillet, J. B.: C–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita – tételek
Händel, G. Fr.: g–moll szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
Marcello, B.: op. 2/2 d–moll szonáta
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények
Mordent, paránytrilla, elõkék alkalmazása.

Altfurulya használata.
A fogástáblázat önálló használata.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
– Két etűd.
– Két szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod–triolák.
– Inégal játék fogalma.
– A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
– A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánctípusok.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag
Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)
Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10
Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita
Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)
Marcello, B.: op. 2/7 B–dúr szonáta
Pepusch, J. Chr.: B–dúr „altszonáták" 6/6.
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d–moll szonáta RV 36 I., III. tétel (EMB 14130)

Követelmények
A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
– Két etűd.
– Két szonáta– vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Az inégal játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– Versenymű, fantázia.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.

– A t–l d–l összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J. Etüden für Oboe VI. (EMB 12002)
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
Brüggen, F. 5 etûd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.–C. La flute ? bec baroque
Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis" C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Altfurulya szólamok olvasása kóruslejegyzésben.
Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat – felbontásokkal, kotta nélkül.
– Egy etûd.
– Egy teljes szonáta kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
„A" tagozat
A tanuló
– legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f 1 g3–ig (in F),
– legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit, rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
– tudjon önállóan hangolni,

– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

Ismerje
– az f1– g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
– a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– a tanult anyagban előforduló tempo– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a furulya történetét, rokon hangszereit,
– a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsszeptim négyeshangzat–felbontásokkal, minimum az f1–g3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
– két etűd vagy egy variációsorozat,
– legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

A művészeti alapvizsga követelményei
Művészeti alapvizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Furulya főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán– vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque
Solo Book–ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
– Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek:
Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén. A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy etűd vagy szólómű; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB 14071), J.v.Eyck: Der Fluyten Lust–hof – Variációk (Amadeus), Braun: etûdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára (Hofmeister) nehézségi szintjén.
– Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13542), Veracini: a–moll szonáta (Peters), Lavigne: Rondeau és Tambourin I–II. tétel, Fesch: F–dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén. A vizsgaanyagot az etűd és kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat
7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– T–l, d–l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
– A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI.– (EMB 12002)
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
Brüggen, F:. 5 etûd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U.: Methodische Übungen
Veilhan, J.–C.: La flute ? bec baroque
Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Thomas, B.: The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis" C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
Hosszabb lélegzetû etûdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
– Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
— Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Brüggen, F. 5 etûd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.–C. La flute B bec baroque
Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények
A t–d, t–r, d–r artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
– A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.

– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Brüggen, F. 5 etûd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.–C. La flute B bec baroque
Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Boeke, K. Three exercises for alto recorder
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedû + bc.)

Követelmények:
A (t–) t–r–t–r–t inégal játék önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különbözõ karakterû elõadási darab, vagy egy tételpár lehetõleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
– A játszott anyagban elõforduló új tempó– és karakterjelzések, elõadási utasítások stb.
– A fa hangszerek „block”–jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A tanult artikulációk és a belõlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– A különbözõ vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon, a feltételezhetõ kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag:
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Brüggen, F. 5 etûd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.–C. La flute B bec baroque
Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Boeke, K. Three exercises for alto recorder
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedû + bc.)

Követelmények:
A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves" hangindítások alkalmazása.
Egyszerûbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Az elõzõ években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
– Egy etûd.
– Két különbözõ karakterû elõadási darab, vagy egy tételpár, lehetõleg kotta nélkül.

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A túlpontozás, mint zenei elem.
– Összetett ornamensek.
– Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
– A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
– A játszott anyagban elõforduló új tempó– és karakterjelzések, elõadási utasítások stb.
– A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.
– A t, d, r, l artikulációk és a belõlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különbözõ vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag:
Braun, D.: Szólók
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Händel, G. Fr.: B–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: g–moll szonáta
Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 16160–3)
Marcello, B.: 12 szonáta

Preludes from The Division Flute (1706)
Quantz, J. J. – Nagy Frigyes: 100 Tägliche Übungen für Flöte (szopr.)
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: (kis) f–moll szonáta (TWV 41: f 2)
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

Követelmények:
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
A t–d, t–r, d–r artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelezõ díszítések önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála, tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
– Két etûd.
– Egy versenymû két tétele, vagy egy egyéb tételpár kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
– A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
– Egyszerûbb szabad díszítések önállóan.
– A játszott anyagban elõforduló új tempó– és karakterjelzések, elõadási utasítások stb.
– A különbözõ barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
– Az eddig tanult artikulációk és a belõlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– A skálák tempójának fokozása.
– Különbözõ vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag:
Brüggen, Fr.: 5 etûd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7–11.
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta
Mancini, Fr.: 12 szonáta
Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
Telemann, G. Ph.: (kis) C–dúr szonáta (TWV 41: C 2)
Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
Vivaldi, A.: RV. 427. D–dúr koncert (szoprán)

Követelmények:
Az elõzõ években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
A (t–) t–r–t–r–t inégal játék önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.

A barokk szvit tételeinek ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
– Két etûd.
– Egy versenymû két tétele, vagy egy egyéb, tételpár kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
– A játszott anyagban elõforduló új tempó– és karakterjelzések, elõadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
– Az eddig tanult artikulációk és a belõlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– A dúr és melodikus moll skálák ismétlése kibõvített hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.

A skálák tempójának fokozása.
– Különbözõ vibratok állandó fejlesztése, alkalmazása.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Bach, J. S.: F–dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031
Bellinzani, P. B.: 12 szonáta
Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
Dieupart, Ch.: 6 szvit
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran–Blockfluit
Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F–dúr, d–moll
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Sammartini, G.: F–dúr koncert
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különbözõ hangnemekben)
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U.: Methodische Übungen (szopránra)
Telemann, G. Ph.: a–moll fantázia
Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerzõ díszítéseivel)
Vivaldi, A.: g–moll szonáta (Il Pastor fido 6 szonáta)
Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
Vivaldi, A.: D–dúr koncert op. 10 no. 3 (Il Gardellino), (piccolo)
Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

Követelmények:
Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
Ritkán elõforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skálák tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
– Egy etûd.
– Egy korabarokk vagy XX. századi mû/tétel, kotta nélkül.
– Egy versenymû két tétele kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
– A játszott anyagban elõforduló új tempó– és karakterjelzések, elõadási utasítások stb.
– A fa hangszerek „block”–jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
– Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belõlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégal játék, valamint a t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármas elrendezésben is.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
– A különbözõ vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag:
Bach, J. S.: C–dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1032
Bach, J. S.: F– (vagy G–)dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1035
Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
Castrucci, P.: F–dúr szonáta (a szerzõ díszítéseivel) op.1/5
Castrucci, P.: C–dúr szonáta (a szerzõ díszítéseivel) op.1/6
Corelli, A.: Szonáták 1–6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
D'Hervelois, De Caix: G–dúr szvit (szoprán)
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
Quantz, J. J.: Capricciok
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különbözõ hangnemekben)
Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
Telemann, G. Ph.: a–moll szvit
Telemann, G. Ph.: B–dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: d–moll fantázia
Vivaldi, A.: G–dúr koncert op. 10 no. 6

Követelmények:
Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások használata, hármas elrendezésben is.
Egyszerûbb szabad díszítések önállóan.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– skálák: b–s mollok kibõvített hangterjedelemben tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
– Egy etûd.
– Egy korabarokk vagy XX. századi mû/tétel, kotta nélkül.
– Egy versenymû két tétele kotta nélkül.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után:
„A” tagozat
A tanuló legyen képes
– a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelõ hangterjedelemben,
– a hangindítás és zárás különbözõ módjainak önálló alkalmazására,
– a segédfogások önálló megválasztására,
– az elõadandó mû stílusának, jellegének megfelelõ zenei kifejezõeszközök önálló megválasztására,
– a játszott zenei anyagot stílushû értelmes tagolt, kifejezõ megszólaltatására,
– az új darabok egyszerûbb, de önálló dallami díszítésére,

– megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelõ elõadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására.

Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különbözõ mûfajokban betöltött szerepét.

Rendelkezzék:
– az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel,
– egyenletes, laza ujjtechnikával,
– zenei képzelõerõvel.

„B" tagozat (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje:
– hangszere történetét és irodalmát,
– f1–a3 –ig (in F) a fogásokat,
– a trilla–, segéd–, piano–, forte– fogásokat,
– az irodalomra legjellemzõbb tánc– és tételtípusok tempóit és karaktereit.

Legyen képes
– a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
– megfelelõ légzéstechnika alkalmazására,
– a levegõ tudatos beosztására,
– vibrato–mentes hang képzésére,
– értelmesen tagolt, kifejezõ elõadásra.

Rendelkezzék
– összehangolt ujj– és nyelvtechnikával,
– fürge szimpla–nyelvtechnikával,
– saját adottságainak megfelelõ gyakorlási módszerrel,
– megfelelõ lapról olvasási készséggel.

Tudjon
– tisztán intonálni,
– pontos ritmusban játszani,
– dúr és moll hangsorokat játszani 4#, 5b elõjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsszeptim–felbontásokkal.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
Mûvészeti záróvizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Furulya fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy technikai jellegû mû vagy szólódarab; Brüggen: Etûdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
– Egy teljes szonáta vagy concerto (kettõsverseny).
– Egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mû, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab; Brüggen: 1., Quantz: Solos 1–5. (Baroque Solo Book), Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof
I–III. (Amadeus), G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c–moll (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
– Egy teljes szonáta vagy concerto.
– Egy korabarokk vagy XX. századi mû vagy tétel, amely lehet kamaramû; Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g–moll szonáta (V.) (EMB 13405, Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etûd és a kamaramû kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ hangolású és minõségû hangszerek.
Egy billentyûs hangszer.
Egész alakot visszaadó tükör.
Két vagy több állítható magasságú kottaállvány.
Metronóm.

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejezõ fuvolahang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belsõ hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a fuvola történetét,
– a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentõsebb alkotó– és elõadómûvészek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülõ ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminõség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerûségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahû játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét,
– zenei memóriát.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív mûvelésére.
Elõképzõ évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres elõkészítõ évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok, Ismeretek
– Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekrõl.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok olvasása.
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete.
– A 2/4, 4/4 –es ütemek.
– Egyszerû ritmusértékek és ütemsúlyok.
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlõjel, korona, záróvonal, a levegõvétel jele, motívum, periódus, prima volta,
seconda volta.
– Gyermek– és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.
A hangszerkezelés fejlesztése
– Különbözõ légzésgyakorlatok.
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésrõl–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), késõbb nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag:
Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Elõképzõs olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lõrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdõk számára (EMB 7888)

Követelmény:
Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelõ szintû darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Hangszerismeret.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok biztosabb olvasása.
– A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus.
– A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütemsúlyok.
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlõjel, korona, záróvonal, a levegõvétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Különbözõ légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésrõl–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), késõbb nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

– A hallás útján történõ önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag
Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Elõképzõs olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lõrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény
A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külsõ megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– Egyszerû ritmusértékek és ütemsúlyok.
– A végzett anyagban szereplõ törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
– A módosítójelek ismerete.
– Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
– Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban elõfordulnak.
– Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezõkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az elõzõ tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás folyamatos ellenõrzése.
– Az alapvetõ légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenõrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történõ megvalósítása.
– A tanult hangterjedelmen belül lehetõleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
– A megismert hangsorok gyakorlása különbözõ artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezõkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az elõzõ tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdõ fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára I. (EMB 8591)
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)
Bántai – Sipos: Könnyû elõadási darabok fuvolára (EMB 8959)
Bántai – Kovács: Kis elõadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdõk számára (EMB 7888)
Lõrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdõknek (EMB 14080)
Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény:
Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása.
Legalább 8 ütemes elõadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelõ szintû etûdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála.
– Két különbözõ karakterû gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintû, nehézségû gyakorlatok).
– Egy elõadási darab (zongorakísérettel).

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem kibõvítése.
– Az enharmónia fogalma.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések.
– A ritmikai ismeretek bõvítése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b elõjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
– A tanult mûvek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó fejlesztése.
– Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejezõ fuvolahangra.
– A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megõrzésével. Hangsorok gyakorlása különbözõ kötésvariációkkal.
– A helyes tartás állandó ellenõrzése.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
– Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
– Memóriafejlesztés készségfejlesztõ gyakorlatok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játék.

Ajánlott tananyag:
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdõ fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis elõadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály mûvei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bartók és Kodály mûvei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)

Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
Dolzsikov: Gyûjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény:
Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.
Mérsékelt tempójú, egyszerûbb ritmusképletekbõl álló etûdök.
Könnyebb elõadási darabok kotta nélkül. Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelõ szintû etûdök; Bántai – Kovács: Válogatott etûdök I. 22., vagy Gariboldi: Etûdök, továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintû, nehézségû gyakorlatok),
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan.
– Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
– Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Kromatika.
– Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
– A játszott zenei anyagban elõforduló barokk és klasszikus táncok fõbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegõvételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
– Egységes hangszín kialakítása az alsó és felsõ regiszterben egyaránt.
– A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különbözõ variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
– Hármashangzat–felbontások és terclépések.
– Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
– Memóriafejlesztés: elõadási darabok zenei igényû, kontrollált gyakorlása.
– Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdõ fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára I. (EMB 8591)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
Bartók és Kodály mûvei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály mûvei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)

Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai – Kovács: Könnyû kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)

Követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.
Különbözõ karakterû és tempójú etûdök biztonságos eljátszása 2#, 2b elõjegyzésig.
Egy stílusosan elõadott, tisztán intonált elõadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.
A tanult mûvek formai elemzése az életkornak megfelelõ szinten. Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etûdök I. 14., továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintû, nehézségû gyakorlatok),
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az egyszerûbb felhangok ismerete.
– Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettõs nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b elõjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében.
– A könnyebb ékesítések (elõke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
– A moduláció fogalma.
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerûbb átfújások: oktáv, kvint).
– A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.
– A kettõs nyelvütés használata (dupla staccato), elõször lassú tempóban.
– A skálázás tempójának fokozása különbözõ dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– A megfelelõen kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetõvé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az önálló hangolásra való törekvés.
– Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag:
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etûd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)

3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerû elõadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b elõjegyzésig a tanult variációkkal.
Közepes terjedelmû, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etûdök megszólaltatása.
Barokk tánctétel vagy egyszerûbb elõadási darab eljátszása.
Társas zenélés: kíséretes elõadási darabok, duók, triók. Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etûdök II. kötetbõl 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintû, nehézségû gyakorlatok),
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b elõjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– Tudnivalók a vibratoról a zenei kifejezés érdekében.
– A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül).
– A különbözõ népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A levegõ megfelelõ vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felsõ regiszterekben egyaránt.
– A hangminõség és vibrato összefüggésének tudatosítása.
– Különbözõ hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
– A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogása.
– Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
– Önálló hangolás (javasolt a játszott mû hangnemében).
– A zenei anyagban elõforduló díszítések pontos megszólaltatása.
– Szélsõséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
– A memória fejlesztése hosszabb terjedelmû mûveken keresztül.
– Társas zenélés, lehetõség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerû elõadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténi Gyula) (AKKORDA–1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény
A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b elõjegyzésig, a tanult variációkkal.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelõ tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált elõadása, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etûdök II. 21., továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintû, nehézségû gyakorlatok),
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b elõjegyzésig.
– A kromatikus hangsor.
– A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
– Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülõ problémák megoldására.
– Értelmes tagolás, kisebb elõadási darabok önálló megformálása.
– A tanuló ismerje a különbözõ korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerûbb díszítésekkel való elõadása.)
– Tájékozódjon a különbözõ korok stílusainak jellemzõ jegyeirõl.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Törekvés a kiegyenlített és kifejezõ hang elérésére.
– Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– A befúvás szélsõséges helyzetei (ki– és befordítás).
– A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
– Trilla és egyéb díszítõ elemek magasabb szintû, önálló alkalmazása.
– Skálák és etûdök tempójának fokozása.
– Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztõ gyakorlatokon keresztül.
– A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés.
– A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlõdjön.

Követelmény
Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyû gyakorlatokon keresztül.

Nagyobb lélegzetû, összetett feladatot tartalmazó etûdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. 12.).
A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
Elõadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül. Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etûdök op. 33 I. kötet elsõ három etûdjének egyike, továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára III. (EMB 8593)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Fuvolaetûdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flfte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
M. Moyse: Vingt–QuatreÉtudes Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Taffanel: 17 GrandsExercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
Platonov: 30 etûd (ASMP 36)
Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerû elõadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála + variációi,
– Egy etûd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetbõl) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramû.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat
„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minõségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.
„B” tagozatos oktatásra legkorábban az elsõ évfolyam végén nyílik lehetõség.
A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsõsorban hangminõségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az elõadás kifejezõerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem kibõvítése kromatikusan c1–a3–ig.
– Elemi tudnivalók a felhangokról.
– Az enharmónia fogalma.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b elõjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
– A ritmikai ismeretek bõvítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
– Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.

– A játszott anyagban elõforduló barokk és klasszikus táncok fõbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
– A tanult mûvek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
– Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminõség változása nélkül).
– A torok és a nyelv lazaságának megõrzése.
– A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különbözõ kötésekkel és variációkkal.
– A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
– Dúr és moll hangnemek 2#, 2b elõjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztõ gyakorlat segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játszás az elsõ év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdõ fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis elõadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály mûvei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Kamarazene kezdõk számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
Kamarazene kezdõk számára II. (Máriássy – Vígh) (EMB 8741)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény
Igényes hangindításra való törekvés.
A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelõ támasz kialakítása, állandó ellenõrzése.
Tartott hangok különbözõ dinamikával: crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül.
Árnyaltabb dinamikai kifejezés.
Elõadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat.
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése.
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettõs nyújtópont.

– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b elõjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
– Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
– Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb elõadási daraboknál.
– A játszott zenei anyagban elõforduló barokk és klasszikus táncok fõbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Egységes hangszín kialakítása, alsó és felsõ regiszterben egyaránt Tartott hangok különbözõ dinamikával, az intonáció és a hangminõség változtatása nélkül.
– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegõvételre, a támasz automatikussá tételére.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megõrzésével.
– A kettõs nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
– Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig.
– A skálázás tempójának fokozása különbözõ variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.
– Memóriafejlesztés: gyakorlatok és elõadási darabok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játszás az elõzõ év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdõ fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára I. (EMB 8591)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
Bartók és Kodály mûvei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály mûvei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Könnyû kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
Csupor László: Fuvoladuók kezdõk számára I. (EMB 8498)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
Különbözõ karakterû, nagyobb technikai képzettséget igénylõ gyakorlatok, mûzenei példák biztonságos eljátszása.
Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
Különbözõ karakterû és tempójú etûdök biztonságos eljátszása.
Egy stílusosan elõadott, tisztán intonált elõadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok

Ismeretek
– Hangterjedelem: c1–h3–ig.
– A felhangrendszer megismertetése.
– Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– Tizenhatod–triola, kettõs nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b elõjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
– Modális hangsorok.
– A könnyebb ékesítések (elõke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
– A moduláció fogalma.
– Egyszerûbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).
– A belsõ hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése elõtt).
A hangszerkezelés fejlesztése
– A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
– Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
– A skálázás tempójának fokozása különbözõ dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettõs nyelvütéssel.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
– Önálló hangolásra nevelés.
– Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés, vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség az elõzõ év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etûd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)
Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténvi) (AKKORD A–1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerû elõadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
Bartók és Kodály mûvei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bántai – Kovács: Könnyû kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etûdök, mûzenei példák megszólaltatása.
Nagyobb terjedelmû elõadási darabok, tisztán intonálva, a mû stílusát és hangulatát tükrözõ elõadásban, kísérettel.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.
Társas zenélés: kíséretes elõadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
– Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs elõírások megvalósítása.
– Dúr és moll hangnemek 5#, 5b elõjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
– A szélsõséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
– A formai és szerkezeti ismeretek bõvítése (rondóforma, variációs forma).
– A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Lehetõleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– Szélsõséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
– A befúvás szélsõséges helyzetei (ki– és befordítás).
– A trilla és egyéb díszítõ elemek magasabb szintû, önálló alkalmazása.
– A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
– Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b elõjegyzésig.
– A tanuló önállóságának fejlesztése.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
– Etûdök és skálák tempójának fokozása.
– Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmû mûveken keresztül.
– Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az elõzõ év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166))
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
Népszerû elõadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Vivaldi: „Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
Quantz: Sonata in F–dur op. 3 no. 6 (Peters 9675)
Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
E. Köhler: Válogatott duók (Tõsér) (EMB 13780)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Hotteterre: Trio Sonatas I–II. (Musica Rara 1806, 1807
Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etûdök, mûzenei példák
megszólaltatása jellegüknek megfelelõ tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált elõadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
– Egy különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különbözõ ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b elõjegyzésig, hármashangzat– és dominánsszeptim–felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
– Eltérõ, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
– Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
– A játszott mûvek formai és szerkezeti elemzése.
– Kromatikus skála.
– A tanuló ismerje az elõadási darabok szerzõit, zenei korszakokba helyezve.
– A zenei ízlés, stílus– és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
– Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminõség, a tiszta intonáció megtartásával.
– Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
– Trilla–skála.
– A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
– A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
– Tudatos zenei memorizálás.
– Rendszeres társas zenélés.
– Lapról játszás az elõzõ év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára II. (EMB 8592)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flfte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerû elõadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Mozart: G–dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)

Mozart: C–dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010))
Vivaldi: Concerto V. F–dur op. 10 (Schott FTR 83)
Vivaldi: Concerto IV. G–dur op. 10 (Schott 41413)
Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála + variációi,
– Egy etûd,
– Egy tételpár vagy kamaramû.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b elõjegyzésig,
– az egyszerûbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentõsebb fuvolás elõadómûvészeket.

Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejezõ hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különbözõ hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különbözõ nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemzõ gyakorlására,
– a kottahû játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– a különbözõ artikulációs elõírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergõ–technikához vezetõ ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b elõjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és szimpla– és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztõ gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
– nehezebb etûdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33–as és op. 66–os etûdsorozata),
– egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerûbb díszítésekkel,
– hosszabb terjedelmû mûvek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Fuvola fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A" tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etûdök, II. kötet/12., Köhler: Etûdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerû elõadási darabok nehézségi szintjén. Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Két különbözõ karakterû etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Platonov: 30 etûd 1–10., Köhler: Etûdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta tételpár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.
– Egy karakterdarab vagy kamaramû; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.
A kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek 7#, 7b elõjegyzésig.
– Eltérõ, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
– Különbözõ korhû díszítésfajták megismerése.
– A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
– Zenekari mûvek fuvolaszólamainak megismertetése.
– A játszott mûvek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Skálák különbözõ kötésvariációkkal.
– A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
– Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etûdökben és elõadási darabokban felmerülõ problémák gyorsabb megoldása érdekében.
– Különbözõ díszítések korhû és stílusos alkalmazása.
– Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
– Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetûdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flötenetüden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
Szemelvények zenekari mûvekbõl (Gyöngyössy) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)

Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)
Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638– 12641)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) tánctételek (EMB 13185)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény
Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megõrzése.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelõ tempóban.
Elõadási darab (vagy kamaramû stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
E. Köhler: Etûdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etûdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darabok vagy kamaramûvek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etûdbõl) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár,
– Egy elõadási darab vagy kamaramû.

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A bonyolultabb felhangok ismerete.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A játszott mûvekben elõforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és elõadási jelek, zenei mûszavak.
– Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
– Improvizáció különbözõ mûfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
– Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
– Hármas nyelvütés (tripla staccato).
– A trillázás fejlesztése.
– Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminõség és vibrato összefüggésére.
– A nehezebb átfújások gyakorlása.
– A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
– A skálázás tempójának fokozása; a különbözõ figurációk egy levegõre (tudatos gazdálkodás a levegõvel).
– Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etûd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
E. Köhler: Etûdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Die zweite Halfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény
Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid idõn belül
elérhetõk.
Technikai felkészültségének megfelelõ etûdök kiválasztása és azok, lehetõleg hibátlan megszólaltatása.
Képességeihez mért zenei anyag (kamaramû) igényes elõadása.
E. Köhler: Etûdök op. 66 kötetbõl, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etûdök II. 46., vagy III. 9–10., továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes vagy kamaramûvek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetbõl, Bántai – Kovács: Válogatott etûdök III. kötetbõl) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramû.

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
– A mûvek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
– Romantikus zenei elõadásmód.
– A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
– Tájékozódás a XX. század különbözõ stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
– A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
– A hármas nyelvütés gyorsítása.
– Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
– A memória szinten tartása.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)
Andersen: 24 etûd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)
Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)

Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Fauré: PiPces CPlebres pour Flfte et Piano (Leduc 29002)
Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)
Doppler: Duettino americain (Adorján) 2 flfte+piano (Billaudot G 3104B)
Jean–Jean: Modern etüdök

Követelmények
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása jellegüknek megfelelõ tempóban.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb mûbõl kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmû más elõadási darab ízléses, igényes elõadása, kísérettel.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetõség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetbõl, vagy a Fuvolaetûdök középfokra címû kottából) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramû.

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek összegzése.
– Modern zenei effektusok.
– Pergõnyelv.
– Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
– A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
– Kitekintés a jazz és az értékes könnyûzene irányába.
– Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes mûvek zenei igényeinek.
– Az improvizációs készség lehetõségének kihasználása a játék örömének fokozására.
– Nehezebb kamaramû (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetõségek kihasználásával.
– A tanuló lapról játék során érje el, hogy elsõ látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelõen játsszon el nem túl nehéz mûveket.
– Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
– Legyen alkalmas arra, hogy különbözõ együttesekben mindenki számára örömöt szerzõ játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etûdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
E. Köhler: Virtuóz etûdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
Ittzés Gergely: Kettõsfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok" témájára (EMB 13286)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)

Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
Devienne: Trio D–dur (Eulenburg 10005)
E. Bozza: Trois pi?ces (pour 4 fl?tes) (Leduc 25584)
F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. CastérPde: Flftes en Vacances Quatre PiPces pour 3 flftes (ad libitum 4 flftes) (Leduc 23296)
J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelõ szinten, kotta–
és stílushûen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezõen szólaltassa meg.
Jean–Jean: Modern etûdök, vagy Fuvolaetûdök középfokra, vagy Hangversenyetûdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségû zongorakíséretes darab vagy kamaramû.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd (pl. Andersen: 24 etûdbõl vagy Jean–Jean: Modern etûdökbõl) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramû.

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A fuvolahang fizikai törvényszerûségei.
– Dúr és moll hangnemek 7#, 7b elõjegyzésig.
– Kromatikus skála.
– A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bõvítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.

További aszimmetrikus ütemek.
– Eltérõ, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
– Különbözõ korok díszítésfajtáinak megismertetése.
– Barokk mûvek felépítése (szonáta, koncert).
– Szekvenciális szerkesztésmód a barokk mûvekben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
– Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
– A nyelvindítás különbözõ módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
– A rekeszizom tudatos mûködtetése, alkalmazása.
– Hangsorok különbözõ ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerõsségben.
– Trillaskálák a tanult hangnemekben.
– A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
– A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
– Különbözõ díszítések korhû és stílusos alkalmazása.
– Önálló gyakorlási módszerek bõvítése.
– Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
– A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai – Kovács: Válogatott etûdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetûdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)

Szemelvények zenekari mûvekbõl (Gyöngyössy) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bärenreiter 2971)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
Vivaldi: „Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) tánctételek (EMB 13185)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Popp – Moniuszko: A fonólányka (PWM 1179)
Bartók Béla: Három csíkmegyei népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
Decsényi János: Sonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény
Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
A nyelvindítás különbözõ módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
Különbözõ díszítések stílusos alkalmazása
A tanult daraboknak megfelelõ tempók alkalmazása
Nagyobb terjedelmû mû stílusos, biztonságos elõadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etûdbõl) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár vagy kamaramû.
– Egy elõadási darab

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
– A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzõi.
– A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
– Improvizáció különbözõ mûfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
– Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
– Egészhangú skálák és kombinációi.
– Szûkített és bõvített hármashangzatok.
– Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bõvítése dinamikai követelményekkel.
– Kifejezõ hang, hangminõség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
– Nehezebb átfújások gyakorlása.
– A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
– Tudatos gazdálkodás a levegõvel.
– Laza, könnyed ujjtechnika.
– Az ujjak szinkronizálása.
– Hangsorok különbözõ tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
– Hármas nyelvütés.
– Trillák egyenletes és gyors tempóban.

– Tudatos zenei memorizálás.
– Társas zenélés különféle együttesekben.
– Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etûd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: Exercises Journalier pour la Fl?te (Leduc 16638)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I–II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók I–III. (EMB 6562, 6640, 7816)
J. Haydn: Sechs Duette (UE 18037–38)
J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
C. Wanausek: 10 Miniaturen für 4 Flöten (Doblinger 05023)

Követelmény
Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid idõn belül elérhetõk.
Technikai felkészültségének megfelelõ etûdök kiválasztása és azok, lehetõleg hibátlan megszólaltatása.
Képes legyen a tanuló a mûvek stílushû, igényes elõadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetbõl, Bántai – Kovács: Válogatott etûdök III. kötetbõl) vagy más, azonos nehézségû gyakorlat,
– Egy barokk szonátatételpár vagy barokk kamaramû,
– Egy elõadási darab.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A tempó– és dinamikai jelek bõvebb ismerete.
– A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
– Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
– Romantikus mûvek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei elõadásmódja.
– Társmûvészetek.
– Zenekari mûvek fuvolaszólamainak megismertetése.
– Pergõnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (pp, ff).
– A mély regiszter intenzitásának fokozása.
– Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
– A hármas nyelvütés gyorsítása.
– Pergõnyelv az alsó regiszterben is.
– Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
– Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
– A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
– Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
– A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
Andersen: 24 etûd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Fauré: PiPces CPlebres pour Flfte et Piano (Leduc 29002)
G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, PiPce, Fantaisie op. 79 (Leduc 4229)
Dávid: Szonáta (EMB 1867)
Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
W. Fr. Bach: Sechs Duette I–II. (Breitkopf 5655, 5656)
Követelmény
A laza, könnyed ujjtechnika.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetõség szerint zenekari játék.
Érzékeny és igényes intonáció
Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd
– Egy barokk szonáta tételpár
– Egy XX. századi mû

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A megtanultak összegzése.
– A modern zenei effektusok.
– Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülõ segédfogások.
– Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
– Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátságai.
– A bartóki zene hangrendszerei.
– Kitekintés a jazz és az értékes könnyûzene irányába.
– A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
– Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
– Üveghangok, él– és réshangok, frulláto–módok bõvítése.
– Az improvizációs készség lehetõségének kihasználása a játék örömének fokozására.
– Nehezebb kamaramû (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetõségek kihasználásával.
– Memóriafejlesztés, koncentrálás hosszabb terjedelmû mûveken keresztül.
– Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
– A tanuló lapról játék során érje el, hogy elsõ látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelõen játsszon el mûveket.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etûdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
Hangversenyetûdök fuvolára (Kovács L.) (EMB 12652))

Jean–Jean: Modern etûdök (Leduc 24726)
S. Karg–Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingräber 2240)
E. Bozza: Quators Études – Arabesques (Leduc 22830)
Ittzés Gergely: Kettõsfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi – Nagy) (EMB 4723)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
P. Tschaikowsky: Danse des Mirlitons from Nut Cracker Suite (4 fl?tes) (Symphony 691–24)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. CastérPde: Flftes en Vacances Quatre Pi?ces pour 3 fl?tes (ad libitum 4 fl?tes) (Leduc 23296)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény
A kortárs zene notációjának és alapvetõ technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él– és réshangok, frulláto–módok)
A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.
A tanuló a zenei anyagot kotta– és stílushûen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezõen szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd,
– Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramû,
– Egy elõadási darab.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után

„A" tagozat
A tanuló legyen képes
– a szép, kifejezõ hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegõ tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– a nagyobb lélegzetû, összetett feladatokat tartalmazó etûdök eljátszására,
– a vibrato sûrûségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
– a különbözõ zenei korok megkomponált stílushû díszítéseinek önálló alkalmazására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemzõ gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt elõadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerûbb javítási mûveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenõrzése stb.).

A tanuló rendelkezzék
– megfelelõ hangszeres technikával
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid idõn belül elérhetõk,
– a tudásszintjének megfelelõ önállósággal a játszandó mûvek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerûségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különbözõ artikulációs elõírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a modem zenei effektusokat,
– az újabb légzéstechnikákat,
– a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
– korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes
– biztos hangindításra és –befejezésre,
– nehéz etûd virtuóz elõadására (pl. Köhler: Etûdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etûd vagy Jean–Jean: Modern etûdök),
– nehezebb elõadási darab, kamaramû, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Fuvola fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Bántai: Fuvolaetûdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etûdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramû; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy karakterdarab, vagy XX. századi mû; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mezõ Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etûd és a kamaramû kivételével lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Köhler: Etûdök op. 33 no. III. 1–5., (EMB 8514) Andersen: 24 etûd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetûdök fuvolára c. gyûjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramû; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
– Egy XX. századi mû; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etûd és a kamaramû kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
– Jó minõségû és állapotú, lehetõség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló–hangszerek.
– Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
– Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
– Teljes alakot visszaadó tükör.
– Metronóm.

FAGOTT

A kvintfagott, kvartfagott (fagottino) és a kisfagott, valamint a kiskezes fagottok megjelenésével mód nyílik arra, hogy a fagott tantárgyat – az eddigiekhez képest jóval korábban – ezekkel a hangszerekkel, kezdjük el oktatni. A fagottal kezdõdõ oktatás esetében ajánlott megvárni, amíg a tanuló eléri azt a fizikai fejlettséget, amely a hangszer
tanulásához szükséges.

A fagott–tanítás feladatai:
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejezõ fagott hang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belsõ hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a hangszer történetét,
– a fagott társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentõsebb alkotó– és elõadómûvészek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülõ ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminõség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a fagott hangképzésének fizikai törvényszerûségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahû játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív mûvelésére.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek
– A hangszer részei, össze– és szétszerelése, tisztántartása.
– A nád szerepe, helyes megszólaltatása.
– Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete
– A 2/4, 3/4, 4/4–es ütemek
– A basszuskulcs olvasása a megismert hangterjedelemben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A fagott helyes tartása álló helyzetben, elhelyezése a kézen.
– A kéztartás beállítása, a két kéz ujjainak laza használata, a gyûrûs ujj függetlenítése.
– A szájtartás kialakítása:
– A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
– A helyes befúvás, hangindítás kialakítása.

– A nyelv helyzete és használata alapvetõ játékmódban.
– A tenuto és legato játék alapjainak lerakása megalapozása.

Javasolt tananyag
Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (transzponálva)
Weissenborn: Fagottiskola I. kötet I–V. fejezet
Waggon Wheels a second book of 26 pieces for cellists with piano accompaniment (Katherine and Hugh Colledge Boosey and Hawkes)
Ralf Müller: Quintfagottschule I. kötet (Edition Molinari, Regensburg ISMN M–50062–012–9) Christof Peter: Lehr–und Spielbuch für fagottino und fagott 1. kötet (Verlag musica practica, Theilingen CMP 2001/1)

Követelmény
Folyamatos légvezetés néhány ütemen keresztül.
5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
Gyermekdal nehézségû zenei motívum megformálása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
– Két gyermekdal nehézségû zenei motívum megformálása.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A hangszer részei, össze– és szétszerelése, tisztántartása.
– A nád szerepe, helyes megszólaltatása.
– Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete
– A 2/4, 3/4, 4/4–es ütemek
– A basszuskulcs olvasása a megismert hangterjedelemben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A kéztartás beállítása, a két kéz ujjainak laza használata, a gyûrûs ujj függetlenítése.
– A szájtartás kialakítása:
– A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
– A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása, fejlesztése
– A nyelv helyzete és használata alapvetõ játékmódban.
– A tenuto és legato játék megalapozása.

Javasolt tananyag
Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (transzponálva)
Weissenborn: Fagottiskola I. kötet I–V. fejezet
Waggon Wheels a second book of 26 pieces for cellists with piano accompaniment (Katherine and Hugh Colledge Boosey and Hawkes) Ralf Müller: Quintfagottschule I. kötet (Edition Molinari, Regensburg ISMN M–50062–012–9) Christof Peter: Lehr–und Spielbuch für fagottino und fagott 1. kötet (Verlag musica practica, Theilingen CMP 2001/1)

Követelmény
Folyamatos légvezetés néhány ütemen keresztül.
5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
Gyermekdal nehézségû zenei motívum megformálása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
– Két gyermekdal nehézségû zenei motívum megformálása.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam A" tagozat
Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek
– Olvasás basszuskulcsban, készségszintû játék a tanult ismert hangterjedelemben.

– A nád szerepe, megszólaltatása.
– Egyenletes tempó–, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete
– A 2/4, 3/4, 4/4 C – es ütemek
– A szinkópa, éles– és nyújtott ritmus ritmusképletek, és a felütés
– Az ismétlõjelek, Prima volta, seconda volta, korona, levegõvétel jele, kötõjel, hangsúly jel, módosító jelek, dinamikai jelek
– A szerkezet, és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor,)
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai (tenuto, legato, staccato)
– Hangsorok 1#, 1b elõjegyzésig

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés gyakoroltatása, a helyes test–, hangszer– és kéztartás folyamatos ellenõrzése, fejlesztése
– A szájtartás kialakítása, ill. továbbfejlesztése:
– A szájtartásban az artikuláció (a jól intonált hang érdekében) megkezdése már T5 távolság esetén is;
– A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása; a nyelv helyzete és használata.
– A tenuto és legato játék alapjainak lerakása.
– A staccato játékot elõkészítõ gyakorlatok bevezetése.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer kialakítása.

Ajánlott tananyag
Népdalok játszása (magyar, ill. más népek dalai)
Hara: Fagottiskola I. kötet
Herpay Ágnes: Szeretek fagottozni
Julius Weissenborn: Fagottiskola
Gárdonyi: 2 kis gordonkadarab
Gordonkamuzsika kezdõknek
Ralf Müller: Quintfagottschule 2. kötet (Edition Molinari, Regensburg ISMN M–50062–013–6)
Christof Peter: Lehr–und Spielbuch für fagottino und Fagott 1. kötet (Verlag musica practica, Theilingen CMP 2001/1)

Követelmény
Folyamatos légvezetés: legalább 1/4 periódus terjedelmû zenei anyag megformálása 1 lélegzetvételre.
A hangkészletbõl adódó egyszerûbb hétfokú hangsor játszása tenuto és legato.
A törzshangok ismerete, olvasása, fogásai.
16 ütemnyi kis elõadási darabok elsajátítása zongorakísérettel

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy hangsor, vagy technikai gyakorlat
– 8–16 ütemes elõadási darab zongorakísérettel.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangterjedelem: C – c1–ig.
– Készségszintû játék basszuskulcsban, a tenorkulcs olvasása.
– Ütemtípusok: 3/8,
– Ritmusértékek és szüneteik: az egésztõl a tizenhatodig;
– Ritmusképletek: kis nyújtott, kis éles és a triola.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo,
– Alapvetõ tempójelzések, és dinamikai jelzések (Allegro, Moderato, Andante, forte, piano)
– A dinamika és az intonáció összefüggésének megismertetése
– Hangindítás súlytalan helyen, átkötés.
– A dúr és moll hangsorok szerkezete és különbségének tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes test–, hangszer– és szájtartás, valamint a légzés készségszintre fejlesztése.
– A tíz ujj független használata, a bal kéz hüvelykujj helye, használatának újbóli ellenõrzése
– Zenei elválasztás, vagy szünet játszása új levegõvétel, illetve új rekesztámasz nélkül.
– Ismerkedés a kitartott hangok befejezésének módjaival.
– Legalább T5 nagyságú kötések gyakorlása.

– Hangszeres állóképesség–fejlesztõ gyakorlatok.
– Különbözõ artikulációk megjelenése.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos fejlesztése.
– Lapról olvasási gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Komarovszky: Fagott etûdök 1.
Góreczky: Fagottiskola I.
D. Holland: Fagottino Schule I.
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.1
Jacob: 4 forgács
Csáth E.: Elõadási darabok gordonkára I. kötet
Jörg Möhler: Lieder und Vortragsstücke für Fagottino in F (inG) und Klavier
Felix Holler: Das Wüstenschiff für Fagott(ino) und Klavier
Christoph Peter: Lehr– und Spebuch für Fagottino und Fagott 2. kötet

Követelmény
A levegõvétel tudatos használata a zenei tagolásra, legalább 4 ütem folyamatos eljátszása.
Készségfejlesztõ gyakorlatok, etûdök.
Több periódus terjedelmû elõadási darabok vagy tételek zongorakísérettel.
Nehezebb népdalcsokor vagy népdalfeldolgozás eljátszása.

Az év végi vizsga anyaga
– Hangsor,
– Egy készségfejlesztõ gyakorlat,
– Két elõadási darab, zongora kísérettel lehetõleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Zökkenõmentes játék basszuskulcsban,
– Ütemtípusok:6/8,12/8,
– A játszott anyagban elõforduló különbözõ fajtájú ütemtípusok és ritmusértékek.
– A zenei anyagban szereplõ stílusjegyek meg– és felismerése.
– A különbözõ hangközmenetek felépítése.
– Alapvetõ formai ismeretek.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az ujjak határozott, de laza billentése.
– A hangindítás minõségének differenciálása, kifejezõ eszközzé tétele.
– A folyamatban, csoportban álló staccato menetek technikájának megtanulása, a torok és a nyelv lazaságának megõrzésével.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos ellenõrzés melletti gyakoroltatása.
– További dinamikai fokozatok megtanítása (pp, mf, ff), illetve ezek átmenete egymásba (crescendo–decrescendo) egy lélegzetvételre.
– A dinamika és az intonáció gyakorlati alkalmazása.
– Törekvés a regiszterek közti dinamikai különbségek kiegyenlítésére.
– A hangminõség fejlesztése, a hang szép befejezése.
– A skálázás tempójának növelése, ritmus– és kötésvariációk alkalmazása.
– A különbözõ testhelyzetû (álló, ülõ) játékmódok ismertetése, gyakoroltatása.

Ajánlott tananyag
Wybór etiud na fagot 1 (B. Komorowski, W. Osadzin) 1 (Polskie Wydawnictwo Muzyczne)
Góreczky: Fagottiskola II. kötet
First Book of Basoon Solos (Lindon Hilling and Walter Bergmann)
Das Fagott V. kötet
Kósa: 4 könnyû fagott darab
Oromszegi Ottó: Duók
Jörg Möhler: Music aus der Barockzeit für quintfagott und Klavier

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 2#, 2b elõjegyzésig, hármashangzat–felbontás.

Etûdök eljátszása – pihenõ nélkül –, benne a tanult dinamikai fokozatok alkalmazása.
Biztos levegõvezetés a tanult tananyag szintjén.
Lassú–gyors tételpár, vagy egy hosszabb elõadási darab játszása fejbõl, zongorakísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála különbözõ artikulációkkal
– Egy etûd,
– Két elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A tenorkulcs bevezetése.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelemben, 3#, 3b elõjegyzésig.
– A kromatikus skála fogalma.
– Ütemtípusok: 5/8, 7/8
– A játszott anyaghoz kapcsolódó formai ismeretek.
– Könnyebb ékesítések írásmódja és ritmusa.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció egységének fejlesztése.
– Különbözõ staccato játékmódok ismerete.
– Kvart– és kvintkötések gyakorlása artikulációval.
– Oktávkötések gyakoroltatása, a regiszterek kiegyenlítése.
– A hang szép befejezése.
– A skálázás tempójának növelése, ritmus– és törésvariációkkal is.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag
Hresztomatija: Dalok, duók, etûdök fagottra (közreadja Tyerehin)
Kolasinszky: 3 darab
Farkas: Népdalszonatina
Hughes: 6 könnyû darab
Hara László: Fagottiskola II. (EMB)
Karel Pivonka: Fagottiskola
Komorovszkij–Oszadzin: Válogatott etûdök 1., 2.
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)
Hara: Fagottmuzsika kezdõknek
Küffner: Duók
Graham Sheen: Two by two (Faber)
Telemann: 6 kánonszonáta
Who's Zoo: Colin Cowles

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b elõjegyzésig, az ismert hangterjedelemben, hármashangzat felbontás.
Közepes terjedelmû, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etûdök megszólaltatása.
Egyszerûbb barokk tételek, vagy karakterdarabok eljátszása.
Társas zenélés az órán és amennyiben mód van rá, órán kívül különbözõ összetételû együttesekben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr és egy moll skála, hármashangzattal,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– két elõadási darab vagy tételpár kísérettel lehetõleg kotta nélkül

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
- Alakuljon ki a tanuló ben a tudatos törekvés az értelmes, tagolt elõadásra, legyen zeneileg igényes, feleljen meg az követelményekben megfogalmazottaknak.
- A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és összhangzatos moll skálák, az ismert hangterjedelemben
- Néhány fontosabb segédfogás megismerése, és alkalmazása.
- A légzés–támasz–artikuláció egységének elérésére való igény elmélyítése.
- Kiegyenlített, telt hang kialakítása minden regiszterben.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.
- Az állóképesség növelése, a tempó emelése a tanuló technikai felkészültségének megfelelõen.
- A dinamikai változások állandó és karakterisztikus alkalmazása, egyre jobb intonációra való törekvés.
- Lapról olvasás fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Hresztomatija: Dalok, duók, etûdök fagottra (közreadja Tyerehin)
Krakamp: 30 karakterisztikus etûd
Oromszegi Ottó: 50 karakteretûd
Das Fagott VI.
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)
Hara: Fagottmuzsika kezdõknek
Küffner: Duók
Second Book of Bassoon Solos (Faber Music)

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3#, 3b elõjegyzésig, hármashangzatok.
Rövidebb periódusnyi zenei anyag dinamikus megformálása egy lélegzetvételre.
Kamarazenei ismeretek gyakorlati alkalmazása.
A játszott mûvek, stílusos, hangulatos megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skála,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Egy elõadási darab vagy két különbözõ karakterû tétel zongorakísérettel lehetõleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Dúr és moll hangsorok különbözõ dallam– és ritmusvariációkkal, minél változatosabb improvizációs ötlet alapján is.
– Készségszintû játék tenorkulcsban.
– Trilla, elõke–, utóka, mordent készségszintû alkalmazása.
– A hangnemi kitérés és moduláció fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer különbözõ regisztereiben egységes hangszín kialakítása.
– A segédfogások megismerése a tiszta intonáció érdekében.
– A légzés– és hangképzésbeli ismeretek automatizálása.
– Különbözõ hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv és légvezetés kombinációjával.
– A skálázás egyenletes tempó melletti gyorsítása. Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû etûdök játszása.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.
– Dinamikai színskála fejlesztése.
– Az önálló hangolás megtanulása.
– Memóriafejlesztés hosszabb terjedelmû mûvekkel is.
– A lapról játék az elõzõ tanév anyagának megfelelõ nehézségû darabokkal, egyenletes, az eredeti tempóhoz közeli tempóban.
– Rendszeres társas zenélés.
– A vibrato alkalmazása.

Ajánlott tananyag
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.2
Krakamp: Etûdök II. (válogatva)
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara L.– Nagy O.)
Marcello: e–moll szonáta
A.Vivaldi: d–moll fagottverseny KV. 472 I.–II. tétel

Követelmény
Dúr és moll hangsorok 4#, 4b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.
A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.
Nagyobb lélegzetû, összetettebb feladatokat tartalmazó etûdök játszása, a hangszer teljes terjedelmében.
Különbözõ stílusú elõadási darabok tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga anyaga
– Egy skála,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Egy elõadási darab vagy két különbözõ karakterû tétel zongorakísérettel lehetõleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
A „B" tagozat feladata a tehetséggondozás. A tanuló játéka elsõsorban az elõadás kifejezõerejében, szuggesztivitásában kell, hogy meghaladja kortársaiét, de fontos szempont az elõbbieken kívül a hangminõség igényessége és a hangszerkezelés biztonsága is.

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete
– A játszott anyagban elõforduló különbözõ fajtájú ütemtípusok
– Felütés, átkötés.
– A dúr és moll hangsorok különbségén kívül a dallamos moll és a természetes moll közti különbség; a tanult mûvek formáinak érzékeltetése a tanuló tudásszintjének megfelelõen.
– Az enharmónia fogalma

A hangszerkezelés fejlesztése
– A szájtartás kialakítása:
– A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
– A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása, fejlesztése
– A nyelv helyzete és használata alapvetõ játékmódban.
A hangszerkezelésben mindent a zenei kifejezés, illetve az erre való határozott törekvés és árnyaltabb elõadás határoz meg.

Ajánlott tananyag
Komarovszky: Fagott etûdök 1.
Góreczky: Fagottiskola I.
D. Holland: Fagottino Schule I.
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.1
Jacob: 4 forgács
Csáth E.: Elõadási darabok gordonkára I. kötet
Jörg Möhler: Lieder und Vortragsstücke für Fagottino in F (inG) und Klavier
Felix Holler: Das Wüstenschiff für Fagott(ino) und Klavier
Christoph Peter: Lehr– und Spebuch für Fagottino und Fagott 2. kötet

Követelmény
Hangsor 2#, 2b elõjegyzésig – dúr és összhangzatos moll skálák.
Két készségfejlesztõ gyakorlat pontos és folyamatos eljátszása pihenõ nélkül; gyakorlatok negyed, nyolcad értékekkel, éles és nyújtott ritmussal, szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel, a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Hangsor,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Két elõadási darab, zongora kísérettel kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangsorok különbözõ dallam– és ritmusvariációkkal, minél változatosabb improvizációs ötlet alapján is.

– Ütemtípusok: váltakozó ütemek.
– Ritmusértékek–ritmusképletek; bonyolultabbak, apróbbak is.
– Ismerkedés a darabban elõforduló díszítésekkel

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az ujjak határozott, de laza billentése.
– A hangindítás minõségének differenciálása, kifejezõ eszközzé tétele.
– A folyamatban, csoportban álló staccato menetek technikájának megtanulása, a torok és a nyelv lazaságának megõrzésével.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos ellenõrzés melletti gyakoroltatása.
– További dinamikai fokozatok megtanítása (pp, mf, ff), illetve ezek átmenete egymásba (crescendo–decrescendo) egy lélegzetvételre.
– A dinamika és az intonáció gyakorlati alkalmazása.
– Törekvés a regiszterek közti dinamikai különbségek kiegyenlítésére.
– A hangminõség fejlesztése, a hang szép befejezése.
– A skálázás tempójának növelése, ritmus– és kötésvariációk alkalmazása.
– A különbözõ testhelyzetû (álló, ülõ) játékmódok ismertetése, gyakoroltatása (kamarazenében, fúvószenekarban ülni, gyakorolni állva kell).
– Az ajánlott tananyagban szereplõ elõadási darabok sajátos stílusjegyeinek felismerése, és az ehhez szükséges technikai megoldások részben önálló megtalálása.
– Lapról játék kb. a 2. évfolyam nehézségi szintjén.
– Helyes trillázási technika kialakítása, a trillázás gyakorlásának módjai.
– A dinamikai határok kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Az oktávváltások finomítása, a levegõvezetés differenciálása, játék a hangszínnel is.

Ajánlott tananyag
Wybór etiud na fagot 1 (B. Komorowski, W. Osadzin) 1 (Polskie Wydawnictwo Muzyczne)
Góreczky: Fagottiskola II. kötet
First Book of Basoon Solos (Lindon Hilling and Walter Bergmann)
Das Fagott V. kötet
Kósa: 4 könnyû fagott darab
Oromszegi Ottó: Duók
Jörg Möhler: Music aus der Barockzeit für quintfagott und Klavier

Követelmény
Hangterjedelem: B–d1–ig.
Hangsorok 3#, 3b elõjegyzésig, kromatikus skála az ismert hangterjedelemben, vagy töredékében, hármashangzat és felbontása.
Az átlagosnál színvonalasabb megszólaltatással két készségfejlesztõ gyakorlat pontos és folyamatos, igényes zenei elõadása hosszabb pihenõ nélkül.
Kamarazenei darab eljátszása tanórán kívül, vagy fúvós, illetve szimfonikus zenekari szereplés, ha az adott körülmények engedik.
Nagyobb technikai képzettséget igénylõ etûdök biztonságos eljátszása a teljes ismert hangterjedelemben, bonyolultabb ütemfajták, ritmusok alkalmazásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr és egy moll skála,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Két elõadási darab vagy tételpár zongorakísérettel, kotta nélkül

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangsorok különbözõ dallam– és ritmusvariációkkal.
– A hangnemi kitérés, moduláció fogalma.
– A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különbözõ stílusjegyeket.
– A díszítés fejlesztése: hosszú– és rövid elõke és utóka, mordent, stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció tudatos alkalmazása.
– A fontosabb segédfogások megismerése.

– Önálló hangolásra nevelés.
– A hangszer intonációs hibáinak korrigálására való törekvés.

Ajánlott tananyag
Hresztomatija: Dalok, duók, etûdök fagottra (közreadja Tyerehin)
Kolasinszky: 3 darab
Farkas: Népdalszonatina
Hughes: 6 könnyû darab
Hara László: Fagottiskola II. (EMB)
Karel Pivonka: Fagottiskola
Komorovszkij–Osadzin: Válogatott etûdök 1., 2. (PWM)
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)
Hara: Fagottmuzsika kezdõknek
Küffner: Duók
Graham Sheen: Two by two (Faber)
Telemann: 6 kánonszonáta
Who's Zoo: Colin Cowles

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b elõjegyzésig, az ismert hangterjedelemben, hármashangzat felbontás.
Közepes terjedelmû, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etûdök megszólaltatása.
Barokk tételek, karakterdarabok eljátszása.
Társas zenélés az órán és amennyiben mód van rá, órán kívül különbözõ összetételû együttesekben.
A tanuló törekedjék az önállóságra a darabok gyakorlása során felmerülõ problémáknál.
Alkalmazza az eddig szerzett formai és szerkezeti ismereteket az elõadás során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr és egy moll skála,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Két elõadási darab vagy tételpár kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangsorok különbözõ dallam– és ritmusvariációkkal, minél változatosabban
– Bevezetés a vibrato használatába.
– Bonyolultabb ékesítések (pl. trilla, kettõs ékesítés) írásmódja, ritmusa, elõadási módja

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció egységének tudatos alkalmazása.
– Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– A laza, könnyed ujjtechnika továbbfejlesztése.
– Etûdök, skálák tempójának gyorsítása.

Ajánlott tananyag
Hresztomatija: Dalok, duók, etûdök fagottra (közreadja Tyerehin)
Krakamp: 30 karakterisztikus etûd
Oromszegi Ottó: 50 karakteretûd
Das Fagott VI.
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)
Hara: Fagottmuzsika kezdõknek
Küffner: Duók
Second Book of Bassoon Solos (Faber Music)

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3#, 3b elõjegyzésig, hármashangzatok.
Rövidebb periódusnyi zenei anyag dinamikus megformálása egy lélegzetvételre.
Kamarazenei ismeretek gyakorlati alkalmazása.
A játszott mûvek, stílusos, hangulatos megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy dúr és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–felbontással,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Két elõadási darab vagy tételpár kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A tanuló a különbözõ stílusjegyeknek megfelelõ módon játssza elõadási darabjait.
– Tudatosítsa a játszott mûben felmerülõ valamennyi ismeretet. Ismerje meg a belsõ összefüggéseket is.
– Kapcsolódjon tanulmánya más mûvészeti ág megismeréséhez is.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Ismernie kell a fõbb segédfogásokat.
– Ismerje meg a hangszer intonációs hibáit és tudja korrigálni azokat.
– Ismerje meg a nád legalapvetõbb tulajdonságait.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.2
Krakamp: Etûdök II. (válogatva)
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara L.– Nagy O.)
Marcello: e–moll szonáta
A.Vivaldi: d–moll fagottverseny KV. 472 I.–II. tétel

Követelmény
Dúr és moll hangsorok 4#, 4b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.
A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.
Nagyobb lélegzetû, összetettebb feladatokat tartalmazó etûdök játszása, a hangszer teljes terjedelmében.
Különbözõ stílusú elõadási darabok tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga ajánlotta anyaga
– Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–felbontással,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Két elõadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a fagott és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a fagott intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b elõjegyzésig,
– egyszerûbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
– a vibráto szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentõsebb fagottos elõadómûvészeket.

Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejezõ hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különbözõ hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemzõ gyakorlására,
– a kottahû játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– a különbözõ artikulációs elõírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes technikához vezetõ ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes

– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b elõjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelõ variációkkal,
– szélsõséges dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztõ gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Weissenborn),
– nehezebb etûdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Weissenborn 2. kötet, Pivonka: Ritmikus etûdök, stb.),
– egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerûbb díszítésekkel,
– hosszabb terjedelmû mûvek memorizálására.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama

Fagott fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A" tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Weissenborn: Fagottetûdök kezdõknek op. 8/1. kötet III. fejezet 23. G–dúr, IV. fejezet 1. C–dúr, 2. F–dúr (EMB13685) nehézségi szintjén.
– Két elõadási darab, amelybõl az egyik lehet kamaramû egyik tétele; Beethoven: Kontratánc/G–dúr, L. Fischer: Pincemester dala, Grecsanyinov: Tréfacsináló nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Weissenborn: Fagottetûdök kezdõknek op. 8/1. kötet IV. fejezet 2. F–dúr, op. 8/2. kötet 14. F–dúr, 15. d–moll(EMB13685), Neukirchner: 23 középfokú gyakorlat I., 4. nehézségi szintjén.
– Két különbözõ karakterû darab vagy tétel–pár, az egyik lehet kamaramû tétel; Farkas F.: Népdalszonatina I–II. tétel (EMB 2458), Telemann: F–dúr szonáta (EMB12196), Weissenborn: Téma és variációk (EMB 12196) nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat
A továbbképzõ évfolyamokon a tanulók esetében a tanuló szeretné megõrizni a zeneiskolai évfolyamokban elért
hangszeres játékának szí vonalát, a zenei tevékenység iránti nyitottságát.

7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Dúr és moll hangsorok 4, legato, staccato, tenuto játékmóddal, a hangszer tanult terjedelmében.
– A ritmusértékek, ritmusképletek ismeretének elmélyítése.
– Korhû díszítések alkalmazása.
– Biztos játék basszuskulcsban, és a tenorkulcs készségszintû alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció tudatos alkalmazása.
– A hangszer különbözõ regisztereiben egységes hangszín megvalósítására való törekvés.
– A segédfogások alkalmazása.
– A skálázás egyenletes tempó melletti további gyorsítása.
– Memóriafejlesztés további, hosszabb terjedelmû mûvekkel.
– A lapról játék készségszintû alkalmazására való törekvés.
– Rendszeres társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.3
Wenzel Neukirchner: 23 középfokú fagottgyakorlat (EMB)
Emanuele Krakamp: Fagottiskola I. kötet (Hofmeister)
Antonio Vivaldi: d–moll fagottverseny (EMB)
Georg PhilippTelemann: F–dúr szonáta (EMB)

Követelmény
Dúr és moll hangsorok 4 #, 4b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.
A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása, a tempójelzéseknek megfelelõ tempóban, és karakterrel.
Különbözõ stílusú elõadási darabok tagolt, tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd,
– Egy elõadási darab vagy két különbözõ karakterû tétel zongorakísérettel lehetõleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Dúr– és moll hangsorok, skálák, tercek, hármashangzatok a hangszer tanult terjedelmében.
– Kromatikus skála a hangszer teljes terjedelmében, minden regiszterben kiegyenlített hangon.
– A fõbb zenei karakterek ismerete (dolce, grazioso, espressivo, risoluto)

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés további ismétlése, bõvítése, dinamikai követelményekkel való kibõvítése.
– A trillázás fejlesztése, a nehezebb fogások gyakoroltatása.
– A hangminõség további fejlesztése.
– Ismerkedés a kortárs mûvekkel, elõadásmódjával.

Ajánlott tananyag
Carl Jacobi: 6 középfokú fagottgyakorlat (válogatva) (EMB)
Étienne Ozi: 42 etûd (válogatva) (EMB)
Antonio Vivaldi: fagottversenyek
Benedetto Marcello: F–dúr és G–dúr szonáta (EMB)
Mirosnyikov: Scherzo (Suprafon)
Carl Stamitz: F–dúr fagottverseny (Peters)
Eugene Bozza: Burlesque (Leduc)

Követelmény
A befúvási módszer kialakítása a koncertek, ill. a kamarazenélés felkészülésére.
A felkészültségnek megfelelõ etûdök hibátlan eljátszása, mind technikai, mind dinamikai és egyéb szempontból.
A képességekhez mért elõadási darabok igényes elõadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etûd,
– Egy elõadási darab vagy két különbözõ karakterû tétel zongorakísérettel lehetõleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek
– Dúr– és moll hangsorok skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer tanult terjedelmében.
– A tempó– és dinamikai jelek ismeretének kibõvítése.
– A különbözõ stílusú mûvek korhû elõadásmódjának továbbfejlesztése.
– A kortárs zeneszerzõk, és fagottosok megismerése.
– Kitekintés más mûfajokra (jazz, igényes könnyûzene).

A hangszerkezelés fejlesztése
– Hangképzés nagy dinamikai különbséggel.
– A hangszer teljes terjedelmének könnyed kezelése.

Ajánlott tananyag
Julius Satzenhoffer: Etûdök
Étien Ozi: 42 etûd (EMB)
Eugene Jancourt: Etûdök (Universal,IMC,Accolade)
Conrad Jacobi: Hat középfokú fagottgyakorlat (EMB)
Karel Pivonka: Ritmické etudy pro fagot (Suprafon)
Antonio Vivaldi: fagottversenyek
Georg Philipp Telemann: e–moll, f–moll, a–moll szonáta (EMB)
J. Chr. Bach: B–dúr, Esz–dúr fagottverseny (EMB)
Franz Danzi: F–dúr fagottverseny – Sikorski, (EMB)
Petrovics Emil: Passacaglia in blues (EMB)
Dubrovay László: Cinque pezzi (EMB)
Bozay Attila: Episodi (EMB)
Kocsár Miklós: Dialoghi (EMB)

Követelmény
Dúr– és moll hangsorok 5#, 5b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében.
A nehezebb ritmusképletekben való jártasság.
Laza, könnyed ujjtechnika.
Rendszeres társas zenélés, lehetõség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– egy skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással
– Egy etûd
– Két elõadási darab vagy tételpár, zongorakísérettel, lehetõleg kotta nélkül

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
Az eddig tanult ismeretek összegzése, a technikai színvonal megszilárdítása.
Az esetlegesen még meglévõ hiányosságok kiküszöbölése.
A technikai készségek továbbfejlesztése.
A duplanyelv–technika megismerése.
A társmûvészetek iránti figyelem elmélyítése.
A zenei ízlés további formálása, a zenei élet iránti érdeklõdés felkeltése.
A hangszerkezelés fejlesztése
A hangszertechnikai ismeretek alkalmazása a zenei mûvek elõadása során.
Az improvizációs készség alapjainak alkalmazása a megfelelõ mûvek során.
A lapról olvasási készség olyan szintre fejlesztése, hogy a tanuló a játék során érje el, hogy elsõ látásra el tudjon játszani megfelelõ nehézségû mûveket kottahûen, közel azonos tempóban, mint a tempójelzés.
A társas zenélésben az együttjáték precizitása és az intonáció is legyen biztos.

Ajánlott tananyag
Ludwig Milde: Koncertetûdök (EIMC New York)
Emanuele Krakamp: Fagottiskola II. kötet (Hofmeister)
Oromszegi Ottó: 10 modern fagottetûd (EMB)
Franz Suchanek: Concertino (Suprafon)
Franz Danzi: F–dúr fagottverseny (Musica Rara)
Wolfgang Amadeus Mozart: B–dúr fagottverseny

Hidas Frigyes: Fagottverseny (EMB)
Maros Rudolf: Fagottverseny (EMB)
Gabriel Pierné: Concertino (Leduc)

Követelmény
Dúr–és moll hangsorok 5#, 5b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer tanult terjedelmében.
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelõ szinten tudja elõadni, kotta– és stílushûen.
Értelmes, tagolt elõadásmód kialakítása, a zene folyamatának és összefüggéseinek érzékeltetése, kifejezõ játékmód elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással,
– Egy etûd,
– Két elõadási darab vagy tételpár, zongorakísérettel, lehetõleg kotta nélkül.

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
A továbbképzõ évfolyamok „B" tagozatos tanulói nem zenei jellegû tanulmányaik mellett tanulják hangszerüket, egy magasabb szintû zenei képzéssel. meg kívánva õrizni a zenei pálya választásának lehetõségét,

7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A ritmusértékek, ritmusképletek ismeretének elmélyítése.
– Korhû díszítések alkalmazása.
– A különbözõ stílusjegyû darabok értelmes, tagolt, élményszerû elõadására való törekvés.
– Dinamikai ismeretek, stílusjegyek alkalmazásának bõvítése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A kialakított technikai ismeretek, mechanizmusok továbbfejlesztése.
– A nádigazítás alapvetõ ismeretei.

Ajánlott tananyag
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.3
Wenzel Neukirchner: 23 középfokú fagottgyakorlat (EMB)
Emanuele Krakamp: Fagottiskola I. kötet válogatva (Hofmeister)
Antonio Vivaldi: d–moll fagottverseny (EMB)
Georg PhilippTelemann: F–dúr szonáta (EMB)

Követelmény
Dúr és moll hangsorok 5#, 5b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, különbözõ formációk variálása a skálázás során.
A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása, a tempójelzéseknek megfelelõ tempóban, és karakterrel.
Különbözõ stílusú elõadási darabok értelmes, tagolt, tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással,
– két különbözõ etûd,
– Két elõadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Dúr–és moll hangsorok skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében, különbözõ ritmusvariációkkal
– A fõbb zenei karakterek ismerete

A hangszerkezelés fejlesztése
– A vibrato gyakorlati megvalósítása.

– A laza, könnyed hangszerkezelés továbbfejlesztése (ujjtechnika, ujjak szinkronizálása)
– A gyors, ugyanakkor halk belégzés fejlesztése.
– A hangminõség további fejlesztése.
– Ismerkedés a kortárs mûvekkel, elõadásmódjával.

Ajánlott tananyag
Carl Jacobi: 6 középfokú fagottgyakorlat (EMB)
Étienne Ozi: 42 etûd (EMB)
Antonio Vivaldi: fagottversenyek
Benedetto Marcello: F–dúr és G–dúr szonáta (EMB)
Mirosnyikov: Scherzo (Suprafon)
Carl Stamitz: F–dúr fagottverseny (Peters)
Eugene Bozza: Burlesque (Leduc)
Követelmény
Dúr–és moll hangsorok 6#, 6b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében, különbözõ ritmusvariációkkal.
A helyes tartások, és technikák alkalmazása a szép, telt, kifejezõ hangszerhangért.
Rendszeres, igényes hangképzés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással,
– két különbözõ etûd,
– Két elõadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A zenei stílusérzék és fantázia fogalma.
– Zenekari mûvek fagott szólamainak megismerése.
– A vibrato játékmód továbbfejlesztése.
– Egészhangú skála bevezetése.
– A nádigazítás, és a nádkészítés alapjainak megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A technikai készségek továbbfejlesztése, és az elõadási darabokban biztos alkalmazása.
– Skálázás a hangszer teljes terjedelmében, egyre gyorsabb tempóban.
– Az egészhangú skála.

Ajánlott tananyag
Julius Satzenhoffer: Etûdök
Étien Ozi: 42 etûd (EMB)
Eugene Jancourt: Etûdök (Universal, IMC,Accolade)
Conrad Jacobi: Hat középfokú fagottgyakorlat (EMB)
Karel Pivonka: Ritmické etudy pro fagot (Suprafon)
Antonio Vivaldi: fagottversenyek
Georg Philipp Telemann: e–moll, f–moll, a–moll szonáta (EMB)
J. Chr. Bach: B–dúr, Esz–dúr fagottverseny (EMB)
Franz Danzi: F–dúr fagottverseny – Sikorski, (EMB)
Petrovics Emil: Passacaglia in blues (EMB)
Dubrovay László: Cinque pezzi (EMB)
Bozay Attila: Episodi (EMB)
Kocsár Miklós: Dialoghi (EMB)

Követelmény
Dúr–és moll hangsorok 7#, 7b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében.
A nehezebb ritmusképletekben való jártasság.
Laza, könnyed ujjtechnika.
Rendszeres társas zenélés, lehetõség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással,

– két különbözõ etûd,
– Két elõadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Az eddigi tanulás során elsajátított technikai és zenei ismeretek komplex alkalmazása.
– A technikai készségek továbbfejlesztése.
– A duplanyelv–technika alkalmazása
– A társmûvészetek iránti figyelem elmélyítése.
– A zenei ízlés további formálása, a zenei élet iránti érdeklõdés felkeltése.
– Nádkészítési ismeretek.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszertechnikai ismeretek alkalmazása a zenei mûvek elõadása során.
– Társaszenélés során a lapról olvasás, valamint a kottahû játék precíz megszólalására való törekvés.
– Az improvizáció alapelemeinek, önálló díszítések alkalmazásának fejlesztése

Ajánlott tananyag
Ludwig Milde: Koncertetûdök (EIMC New York)
Emanuele Krakamp: Fagottiskola II. kötet (Hofmeister)
Oromszegi Ottó: 10 modern fagottetûd (EMB)
Franz Suchanek: Concertino (Suprafon)
Franz Danzi: F–dúr fagottverseny (Musica Rara)
Wolfgang Amadeus Mozart: B–dúr fagottverseny (Peters)
Hidas Frigyes: Fagottverseny (EMB)
Maros Rudolf: Fagottverseny (EMB)
Gabriel Pierné: Concertino (Leduc)

Követelmény
Dúr–és moll hangsorok 7#, 7b elõjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, szûkített szeptimek, a hangszer teljes terjedelmében.
Az állólépesség fejlesztése,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással,
– Két különbözõ etûd,
– Két elõadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló legyen képes
– a szép, kifejezõ hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegõ tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– a nagyobb lélegzetû, összetett feladatokat tartalmazó etûdök eljátszására,
– a különbözõ zenei korok megkomponált, stílushû díszítéseinek kottából való lejátszására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemzõ gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt elõadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerûbb javítási mûveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a nád igazítása stb.).

A tanuló rendelkezzék
– megfelelõ hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid idõn belül elérhetõk,
– a tudásszintjének megfelelõ önállósággal a játszandó mûvek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

– a hang képzésének fizikai törvényszerûségeit (légzés, rekesz, stb.),
– a különbözõ artikulációs elõírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– az újabb légzéstechnikákat,
– a fagott társhangszereit, azok transzponálási módjait,
– korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes
– biztos hangindításra és befejezésre,
– nehéz etûd virtuóz elõadására (pl. Neukirchner etûdök),
– nehezebb elõadási darab, kamaramû, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Fagott fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Neukirchner: 23 középfokú gyakorlat (EMB 2218), Weissenborn: 2. kötet etûdjei (EMB 13686) nehézségi szintjén.
– Két elõadási darab vagy szonáta tétel–pár, amelybõl lehet egy kamaramû; Pécsi J.: Dörmögõ Dömötör, Vivaldi: d–moll fagottverseny II–III. tétel (EMB 3771), Milde: Andante, Tarantella nehézségi szintjén; kamaradarabok: Mozart: Könnyû triók KV. 240, 252–oboa, fagott, zongora, Telemann: Kánonszonáták (EMB 5353), Debussy: A kis néger – fúvósötös nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.
„B” tagozat
– Egy etûd vagy szólódarab, vagy technikai jellegû mû; Neukirchner: 23 középfokú etûd (EMB 2218), Weissenborn: Fagottiskola II. kötet (EMB 13686), Jacobi: Hat középfokú gyakorlat (EMB 2217) nehézségi szintjén.
– Egy szonáta, vagy versenymû tétel–pár; Vivaldi: d–moll fagottverseny (EMB 3771), Marcello: e–moll szonáta EMB 4725), Telemann: f–moll szonáta nehézségi szintjén.
– Egy kamaradarab vagy kamaramû; Mirosnyikov: Scherzo, M. Read: 3 fantasztikus darab, Telemann: Kánonszonáták (EMB 5353), Vivaldi: G–dúr kettõsverseny – oboa–fagott, Farkas F.: Régi magyar táncok – fúvósötös nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ számú és minõségû hangszer (fagott / fagottino / kisfagott).
Havonta és fejenként egy nád.
Legalább két darab szabályozható magasságú kottaállvány.
Egészalakos tükör.

Zongora vagy pianínó.
Metronóm.

KLARINÉT

A klarinéttanítás általános célja, feladatai
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejezõ klarinéthang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belsõ hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a klarinét történetét,
– a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentõsebb alkotó– és elõadómûvészek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülõ ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminõség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerûségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahû játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív mûvelésére.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
A hangszeres elõkészítõ elsõsorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.
Fejlesztési feladatok

Ismeretek
– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése.
– A törzshangok olvasása és fogásai.
– Egyszerû ütemsúlyok, ritmusértékek.
– Módosítójelek, ismétlõjel, korona, a levegõvétel jele.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetõleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény
A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenõrzése.
A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben. Gyermekdalok, népdalok és
egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
– A nád szerepe és beállítása.
– A törzshangok ismeretének bõvítése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése.
– Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjeleik. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
– Módosítójelek, ismétlõjel, korona, a levegõvétel jele.
– Alapvetõ játékmódok ismeretének bõvítése, kivéve staccato

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás rögzítése.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetõleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag
Klarinét ABC (Arany – Bakos – Meizl) OPI 1982
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)
Követelmény
A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenõrzése.
A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat
1. évfolyam„A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A fafúvós hangszerek ismertetése, külsõ megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdõknél).
– A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
– A törzshangok olvasása és fogásai.
– Egyszerû ütemsúlyok, ritmusértékek.
– Ismétlõjel, korona, levegõvétel jele, módosítójelek.
– A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
– A helyes gyakorlás és memorizálás különbözõ módjainak megismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenõrzése.

– A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetõleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok mf dinamikával.
– Dúr hangsor kotta nélkül,
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Követelmény
Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.
A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Rövid, elõjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.:
Klarinétozni tanulok I/58; 68., Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.
Elõadási darabok (vagy népdalok), lehetõleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. Mozart: Francia gyermekdal
(Klarinétalbum I.–Edition Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
– Négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetõleg zongorakísérettel.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése.
– Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
– Felütés, csonkaütem.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
– Az enharmónia fogalma.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
– A tanult mûvek formai elemzése a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó ellenõrzése, tökéletesítése.
– Tartott hangok dinamikával.
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megõrzésével.
– A kéztartás és billentés állandó ellenõrzése, javítása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
– Hangsorok gyakorlása repetícióval.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon.
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Perényi É: Klarinét–etûdök. (EMB 14300)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
PPrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Követelmény
Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A tanult hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Elõjegyzés nélküli vagy 1 elõjegyzésû gyakorlatok, népdalok, mûzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével;
Perényi: Klarinét–etûdök: 17; 19. nehézségi fokán.
16–32 ütemes elõadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J. Brahms:
Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, és egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése a kisujj–billentyûknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
– A tanult mûvek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelõ támasz kialakítása.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
– A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
– A regisztervváltások finomítása a levegõ megfelelõ vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
– Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
– A skálázás tempójának fokozása különbözõ kötésekkel, repetíció. A belsõ hallás fejlesztése.
– Lapról játék az elõzõ év anyagának nehézségi fokán.
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 2124)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.
Mérsékelt tempójú, egyszerû ritmusképletekbõl álló, különbözõ karakterû gyakorlatok, mûzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etûdök 26; 32. nehézségi fokán.
Több regisztert érintõ elõadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi:
Repertoire 24)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû etûd,

– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, és egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése
– A legegyszerûbb segédfogások.
– A klarinét szerepe a különbözõ zenei mûfajokban.
– A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
– A legegyszerûbb díszítések: rövid és hosszú elõke, paránytrilla.
– Dalforma (ABA), triós forma.
– Tempo I, dal Segno, Vi–de.
– A játszott elõadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás különbözõ variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a mûvek elõadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etûd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etûdök, mûzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmû elõadási darabok, tisztán intonálva, a mû stílusát és hangulatát tükrözõ elõadásban, kísérettel. Pl. F. Schubert: Menuetto, G. Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, és egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét kialakulása, fejlõdése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
– A hangterjedelem bõvítése a kisujj–billentyûknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.

– További díszítések: a trilla, utóka, kettõs ékesítés (mordent) írásmódja.
– A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szûkített szeptim–felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különbözõ stílusjegyeket.
– Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
– Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás a korábban megismert módokon, különbözõ dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– További díszítések: a trilla, utóka, kettõs ékesítés (mordent) gyakorlása.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a mûvek elõadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét etûdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etûd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 00132700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etûdök, mûzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmû elõadási darabok, tisztán intonálva, a mû stílusát és hangulatát tükrözõ elõadásban, kísérettel. Pl. Beethoven: Sonatine; Ch.Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab és egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét kialakulása, fejlõdése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
– A klarinét szerepe a különbözõ zenei mûfajokban.
– A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.

– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
– A megfelelõ nád kiválasztásának szempontjai.
– Különbözõ hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Kromatikus skálák.
– A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét etûdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etûd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 00132700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etûdök, mûzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmû elõadási darabok, tisztán intonálva, a mû stílusát és hangulatát tükrözõ elõadásban, kísérettel. Pl.
Donizetti: Concertino (Edition Music–Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, valamint egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

Alapfokú évfolyam „B” tagozat
„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minõségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

A „B” tagozatos tanuló hangszeres játéka elsõsorban hangminõségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az elõadás kifejezõerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan. A kisujj–billentyûknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
– Felütés, csonkaütem.
– Az enharmónia fogalma.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
– A legegyszerûbb díszítések; rövid és hosszú elõke; a trilla fogalma.

– A tanult mûvek formai elemzése, azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelõ támasz kialakítása, állandó ellenõrzése.
– Tartott hangok különbözõ dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.
– A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megõrzésével.
– A kéztartás és billentés állandó ellenõrzése, javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig.
– Lapról olvasás az elõzõ év anyagának megfelelõ nehézségi fokon.
– Társas zenélés: kíséretes elõadási darabok, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.
Gyakorlatok, mûzenei példák fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros
és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Kovács: Klarinétozni tanulok I/196; 221;, illetve
Balassa: Klarinétiskola I/.97. nehézségi fokán.
Elõadási darabok kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra – kísérettel. Pl. Mozart:
Allegretto (Perényi: Repertoire 28.); Martini: Andantino (The Joy of Clarinet 14 –1967 Yorktown Music Press, Inc.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét kialakulása, fejlõdése.
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola.
– A legegyszerûbb segédfogások.
– A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése.
– Díszítések: parántytrilla, trilla és utóka.
– A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó ellenõrzése, szükség esetén javítása, a támasz automatikussá tétele.
– A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Regisztervàltások finomítása a levegõ megfelelõ vezetésével, az egységes hangszín kialakítása.

– Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
– Repetíció gyorsítása a torok és nyelv lazaságának megõrzésével.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felsõ határáig.
– Hármashangzat–, és tercmenetek, kotta nélkül.
– A skálázás tempójának fokozása különbözõ variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Lapról játék az elõzõ év anyagának nehézségi fokán.
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Iskolák, gyakorlatok
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok és hármashangzat–felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Különbözõ karakterû, nagyobb technikai képzettséget igénylõ gyakorlatok, mûzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben; bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/21. Perényi: Klarinét–etûdök: 38. nehézségi fokán.
Különbözõ regiszterekben mozgó elõadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Türk: Larghetto amoroso; Gluck: Ária (Perényi: Repertoire 29., 34.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül,

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét szerepe különbözõ zenei mûfajokban.
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
– A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
– A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szûkített szeptim–felbontások
– Dalforma (ABA), triós forma, szonátaforma.
– Tempo I, dal Segno, Vi–de.
– A játszott elõadási darabok stílusjegyeinek megismerése (tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
– Különbözõ hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
– A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogása.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a mûvek elõadásában.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Iskolák, gyakorlatok
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc 17089)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hármas– és négyeshangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etûdök megszólaltatása, Perényi: Klarinét–etûdök: 60; 74. nehézségi fokán.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb mûbõl kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmû más elõadási darab ízléses, igényes elõadása kotta nélkül, kísérettel. Pl. K. Stamitz: Rondo (Klarinétmuzsika – EMB Z. 7919); W. A. Mozart:
Larghetto (Perényi: Repertoire 33.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan.
– További segédfogások és tisztítófogások.
– Kvintola, szextola, kettõs nyújtópont.
– A szûkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.
– A kettõs ékesítés (mordent) írásmódja.
– Rondóforma, variációs forma.
– Különbözõ stílusjegyek megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
– Különbözõ hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felsõ határáig kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– A kettõs ékesítés (mordent) gyakorlati megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB Z 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)

Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etûd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Perényi: Klarinét etûdök (EMB 14300)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetû, különbözõ karakterû és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etûdök, mûzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/ 28; 59; 67. Perényi: Klarinét–etûdök: 70; 76. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmû elõadási darabok, tisztán intonálva, a mû stílusát és hangulatát tükrözõ elõadásban, kísérettel. Pl.
Glinka: Vocalise; Barat: Szláv dal (Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy elõadási darab és egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– Díszítések korhû, stílusos alkalmazása.
– A (kora)klasszikus versenymûvek felépítése, jellegzetességei.
– A megfelelõ nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés, ujj– és nyelvtechnika további tökéletesítése.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus skála.
– Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Perényi É.: Klarinét–etûdök (EMB Z 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etûd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Perényi: Klarinét etûdök (EMB 14300)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi 2541)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.
Etûdök Jean–Jean: Etûdök I. (Leduc 24740) Klose: Napi gyakorlatok (15 etûd:1.) (Leduc A.L.06400) nehézségi szintjén
Versenymû tételek és elõadási darabok. Pl. Stamitz: B–dúr klarinétverseny (EMB 8993), Donizetti: Concertino. (Peters
8206), Debussy: Kis néger (EMB 7933); Klose: Fantázia (a Perényi: Repertoire gyûjteményben 45. EMB 14406) nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, (hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.)
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy elõadási darab és egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b elõjegyzésig,
– egyszerûbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
– a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentõsebb klarinétos elõadómûvészeket.

Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejezõ hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különbözõ hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különbözõ nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemzõ gyakorlására,
– a kottahû játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– a különbözõ artikulációs elõírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergõ–technikához vezetõ ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b elõjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelõ variációkkal
– szélsõséges dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztõ gyakorlatok hibátlan eljátszására,
– nehezebb etûdök zenei és technikai megvalósítására,
– hosszabb terjedelmû mûvek memorizálására.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A tantárgya és idõtartama

Klarinét fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A" tagozat
– Két különbözõ karakterû etûd vagy technikai jellegû mû; Perényi Éva: Klarinétetûdök 60–tól (EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén.

– Két különbözõ stílusú és mûfajú elõadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramû is; Dancla: Románc (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 44 (EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája – Barokk– EMB 13971) nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Két különbözõ karakterû etûd vagy technikai jellegû mû; Perényi Éva: Klarinétetûdök 86–tól, (EMB 14300) Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 36., 46., 59., 75. (EMB 13291); Jean–Jean I: 2. nehézségi szintjén.
– Két különbözõ stílusú és mûfajú elõadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramû is; Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina (EMB 8291), Mendelssohn: Dal szöveg nélkül (Berkes: Elõadási darabok klarinétra és zongorára II. kötetbõl a 9–es EMB 13972), Donizetti: Concertino II. tétel (Peters 8206), Kocsár Miklós: Ungaresca (EMB 5991) nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat
A továbbképzõ évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentõs különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképzõ évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktõl, érdeklõdési körüktõl függõen tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül elõtérbe.

7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem további bõvítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
– A megfelelõ nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetõbb módjai.
– Különbözõ díszítések korhû és stílusos alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etûdök, elõadási darabok gyakorlásakor felmerülõ problémák megoldására.
– Hangolás lehetõleg önállóan.
– A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– A technikai készségek állandó fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetõség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 1329)

Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök I.(Leduc A. L. 17348)
Klosé: 30 etûd (Leduc A. L. 7233)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etûd
Kröpsch: Etûdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása jellegüknek megfelelõ tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etûd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb mûbõl kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmû más elõadási darab ízléses, igényes elõadása, kísérettel; kamaramû klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Késõromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi
szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, valamint egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem további bõvítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– A megfelelõ nád önálló kiválasztása és alakítása.
– Különbözõ díszítések korhû és stílusos alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus skálák.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a megtanulandó etûdök, elõadási darabok gyakorlásakor.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etûdök, elõadási darabok gyakorlásakor felmerülõ problémák megoldására.
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
– A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
– A skálák és etûdök tempójának fokozása.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetõség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)

Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta(Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök I.(Leduc A. L. 17348)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Karakterisztikus etûdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etûd
Kröpsch: Etûdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása jellegüknek megfelelõ tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etûd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb mûbõl kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmû más elõadási darab ízléses, igényes elõadása, kísérettel; kamaramû klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Késõromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi
Szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, valamint egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem további bõvítése
– Különbözõ díszítések.
– Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
– A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
– A klarinét irodalmának minél szélesebb körû ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.
– Különbözõ díszítések korhû és stílusos alkalmazása.
– A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezõbb megszólaltatásához.
– Állandó törekvés a tiszta intonációra.
– Önálló nádválasztás és alakítás.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A skálák és etûdök tempójának fokozása.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetõség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)

Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etûdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etûd
Kröpsch: Etûdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása jellegüknek megfelelõ tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etûd)/1.,
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb mûbõl kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmû más elõadási darab ízléses, igényes elõadása, kísérettel; kamaramû klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Késõromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi
Szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, valamint egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Korunk zenéjében elõforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
– A helyes vibrato fogalma.
– Kromatikus és egész hangú skála.
– Különbözõ díszítések korhû és stílusos alkalmazása.
– A különbözõ transzpozíciók ismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.
– A vibrato gyakorlása.
– Önálló hangolás.
– A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezõbb hang megvalósítására.
– A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
– Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
– Társas zenélés, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etûd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök I. (Leduc A. L. 17348)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etûdök (Leduc A. L. 5963)

Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etûd
Kröpsch: Etûdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
Wiedemann: Gyakorlatok VI.(Breitkopf EB 4236)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála
kotta nélkül.
Különbözõ karakterû etûdök megszólaltatása jellegüknek megfelelõ tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etûd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb mûbõl kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmû más elõadási darab ízléses, igényes elõadása, kísérettel; kamaramû klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Késõromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi
szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, lehetõleg kotta nélkül (vagy egy elõadási darab, valamint egy kamarazenei mû, lehetõleg tanuló közremûködésével).

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– Díszítések korhû, stílusos alkalmazása.
– A (kora)klasszikus versenymûvek felépítése, jellegzetességei.
– A megfelelõ nád kiválasztása és a nád alakítás alapvetõ módjai.
– A hangszer intonációs problémáinak ismerete és tudatos javítása.
– A klarinét szóló–és kamarazene irodalmának minél átfogóbb ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.
– Nád kiválasztás, nád igazítás.
– A hangterjedelem bõvítése kromatikusan.
– A tanuló igényének fejlesztése a tudatos hangképzésre.
– A légzés, ujj– és nyelvtechnika további tökéletesítése.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus skála.
– Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Delécluse: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 21242)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök I. (Leduc A. L. 17348)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kröpsch: Etûdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult hangterjedelem határain belül.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Etüdök – Jean–Jean: Etûdök I/1–13–ig. Kröpsch: Etûdök I/1–105–ig – nehézségi szintjén.
Versenymû tételek, szonáták, elõadási darabok Stamitz: B–dúr klarinétverseny, Hoffmeister: Esz–dúr szonáta, Mozart:
Larghetto nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
– A hangszer intonációs hibáinak tudatosítása.
– Akusztikus intonáció.
– A különbözõ transzpozíciók fogalma.
– A leggyakrabban használt díszítések, ékesítések önálló alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
– A nád alakításának legalapvetõbb tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, terc– és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus skála.
– A skálázás tempójának növelése.
– Teljes etûdsorozatok elvégzése.
– Az elõadás kifejezõerejének fokozása.
– Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Bach: 15 etûd (Hegedûszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bozza: 12 etûd (Leduc A. L. 21300)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök I. (Leduc A. L. 17348)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kröpsch: Etûdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
Müller (I.): Etûdök (Ricordi 001 32700)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
Périer: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Etûdök Jean–Jean: Etûdök I. Kröpsch: Etûdök I. nehézségi szintjén
Versenymû tételek, szonáták, elõadási darabok Krommer: Esz–dúr klarinétverseny, Donizetti: Concertino, Honegger:
Szonatina Bartók: Három csíkmegyei népdal nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár, vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bõvítése.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, kiegészítve kvint hangközeikkel is.
– A nádfaragási ismeretek bõvítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete. Különbözõ ékesítések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tökéletes alapfunkciók kialakítása.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, az elõzõ évben megszokott módon, kiegészítve kvint hangközeikkel is; kotta nélkül.
– Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
– A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
– Különbözõ ékesítések korhû és stílusos alkalmazása.
– A klarinét irodalmának minél szélesebb körû ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
– A zenei kifejezõkészség fejlesztése.
– Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Bach: 15 etûd (Hegedûszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etûd (Leduc A. L. 21842)
Bozza: 12 etûd (Leduc A. L. 21300)
Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök III. (Leduc A. L. 17490)
Klosé: 30 etûd Leduc (A. L. 07233)
Kröpsch: Etûdök I–II. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn. 458)
Périer: 20 könnyû etûd (Leduc A. L. 18845)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, terc– és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Etûdök – Jean–Jean: Etûdök II. 21–33 Kröpsch: Etûdök II. 272 – nehézségi szintjén.
Versenymû tételek, szonáták, elõadási darabok – Stamitz: Esz–dúr klarinétverseny, Saint–Saëns: Szonáta, Kovács:
Hommages – nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Glissando.
– A vibrato helyes kivitelezése.
– Ismerkedés a klarinétcsalád egyéb tagjaival.
– Tájékozottság a klarinét szóló– és kamarairodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.

– A vibrato és glissando gyakorlása.
– Az összes dúr és moll skála az elõzõ évben megszokott módon, kotta nélkül.
– Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
– Egészhangú skálák.
– A technikai és zenei megvalósítás összhangjának fejlesztése.
– Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Bach: Csellószvitek (Leduc A. L. 23508)
Bach: 15 etûd (Hegedûszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etûd (Leduc A. L. 21842)
Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etûdök III. (Leduc A. L. 17490)
Klosé: 30 etûd (Leduc A. L. 7233)
Klosé: Karakterisztikus etûdök (Leduc A. L. 5963)
Kröpsch: Etûdök IV. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilmronn 460)
Paganini: 17 Caprices (Leduc A. L. 21204)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
Az összes dúr és moll skála hármashangzat–, domináns–, illetve szûkített szeptim–felbontásokkal, terc–, kvart– és kvintmenetekkel.
Etûdök – Jean–Jean: Etûdök II. Kröpsch: Etûdök II. Klosé: Karakterisztikus etûdök – nehézségi szintjén
Versenymû tételek, szonáták, elõadási darabok – Weber: Concertino, Poulenc: Szonáta – nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû és tempójú etûd,
– Egy tételpár vagy két különbözõ karakterû elõadási darab kísérettel, kotta nélkül.
Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló legyen képes
– a szép, kifejezõ hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegõ tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– a nagyobb lélegzetû, összetett feladatokat tartalmazó etûdök eljátszására,
– a különbözõ zenei korok megkomponált, stílushû díszítéseinek kottából való lejátszására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemzõ gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt elõadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerûbb javítási mûveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).

A tanuló rendelkezzék
– megfelelõ hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid idõn belül elérhetõk,
– a tudásszintjének megfelelõ önállósággal a játszandó mûvek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerûségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különbözõ artikulációs elõírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje

– a modem zenei effektusokat,
– a társhangszereit, azok transzponálási módjait,
– korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes
– biztos hangindításra és befejezésre,
– nehéz etûd virtuóz elõadására,
– nehezebb elõadási darab, kamaramû, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Klarinét fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A" tagozat
– Két etûd, vagy technikai jellegû mû; Klosé: Karakterisztikus etûdök (Leduc 05963), Jean–Jean: Etûdök I. (Leduc)
nehézségi szintjén;
– Két különbözõ stílusú és mûfajú zongorakíséretes elõadási darab, vagy kamaramû; Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I–II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaramûvek: Pleyel: Duók: I–II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára (EMB 8687) Stamitz:
Kettõsverseny(EMB 6046) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etûd és a kamaramû kivételével lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Két etûd, vagy technikai jellegû mû; Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc), Klosé: Karakterisztikus etûdök (Leduc), Jean–Jean: Etûdök I.(Leduc) nehézségi szintjén.
– Két különbözõ stílusú és mûfajú zongorakíséretes elõadási darab, vagy kamaramû; Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz–dúr koncert (Leduc), Weiner: Csûrdöngölõ (EMB 8292), Dimler: B–dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33 (Peters); kamaramûvek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I–II. nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etûd és a kamaramû kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ minõségû hangszerek, fúvókák.
Havonta és fejenként egy nád.
Megfelelõen hangolt zongora vagy pianínó.
Teljes alakot visszaadó tükör. Metronóm.

RÉZFÚVÓS TANSZAK
TROMBITA

A trombitatanítás feladatai:
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlõ pedagógiai lehetõségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevõ izmok lazaságának, terhelhetõségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történõ önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a trombita történetét,
– a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenõ részét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenõ részét
– a tananyagon keresztül a fõbb zenei stílusokat,
– a trombita hazai és külföldi mûvészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenõrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló
– hallását, belsõ hallását, „intonációs” képességét,
– hangszeres adottságait,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és elõadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat
– rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
– a gyakorlás során felmerülõ hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenõrzésére,
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos elõadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések elõadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
– A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
– A helyes be– és kilégzés alapjainak elsajátítása.
– A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
– Hangterjedelem az egyvonalas C–tõl az egyvonalas G– ig.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet
Colin: Trombitaiskola kezdõknek
Gyermekdalok, népdalok
Követelmény
A helyes be– és kilégzés ismerete. Hangterjedelem az C' – G'–ig.

Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.
Egyszerû népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyakorlat
– Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A helyes testtartás rögzítése.
– A helyes légzés további tudatosítása.
– Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.
Colin: Trombitaiskola kezdõknek
Gyermekdalok, népdalok
Brodszky: Májusköszöntõ
Régi francia dal

Követelmények
Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.
Hangterjedelem a kis h–tól az egyvonalas a–ig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelõ szünetjelek.
– Nyújtópont a fél érték mellett.
– Módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az elõforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az elõadási darabok megtanulása kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
– A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegõvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Trombitaiskola kezdõknek
Susato: Rondo (Trombitamuzsika)
Gyermekdalok, népdalok

Követelmény
Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.
Hangterjedelem a kis a–tól a kétvonalas c–ig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.
– 2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
– A tizenhatod érték és szünetjele.
– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
– A tanult mûvek formai elemzése.
– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
– A magyar népdal jellemzõi, formái, valamint a dalforma.
– A testtartásban és hangszertartásban elõforduló hibák korrigálása.
– A rekeszlégzés gyakorlása.
– Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességû hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
– A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
– A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Skálatanulmányok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Fischer: Induló
Cole: Granit
Barnes: A kis géniusz
Barnes: A kis mûvész
Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g–tõl a kétvonalas d–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b elõjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor szerkezete.
– A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különbözõ ritmusképletek, a triola.
– A zenei anyagban szereplõ darabok, táncok fõbb jellegzetességei.
– A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
– A funkciók ellenõrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A bordaközi légzéssel kibõvített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegõvezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
– Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
– A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minõségére (crescendo, diminuendo).
– A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint– és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach–témára
Hammerschmied: Csókdal
Susato: Rondo és saltarello
Bogár: Régi magyar táncok
Barnes: A kis virtuóz
Barnes: A kis mester
Charpentier: Prelûd
Kamprath: Három epizód
Scselokov: Mese
Scselokov: Tréfa

Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülõ, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g–tõl a kétvonalas e–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3b elõjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
– A meglévõ hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– A zenei anyagban szereplõ darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
– A társas zenélés mûvelése különbözõ összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegû gyakorlatok segítségével.
– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötésekkel.
– A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Arban: Díszítés– és trillaelõkészítõ gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit
Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
A tanuló legyen képes melodikus jellegû és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibõvítése a kis fisz–tõl a kétvonalas f–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b elõjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Egyoktávos skála, tercskála, a hangnem fõ hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim–akkord ismerete.
– Az 5/8, 7/8, 9/8–os ütemfajták és különbözõ ritmusképletek ismerete.
– A zenei anyagban szereplõ darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az elõforduló tempójelzések ismerete.
– A kamarazenélés elõtérbe helyezése.
– A légzéstechnikában elõforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
– Az ujj– és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a mûvek zenei megoldására.

– Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint–, kvart– és nagy terc–kötések összekapcsolásával.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff) különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Peters: Gyakorlatok kezdõknek
Colin: 100 Warm Ups
Arban: Skálatanulmányok
Clodomir: Petits exercises
Clodomir: Etûdök I.
Arban: Trombitaiskola
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientálé
Händel: Hallei szonáta
Händel: B–dúr szonáta
Diabelli: Szonatina
Botti: Románc
Rangers: Velencei karnevál
Tornyos: Szonatina
Tornyos: 3 sárpilisi népdal
Clerisse: Téma és változatok
Telemann: B dúr szvit (FAM)
Követelmény
A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.
A hangterjedelem kialakítása a kis fisz–tõl a kétvonalas g–ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b elõjegyzésig, terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Egy oktávos skála, tercskála, a fõhármasok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
A légzés és a levegõvétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
Az elõírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Peters: Gyakorlatok
Stamp: Warm Ups+Studies
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etûdök I.
Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)
Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
Händel: c–moll concerto I. tétel
Händel: B–dúr szonáta
Händel: Asz–dúr szonáta
Telemann: F–dúr szonáta

Telemann: d–moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromtus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmû, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibõvítése a kétvonalas a–ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b elõjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
– A tizenhatod érték és szünetjele.
– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
– A tanult mûvek formai elemzése.
– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
– A magyar népdal jellemzõi, formái, valamint a dalforma.
– A testtartásban és hangszertartásban elõforduló hibák korrigálása.
– A rekeszlégzés gyakorlása.
– Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességû hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
– A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
– A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Skálatanulmányok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Fischer: Induló
Cole: Granit
Barnes: A kis géniusz
Barnes: A kis mûvész

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g–tõl a kétvonalas e–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2#, 2b elõjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ három képlete
– Egy gyakorlat,
– Két különbözõ karakterû elõadási darab.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és a moll hangsor szerkezete.
– A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különbözõ ritmusképletek, a triola.
– A zenei anyagban szereplõ darabok, táncok fõbb jellegzetességei.
– A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
– A funkciók ellenõrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A bordaközi légzéssel kibõvített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegõvezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
– Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
– A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minõségére (crescendo, diminuendo).
– A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint– és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach–témára
Hammerschmied: Csókdal
Susato: Rondo és saltarello
Bogár: Régi magyar táncok
Barnes: A kis virtuóz
Barnes: kis mester
Charpentier: Prelûd
Kamprath: Három epizód
Scselokov: Mese
Scselokov: Tréfa
Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülõ, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g–tõl a kétvonalas f–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b elõjegyzésig.
Kvint– és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc–kötések.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ képlete,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
– A meglévõ hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– A zenei anyagban szereplõ darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
– A társas zenélés mûvelése különbözõ összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegû gyakorlatok segítségével.
– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötésekkel.
– A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Arban: Díszítés– és trillaelõkészítõ gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
– Melodikus jellegû és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszása.
Újjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása.
A természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötések.
A hangterjedelem kibõvítése a kis fisz–tõl a kétvonalas g–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b elõjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála elsõ három képlete,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
– A meglévõ hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– A zenei anyagban szereplõ darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
– A társas zenélés mûvelése különbözõ összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegû gyakorlatok segítségével.
– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötésekkel.
A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Arban: Díszítés– és trillaelõkészítõ gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit
Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
A tanuló legyen képes melodikus jellegû és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibõvítése a kis fisz–tõl a kétvonalas f–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b elõjegyzésig.
A tanuló legyen képes egy barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors) és két különbözõ karakterû elõadási darab stílusos eljátszására.
Egyszerû díszítések és trillák.
Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
A hangterjedelem kialakítása a kis fisz–tõl a kétvonalas a–ig.
Ismerkedés a pedálhangokkal.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
Terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála négy képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
– Egy más stílusú elõadási darab.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Egy oktávos skála, tercskála, a fõhármasok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
– A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
– A légzés és a levegõvétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
– Az elõírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Peters: Gyakorlatok)
Stamp: Warm Ups+Studies
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etûdök I.
Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
Händel: c–moll concerto I. tétel
Händel: B–dúr szonáta
Händel: Asz–dúr szonáta
Telemann: F–dúr szonáta
Telemann: d–moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromtus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény
- A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmû, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
- Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes
- funkciókra, szép hangra.
- A hangterjedelem kibõvítése a kétvonalas a–ig.
- Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b elõjegyzésig.
- Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc–kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
- A hangterjedelem kibõvítése a kétvonalas b–ig.
- Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
- A másféloktávos, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála négy képlete
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
– Egy más stílusú elõadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a helyes test– és hangszertartást,
– a helyes légzéstechnikát,
– a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b elõjegyzésig,
– a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
– a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
– az alapvetõ funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel,
– az elõírt hangterjedelmen belül g2–ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a könnyebb technikai problémák elemzõ gyakorlására,
– a tanult darabok stílushû megszólaltatására,
– folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– a különbözõ artikulációs elõírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
– skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b –ig.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Ismerje a tanuló
– a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b elõjegyzésig.

Legyen képes
– az elõírt hangterjedelemben belül (b2–ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére,
– árnyaltabb zenei megformálásokra.

Mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Trombita fõtárgy
„A” tagozat: minimum 8 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Egy másfél oktávos skála elsõ képlete.
– Egy etûd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–21. (Leduc), nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
– Egy etûd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65., IV./1–53. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–29. Leduc, nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel, Albinoni: F–dúr concerto I. tétel, Händel: B–dúr szonáta, Telemann: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy, az elõbbitõl eltérõ stílusú elõadási darab; Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat
7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem további bõvítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
– A játszott mûvek alaposabb ismerete, a zenei mûveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
– A kamarazene és a zenekari játék elõtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm–ups+studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Elõkészítõ gyakorlatok a trillához
Tripla nyelv elõtanulmányok.
Kromatikus skálák
Clodomir: Petits exercises Etûdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F–dúr Concerto
Esz–dúr Concerto
Barat: Fantázia
Haendel: c–moll Concerto
Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
Richter: Concerto I. tétel
Cimarosa: Concerto

Követelmény
A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála három képletben
– Egy gyakorlat
– Egy elõadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramû, lehetõleg tanuló részvételével.

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangterjedelem bõvítése a – lehetõségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
– A játszott darabok alapos ismerete.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülõ nehézségek megoldására.
– A könnyed játékmód megõrzése, fejlesztése.
– Nagyobb terjedelmû etûdök tanulása – állóképesség javítás

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–ups + studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etûdök I.
Purcell: B–dúr szonáta
Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g–moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo
Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro
Veracini: Concerto

Követelmény
Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmû etûdök eljátszása.
Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel.
Kamaramû szólamának elõadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála 3 képletben
– Egy etûd
– Egy elõadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramû, lehetõleg tanuló részvételével

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
hangszeres és zenei ismeretek átadása
– a hangterjedelem bõvítése a lehetõségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
– a technikai készség megõrzése, továbbfejlesztése (elõke és duplanyelv)
– a zenei kifejezõkészség fejlesztése.
– skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm–ups + studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Arban: Trombitaiskola
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e–moll Szonáta
Albinoni: C–dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetûd
Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára

Követelmények
Skálák öt képlettel.
Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerûbb esetekben használata.
Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramû szólamának elõadása.
A játszott mûvek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etûd
– Egy elõadási darab, vagy kamaramû, lehetõleg tanuló közremûködésével

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megõrzése, a megtanult technikai elemek összefüggõ alkalmazása.
– A zenei kifejezés fejlesztése.
– A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
– Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
– A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm–ups + Studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
Arban: Trombitaiskola
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.
Valentino: Szonáta
Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények
A tanuló legyen képes egy versenymû vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses elõadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.
Egy kamaramû szólamának eljátszására.
Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy elõadási darabot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etûd
– Egy elõadási darab, vagy kamaramû, lehetõleg tanuló részvételével

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
A hangterjedelem bõvítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra. Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül. Skálák öt képlettel másfél oktávos rendszerben. Díszítés elõtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok. A játszott mûvek alapos ismerete, a zenei mûveltség elmélyítése. A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete. A kamarazene és a zenekari játék elõtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm Ups
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Techical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Arban: Skálagyakorlatok
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etûdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F–dúr Concerto
Esz–dúr Concerto
Barat: Fantázia
Haendel: c–moll Concerto

Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
Richter: Concerto I. tétel
Cimarosa: Concerto

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok elõadására.
Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben õt képlettel.
Nagyobb terjedelmû etûdök eljátszására.
A kromatikus skála biztos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etûd
– Egy barokk szonáta vagy versenymû két tétele
– Egy más stílusú elõadási darab

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem további bõvítése, a hangminõség fejlesztése, a dinamikai tartomány tágítása.
– Skálák öt képletben, másfél oktávos rendszerben.
– Díszítés tanulmányok, tripla és dupla nyelv tanulmányok.
– A játszott mûvek alapos ismerete, a zenei mûveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek ütemfajták átfogó ismerete.
– A kamarazene, és a zenekari játék elõtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm Ups
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Arban: Skálagyakorlatok
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etûdök I.
Purcell: B–dúr szonáta
Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g–moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo
Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro
Veracini: Concerto
Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok elõadására.
Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.
Nagyobb terjedelmû etûdök eljátszása.
A trillák, díszítések biztos és helyes alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etûd
– Egy barokk szonáta vagy koncert két tétele
– Egy más stílusú elõadási darab

9. évfolyam „B" Tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem növelése, a hangminõség fejlesztése, a dinamikai tartomány szélesítése.
– Az állóképesség fejlesztése a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– Skálák öt képletben, a másfél oktávos rendszer szerint.
– Az eddig tanult technikai elemek biztos alkalmazása.
– A zenei formálás tudatos alakítása.

– A dupla nyelv technika elsajátítása alapszinten.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm–Ups
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilties
Advanced Daily Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Arban: Hármashangzat és négyeshangzat tanulmányok
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e–moll Szonáta
Albinoni: C–dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetûd
Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára
Charlier: Solo de Concours
Haydn: Trombitaverseny I.–II.–III.
Hummel: Trombitaverseny I.–II.
Telemann: Asz–dúr Concerto

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényes darabok ízléses elõadására.
Skálák öt képletben.
Nagyobb terjedelmû etûdök eljátszása.
A tripla és a dupla nyelv alkalmazása.
A játszott elõadási darabok alapos ismerete.
Az elõadási darabok által megkívánt állóképesség elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etûd
– Egy barokk vagy klasszikus szonáta vagy versenymû két tétele
– Egy más stílusú elõadási darab

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
– Az összes dúr és moll skála öt képlettel, az elõzõ években megszokott módon.
– Az önállóság fejlesztése a hangszeres játék minden területén: funkcionális, technikai és zenei szempontok szerint.
– A kamarazene és a zenekari játék elõtérbe kerülése.
– A trombita szóló, kamara és zenekari irodalmának megismertetése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm Ups
Clarke: Techical Studies
Colin: Lip Flexibilties
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Arban: Etüdök
Tartini: B–dúr Concerto
Enescu: Legenda
Torelli: D–dúr Concerto
Purcell. D–dúr szonáta
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.
Valentino: Szonáta

Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények
A tanuló legyen képes önállóan megtanulni és elõadni a szintjén lévõ elõadási darabokat.
Ismerje a hangszerkezelés problémáit, és megoldási módjait.
Szép hangon és zeneileg megoldottan adjon elõ etûdöket, szóló és kamarazene darabokat.
Biztosan tudja a skálákat, a kromatikus skálát, alapszinten tudja a tripla és a dupla nyelv technikát.
Rendelkezzen a szintjének megfelelõ állóképességgel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etûd
– Egy barokk vagy klasszikus szonáta, vagy versenymû két tétele
– Egy más stílusú elõadási darab
Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a hangszere múltját, a jelentõsebb alkotó– és elõadómûvészek munkásságát,
– a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló
– az elõforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
– a játszott mûvek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejezõ hang elérésére,
– a különbözõ hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
– a különbözõ nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
– önálló hangolásra,
– a hosszabb zenei gondolatok egy levegõvel történõ összefogására,
– skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
– az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelõen, kotta– és stílushûen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló rendelkezzék megfelelõ állóképességgel.
Ismerje a hangképzés folyamatát.
Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Ismerje a tanuló
– az ajak–, a nyelv– és a manuális technika alapjait,
– az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 6 képletben.

Mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Trombita fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
– Egy etûd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etûdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etûdjeinek nehézségi szintjén.
– Két különbözõ karakterû elõadási darab, melybõl az egyik lehet kamaramû is; Albinoni: Esz– dúr, g–moll, C–dúr concerto, Barat: Fantázia (Leduc), Gedicke: Koncertetûd ; kamaramûvek: Borst: Trombitaduók (EMB 6870), Mezõ
Imre: Variációk (EMB 4687), Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió (EMB 6819), Farkas Ferenc:

Régi magyar táncok nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy skála másfél oktávon, öt képlettel.
– Egy etûd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etûdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etûdjeinek nehézségi szintjén; kamaramûvek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I–II., nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz–dúr, g–moll, C–dúr concerto, Corelli: e–moll szonáta, Purcell: B–dúr szonáta, Vivaldi: d–moll concerto nehézségi szintjén.
– Egy más stílusú elõadási darab Bozza: Capricco (Leduc) nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ minõségû, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka).
Jól felhangolt zongora (pianínó).
Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány
Metronóm
Lehetõleg a teljes alakot visszaadó tükör.

KÜRT

A kürttanítás célja feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelõ szinten)
– a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
– a kürtirodalom legkiemelkedõbb alkotó– és elõadómûvészeit,
– a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki
– megfelelõ légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejezõ kürthangot,
– differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
– megfelelõ tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes ujjtechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást,
– könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf, ff, pp), az intonáció megtartásával,
– hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
– a felmerülõ technikai problémáknak megfelelõ mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,

– a tudatos zenei memorizálásra,
– a mûvek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Elõkészítõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A gyakorlatban felmérni a tanuló hangszeres készségét, zenei érzékét.
– Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)
Követelmény
A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.
Helyes test– és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyermekdal,
– Egy szemelvény, vagy elõadási darab eljátszása.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.
Helyesen mûködõ funkciók kialakítása:
– helyes légzés, szájtartás,
– a fúvóka helye az ajkakon,
– testtartás,
– hangszertartás.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.
Helyes test– és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyermekdal,
– Egy szemelvény, vagy elõadási darab eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Az elõképzõben megalapozott funkciók továbbfejlesztése:
– helyes test– és hangszertartás,
– szájtartás, a fúvóka helyének kialakítása,
– a helyes légvezetés megalapozása,
– a nyelvtechnika megalapozása,
– a manuális technika megalapozása.
Az intonációs készség fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)
Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) (Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre (I. (EB 53002)

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Portato hangindítás.
Az ujj–, nyelv– és légzésvezetés–technika összehangolása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy hangsor – a meglévõ hangterjedelem eljátszása negyed és nyolcad értékekben, nyelvvel és legato,
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab zongorakísérettel, lehetõleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Helyes test– és hangszertartás.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különbözõ hangindítások elsajátítása más–más tempóban.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Skálák játszása a meglévõ hangterjedelmen belül Dúr és összhangzatos moll
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Felhasználható irodalom
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)
Kling: Kürtiskola (válogatva) (IMC New York),
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, (Muzika Moszkva)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
Játék kifejezõ, szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy kantiléna kotta nélkül
– Egy gyakorlat
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A funkciók ellenõrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különbözõ hangindítások elsajátítása más–más tempóban.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll
– Skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.

– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Társas zenélés: kánonok, egyszerûbb duók, triók.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)
Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
Játék kifejezõ, szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála, különbözõ skálaképletekkel,
– Egy kantiléna kotta nélkül,
– Két gyakorlat (különbözõ karakterû szemelvények,
– Egy elõadási darab vagy tétel lehetõleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegû gyakorlatok segítségével, különbözõ tempóban.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr, és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)
Szilágyi: Hangpalota
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)
Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
Játék szép kürthangon
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála, különbözõ skálaképletekkel
– Egy kantiléna
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy darab vagy tétel lehetõleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

5. évfolyam „A" tagozat
A hangszerkezelés fejlesztése

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibõvített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegõoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegû gyakorlatok segítségével, különbözõ tempóban.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz és d kürtben
– Társas zenélés

Ajánlott tananyag
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II
Szilágyi: Hangpalota
Poleh: Dal –,darab– ,etûdgyûjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)
Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etûdök (A.Leduc Paris)
Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
Szilágyi–Beleznay: Elõadási darabok kürtre II

Követelmény
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz–kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála skálaképletekkel
– Egy kantiléna
– Két különbözõ karakterû gyakorlat
– Egy darab vagy versenymû tétel lehetõleg kotta nélkül (kivéve kortárszene zongorakísérettel

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibõvített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegõoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegû gyakorlatok segítségével, különbözõ tempóban.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz, d, és c kürtben
– Társas zenélés

Ajánlott tananyag
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II
Szilágyi:Hangpalota
Poleh: Dal–,darab–, etûdgyûjtemény no. 1,2,3,4, ((Muzika Moszkva)
Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etûdök I (A.Leduc Paris)
Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
Szilágyi–Beleznay: Elõadási darabok kürtre II

Követelmény
Játék szép kürt hangon.
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz–és d kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála skálaképletekkel,
– Egy kantiléna,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy darab vagy versenymû tétel lehetõleg kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minõségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Helyes test– és hangszertartás.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különbözõ hangindítások elsajátítása más–más tempóban.
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Dúr, és összhangzatos moll skálák, különbözõ skálaképletekkel.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Sollár – Uszov: Kürtiskola Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)
Kling: Kürtiskola (IMC New York),
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Portato, tenuto hangindítás.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna kotta nélkül,
– Két különbözõ technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell elõadni.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A funkciók ellenõrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különbözõ hangindítások elsajátítása
más–más tempóban.

– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Társas zenélés: kánonok, egyszerûbb duók, triók.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)
Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
Játék kifejezõ, szép kürthangon Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna kotta nélkül,
– Két különbözõ technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell elõadni.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegû gyakorlatok segítségével, különbözõ tempóban.
– Kifejezõ, szép kürthang kialakítása
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)
Szilágyi: Hangpalota
Poleh: Dal–, darab–, etûdgyûjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)
Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
H.Kling: Kürtiskola IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Szilágyi – Beleznay: Elõadási darabok kürtre (I. (EB 53002)

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna kotta nélkül,
– Két különbözõ technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel (az egyik kortárszene legyen), melyeket kotta nélkül (kivéve kortárszene), zongorakísérettel kell elõadni.

5. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibõvített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegõoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegû gyakorlatok segítségével, különbözõ tempóban.
– Kifejezõ szép kürthang kialakítása
– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz és d kürtben
– Társas zenélés

Ajánlott tananyag
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II
Szilágyi: Hangpalota
Poleh: Dal –‚darab– ‚etûdgyûjtemény no. 1,2,3,4, (Muzika Moszkva)
Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etûdök I (A.Leduc Paris)
Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
Szilágyi–Beleznay: Elõadási darabok kürtre II

Követelmény
Játék szép kürt hangon.
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz–kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna kotta nélkül,
– Két különbözõ technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel elõadni.

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibõvített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegõoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegû gyakorlatok segítségével, különbözõ tempóban.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különbözõ ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történõ játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben, a meglévõ hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása különbözõ szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz, d, és c kürtben
– Társas zenélés

Ajánlott tananyag
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II
Szilágyi: Hangpalota
Poleh: Dal–,darab–,etûdgyûjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)
Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O.Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etûdök I (A.Leduc Paris)
Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
Szilágyi–Beleznay: Elõadási darabok kürtre II

Követelmény
Játék szép kürt hangon.
Különbözõ hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz–és d kürtben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna kotta nélkül,
– Két különbözõ technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel elõadni.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelõ hangszerkezeléssel, kotta– és stílushûen, értelmesen tagolva, kifejezõen szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvetõ tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejezõ kürthangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különbözõ módjait,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvetõ feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különbözõ zenei kifejezõeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– ismerje a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit,
– ismerje a kürt szerepét különbözõ zenei korszakokban.

Legyen képes
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy darab, vagy tétel elõadására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak:
– egy skála a tanuló meglévõ hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben),
– egy kantiléna,
– két etûd,
– egy elõadási darab – ajánlott: J.Skroup: B–dúr koncert (rövid kadenciával), L.v.Beethoven: Románc, J.Concone: Téma és variáció, vagy ehhez hasonló nehézségû darab – elõadására kotta nélkül

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Kürt fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. (EMB13370) nehézségi szintjén.
– Két különbözõ karakterû etûd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. (EMB13370) nehézségi szintjén. Az egyik etûd helyett lehet kamaramû is Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyûjteményébõl G.F Händel: Sándor–ünnep nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; J. Mattheson: Ária, A.J.Varlamov: Orosz népdal, J.A.Hasse: Két tánc, G.F.Händel: Bourrée (Z6902), Mezõ I: Tánc, F.Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.
„B" tagozat
– Egy skála különbözõ képletekkel, a meglévõ hangterjedelemben.
– Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. (EMB13370). nehézségi szintjén.
– Két etûd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. (EMB13370). nehézségi szintjén; az egyik etûd helyett lehet kamaramû is.
– Egy elõadási darab; L.v.Beethoven: Románc, J.Loeillet: Szonáta, J.S.kroup: B–dúr koncert, A.Frehse: Andante, Székely:
Szonatina II–III. tétel (EMB5990) nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat
A továbbképzõ évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentõs különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján, ezért elsõsorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.
A továbbképzõ évfolyamok fõ célja a zenei mûveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A zeneiskolai osztályokban elért színvonal eredményes megõrzése.
– A zenei mûveltség megõrzése, bõvítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Könnyû transzpozíciók (e, esz, d, c)

– Társas zenélés.
– Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Maxim–Alphonse: Etûdök I. (A. Leduc)
Kofron: Etûdök
Ónozó: Kürtiskola I–II.
Bujanovszkij: Válogatott etûdök
Szilágyi– Beleznay: Elõadási darabok kürtre I, II.
Macello: a–moll szonáta
Grieg: Tavasz
Mozart: Larghetto
Schubert: Ave Maria
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
Bach: Air
Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (esz, d, c).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és 1 gyors elõadási darab vagy versenymû tétel.

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Hangminõség, hangterjedelem fejlesztése
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Nyilvános szereplés félévente egy alkalommal.
– Könnyû transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
– Társas zenélés.
– Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etûdök I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Kofron: Etûdök
Bujanovszkij: Válogatott etûdök
Szilágyi– Beleznay: Elõadási darabok kürtre I, II.
Loeillet: Szonáta
Wagner: Walter dala
Vlaszov: Melódia
Händel: Larghetto
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Maxim Alfonz: Eüdök II.

Franz Strauss: Notturno
Dvoral: X. szláv tánc
Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel lehetõleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kifejezõ szép kürthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.

Könnyû transzpozíciók (összes transzpozícióban)
Társas zenélés.
Zenekari szólamismeret.
Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etûdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etûdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etûd I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Kofron: Etûdök
Bujanovszkij: Válogatott etüdök
Szilágyi– Beleznay: Elõadási darabok kürtre I, II.
Bozza: En Irlande
Mendelssohn: Tavaszi dal
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Canilenák
Franz Strauss: Koncert
B.Kroll: Laudatio
Lorenz: Elegia
J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és 1 gyors elõadási darab vagy versenymû tétel lehetõleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kifejezõ szép kürthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Könnyû transzpozíciók (összes transzpozícióban)
– Társas zenélés.
– Zenekari szólamismeret.
– Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etûdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etûdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etûd I. (A. Leduc)
Kofron: Etûdök
Bujanovszkij: Válogatott etüdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Koetsier. Ramance
Saint– Saens : Koncert
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F. Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (minden transzpozíció).

Az év végi vizsgaajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel lehetõleg kotta nélkül.

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
A továbbképzõ évfolyamok „B" tagozatos tanulói nem zenei jellegû közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják õrizni a zenei pálya választásának lehetõségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást.

7. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
– Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Könnyû transzpozíciók (e, esz, d, c)
– Társas zenélés.
– A különbözõ zenei stílusok jellemzõ vonásai ismeretében a mûvek stílushû elõadása
– A mûvek harmóniai és formai elemzése
– A zenei memória, hallás, és képzelõerõ, valamint az elõadói készség fejlesztése
– A kortárs zene értõ befogadása és mûvelése.

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Maxim–Alphonse: Etûdök I. (A. Leduc)
Kofron: Etûdök
Ónozó: Kürtiskola I–II.
Bujanovszkij: Válogatott etüdök
Szilágyi– Beleznay: Elõadási darabok kürtre I, II.
Macello: a–moll szonáta
Grieg: Tavasz
Mozart: Larghetto
Schubert: Ave Maria
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
Bach: Air
Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel elõadása kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kifejezõ szép kürthang
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Könnyû transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
– Társas zenélés.
– Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek
– a különbözõ zenei stílusok jellemzõ vonásai ismeretében a mûvek stílushû elõadása
– a mûvek harmóniai és formai elemzése
– a zenei memória, hallás, és képzelõerõ, valamint az elõadói készség fejlesztése.
– a tanulót a kortárs zene befogadására és mûvelésére.

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Maxim–Alphonse: Etûdök I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Kofron: Etûdök
Bujanovszkij: Válogatott etûdök
Szilágyi– Beleznay: Elõadási darabok kürtre I, II.
Loeillet: Szonáta
Wagner: Walter dala
Vlaszov: Melódia
Händel: Larghetto
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Maxim Alfonz: Etûdök II.
Franz Strauss: Notturno
Dvoral: X. szláv tánc
Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel elõadása kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
– Kifejezõ szép kürthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Könnyû transzpozíciók (összes transzpozícióban)
– Társas zenélés.
– Zenekari szólamismeret.
– Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek
– A különbözõ zenei stílusok jellemzõ vonásai ismeretében a mûvek stílushû elõadása
– A mûvek harmóniai és formai elemzése
– A zenei memória, hallás, és képzelõerõ, valamint az elõadói készség fejlesztése.
– A tanulót a kortárs zene befogadására és mûvelésére.

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etûdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etûdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etûd I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)

Kofron: Etûdök
Bujanovszkij: Válogatott etûdök
Szilágyi– Beleznay: Elõadási darabok kürtre I, II.
Bozza: En Irlande
Mendelssohn: Tavaszi dal
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Canilenák
Franz Strauss: Koncert
B.Kroll: Laudatio
Lorenz: Elegia
J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel elõadása kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
– Kifejezõ szép kürthang
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különbözõ képletekben a megfelelõ hangterjedelmen belül.
– Könnyû transzpozíciók (összes transzpozícióban)
– Társas zenélés.
– Zenekari szólamismeret.
– Különbözõ játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)
– A különbözõ zenei stílusok jellemzõ vonásai ismeretében a mûvek stílushû elõadása
– A mûvek harmóniai és formai elemzése
– A zenei memória, hallás, és képzelõerõ, valamint az elõadói készség fejlesztése.
– A kortárs zene értõ befogadása és mûvelése.

Ajánlott tananyag
Kling: Etûdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etûdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etûdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etûd I. (A. Leduc)
Kofron: Etûdök
Bujanovszkij: Válogatott etûdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana

Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Koetsier. Ramance
Saint– Saens : Koncert
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F.,Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Különbözõ hangindítások.
A gyakorlatok elõadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Egy kantiléna,
Egy gyakorlat,
Egy lassú és egy gyors elõadási darab vagy versenymû tétel elõadása kotta nélkül.
Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje hangszere múltját, irodalmát, a jelentõsebb alkotó– és elõadómûvészek munkásságát.

Legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
– C–g2 hangterjedelemben kiegyenlítetten, különbözõ dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,
– életkorának és képességeinek megfelelõ zenei anyag kottahû, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt elõadására, szép kifejezõ kürthangon,
– az elõadási darabokat fejbõl játszani,
– technikai szempontból tudatos, elemzõ gyakorlásra,
– igényesebb kamarazenei mûvek elõadásában közremûködni.

Rendelkezzék
– a zenei kifejezést lehetõvé tevõ képzelõerõvel, technikával, formálókészséggel,
– koncentrálóképességgel,
– lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– F–c3 között kiegyenlítetten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
– az ajaktrilla megvalósítására.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Kürt fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy kantiléna transzponálása Esz–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén.
– Két különbözõ karakterû zongorakíséretes elõadási darab, ill. versenymû, vagy szonáta lassú és gyors tétele; az egyik elõadási darab helyett kamaramû játszható; Schubert: Szerenád, Telemann: Allegretto, Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf), Händel: Ária, Skroup: B–dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte,
Székely: Szonatina (EMB 5990 kötetben), Szervánszky: Kis szvit (EMB 5990 kötetben) nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.
„B” tagozat
– Transzponálás Esz–, vagy D–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/136., II/187. nehézségi szintjén.
– Egy etûd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén.
– Egy kamaramû; Mozart–kürtduók (Hofmeister), Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok – fúvósötös (EMB 14056) – nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab, vagy 2 különbözõ karakterû tétel zongorakísérettel; Bogár: Változó felhõk, Zempléni: Rapszódia nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ számú, jó minõségû hangszer és tartozék.
Jól felhangolt zongora (pianínó).
Legalább 2 db kottatartó.
Metronóm.

HARSONA–TENORKÜRT–BARITONKÜRT

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt–tanítás szakirányú feladatai
A képzés legeredményesebb módjának az tekinthetõ, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelõzõ két évben
elegendõ a harsonatanulást megkezdeni a zenemûvészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:
– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelõ szinten) a hangszerek lehetõségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedõbb alkotó– és elõadómûvészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelõ légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,

– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejezõ zenei hangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelõ tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes kartechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetõség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különbözõ figurációkkal,
– a felmerülõ technikai problémáknak megfelelõ mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
– a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
– fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
– csak fúvókával,
– hangszerrel,
– mindezek ellenõrzése fúvóka karikával,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a mûvek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.
Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelõ szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az elõforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegõvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsona ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdõknek
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Elõadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.
Gyerekdalok, népdalok

Követelmény
Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelõ szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az elõforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegõvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsona ABC
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a tanuló képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdõknek
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Elõadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény
Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelõ szünetjelek.
– Nyújtópont a félkotta mellett.
– A módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az elõforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az elõadási darabok kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbözõségének megismerése.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegõvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag
Steiner: Bariton ABC
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner: Bariton ABC–bõl válogatva
Perényi Péter: 347 etûd–bõl válogatva
Krumpfer: Trompeten schule für anfanger–bõl válogatva

Colin: Trombitaiskola kezdõknek
Colin: Modern Method for Trombon
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)
Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I.

Követelmény
A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat elõadására egészséges, szép hangon.
Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különbözõ képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és elõadási darabok (3–4) kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d'–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképzõ gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etûd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdõk számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különbözõ karakterû és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelõ hangterjedelmû elõadási darab elõadása kotta nélkül

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplõ elõadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenõrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etûd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdõk számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülõ gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel elõadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különbözõ kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelõ szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs elõírásokat.
– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)
Clodomier: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Perényi Péter: 347 etûd
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelõen
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Elõadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzõk elõadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit
Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes ritmikájú etûd eljátszása.
Kantiléna jellegû nagy íveket átfogó etûd elõadása.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különbözõ kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelõ szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs elõírásokat.
– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)

Arban: Skálagyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Elõadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzõk elõadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit
Diabelli: Sonatina
Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes ritmikájú etûd eljátszása.
Kantiléna jellegû nagy íveket átfogó etûd elõadása.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különbözõ kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelõ szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs elõírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC
Arban: Vollstandige schule für trompete – válogatott gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Borst: Skálagyakorlatok trombitára
Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I–II
Kopprasch: Technikai etûdök I.
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Makovecz: Válogatott etûdök I.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–
Elõadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzõk elõadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Diabelli: Szonatina
Händel: B–dúr sonata
Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
Purcell: Szvit
Telemann: F–dúr sonata
Fitzgerald: Angol szvit
Marcello: Hat szonáta csellóra
Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes ritmikájú etûd eljátszása.
Kantiléna jellegû nagy íveket átfogó etûd elõadása.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga
– Egy skála
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
2. évfolyam „B" tagozat
„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minõségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A tanulók legkorábban az „A" tagozat 2. évfolyam elvégzése után kerülhetnek „B" tagozatra.

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különbözõ képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és elõadási darabok kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d'–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképzõ gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etûd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdõk számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különbözõ karakterû és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelõ hangterjedelmû elõadási darab elõadása kotta nélkül
Hangsorok hármashangzat–felbontással a megadott hangterjedelmen belül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: Az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplõ elõadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenõrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etûd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdõk számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülõ gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel elõadása.
Kvint– és kvartkötések és összekapcsolásuk nagy és kis terckötésekkel;

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 2#, 2b elõjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különbözõ kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelõ szinten lapról olvasni.
– Hangképzés: a használt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etûd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdõk számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára

Követelmény
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b elõjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B"tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különbözõ kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelõ szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs elõírásokat.

– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
Arban: Skálagyakorlatok
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Elõadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Elõadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit
Diabelli: Sonatina

Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes ritmikájú etûd eljátszása.
Kantiléna jellegû nagy íveket átfogó etûd elõadása.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b elõjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különbözõ kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelõ szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs elõírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegû gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az elõírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Borst: Skálagyakorlatok trombitára
Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I–II
Kopprasch: Technikai etûdök I.
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Makovecz: Válogatott etûdök I.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Elõadási darabok gordonkára I,
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzõk elõadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Diabelli: Szonatina
Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
Telemann: F–dúr sonata
Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes ritmikájú etûd eljátszása.
Kantiléna jellegû nagy íveket átfogó etûd elõadása.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b elõjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelõ hangszerkezeléssel, kotta– és
stílushûen, értelmesen tagolva, kifejezõen szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvetõ tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
– sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókakezelést,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az elõírt hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejezõ hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különbözõ módjait,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvetõ feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különbözõ zenei kifejezõeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerûbb dallami díszítésére,

– ismerje a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
– ismerje az adott hangszer szerepét különbözõ zenei korszakokban.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történõ bemutatásával:
– egy szabadon választott skála és hármashangzat–felbontás két oktávon keresztül,
– két, lehetõleg különbözõ jellegû gyakorlat
– egy elõadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária címû mû nehézségi szintjén).

Legyen képes
– a használt hangterjedelmen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére
– árnyaltabb zenei megformálásra.

Mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Harsona–tenorkürt–baritonkürt fõtárgy
„A" tagozat: minimum 8 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc
Harsona

„A" tagozat
– Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
– Egy etûd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra c. gyûjteménybõl (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsõdal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségû elõadási darabok.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különbözõ képletekkel (pl.: hármashangzat–felbontás, tercmenet).
– Egy etûd; Makovecz: Válogatott etûdök harsonára (EMB Z 14143) I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra c. gyûjteménybõl (EMB Z 13114) J. S. Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Ária 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc a Repertoire album gordonkára és zongorára c. gyûjteménybõl (EMB Z 5958), Marcello szonátatételek a 6
szonáta gordonkára és basso continuóra c. kötetbõl (EMB Z 13547), vagy hasonló nehézségû elõadási darabok.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt
„A" tagozat
– Egy másfél oktávos skála elsõ képlete.
– Egy etûd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Ujfalusi–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra c. gyûjteménybõl (EMB13114). Schubert: Bölcsõdal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségû elõadási darabok.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etûd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) Clodomir: Etûdök I–II. nehézségi szintjén.

– Egy elõadási darab; Ujfalusi–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra c. gyûjteménybõl (EMB13114), J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31. G.Giordani: Arietta 33., G.B.Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségû elõadási darabok.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt
„A" tagozat
– Egy másfél oktávos skála elsõ képlete.
– Egy etûd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Ujfalusi–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra c, gyûjteménybõl (EMB13114) F. Schubert: Bölcsõdal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségû elõadási darabok.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etûd; Steiner: Bariton–ABC (EMB14284) 70–86; Perényi: 347 etûd harsonára (EMB 14452) 130–137. nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab;Ujfalusi–Steiner: Elõadási darabok rézfúvósokra c. gyûjteménybõl (EMB13114) J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.;
Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségû elõadási darabok.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat
7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az elõadott mûvek levegõvel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etûdök és elõadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különbözõ kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplõ mûvek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az elõforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék elõtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Kötésgyakorlatok
Arban: Gyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Etûdök I–II.
Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–elõkészítõ tanulmányok, intervallumgyakorlatok
Kopprasch: Technikai etûdök I.
Makovecz: Válogatott etûdök I
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etûd
Marcello: Szonáták
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiñski: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál

Követelmény
A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és elõadási darabokban.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos elõadása díszítésekkel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Két oktávos skála, tercskála; a fõhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerõvel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Lip flexibilites (válogatva)
Slokar: Hangképzõ gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Clodomir: Etûdök II.
Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
Kopprasch: Technikai etûdök I.
Makovecz: Válogatott etûdök
Bordogni: Vocalises
Müller: Technikai etûdök III
Blazevich: Etûdök harsonára
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmû, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Tudja megvalósítani az elõírt dinamikát (pp–ff–ig) az egész hangterjedelemben.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig elsajátított készségek megõrzése, fejlesztése.
A légzés és levegõvezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az elõforduló hibák korrigálása.
A további hangszeres fejlõdés mellett a zenei mûveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
A kamarazenélés és a zenekarban való játék elõtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképzõ gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etûdök III
Kopprasch: Technikai etûdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etûd
Vobaron: Etûdök I–II.
Clodomier: Etûdök II–III.
Makovecz: Válogatott etûdök I–II.
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
A trombita– és harsonairodalom szólómûvei

Követelmény
Díszítések.
Tripla– és/vagy duplanyelv elõkészítés.
Rövid elõke, dupla elõke.
Trilla elõkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

10. évfolyam„A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig elsajátított készségek megõrzése, fejlesztése.
– A légzés és levegõvezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az elõforduló hibák korrigálása.
– A további hangszeres fejlõdés mellett a zenei mûveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– A kamarazenélés és a zenekarban való játék elõtérbe helyezése.
– A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehetõ legtöbb egyéni szereplési lehetõség kihasználása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképzõ gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etûdök III
Kopprasch: Technikai etûdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etûd
Vobaron: Etûdök I–II.
Clodomier: Etûdök II–III.
Makovecz: Válogatott etûdök I–II.
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Ttripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid elõke, dupla elõke.
Trilla elõkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az elõadott mûvek levegõvel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etûdök és elõadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különbözõ kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplõ mûvek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az elõforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék elõtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Kötésgyakorlatok
Arban: Gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Clodomir: Etûdök I–II.
Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–elõkészítõ tanulmányok, intervallumgyakorlatok
Kopprasch: Technikai etûdök I.
Makovecz: Válogatott etûdök I
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etûd
Marcello: Szonáták
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiński: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál
Követelmény
A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és elõadási darabokban.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos elõadása díszítésekkel.
Egyszerû díszítések és trillák.
Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, terclépések, hármashangzat–felbontások (I–IV–V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétel kotta nélkül,
– Egy más stílusú elõadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kétoktávos skála, tercskála; a fõhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerõvel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Lip flexibilites (válogatva)
Slokar: Hangképzõ gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Clodomir: Etûdök II.
Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
Kopprasch: Technikai etûdök I.
Makovecz: Válogatottt Etûdök
Bordogni: Vocalises
Müller: Technikai etûdök III
Blazevich: Etûdök harsonára
Ujfalusy – Steiner: Elõadási darabok
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmû, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Tudja megvalósítani az elõírt dinamikát (pp–ff–ig) az egész hangterjedelemben.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása, a pedálhangoktól a magas regiszterig fokozott figyelemmel a helyes funkciókra és a szép hangra.
A kétoktávos ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy más stílusú elõadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangterjedelem bõvítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
– Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül.
– Skálák két oktávos hangterjedelemben.
– Díszítés elõtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.
– A játszott mûvek alapos ismerete, a zenei mûveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.

– A kamarazene és a zenekari játék elõtérbe helyezése.
– Technikai virtuozitás és a tenorkulcsban való tájékozódás fejlesztése
– A tanuló eddig megszerzett tudását elsõsorban a társas zenélés különbözõ formációiban (kamara, zenekar) tudja kamatoztatni

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképzõ gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etûdök III
Kopprasch: Technikai etûdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etûd
Vobaron: Etûdök I–II.
Clodomir: Etûdök II–III.
Makovecz: Válogatott etûdök I–II.
Clodomir: Etûdök II–III–IV.
Bhöme: Etûdök
Brandt: Etûdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla– és/vagy duplanyelv elõkészítés.
Rövid elõke, dupla elõke.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Technikai virtuozitás
– A tenor– és altkulcsban való tájékozódás

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképzõ gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etûdök III
Kopprasch: Technikai etûdök I–II
Bordogni: Vocalises

Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etûd
Vobaron: Etûdök I–II.
Clodomir: Etûdök II–III.
Makovecz: Válogatott etûdök I–II.
Clodomir: Etûdök II–III–IV.
Bhöme: Etûdök
Brandt: Etûdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid elõke, dupla elõke.
Trilla elõkével, utókával.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A légzés, levegõvezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az elõforduló hibák korrigálása.
A hangterjedelem további bõvítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
A kamarazenélés és a zenekari játék elõtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen különbözõ
– díszítéseket,
– trillákat,
– elõkéket, tripla– és duplanyelves megoldásokat.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– hangszere múltját, irodalmát,
– a kimûvelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes
– minden regiszterben kimûvelt hang megszólaltatására,
– biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
– jó legato–technikára,
– dupla– és triplanyelv alkalmazására

Mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Harsona–Tenorkürt–Baritonkürt fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc
Harsona

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy etûd; Makovecz: Válogatott etûdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.

– Két különbözõ karakterû zongorakíséretes elõadási darab, melybõl az egyik lehet kamaramû is (barokk szonáta, vagy egy versenymû két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú elõadási darab).
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Két etûd (az egyik etûd helyett duó, vagy egyéb kamaramû is választható); Makovecz: Válogatott etûdök harsonára I. EMB14143: 33–35., 37., 38., 44., 46–50. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú elõadási darab zongorakísérettel.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt
A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különbözõ képletekkel
– Egy etûd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén.
– Két különbözõ karakterû zongorakíséretes elõadási darab, melybõl az egyik lehet kamaramû is: barokk szonáta, vagy egy versenymû két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú elõadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták,
Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különbözõ képletekkel
– Egy etûd Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 30–53. nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú elõadási darab.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt
A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különbözõ képletekkel
– Egy etûd; Kopprasch: Technikai etûdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.
– Két különbözõ karakterû zongorakíséretes elõadási darab, melybõl az egyik lehet kamaramû is: barokk szonáta, vagy egy versenymû két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú elõadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különbözõ képletekkel.
– Két etûd; (az egyik etûd helyett duó, vagy egyéb kamaramû is választható) Kopprasch: Technikai etûdök 7–22. I füzet (Hofmeister), Perényi: 347 etûd harsonára 250–270 (EMB14452); Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú elõadási darab zongorakísérettel.
Az etûd és a kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ mennyiségû és minõségû hangszer.
Jó minõségû zongora, vagy pianínó.
Lehetõleg teljes alakot visszaadó tükör.
Metronóm.
Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA

A tubatanítás célja feladatai:
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlõ pedagógiai lehetõségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevõ izmok lazaságának, terhelhetõségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei elõrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
– a zenei hallás átfogó fejlesztése,
– zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történõ önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a tuba történetét, legalább elméletben a különbözõ hangolású hangszereket
– a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetõségeit,
– a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari–, kamarazenei– és szóló–irodalmának legalább a tananyagban megjelenõ részét,
– a tananyagon keresztül a fõbb zenei stílusokat,
– a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetõségeit a tiszta intonáció és az elõforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
– a tuba hazai és külföldi mûvészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenõrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló
– hallását, belsõ hallását, intonációs képességét,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és elõadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat
– a gyakorlás során felmerülõ hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenõrzésére, szinten tartására és javítására
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos elõadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések elõadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
– társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenõrizze a különbözõ funkcionális készségek kialakítását
– a helyes légzést intenzív légzésfejlesztõ gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
– a szájizomzatot

Elõképzõ évfolyamok

A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlõdésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.
A hangszeres elõképzõ évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete.
– Az ismétlõjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.: Tubaiskola

Követelmény
Az ideális tubahang igényének kialakítása.
Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
A kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A törzshangok olvasása violin– és basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelõ szünetjelek ismerete.
– Az ismétlõjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.: Tubaiskola

Követelmény
Az ideális tubahang igényének kialakítása.
Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4es ütem
– Az elõjegyzések ismerete.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelõ szünetjelek.
– A tananyagban elõforduló tempójelek, zenei mûszavak ismerete.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezõkészség megalapozása.

– Memóriafejlesztés: népdalok és elõadási darabok kotta nélkül játszása.
– A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka–gyakorlatokkal.
– A hangindítás megalapozása.
– A nyelvtechnika megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
– A nyújtópont alkalmazásának ismerete.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára (EMB Z 6312)
Brodszky: Régi zene gordonkára (elõadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény
A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, elõadási darabok egyenletes, folyamatos elõadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.
A tananyagban elõforduló tempójelzések, zenei mûszavak ismerete.
A jó gyakorlási módszer és emlékezõkészség megalapozása.
Hangterjedelem: D–a–ig.
Skála: 2#, 2b elõjegyzésig, két variációval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A helyes test és hangszertartás önellenõrzésének kialakítása.
– A helyes légzés folyamatos ellenõrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elõsegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések, dinamikai elõírások, zenei mûszavak ismerete.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola (10)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára (EMB Z 6312)
Brodszky: Régi zene gordonkára (elõadásai darabok) (EMB Z 2452)
Követelmény
Skálák 2#, 2b elõjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.
Hangterjedelem C–b–ig.
A tanuló legyen képes a tanult etûdöket és elõadási darabokat jó szájtartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal elõadni, elvárható alapvetõ dinamikai árnyalással.
A végzett tananyagban elõforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei mûszavak ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,

– Egy gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bõvítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékû hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemzõ formái.
– A hangterjedelem bõvítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, elõadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult mûvek formai elemzése az életkornak megfelelõ szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára J.:Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
Elõadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény
Skálák 3#, 2b elõjegyzésig, 4 variációval.
Különbözõ karakterû és ritmikájú etûdök.
Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
Elõadási darabok.
Különbözõ játékmódok megvalósítása.
A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, elõadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
– Az elõadási darabok legfõbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
– A zenemûvek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
– A hangterjedelem bõvítése kontra B–tõl 1vonalas d –ig.
– A tanult zenemûvek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: elõadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenõrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvetõ hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történõ felkészítés.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.:Tubaiskola
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahû elõadása az elõírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
Dúr és moll skálák 3#, 3b elõjegyzésig 5 variációval.
Elõadási darabok kotta nélküli játéka.
A társas zenélés követelményeinek ismerete.
A minimális, legalapvetõbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála legalább öt képlettel,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az elõadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (elõadási darabok, egyes koncert etûdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belsõ igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etûdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejezõ készség fejlesztése,
– Alapvetõ megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az elõadási módok, utasítások kottahû betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmû, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etûdök elõadása.
Dúr és moll skálák 4#, 4b elõjegyzésig.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.

– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belsõ igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bõvítése.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az elõadási módok, utasítások kottahû betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény
Színvonalas „mûvészi" megformálást igénylõ nagyobb terjedelmû, sokféle zenei feladatot tartalmazó etûdök és elõadási darabok játszása.
Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.
Magabiztos színpadi fellépés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A 3/8, 6/8,–os ütemek.
– A tananyagban elõforduló tempójelzések, dinamikai elõírások, zenei mûszavak ismerete.
– A helyes test és hangszertartás önellenõrzésének kialakítása.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A helyes légzés folyamatos ellenõrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elõsegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdõk számára (EMB Z 6312)

Követelmény
Színvonalas „mûvészi" megformálást igénylõ nagyobb terjedelmû, sokféle zenei feladatot tartalmazó etûdök és elõadási darabok játszása.
Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban.
Magabiztos színpadi fellépés Az „A" tagozat anyagán túl a skálaformációk, skálatanulmányok kibõvített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kibõvített képletekkel, variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bõvítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékû hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemzõ formái.
– A hangterjedelem bõvítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, elõadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult mûvek formai elemzése az életkornak megfelelõ szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára J.: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
Lebegyev: Tubaiskola (Muzika Moszkva)
Elõadási darabok gordonkára 1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Skálák 2#, 2b elõjegyzésig, 4 variációval.
Különbözõ karakterû és ritmikájú etûdök.
Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
Elõadási darabok.
Különbözõ játékmódok megvalósítása.
A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, elõadására.
Skálaformációk, skálatanulmányok kibõvített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kibõvített képletekkel, variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Két elõadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
– Az elõadási darabok legfõbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
A hangterjedelem bõvítése.
– A tanult zenemûvek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: elõadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az elõírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenõrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvetõ hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történõ felkészítés.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.:Tubaiskola
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény
A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahû elõadása az elõírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
Dúr és moll skálák 3#, 3b elõjegyzésig 5 variációval,
Elõadási darabok kotta nélküli játéka.
A társas zenélés követelményeinek ismerete.
A minimális, legalapvetõbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.
A legato, staccato, játékmód telt, folyamatos, szép tónusú elõadása, kottahû tolmácsolása, valamint tercmenetes variáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képlettel,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Két elõadási darab különbözõ zenei korszakból, kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az elõadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (elõadási darabok, egyes koncert etûdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belsõ igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etûdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejezõ készség fejlesztése,
– Alapvetõ megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az elõadási módok, utasítások kottahû betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmû, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó
etûdök elõadása.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
Barokk vagy klasszikus elõadási darab stílusos elõadása.
A díszítés és a trilla megalapozása, a skálák tempójának fokozása.
A tanuló tudja korrigálni hangszerének intonációs hibáit, valamint hangszerét önállóan behangolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála három képlettel,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Két elõadási darab különbözõ zenei korszakból, kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).

– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belsõ igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bõvítése kontra.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az elõadási módok, utasítások kottahû betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Színvonalas „mûvészi" megformálást igénylõ nagyobb terjedelmû, sokféle zenei feladatot tartalmazó etûdök és elõadási darabok játszása.
Magabiztos színpadi fellépés.
A díszítés és a trilla játékának ismerete.
Fokozott tempójú skálázás.
A tanuló ismerje saját hangszerének technikai és intonációs hiányosságait, és azt legyen képes korrigálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képlettel,
– Két különbözõ karakterû gyakorlat,
– Két elõadási darab különbözõ zenei korszakból, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
– a rokon rézfúvós hangszereket,
– a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetõleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
– a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló
– ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
– különbözõ artikulációs elõírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
– a zenei mondanivaló megformálására
– az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
– a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
– a zenei gyakorlatok, elõadási darabok pontos, kottahû elõadására,
– az elõadási darabok kotta nélküli játszására,
– a gyakorlás során elõforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
– a hangszer építésébõl fakadó intonációs problémák korrigálására,
– a hangszer önálló behangolására,
– a hangszer szakszerû karbantartására.
– skálázni 4# – 4b elõjegyzésig

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– az tanult anyagban elõforduló hangterjedelemen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére,

– árnyaltabb zenei megformálásokra.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Tuba fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Egy skála legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; F. Schubert: Bölcsõdal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén. Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála dúr és moll változata, legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy elõadási darab; Vivaldi: Tél, Händel: Bourrée, Corelli: Sarabande és Gavotte nehézségi szintjén.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A” tagozat
A továbbképzõ évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentõs különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsõsorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dinamikai szélsõségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az elõforduló zenei mûszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különbözõ karakterek megformálása, stílusos elõadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevõ izmok lazaságának, terhelhetõségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény
A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelõ etûdök, elõadási darabok pontos, stílusos elõadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5b elõjegyzésig.
Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok elõadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab lehetõleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerõvel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bõvítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezõkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bõvítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b elõjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közremûködésre való alkalmasság.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bõvítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minõségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezõkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minõségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etûd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke

Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták
Követelmény
Skálatanulmányok 7#, 7b elõjegyzésig.
A zenei díszítések, elõkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemû elsõ látásra történõ eljátszása megfelelõ zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy))
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: Etüdök (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King" (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelõ szinten,
kottahûen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezõen szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy elõadási darab.

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dinamikai szélsõségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az elõforduló zenei mûszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különbözõ karakterek megformálása, stílusos elõadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevõ izmok lazaságának, terhelhetõségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény
A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelõ etûdök, elõadási darabok pontos, stílusos elõadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5b elõjegyzésig.
Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok elõadása.
A tanuló egyéni képességéhez igazodva kiválasztott különbözõ zenei stílusú, technikailag és zeneileg igényesebb, nehezebb elõadási darabok stílusos, karakterisztikus elõadása.
A skálagyakorlatok variációkkal bõvített elõadása.
Mûvészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– Az ismert hangterjedelem egyenletes hangerõvel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bõvítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezõkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bõvítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).
Követelmény
Nagyobb terjedelmû, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b elõjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közremûködésre való alkalmasság.
Szólisztikus feladatok ellátása kamara–, szimfonikus–, illetve fúvós zenekarban.
Skálatanulmányok játszása fokozottabb tempóban.
A hang megszólaltatásában résztvevõ izmok lazaságának, terhelhetõségének fokozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bõvítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minõségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezõkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minõségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etûd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták

Követelmény
Skálatanulmányok 7#, 7b elõjegyzésig.
A zenei díszítések, elõkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bõvítése;
A dupla– és triplanyelv megalapozása;
A nehezebb, bonyolultabb ritmusképletek ismerete, elsajátítása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemû elsõ látásra történõ eljátszása megfelelõ zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
– Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
– A zenei elõadásmódok, tempójelzések, zenei mûszavak bõvebb ismerete;
– A zeneirodalom néhány híres tubaszólójának megismertetése

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etûd (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King" (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelõ szinten,
kottahûen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezõen szólaltassa meg.
Skálatanulmányok 7#, 7b elõjegyzésig.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bõvítése.
A dupla– és triplanyelv használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr vagy moll skála minimum 4 képlettel (kotta nélkül),
– Két különbözõ karakterû etûd,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy elõadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
Az „A” tagozat végén
Ismerje meg a tanuló
– a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
– a tuba irodalmát,
– a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a tanuló
– a technikailag és mûvészileg igényesebb elõadási darabok, kamarazenei és zenekari mûvek interpretálására,
– a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különbözõ dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b elõjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
– az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
– a megtanult elõadási darabok közönség elõtti színvonalas bemutatására,
– tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
– az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a tanuló
– a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
– a különbözõ zenei utasításokat az elõadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre,
– helyes test– és hangszertartásra,
– a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
– a tanár útmutatásai alapján a különbözõ zenei kifejezõeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)
– játékában a hangindítás, hangelválasztás és hangbefejezés a stílus és a zenei karakter megkívánta különbözõ módjait,
– árnyaltabb artikulációra (portato, sfz, martellato),
– a tananyagban szereplõ és elõadott mûvekhez szükséges mértékû virtuozitásra.

Tudjon kontra F és f1 között
– kiegyenlítetten,
– különbözõ dinamikai árnyalatokkal,
– tiszta intonációval,
– megfelelõ nyelvtechnikával játszani.
– ismerje az alapvetõ díszítéseket (trilla, mordent, elõke),
– alapszinten a dupla– és tripla nyelv–technikát,
– ismerje fel alkalmazásának lehetõségét a zenekari, a kamarazenei és a szóló mûvekben.

Mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama
Tuba fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy skála, legalább 3 képlettel,
– Egy etûd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Két elõadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az elõbbitõl eltérõ stílusú elõadási darab.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.
„B” tagozat
– Egy skála, legalább 4 képlettel, mely szekvenciát is tartalmaz

– Egy gyakorlat; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291, 297 Kopprasch: I. kötet: (Hofmeister FH6045) 3., 8., gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele; B. Marcello: F–dúr szonáta, C–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy, az elõbbitõl eltérõ stílusú darab; Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén.
Az etûd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
A tanulók létszámának megfelelõ, jó minõségû hangszer.
Jól hangolt zongora.
Egész alakot visszaadó tükör
Minimum 2 darab kottaállvány.
Metronóm

3.ÜTŐ

Az ütőhangszer-tanítás szakirányú feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat.

Fordítson figyelmet

- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszereken elvégzendő kisebb igazításokra, az üstdob hangolására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- az alapfokú művészetoktatási intézményben használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- kottahű játékra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- az üstdob önálló hangolására,
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló
- a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
- az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló
- szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,
- nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
- sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
- zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
- értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

Rendelkezzék a tanuló
- megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formálókészséggel,
- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentrálóképességgel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

4. GITÁR

Az alapfokú mûvészetoktatás „klasszikus gitár” tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:
– A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
– A gitár különbözõ behangolási módjait.
– A gitárjáték alapvetõ technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetõségei jobb– és balkézzel egyaránt.
– A gitárirodalomban elõforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
– A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
– A játszott mûvek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
– A gitáron megszólaltatható fõbb zenei stílusok elõadási sajátosságait.
– A gitár, mint kísérõhangszer lehetõségeit: a leggyakrabban elõforduló akkordokat és akkordfûzéseket.
– A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás.
– Laza kar– és ujjtechnika.
– A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
– Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
– Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:
– Az adott technikai elem tanításának megfelelõ mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
– Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különbözõ pengetési– és ritmusvariációkkal is.
– Arpeggio gyakorlatokat.
– A felmerülõ technikai problémának megfelelõ etûdöket.

Ösztönözze a tanulókat:
– Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
– Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
– A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:
– A precíz hangszerhangolásra.
– A mûvek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
– A tudatos zenei memorizálásra.
– A lapról játékra, mindig az elõzõ év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelõ szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettõsvonal, ismétlõjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– A megtanult törzshangok ábécés nevei.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
– Törzshangok megtanítása az elsõ fekvésben.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerû népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.
Olyan könnyû gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elõ üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Két népdal, illetve gyermekdal,
– Egy könnyû etûd, vagy elõadási darab, melyben gyakran fordulnak elõ üres húrok.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelõ szinten– a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettõsvonal, ismétlõjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– Forte és piano.
– Az ütemhangsúly.
– A megtanult törzshangok ábécés nevei.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– Ostinato és dudabasszus kiséret
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
– Törzshangok megtanítása az elsõ fekvésben.
– Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
– A többszólamúság lehetõség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
Követelmények
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerû népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.
Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kisérettel.
Olyan könnyû darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elõ üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Két népdal, illetve gyermekdal,
– Két etûd, vagy elõadási darab, melyben gyakran fordulnak elõ üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat
1. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.

– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettõsvonal, ismétlõjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
– Primo–secondo, Da Capo al Fine.
– A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
– Az ütemhangsúly.
– A megtanult hangok ábécés nevei, elõjegyzések, módosított hangok.
– Kis– és nagyszekund.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
– Együttpengetés két ujjal, különbözõ variációkban.
– Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
– Törzshangok megtanítása az elsõ fekvésben.
– Elõjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az elsõ fekvésben.
– Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelõen. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok
játéka az elsõ fekvésben.
– Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények
Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
Könnyû kétszólamú népdalfeldolgozások és elõadási darabok együttpengetéssel.
A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
Könnyû arpeggio pengetésû etûdök, elõadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy magyar népdal,
– Egy etûd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
– Két elõadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Tanítsuk meg a darabokban elõforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
– A darabokban elõforduló hangnemek ismerete.
– Ismerje a tanuló a tizenhatod értékû hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
– Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Játsszon a tanuló kétoktávos F– és G–dúr skálát az elsõ fekvésben.
– Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
– A második fekvés és az egyszerû fekvésváltás megismerése.
– A kettõsfogások gyakorlása, fejlesztése.
– Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyû kétszólamú darabokban.
– Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a mûvekben.

– Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
– Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintõnél.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
Követelmények
Könnyû kétszólamú darabok eljátszása.
Az arpeggio pengetés egyszerû darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
Lapról játék az elõzõ év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû darab.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
– A darabokban elõforduló hangnemek ismerete.
– A darabokban elõforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
– A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
– Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
– Játszassuk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
– Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerûbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyû darabokban.
– Fontos a hármasfogások tanítása és gyakorlása.
– Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
– Tanítsunk egyszerû mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlõdõ mozgásokkal.
– Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintõknél.
– Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
– Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. Üres húron E–A, A–D)
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Követelmények
Egy adott technikai problémát feldolgozó etûd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).
Az elsõ fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etûdben, vagy elõadási darabban.
Könnyû tánctétel jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû elõadási darab.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A modális hangsorok ismerete. Egyszerû harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A dominánsszeptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
– Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
– Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyû ékesítéseket is (pl. elõke).
– Négyesfogások bevezetése.
– A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
– Vibrato megtanítása.
– Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
– Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
– Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etûdök gitárra
Kováts: Könnyû darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etûdök I–V.
Követelmények

Reneszánsz, barokk tánctételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
Terjedelmesebb etûd megtanulása.
Rövid, könnyû XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
– Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelõ elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
– Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenérõl a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
– Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
– Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
– Mechanikus kézügyesítõk folyamatos gyakorlása.
– Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
– A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
– Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
– Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etûdök gitárra
Aguado: Etûdök I.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Kováts: Könnyû darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etûdök VI.–X.
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–bõl könnyebb tételek.
A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelõen válogatva.

Követelmények
Mérsékelt tempójú etûd, amely magasabb fekvéseket is érint.
Klasszikus tánctételek (pld. Sor Walzerek) elõadása.
Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etûd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab, melybõl az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
– Ismerje fel a tanuló a fõbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
– Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.
A hangszerkezelés fejlesztése
– Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
– Stabilizáljuk, erõsítsük meg a nagybarrét.
– Mechanikus kézügyesítõk folyamatos gyakorlása.
– Törekedjünk a a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
– Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag
Aguado: Etûdök
Carcassi Etûdök op. 60
Giuliani: Etûdök
Nagy E. – Mosóczi M.:Gitáriskola V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Régi spanyol muzsika
Bach – Szendrey: 20 könnyû darab
Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etûdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
Brouwer: Etûdök VI.–X.
Faragó: Musica Ficta
Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények
Tudni kell a barokk szvit két különbözõ karakterû (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etûdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzõk mûveibõl.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab, melybõl az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minõségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8–os ütembeosztást.
– Tanítsuk meg 3#, 2b elõjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
– Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).

– Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
– Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tanítsuk meg a kis barré–t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
– Tanítsuk meg a kétoktávos G–dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különbözõ ritmusképletekkel is.
– Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
– Játszassunk kettõs– és hármasfogásokat is.
– Kapcsoljuk össze az elsõ fekvést más fekvésekkel is.
– Tovább kell fejleszteni az arpeggio–játékot.
– A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
– Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
– Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
– Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II.–IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények
Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerû etûdben (Carcassi, Carulli, Sor).
A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.
Az elsõ fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerû etûdben vagy elõadási darabban.
A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy technikai gyakorlat vagy skála,
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû darab.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenõ modális fordulatokat megmutathassuk.
– Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b elõjegyzésig.
– Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
– Elméleti szinten foglalkozzunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
– Tanítsuk meg a kétoktávos C–dúr skálát, játszassuk a G–dúr skálát különbözõ fekvésekben.
– Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
– Ismertessük meg a tanulóval az elõkét és az utókát.
– Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré–t.
– Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio–játék különféle változatait.
– Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
– Alkalmazzuk a vibratot. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minõségét.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etûdök gitárra
Kováts: Könnyû darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etûdök I–V.
Követelmények
Barokk és klasszikus tánctételek díszítése.
Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Etûdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy technikai gyakorlat vagy skála,
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû darab

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
– Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerû darabokban, tanári segítséggel.
A hangszerkezelés fejlesztése
– Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítõ (ujjfüggetlenítõ), gyorsító gyakorlatok különbözõ fajtáinak gyakoroltatása.
– Tanítsuk meg a háromoktávos E–dúr skálát.
– Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
– Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetõségeit.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
Repertoire gitárra (EMB Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etûdök gitárra
Aguado: Etûdök I.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Kováts: Könnyû darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etûdök VI.–X.
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–bõl könnyebb tételek.

Követelmények
Különbözõ fekvések használata etûdökben.
Klasszikus tánctétel, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi mûveket stílushû elõadása.
Nehézségi szint: Aguado: Etûdök, Carcassi: Etûdök op. 60, Ponce: Prelûdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy technikai gyakorlat vagy skála,
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû darab.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
– Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas– és négyeshangzatok megfordításait.
– Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítõ és gyorsaságfejlesztõ gyakorlatokkal.
– A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag
Aguado: Etûdök
Carcassi: Etûdök op. 60
Giuliani: Etûdök
Nagy E. – Mosóczi M.:Gitáriskola V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Régi spanyol muzsika

Bach – Szendrey: 20 könnyû darab
Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etûdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Brouwer: Etûdök VI.–X.
Faragó: Musica Ficta

Követelmények
Játsszon a tanuló reneszánsz mûveket.
Tudja elõadni helyes tempóaránnyal a barokk szvit két különbözõ karakterû (gyors, lassú) tételét.
Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etûdöt is.
Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus mûvet.
Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée tánctételei, könnyû Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi: Etûdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy technikai gyakorlat vagy skála,
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû darab.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszeres továbbfejlõdés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
– Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.). Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.
A hangszerkezelés fejlesztése
– Fontos a technikafejlesztés kézerõsítõ és gyorsaságfejlesztõ gyakorlatokkal. Lényeges a hangminõség állandó javítása.
– Játszassunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
– Tanítsunk tercskálákat.
– Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
– A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Etûdök op. 60, Capricciók
Giuliani: Etûdök
Legnani: Capricciók
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Dowland: Táncok és Fantáziák
Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei
Bach: Lantmûvek (Sárközy) könnyebb tételei
Giuliani: Szonáta op. 15.
Napoleon Coste: Etûdök, elõadási darabok
Tarrega: Mazurkák, Tango
A Musica per Chitarra Mertz kötetei
Könnyû koncertdarabok gitárra (Mosóczi–Nagy)
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Villa–Lobos: e–moll Prelûd
Brouwer: Etûdök XI–XV.
XX. századi magyar szerzõk darabjai (pld. Farkas Ferenc)
Kortárs szerzõk (pld. Pavlovits Dávid gitárdarabjai.)
Követelmények
Különbözõ karakterû, nehezebb barokk tánctételek elõadása.
Technikafejlesztés gyors elõadási darabokkal, illetve etûdökkel.
Nehézségi szint: Bach–szvitek/partiták könnyebb tánctételei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etûdök op. 60,
Brouwer–etûdök, Villa–Lobos–prelûdök.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy technikai gyakorlat vagy skála,
– Egy etûd,
– Három különbözõ jellegû darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
„A" tagozat
A tanuló rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.
Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különbözõ stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje
– a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
– a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvetõ technikai elemeit:
– a fekvésjátékot, fekvésváltást,
– a kis és nagy barré–t,
– a kötéseket (ráütés, elpengetés),
– a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
– az akkordfelbontás (arpeggio) különbözõ formáit,
– a törtakkord megszólaltatását,
– a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különbözõ játékmódok megvalósítására:
– dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
– harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
– egyszerû többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).
Rendelkezzék az egyszerû kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.
Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerû bemutatásával:
– G–dúr, C–dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E–dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio–gyakorlatok,
– 2 etûd (pl. Carcassi: Etûdök op. 60),
– 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mû,
– XX. századi mûvek (pl. Bartók – Szendrey).
A választott etûdök tartalmazzanak egymástól eltérõ technikai feladatokat.
A teljes anyagot kotta nélkül kell elõadni.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Gitár fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.
– Egy klasszikus etûd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etûdök nehézségi szintjén.
– Három különbözõ stílusú elõadási darab a következõ nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)

Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss tánctételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.) XX. századi / Kortárs zene;. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–bõl könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola
IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

„B" tagozat

– 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála
1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.
– Egy klasszikus etûd; Carcassi: Op. 60./8.–17. etûdök nehézségi szintjén.
– Három különbözõ stílusú elõadási darab a következõ nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane
Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantmûvek könnyebb tételei.
Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringõk, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.
Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)
XX. századi / Kortárs zene;. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–bõl 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerûbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Op. 60
Sor: Etûdök Op.29.
Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
Losy, Roncalli, Brescianello többtételes mûvei
Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.
Ponce: Prelûdök
Brouwer: Etûdök XI–XX.
Könnyû kortárs mûvek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)
Követelmények
A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelõ darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etûd

– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
– Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
– Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
– Bonyolultabb ujjfüggetlenítõ gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Etûdök Op. 60
Sor: Etûdök Op. 29.
Giuliani: Etûdök Op. 48.
Brouwer: Etûdök, könnyebb elõadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantmûvek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelûdök
Villa–Lobos: Prelûdök
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelõen.
Követelmények
A tanuló ismerje a játszott mûvek szerkezetét, stílusjegyeit.
Az elõadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

9. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Ismertessük meg a tanulót a variációs mûvek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
– Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista mûvek elõadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
– Gyorsaságfejlesztõ gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Sor: Etûdök Op. 29
Coste: Etûdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etûdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei.
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs mûvei.
Lauro: Vals–ok
Barrios kisebb mûvei.

Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterû mûvek kifejezõ elõadására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Mélyítsük el a tanuló tudását a modern mûvek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
– A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
– Nehezebb ügyesítõ gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
– Tanítsuk a modern mûvekben elõforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag
Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etûdök
Reneszánsz táncok és fantáziák
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa–Lobos: Choros
Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterû mûvek kifejezõ elõadására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.
Továbbképzõ évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.
– Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk mûvekben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
– Mechanikus ügyesítõ, erõsítõ és gyorsító gyakorlatok kibõvítése.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Carcassi: Op. 60
Sor: Etûdök Op.29.
Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
Losy, Roncalli, Brescianello többtételes mûvei
Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei
Ponce: Prelûdök
Brouwer: Etûdök XI–XX.
Könnyû kortárs mûvek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)
Követelmények
A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelõ darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

8. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fúga)
– Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
– Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
– Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
– Bonyolultabb ujjfüggetlenítõ gyakorlatok.
– Mechanikus ügyesítõ, erõsítõ és gyorsító gyakorlatok kibõvítése.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Carcassi: Etûdök Op. 60
Sor: Etûdök Op. 29.
Giuliani: Etûdök Op. 48.
Brouwer: Etûdök, elõadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantmûvek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelûdök
Villa–Lobos: Prelûdök
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelõen.

Követelmények
A tanuló ismerje a játszott mûvek szerkezetét, stílusjegyeit.
Fejlõdjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.
Legyen képes adottságainak megfelelõen intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Ismertessük meg a tanulót a variációs mûvek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
– Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista mûvek elõadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
– Gyorsaságfejlesztõ gyakorlatok.
– Erõsítõ gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Sor: Etûdök Op. 29
Coste: Etûdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etûdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok
Weiss: Passacaglia
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs mûvei.
Lauro: Vals–ok
Barrios mûvei.

Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterû mûvek kifejezõ elõadására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

10. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Mélyítsük el a tanuló tudását a modern mûvek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
– Nehezebb ügyesítõ gyakorlatok a különbözõ technikai elemek kombinálásával.
– Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
– A modern mûvekben elõforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Luigi Biscaldi: Esercizi speziali di virtuosismo
Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etûdök
Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei.
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa–Lobos: Choros
Különbözõ hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények
A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.
Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.
Többtételes szvit vagy szonáta megtanulására.
Könnyebb barokk versenymû egy tételének elõadására.
A kortárs zenében elõforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy etûd,
– Három különbözõ stílusú elõadási darab.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
„A” tagozat
A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatõr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B” tagozat (Az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló jusson olyan hangszeres és elõadói készségek birtokába, mely elérhetõvé teszi számára a zenei pálya választásának lehetõségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Gitár fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etûd; Carcassi: 25 Etûd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etûdök II. kötetbõl (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etûd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. Nehézségi szintjén.
– Két különbözõ stílusú elõadási darab, melybõl az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyû tánctételek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor mûvei (EMB 8799, 14445
kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzõk: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén
– Egy kamaramû; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.
A kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

”

B” tagozat

Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála
– Egy etûd; Carcassi: 25 Etûd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etûdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa–Lobos: Etûdök nehézségi szintjén.
– Két különbözõ stílusú elõadási darab, melybõl az egyik lehet egy szvit vagy versenymû több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mû; reneszánsz szerzõk: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi mûvei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvitek (EMB 13184), csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzõk, pl. F. Tárrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno–Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré mûvei; XX. századi szerzõk: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelüdök, Choros nehézségi szintjén.
– Egy kamaramû; Vivaldi könnyebb versenymûvei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.
A kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ mennyiségû és minõségû hangszer.
Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.
Félévenként egy húrkészlet.
Metronóm.

5. BILLENTYÛS TANSZAK
ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

– a zongora alapvetõ sajátosságait, felépítését, mûködésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
– a hangszer gazdag irodalmának legjelentõsebb zeneszerzõit és elõadómûvészeit,
– a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

– a testarányoknak megfelelõ elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
– megfelelõ kéztartást,
– független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
– rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtõ),

– az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá– és fölétevését),
– differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy
– tudjon a billentyûzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
– tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettõsfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– tudja a zongorapedálokat megfelelõen használni,
– a mû mondanivalójának megfelelõen tudja kifejezõ hangon, hangszínben, hangerõben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló
– muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
– zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
– metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
– kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
– hangszerkezelését, technikáját az ügyesítõk, az ujjgyakorlatok, etûdök, skálák alkalmazásával.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– a hangszer vázlatos megismerése,
– tájékozódás a billentyûzeten (fehér–fekete billentyûk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belsõ lüktetés érzete),
– azonosság, különbözõség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– az elemi szintû kottaolvasás elõkészítése.

Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztõ játékok,
– a non legato, legato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés elõkészítése,
– különbözõ kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek elõkészítése,
– egyszerû gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejezõ hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három darab (az egyéni fejlõdéstõl függõen adjon értékelhetõ keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés
alapelemeirõl)

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:

– tájékozódás a billentyûzeten (fehér–fekete billentyûk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belsõ lüktetés érzete),
– azonosság, különbözõség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– elemi szintû kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztõ játékok,
– a non legato, legato, staccato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés elõkészítése,
– különbözõ kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek elõkészítése,
– egyszerû gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC
Lakos Á.: Zongoraiskola
Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejezõ hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Kottaolvasás kezdõ szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három darab (az egyéni fejlõdéstõl függõen adjon értékelhetõ keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés
alapelemeirõl)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat
1. évfolyam „A” tagozat
Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, mûködése stb.),
– dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözõségeinek felismerése (kérdés–felelet),
– kulcsok, elõjegyzések, módosítójelek,
– ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
– pentachord, pentaton,
– dúr és moll hangsor, vezetõhang,
– hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
– hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
– nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
– kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
– a kottában elõforduló zenei mûszavak, jelzések értelmezése,
– tájékozottság a magyar gyermek– és népdalokban (sorszerkezet),
– a klasszikus zenei stílus alapjai,
– a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
– formálás: indítás–lezárás.

Hangszerkezelés, technika:
– helyes ülésmód,
– a kar és az ujjak együttmûködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
– a staccato és a legato játékmód különbözõ formái,
– a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
– az ujjalátevés elõkészítése,
– pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettõsfogások, a kisakkord,
– unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zenemûkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyû zongoradarab (Moszkva)
Könnyû zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
Magyar szerzõk könnyû zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Zongora ABC
Papp L.: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teõke M.: Találkozások a zongoránál
Teõke M.: Válogatott etûdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné,
Zenemûkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Elsõ lépések
Teõke M.: Egy–mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény
Egyszerû népdalfeldolgozások, négykezesek.
A megismert stílusokat képviselõ mûvek kottahû megszólaltatása.
Kottaolvasás violin– és basszuskulcsban.
A tudásszintnek megfelelõ zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három mû kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az elõzõekben tanultak ismétlése,
– a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
– tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
– nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
– a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két– és háromtagú forma),
– barokk és klasszikus táncok, azok fõbb jellemvonásai,
– lapról játék egy szólamban,
– jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
– dúr és moll skála, külön kézzel,
– kisakkord és fordításai (kézalkattól függõen a késõbbiekben nagy akkord), kettõsfogás, hármashangzat–felbontás,
– etûdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zenemûkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyû zongoradarab (Moszkva)
Könnyû zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
Magyar szerzõk könnyû zongoradarabjai (Váczi)

Papp L.: Zongora ABC
Papp L.: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teõke M.: Találkozások a zongoránál
Teöke M.: Válogatott etûdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné,
Zenemûkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Elsõ lépések
Sári J.: Lépésrõl lépésre
Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
Teõke M.: Egy–mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejezõ különbözõ karakterû barokk, klasszikus, XX. századi mûvek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejbõl játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különbözõ stílusú mû kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az elõzõ évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
– a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
– hangnemi változások megfigyelése,
– új metrumok (3/8, 6/8),
– a szonatinaforma vázlatos ismerete,
– az elõforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
– a romantika elõkészítése karakterdarabokkal,
– a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:
– kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
– éneklõ (cantabile) billentés, a pergõ (leggiero) játék megalapozása a repetíció elõkészítése
– skálajáték: a korábbi elemek bõvítése,
– az Alberti– és a keringõbasszus elõkészítése,
– pedálhasználat (utánnyomásos, elõrenyomott),
– etûdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
– négykezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék,
– a hangerõ megfelelõ alkalmazása,
– kortárs zene elõadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
J. S. Bach és Händel könnyû zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
J. S. Bach: Az elsõ Bach–tanulmányok (Teõke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I., III.
Bartók: Mikrokozmosz II.
Czerny: Könnyû technikai gyakorlatok I.
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (Zenemûkiadó)
Könnyû szonatinák zongorára

Majkapar: Kis zongoradarabok
W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zenemûkiadó)
Schumann: Jugend Album
Teõke M.: Válogatott etûdök III.
Weiner: 20 könnyû zongoradarab
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzõk négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Teöke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény
Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.
Felszabadult játszóapparátus.
Az évfolyam zenei követelményeit kifejezõ különbözõ stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mû,
A tananyag körülbelül egyharmada fejbõl játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különbözõ stílusú és karakterû mû, kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az elõzõek ismétlése, bõvítése,
– a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fõ stílusokban,
– a polifon hallás finomítása,
– új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
– vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:
– skálajáték több oktávon keresztül, különbözõ dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
– a pergõ technika fejlesztése, ékesítések,
– Alberti– és keringõ–basszus,
– pedálhasználat (együttnyomott),
– etûdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bartók: Gyermekeknek I–III.
Bartók: Mikrokozmosz II–III.
Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyû technikai gyakorlatok
Grecsanyinov: Gyermekalbum.
Haydn – Varró: 4 igen könnyû menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok
Könnyû szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyû zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zenemûkiadó)
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)

Magyar szerzõk négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény
Tudatos memorizálás.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejezõ különbözõ stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus,romantikus, XX. századi, és kortárs mûvek.
Önállóan megtanult mûvek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejbõl játszandó.
A tanuló tudja a mûveket megfelelõ tempóban, stílusosan elõadni.
Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különbözõ stílusú és hangulatú mû kotta nélkül, benne egy barokk mû és klasszikus szonatina tétel elõadása.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az elõzõ évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bõvítése,
– a tanult mûvek alapvetõ formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
– kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szûkített és bõvített akkord,
– rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:
– az elõzõ években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
– skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
– etûdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.

Ajánlott irodalom
A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyû zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek III.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Csajkovszkij: Jugend Album
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Könnyû szonatina album
Mozart: 10 könnyû tánc (Hernádi)
Scarlatti: Klavierbüchlein
Schubert: Táncok (EMB)
Repertoire 3.
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Bizet: Gyermekjátékok
Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejezõ különbözõ stílusú és karakterû mûvek elõadása az évfolyamnak megfelelõ szintû hangszerkezeléssel.
Önállóan megtanult mûvek, a tananyag körülbelül egyharmada fejbõl játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû,
– Egy szonatina tétel,

– Egy elõadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– variáció, invenció,
– új stílus elõkészítése: impresszionizmus,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
– kottában elõforduló jelek, zenei mûszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:
– az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
– skálajáték, hármas– és négyeshangzat–futam, kettõsfogás oktávmenet (kézalkattól függõen)
– különbözõ billentésfajták ismerete,
– zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
Bartók: Gyermekeknek II–IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
Bécsi mesterek könnyû zongoradarabjai (Csurka M.)
Czerny–Bertini: Etûdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Könnyû variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Variációk
W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Scarlatti: Klavierbüchlein
Scarlatti: Szonáták
Schumann: Jugend Album
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Könnyû négykezesek Couperin–tõl Mozart–ig (Peters)
Meister für die Jugend (Peters)
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Követelmény:
Természetes hangszerkezelés.
Zenei stílusismeret, a játszandó mûvek értelmes elõadása.
Zenei karakterek megoldása.
Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû (J. S. Bach mû ajánlott),
– Egy klasszikus szonatina tétel,
– Egy elõadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat
2. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetõhang, hármashangzat,
– tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
– új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8–os, 6/8–os ütemek, felütés,
– a kortárs zenei notáció ismereteinek bõvítése,
– az elõforduló jelek, idegen szavak ismerete,
– a tanult mûvek formai elemzése (két– és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
– a formálási készség fejlesztése,
– alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
– lapról játék egyszerû ellenszólammal,

– karakterdarabok, a romantika elõkészítése,
– parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:
– a pódiumképesség megalapozása,
– a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
– skálajáték (dúr, moll), kettõsfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és –megfordítás,
– éneklõ billentés (cantabile), a pergõ játék elõkészítése,
– pedálozás (a testi felépítéstõl függõen): utánnyomásos, elõre nyomott, tompító pedál,
– etûdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I–II.
Bartók: Gyermekeknek I.
Borsody L.: Címkék
Bozay A.: Medáliák
Czerny: Könnyû technikai gyakorlatok I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zenemûkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
Könnyû zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II.
Magyar szerzõk könnyû zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Elsõ játékok a zongorán
Papp L.: Meseképek
Papp L.: Zongora ABC II.
Régi táncok gyermekeknek
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka–barka gyûjtemény (Teõke M.)
Teõke M.: Találkozások a zongoránál
Teõke M: Barátom a zongora
Teõke M.: Válogatott etûdök II.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
Weiner: Magyar népi muzsika
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zenemûkiadó 1965.)
Sári J.: Lépésrõl lépésre
Szõnyi E.: Kis kamarazene
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: Három kis négykezes darab
Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:
Folyamatos kottaolvasás.
A tanult zenemûvek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegû) mûvek stílushû megszólaltatása.
A tananyag körülbelül fele fejbõl játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy karakterdarab,
– Egy könnyû bécsi klasszikus mû,
– Egy népdal– vagy gyermekdal–feldolgozás.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az elõzõ évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bõvítése,
– a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
– dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
– új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
– a szonátaforma vázlatos ismerete,

– új stílus: romantika,
– a memória és az állóképesség fejlesztése,
– parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
– éneklõ legato fokozott igénnyel,
– a pergõ játék fejlesztése,
– skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
– a repetíció elõkészítése, ékesítések,
– Alberti– és keringõ–basszus,
– pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, elõre nyomott),
– etûd (klasszikus, modern),
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
Bach és Händel könnyû zongoradarabjai (Hernádi)
Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bach: Az elsõ Bach–tanulmányok (Teõke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I–III.
Bartók: Mikrokozmosz II–III.
Csajkovszkij: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kadosa P.: Népdalszvit
Kodály: Gyermektáncok (Zenemûkiadó)
Könnyû szonatinák zongorára
Kis zongoradarabok
Majkapar: Prelûdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teõke M.: Válogatott etûdök
Weiner: 20 könnyû zongoradarab
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tänze
Diabelli: 6 szonatina
Diabelli: Könnyû négykezesek
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzõk négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
Mozart: 6 ländlerische Tänze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:
Zongorázás könnyed folyamatossággal.
A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
Önállóan megtanult darabok.
Megfelelõ koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejbõl játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû, (ajánlott J. S. Bach mû)
– Egy bécsi klasszikus mû vagy szonatina–tétel,
– Egy karakterdarab vagy romantikus mû,

– Egy XX. századi mû.

4. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
Az elõzõek ismétlése, bõvítése, az ismeretek rendszerezése.
A tanult mûvek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
Dominánsszeptim, szûkített, bõvített akkord, kromatikus hangsor.
Rondóforma, polifon mûvek.
Hangszerkezelés, technika:
– skálajáték 2–4 oktávon, kromatikus skála, hármas– és négyeshangzat–felbontás és fordításai, akkord, futam,
– biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
– a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek I–II.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Bartók: 10 könnyû zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyû technikai gyakorlatok I.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I–II.
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyû szonatinák zongorára
Könnyû variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB)
Tarka–barka gyûjtemény (Teõke M.)
Teõke M.: Válogatott etûdök
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Kocsár–mûvek (15 kis zongoradarab)
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvoøák: Második szláv tánc
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény
Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejezõ mûvek elõadása.
Bach– vagy más barokk mû, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegû mûvek.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mû (ajánlott J. S. Bach–mû),
– Egy szonatina–tétel,
– Egy könnyû romantikus darab,

– Egy XX. századi mû.

5. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az elõzõ évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
– a zenei stílusokhoz megfelelõ billentés és hangszínek alkalmazása,
– a formai tagolódás és a belsõ tartalom értése és éreztetése,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
– új stílus: az impresszionizmus elõkészítése,
– a polifon hallás állandó jellegû mûvelése.

Hangszerkezelés, technika:
– az elõzõ években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
– skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
– dominánsszeptim, szûkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függõen), tremolo,
– pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)
A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)
Bach és Händel könnyû zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Kis fúgák
Bartók: Gyermekeknek III–IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–V
Chopin Mazurkák
Couperin: 12 zongoradarab
Czerny: Etûdök op. 821
Czerny – Bertini: Etûdök
Debussy: A kis néger
Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Mozart: 6 bécsi szonáta
Scarlatti: Szonáták
Schubert: Táncok (EMB)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)
Ravel: Lúdanyó meséi
Ravel: A Szép és a Szörny
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejezõ mûvek stílusos elõadása.
Bach– vagy más barokk mû, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mû.
A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.
Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû (J. S. Bach–mû),
– Egy szonatina vagy könnyû szonáta tétel,
– Egy romantikus mû,
– Egy XX. századi mû.

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddigi ismeretek összefoglalása,
– Új stílus: az impresszionizmus,
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika
– Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
– Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
– Az agogika önálló alkalmazása,
– Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes:
– Hajlékony dallamformálásra,
– Technikájának kiegyenlítettségét ellenõrizni,
– Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
– A zongoramû struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
– Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermekeknek IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.
Chopin: Mazurkák
Chopin: Keringõk
Czerny – Bertini: Etûdök zongorára
Czerny: A kézügyesség iskolája I.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyû variációk zongorára (Csurka M.)
Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk
Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
Debussy: Children's Corner (6056)
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
Sonatinen I–II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Csajkovszkij–, Wagner–átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény
Kottahû zongorázásra való törekvés,
Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû,
– Egy szonatina vagy szonáta tétel,
– Egy romantikus darab,
– Egy XX. századi vagy impresszionista mû.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszere alapvetõ sajátosságait, mûködési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
– a zongorairodalom legjelentõsebb alkotóit és alkotásait,
– a kottában elõforduló jeleket és zenei mûszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol.
ped.),

– a kortárs zenei notáció alapvetõ jelzéseit,
– a tanult elõadási darabok zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
– természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
– egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
– tudatos, önálló gyakorlásra,
– a zongorajáték során elõforduló különbözõ játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettõsfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
– a játszandó zongoramûvek értelmes tagolására,
– a zenei karakterek megvalósítására,
– a zongorapedálok használatára (elõ–, után– és együttnyomás),
– életkorának és képességeinek megfelelõen a zongorázandó anyag kottahû, stílusos, dinamikailag változatos és kifejezõ elõadására,
– az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).
Rendelkezzék
– biztonságos kotta– és lapról olvasási készséggel,
– adottságainak megfelelõ zenei memóriával,
– képességei alapján kimûvelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a tanulandó zenemû formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

Legyen képes
– a kottában elõforduló jelek, zenei mûszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
– a kortárs zenei notáció alapvetõ jelzéseinek használatára
– tudatos, önálló gyakorlásra
– a zongorajáték során elõforduló különbözõ játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettõsfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék
– biztos zenei memóriával és technikai tudással

Mûvészeti alapvizsga követelmények
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama

Zongora fõtárgy
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
A 4 stílusból választható 3 különbözõ stílusú darab, amibõl lehet egy kamaramû.
– Barokk mû, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdõk zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, könnyebb variáció; Könnyû szonatinák (EMB 2719), 15 könnyû szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyû variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina–gyûjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
– Romantikus mû; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringõk (EMB 7355) nehézségi szintjén.
– XX. századi mû; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturno, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén. A három mû közül lehetõség szerint egy éneklõ, egy pedig virtuóz jellegû legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.
„B" tagozat
Négy különbözõ stílusú darab:
– Barokk mû, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit–tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, variáció; 15 könnyû szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G–dúr Szonáta nehézségi szintjén.
– Romantikus mû; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringõk (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.
– XX. századi mû; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc,
Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.
A vizsgamûsorban legyen egy éneklõ és egy virtuóz jellegû darab.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminõség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A" tagozat
7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése
– A kifejezésmódok sokszínûségére való törekvés,
– A barokk (német és francia) díszítések játéka,
– A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
– A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fúgák
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D–dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Beethoven: Écossaises
Schubert: Ländle
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Szonatina
Bartók: Három rondó népi dallamokkal

Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teõke M.: Tarka–barka gyûjtemény)
Bizet: Gyermekjátékok
Csajkovszkij: Diótörõ: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Ismerje a fõbb harmóniai elemeket.
A zongoramûvek különbözõ karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különbözõ stílusú mû (barokk, klasszikus szonáta tétel, elõadási darab)

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A barokk szvit ismerete,
– A díszítések stílushû alkalmazása,
– A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
– A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése
– Különbözõ legato billentésmódok alkalmazása,
– A gyorsaság fejlesztése,
– Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
– A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Händel: Suiten (Peters)
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D–dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringõk, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Keringõk
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Kodály: Hét zongoradarab
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teõke M.: Tarka–barka gyûjtemény)
Csajkovszkij: Diótörõ: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény
A skála különbözõ billentésmódokban történõ eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.

Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különbözõ stílusú mû (lehetõleg az egyik romantikus mû)

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
– A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika
– Stílusnak megfelelõ zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
– Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
– Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny
Haydn: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Kinderszenen op. 15
Chopin: Keringõk
Liszt: Etûdök (Zempléni)
Brahms: Keringõk op. 39
Grieg–mûvek: Lírikus darabok
Debussy: PreludesI–II.
Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
Mikrokozmosz V–VI.
Bartók: Négy sirató ének
Kodály: 7 zongoradarab
Lutos³awski: Bukoliki
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola címû operából (Mezõ, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
Lutos³awsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény
Helyes pedálozás.
A mûvek értelmes elõadása.
A zenemûveknek megfelelõ billentésmód kialakítsa.
A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû
– Egy szonáta tétel
– Egy elõadási darab

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése
– A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus mûvekben ú. n. szabad trilla,
– A romantikus szólamvezetés,
– Parlando, rubato deklamációja,
– Modális hangsorok ismerete.
– A barokk szvit tételeket,
– Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Novelletten op. 21
Chopin: Mazurkák
Chopin: Prelûdök
Liszt: Consolations
Liszt: Etûdök (Zempléni)
Brahms: Keringõk op. 39
Debussy: Preludes I–II.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
Bartók: Kolindák I.
Kodály: 7 zongoradarab
Lutos³awski: Bukoliki
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola címû operából (Mezõ, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény
Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
A különbözõ billentésmódok megfelelõ alkalmazása.
Stílushû elõadása a mûnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mû
– Egy szonáta tétel
– Egy elõadási darab

Továbbképzõ évfolyam „B" tagozat
Ezek a tanulók nem zenei jellegû tanulmányaik mellett meg akarják õrizni a zenei pálya választásának lehetõségét.
Ebbõl következik, hogy az „A" tagozatnál bõvebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A barokk zene fõbb stílusjegyeinek ismerete,
– Tudja a mûvet tanári segédlettel, elemezni,
– Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
– Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika
– Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
– Skálajáték különféle módozatai,
– A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringõk, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etûdök (Zempléni)
Chopin: Keringõk

Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
Stílushû elõadás a tempónak megfelelõen.
Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd
– Egy barokk mû
– Egy szonáta tétel
– Egy szabadon választott mû

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A különbözõ tanult zenei stílusok alapvetõ jegyeinek ismerete,
– A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
– Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése
– A „szép" halk játék technikai megoldása,
– A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
– Technika fejlesztése skálák és etûdök alapján.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringõk, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etûdök (Zempléni)
Chopin: Keringõk
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Különbözõ díszítések stílushû alkalmazása.
Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
A polifon hallás érzékenysége.

A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Egy barokk mû,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mû.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek és hangszerkezelés, technika
– Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
– Játszott mûvek elemzése,
– Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
– Alkatnak megfelelõen önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etûdök (Zempléni)
Chopin: Keringõk
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló
Bartók:Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
Tudatos, és érzékeny pedál használata.
Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Egy barokk mû,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mû.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika
– A modális hangsorok, zenei mûformák ismerete,
– A különbözõ zenei stílushoz illõ hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
– Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etûdök (Zempléni)
Chopin: Keringõk
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mû tudatos interpretációjára.
Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei mûvek elõadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etûd,
– Egy barokk mû,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mû.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszere múltját, irodalmát és a jelentõsebb külföldi és hazai elõadómûvészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
– a kottában elõforduló jelek és zenei mûszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes
– technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
– a zongorajáték során elõforduló különbözõ játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettõsfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– saját kézalkatának megfelelõ ujjrendek készítésére,
– a zongorapedálok tudatos használatára,
– a zongoramûvek formálására és kifejezõ elõadására.

Rendelkezzék
– olyan zenei mûveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
– az együttzenélés igényével.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– a zongorázandó anyag kottahû, stílusos, dinamikailag változatos és kifejezõ elõadására,
– skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
– a különbözõ játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelõen alkalmazni,
– a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
– dinamikailag árnyalt és kifejezõ hangképzésre,
– a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék
– megfelelõ hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
– biztos memóriával, koncentrálóképességgel,
– megfelelõ lapról olvasási készséggel.
A „B" tagozatos tanuló rendelkezzék olyan szintû zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
Mûvészeti záróvizsga részei
A vizsga gyakorlati részbõl áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama

Zongora fõtárgy
„A" tagozat minimum 10 perc
„B" tagozat minimum 15 erc
A vizsga tartalma

„A" tagozat
A négy stílusból választható három különbözõ stílusú darab, amibõl lehet egy kamaramû.
– Barokk mû, többszólamú szerkesztésû darab vagy szvit–tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyû zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonáta–tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
– Romantikus mû; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
– XX. századi mû; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.
A kamaramû kivételével a vizsgaanyagot lehetõleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
Négy különbözõ stílusú darab, amibõl lehet egy kamaramû.
– Egy barokk mû; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit–tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
– Egy klasszikus szonáta–tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
– Romantikus mû; Liszt–Zempléni: Etûd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
– XX. századi mû; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.
A kamaramû kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminõség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Jó minõségû zongora vagy pianínó.
2 darab változtatható magasságú zongoraszék, 2 darab különbözõ magasságú zsámoly.
Metronóm.

VOKÁLIS TANSZAK
MAGÁNÉNEK

A magánének–tanítás legfõbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképzõ szervek (felnõtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének–tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtõl és hangfajtól függõen változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata
– adjon helyes alapot a tanulók hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
– felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
– nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai
Ismertesse a tanulókkal
– az emberi hang anatómiai, mûködésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetõségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és elõadómûvészeit,
– a különbözõ éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki
– helyes légzési módot,
– tiszta intonációs képességet,
– a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
– árnyalt dinamikai megoldásokat,
– igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerûbb alkalmazására,
– érthetõ és szép szövegmondást,
– helyes hangeszményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– beéneklõ–, hangképzõ–, hangterjedelem–növelõ gyakorlatokat,
– rezonancia– és rekesz–gyakorlatokat,
– szövegmondó feladatokat,
– koloratúra–, trilla– és díszítõ gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról éneklési készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a mûvek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas éneklésre.
Tanítsa meg a tanulókat hangképzõ szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Elõképzõ évfolyam
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.
Összetett, azaz mélylégzés.
A továbbiakban megegyezik az elsõ évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelõ szûkebb hangterjedelemben.

Követelmény
A magyar népdalok stílusos éneklése.
4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmû, kísérettel ellátott népdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmû, kísérettel ellátott népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat
1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
– A mélylégzés gyakorlása, fekvõ, ülõ és álló helyzetben.
– A levegõ egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés sz, s hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különbözõ hangzóknál.
– Magán– és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.
– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerû szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.
– A rezonancia fejlesztésének megkezdése m, n, ny, ng hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag
Bárdos: Érik a szõlõ (Zenemûkiadó)
Molnár – Kern: Daloskert (Zenemûkiadó)
Járdányi: Röpülj páva (Zenemûkiadó)
Ránki: Fekete szõlõ (EMB)
Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
Szép a páva (EMB)
Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
Kerényi: Százszínû csokor (EMB)
Magyar népzene (lemezantológia)
Schola cantorum I–XI.
Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)
Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
Váginé: Dalgyûjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)
Molnár J.: Eufonetika
Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
Kerényi: Az éneklés mûvészete (EMB)
Fischer: A beszéd mûvészete (Gondolat)
Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény
Könnyed, laza testtartás.
A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
– Egy mûdal.

A dalokat kotta nélkül kell elõadni, a mûdalokat zongorakísérettel.
2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erõsítése.
– A nyelv elhelyezkedése különbözõ vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegõkkel. A levegõ egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmû (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.

– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerõ és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag
Az elsõ évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Mûdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei elõírások ismerete, értelmezése.
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Két különbözõ stílusú dal.
A mûveket kotta nélkül kell elõadni, a mûdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hangterjedelem (ambitus) bõvítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülrõl indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai elõírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Követelmény
A levegõ egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy XX. századi magyar mû vagy romantikus dal.
A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés

– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– Díszítések, trilla–elõkészítõ gyakorlatok.
– A mûvekben elõforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben elõforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségû darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
A vokálisok színbeli kiegyenlítése
Staccato éneklés
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy magyar népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal,
– Egy XX. századi magyar mû.
A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerõ egysége.
– Díszítések, trilla.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Händel–áriák
Kodály: Négy dal (EMB)
Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése
A rezonanciák továbbfejlesztése
Az önálló gyakorlás kialakítása
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
A recitativo éneklés
A különbözõ mûfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi magyar mû,
– Egy romantikus dal,
– Egy szabadon választott dal,
– Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).
A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthetõ szövegmondás.

– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag
R. Strauss, Ravel, Dvoøák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla mûvei
További opera– és oratórium–albumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttmûködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyû mûfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
– Egy romantikus vagy késõromantikus dal,
– Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
– Egy XX. századi mû.

A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni.
Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erõsítése.
– A nyelv elhelyezkedése különbözõ vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegõkkel. A levegõ egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmû (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerõ és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.
– A zenei és a szöveghangsúly megvalósításának technikai eszközei.
– A zenei memória fejlesztése.

Követelmény
A zenei memória fejlesztése.
A rezonancia fejlesztésének alapjai.
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei elõírások ismerete, értelmezése.
Ajánlott tananyag
Az elsõ évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Mûdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Két különbözõ stílusú mûdal,
– Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora–) kísérettel ellátott mû.
A mûveket kotta nélkül, a mûdalokat zongorakísérettel kell elõadni.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés

– A légzéskapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.
– Egyszerûbb díszítõ elemek, trilla–elõkészítõ gyakorlatok.
– A hangterjedelem (ambitus) bõvítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetvefelülrõl indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai elõírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.
– Technikai gyakorlatok az „A" tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)
Gluck: Lieder
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Váginé: Dalgyûjtemény II–III. (Tankönyvkiadó)
Kodály: Énekszó
Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény
A hangterjedelem növelése.
A rezonancia tudatos alkalmazása.
A levegõ egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mû,
– Egy könnyû barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
– Egy szabadon választott mû,
– Egy kamaramû.
A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– A mûvekben elõforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben elõforduló technikai hibák önálló javítása.
– A hangterjedelem bõvítése.
– Nehezebb díszítési gyakorlatok.
– A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.
– A levegõvezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
– Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei elõírások megvalósításában.
– Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcantando egyszerûbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
– A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségû darabok) (EMB)

Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevszkij, Prokofjev, Grieg, Dvoøák, Britten dalkötetei
Händel–áriák (Peters)
Ária–albumok (EMB, Peters)

Követelmény
A levegõvezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei elõírások megvalósításában.
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.
A vokálisok színbeli kiegyenlítése.
Staccato éneklés.
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.
Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mû,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus vagy késõromantikus dal,
– Egy szabadon választott opera– vagy oratórium–ária,
– Egy kamaramû.
A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni. A vizsga anyagából legalább két mûvet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerõ egysége.
– Díszítések, trilla.
– Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
– Az állóképesség, fizikai terhelhetõség fokozása.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
– Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag
Kodály: A magyar népzene I–XI. (nehezebb darabok) (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Liszt–dalkötetek (EMB)
Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger mûvei
Követelmény
Díszítések, trillák, könnyebb futamok.
Az állóképesség fokozása.
A rezonanciák továbbfejlesztése.
Az önálló gyakorlás kialakítása.
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.
A recitativo éneklés.
A különbözõ mûfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mû,
– Egy oratórium– vagy kantátaária,
– Egy romantikus vagy késõromantikus dal,
– Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
– Egy kamaramû.
A mûveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell elõadni. A vizsgaanyagból legalább két mûvet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthetõ szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
– Bonyolultabb koloratúra–gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítõ elemek.
– A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
– A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Kodály: Öt dal (EMB)
Kodály: Megkésett melódiák
Bartók: Öt dal op. 15, op.16
Az ifjú Bartók (EMB)
Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai
Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai
Oratórium– és kantáta–kötetek
Kortárs magyar, fiatal szerzõk (esetleg még kiadatlan) mûvei

Követelmény
A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.
A hangterjedelem teljes kiépítése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttmûködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyû mûfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különbözõ stílusú mû,
– Egy ária,
– Egy kamaramû.
A mûveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramû), zongorakísérettel kell elõadni.
A vizsgaanyagból legalább két mûvet magyarul kell énekelni.
Követelmények a program elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– az emberi hang anatómiai, mûködésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetõségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és elõadómûvészeit,
– a tanult anyagban elõforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb elõadási jeleket, zenei mûszavakat és ezek jelentését,
– a tanult mûvek zeneszerzõinek nevét, a mûvek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon
– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
– könnyed izomérzet mellett az elõadandó mû kívánalmai szerinti hangot adni,
– tisztán intonálni,
– hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetûen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
– érthetõ és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai elõírásokat a tanult darabokban,
– zenemûveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelõen stílushûen, mûvészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes
– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképzõ szerv feletti ellenõrzésre,
– helyes hangeszmény kialakítására, elsõsorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék
– megfelelõ zenei memóriával, koncentráló– és állóképességgel,
– jó elõadói készséggel, mûvészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
– koloratúra–gyakorlatok, és díszítõ elemek,
– a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
– a hangterjedelem teljes kiépítése.
Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történõ bemutatásával:
– Egy népdal vagy népdalfeldolgozás
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Magánének fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdõben, zöld mezõben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínû csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II.((EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).
– Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.
A mûveket lehetõleg kotta nélkül kell énekelni.

„B" tagozat
– Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV (EMB 2909)., V (EMB 3118)., VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.
– Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbaveszett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472),
Énekiskola III (EMB 12288)., Csajkovszkij: Dalok (Peters)és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.
– Egy XX. századi szerzõ dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.
A mûveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,

– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,
– zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség,
– elõadásmód, tartalmi érzékenység,
– technikai és mûvészi megvalósítás,
– hangszínek iránti differenciáló képesség,
– szép, érthetõ szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Jól felhangolt zongora vagy pianínó.
Metronóm.
Teljes alakot visszaadó tükör.

7.ZENEISMERET TANSZAK
SZOLFÉZS KÖTELEZÕ

A szolfézsnak, mint kötelezõ tantárgynak két elõképzõ és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek
a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az elõképzõ évfolyamok elvégzése nem kötelezõ.

A 4. évfolyam végén alapvizsga tehetõ.
A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a késõbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zenemûvek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végsõ cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!” (Kodály Zoltán)
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:
A tanulók zenei készségeinek kimûvelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bõvítése az alábbi területeken:
– belsõ hallás
– ritmus–metrum,
– tiszta intonáció,
– tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
– dallamhallás,
– többszólamúság
– harmóniaazonosítás
– zenei olvasás – írás,
– zenei szerkezet (forma),
– zenei memória,
– zenehallgatás (zeneértés)
– a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
– a megszerzett tudás alkalmazása,
– a hangszertanulás segítése,
– a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
– a zenei mûveltség igényének kialakítása,
– a társmûvészetek iránti nyitottság megalapozása
– a zenei pályára készülõ tanulók felkészítése a továbbtanulásra
– a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerõsítése, érzelemviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló
– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belsõ elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintõképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelõ zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélõ képességgel és
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyûjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli mûvelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegõvétel.
– Kezdõhang átvétele.
– Megfelelõ tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetbõl.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
– Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
– 2/4–es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlõjel.
– A „belsõ mérés” kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különbözõ tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt.
– A belsõ hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
– A dallami jelrendszerek: kéz–, betûjel, hangjegy.
– Hanglépcsõ, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság elõkészítése
– Felelgetõs játékok, dal és mérõ (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerû dallamosztinátók).

Rögtönzés
– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– A zeneértõ és –érzõ képesség fejlesztése.
– Aktív (elõkészített) zenehallgatás.
– Alapvetõ tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
– Zajok– zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerõ) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.

– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zenemûvek felismerése.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
Zeneszerzõk kicsinyeknek írt dalai
Rokon népek dalai
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergõ 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei elõképzõ (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei elõképzõ (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Jár a baba
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Mûvelõdési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etûdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyûjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.
Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetõleg élõ elõadásban.
Követelmények
A „belsõ” lüktetés fejlesztése.
Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
A zenére figyelés valamint együttmûködési képesség a játékban, éneklésben.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és
egyéni munkával.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyûjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése
– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejezõ éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.

– 2/4–es ütem.
– a 3/4–es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejû megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betûjele és helye a vonalrendszeren.
– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betûkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belsõ hallás fejlesztése.

A kétszólamúság elõkészítése
– Dal és mérõ.
– Felelgetõs játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
– Egyszerû dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyû) gyakorlatok kézjelekrõl.
– Igen könnyû kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
– Ének, járás, taps, ütõhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözõség.

Zenei olvasás, írás
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
– Rövid ritmusmotívumok, könnyû dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
– A dó helyének változtatása.
– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betûkottáról és hangjegyekrõl.
– Memorizálás.
– Könnyû dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetbõl, betûkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
– Ritmusfelelgetõs, dallamfelelgetõs.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek–, nõi–, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, elõadási módok.

– Különbözõ karakterek megfigyelése.
– Hangszerek hangja: zongora, hegedû, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözõség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlõjel.
– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérõütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G–kulcs, F–kulcs.
– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.
– Piano–forte.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
Magyar gyermekdalok, népdalok
Gyermekversek.
Rokon népek dalai
Magyar zeneszerzõk gyermekeknek komponált dalai
Más népek dallamai
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergõ 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei elõképzõ (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei elõképzõ (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Mûvelõdési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etûdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyûjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
A hangszeres mûzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különbözõ hangszereken).

Követelmények az elõképzõ évfolyamok elvégzése után
- Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvetõ magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttmûködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
- Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
- Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékû hangokat, a megfelelõ szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
- Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

- Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.
- Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
- Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
- Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelõ tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetbõl énekelni.
- Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
- Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
- Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok
Az elsõ évfolyam tanítási anyagának összeállítása az elõképzõ évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bõvítése.
– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
– Betekintés a mûzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
– Az elõképzõben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– Az abszolút rendszer további gyakorlása.
– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
– A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegõvétel, tiszta intonáció, tempótartás.
– Artikuláció, szövegmondás.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bõvítése.
– Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az elõképzõben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
– A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
– A legegyszerûbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
– Ütemsúlyok. (ütemezés).
– A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
– A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, kézjelrõl, betûkottáról.
– Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
– A régi stílusú magyar népdalok jellemzõi.
– A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
– A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
– Periodizáló mûzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
– A belsõ hallás további kimunkálása: memorizálás belsõ hallás alapján kézjelrõl, kottaképrõl.

A kétszólamúság elõkészítõ gyakorlatai
– Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
– Könnyû kétszólamú mûvek éneklése (a csoport képességeinek megfelelõen válogatott könnyû kánonok, biciniumok).

Hangközök:
– Tszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
– Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
– Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetû dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek
– Alaphang fogalma.
– Tiszta– és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítõhangok.
– Módosító jelek, elõjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek elõjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b elõjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zenemûvek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:
– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözõség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betûkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekrõl, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b elõjegyzéssel.
– Dallamok átírása betûkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyû diktálási feladatok.
– Könnyû dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betûkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
– Transzponálás írásban.

Rögtönzés
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés–felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás
– Különféle kórushangzások.
– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és mûzene.
– A különféle hangulatok, elõadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– A szolfézs elõképzõben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. elõjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítõhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dur és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.

– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedõ dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.
– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.

Ajánlott tananyag
Régi stílusú magyar népdalok, énekelhetõ mûzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyû barokk
és klasszikus táncok).
Könnyû kánonok, biciniumok.
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergõ II. (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdõknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséretek I. Szõlõ érik (Tankönyvkiadó

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált mûvek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusmûveibõl.
Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különbözõ hangszereken).
Mese– és karakterdarabok.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az elõjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b elõjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b elõjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Legyen képes egyszerû, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetû dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemzõ vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és
egyéni munkával.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A zenei ismeret– és élményanyag bõvítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzõinek elsajátítása.
– A mûzene kis formáinak megismerése: elsõsorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezõkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
– A népdalok kifejezõ megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bõvítése.
– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az elõzõ évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékû triola.
– Negyed felütés.
– 3/8–os ütem.
– Váltakozó ütem.
– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erõs és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképrõl.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
– A dúr és moll tonalitás megfigyelése mûzenei anyagon.
– A mûzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú mûvek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:
– Az elõzõ években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképrõl.
– A szext hangköz és a szûkített – bõvített kvint elsajátítása.
– A bõvített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:
– Az elõzõ évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsõsorban hallási elmélyítése.
– A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetõhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b elõjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

– AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
– A periódus felépítése (elõtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerû ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
– Könnyû dallamok olvasása (mérõvel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerû periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betûvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
– Mûzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Elõtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Mûzenei táncok (elsõsorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzõinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú mûvek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetõhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bõvített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.
– A metronómjelzés.
– A tanult zenei anyagban elõforduló elõadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzõk nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag
A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletû dallamok.
Néhány tánctétel a barokk korból – elsõsorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande,
rigaudon, gavotte).
Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. mûvébõl énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei
jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
Könnyû kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szõnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Kezdõk zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdõk hangszeres kottagyûjteményei, elõadási darabjai
Komjáthyné: Zongoraiskola II.
Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdõknek
Ajánlott zenehallgatási anyag
Népdalfeldolgozások (elsõsorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz címû mûveibõl.
Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusmûveibõl.
Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
Mesealakok a zenében.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül mûzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen elõadni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
Ismerje fel kottaképrõl a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérõütéssel vagy belsõ méréssel.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b elõjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképrõl azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a dúr, moll alaphelyzetû hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni
munkával.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bõvítése.
– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és mûzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsõsorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós mûvek alapján.
– A magyar népdalok élményszerû elõadása.
– A zenei kifejezõkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.

– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás elsõsorban kottaképrõl.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és mûzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós fõhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A belsõ hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:
– Az elõzõ évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképrõl.
– A szûkített, bõvített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetû hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképrõl.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b elõjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése
– A periódus felépítése. Nyitás–zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyû magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
– Könnyû periódusok olvasása, memorizálása kottaképrõl.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
– Igen könnyû funkciós kísérõszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betûkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott elõtaghoz utótag (A–Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérõhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a mûzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsõsorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban elõforduló elõadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerû tercelõ, kürtmenetes dalok kísérõszólammal vagy hangszerkísérettel
(lengyel, francia, német, olasz népdalok).
Könnyû szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzõk mûveibõl, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két–három–négyszólamú könnyû kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztõ gyakorlatok
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szõnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Bárdos Lajos: Írások népzenénkrõl
Kerényi M. György: Százszínû csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Gyõrffi István: Dallamírási feladatok
Kezdõk zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek II. Érik a szõlõ (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a mûzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
F. Chopin, A. Dvoøák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel mûvei).
Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzõk mûveibõl: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a mûveket, részleteket stílusosan elõadni.
Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
Egyszerû 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetõhangokat 4#, 4b elõjegyzésig.
Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképrõl azonosítani és felépíteni.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetû dúr, moll, szûkített és bõvített hármashangzatokat.
Tudja kottaképrõl azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvetõ tempo és elõadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyûjtése a bécsi klasszikus zeneszerzõk mûveibõl.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bõvítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerezõ ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek
– Átkötés, pontozás gyakorlása.
– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
– A bõvített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetû szûkített, bõvített hármashangzat gyakorlása oldással.
– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
– Dallami variánsok, figuráció.
– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelzõ basszus hangok.
– Funkciós kísérõszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Mûdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közremûködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus mûvek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két– és többszólamú vokális mûvek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek elõadásában.
– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b elõjegyzésig, vezetõhanggal.

A formaérzék fejlesztése
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás
– Könnyû periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmû bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
– Könnyû hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérõ szólamban funkciós fõhangok.

– Könnyû népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyûjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes mûfajainak, elõadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott mûvekben.
– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott elõtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelzõ basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.
Zenei elemzési képesség
– A tanult ismeretek alkalmazása a zenemûvek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvetõ zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
– Elõjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban elõforduló elõadási jelek és tempójelzések.
– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintõ ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag
Elsõsorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyû XX. századi dal, kórusmû vagy énekelhetõ hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenõ: A dal mesterei (válogatás a kötetekbõl)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szõnyi Erzsébet: Biciniumok
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai mûvei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, mûfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Gyõrffy István: Dallamírási feladatok
Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok mûveibõl a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjébõl néhány vokális és hangszeres mû.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény
Tudjon a tanuló emlékezetbõl bécsi klasszikus, romantikus mûveket, szemelvényeket (dal, kánon, mûrészlet) zeneileg
igényesen elõadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerû, könnyû klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b elõjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetû hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós fõhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvetõ stílusjegyeit, a tanult formáit és mûfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A mûzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után
Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektõl az egész értékû kottáig.
Ismerje fel hallás után és kottaképrõl a szinkópa–, éles– és nyújtott ritmust, valamint az egyszerûbb ritmikai átkötéseket.
Legyen áttekintõképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2–es ütemekben.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b elõjegyzésig.

Ismerje a
– pentaton hangsorokat.
– tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b elõjegyzésig,
– ismerje a háromféle moll hangsort.
Ismerje fel a mûvek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
– tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
– ismerje fel ezeket kottaképrõl és hallás után.

- Ismerje a bõvített szekund, bõvített kvart, szûkített és bõvített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképrõl azonosítani.
- Ismerje a négyféle alaphelyzetû hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsszeptim–hangzat felépítését.
- Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképrõl azonosítani.
- Ismerje a funkciós fõhangokat 3#, 3b elõjegyzésig.
- Ismerje a funkciós vonzást.
- Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:
– rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
– két szólamú, igen könnyû mûzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.

Legyen képes a fentieknek megfelelõ nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
Ismerje és tudja kottaképrõl is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
– a magyar népzene stílusjegyeit,
– a periódus fogalmát,
– a kis formákat,
– a triós formát,
– a klasszikus szonátaformát,
– a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedõ zeneszerzõk, mûfajok ismeretével
(elsõsorban a bécsi klasszikus zenében).
Ismerje a leggyakrabban elõforduló zenei kifejezéseket.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
Írásbeli vagy szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló
követelményszintû feladatsort állít össze.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Szolfézs
Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma
Írásbeli vizsga
A) Feladatsor
1. Feladatok a hangköz–, hangzat–ismeretek körébõl – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.
– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betûvel és számmal)
– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképrõl.
A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyû kétszólamú klasszikus periódus felsõ szólamának lejegyzése
A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4–es lüktetésû, lehetõleg A–Av felépítésû, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az elõjegyzés, a metrum és a
kezdõhang értékkel.
A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.
Az elemzés szempontjai: hangnem, az elõforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia,
késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor
1. Feladatok a hangköz–, hangzat– ismeretek körébõl – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján
– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betûvel és számmal)
– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképrõl.
A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.
2. Egy magyar népdal lejegyzése
A népdal: új stílusú, négysoros, 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust
tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az elõjegyzés, a metrum és a kezdõhang értékkel.
A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes elõadásban.
3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az elõforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia,
késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon 5 népdalt elõadni,
– ismerje azok legfontosabb jellemzõit;
– tudjon 5 mûzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelezõ) megszólaltatni,
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.
– a választott zenei anyag élményszerû megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, elõadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
– zenetörténeti tájékozottság
– stílusismeret
– formai ismeretek
– tájékozódás a zenei mûfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Jó minõségû és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltetõ anyagok, ritmushangszerek
Megfelelõ minõségû audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelõen bemutató, kellõ számú és minõségû hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelezõ tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyag–részeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak.

Célok és feladatok
– a tanulók zenei mûveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
– Az eddig tanult zenei ismeretek stiláris összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zenemûvekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
– A zenei ismeretek, készségek fokozatos bõvítése, a zenét „értve figyelõ” tevékenység kialakítása.

Feladatai:
A zenei élményanyaggyûjtés.
A zenei nyitottság kialakítása.
A tudatos zenehallgatásra nevelés.
Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.
A zenemûvek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.
A muzsikálási– éneklési kedv állandó „ébren tartása”: a zenemûvek énekelhetõ részleteinek aktív megszólaltatásával.
A népzene és mûzene kapcsolatának bemutatása.
Zenetörténeti tájékozottság.
A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.

A fõbb zenei stílusok jellemzõ elõadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.
Különbözõ elõadói gyakorlatok megfigyeltetése.
A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erõsítõ szemléletének megalapozása.
A hangszertanulás segítése.
A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.
A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.
A tanuló személyiségének gazdagítása a zene mûvelésének, befogadásának örömével.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretanyag átadása
– A zenei alapmûveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
– A zenei élményanyag bõvítése.
– Nevelés a tudatos zenehallgatásra.
– A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetû formáinak megismerése.
– Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zenemûvészetébe.
– Az elõzõ években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– A zeneirodalom–ismeret megalapozása mûvek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegû zenetörténeti tájékoztatással.
– A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– Az énekelt és meghallgatott mûvek témáinak memorizálása kottakép illetve hallás alapján.
– A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.
– A periódus belsõ és külsõ bõvülésének megfigyelése.
– A funkciók váltakozásának megfigyelése, éneklése.
– Az eddigi funkciós tapasztalatok bõvítése, elmélyítése és alkalmazása.
– A kísérõszólamok funkciós hangjainak változatos, árnyaltabb használata.
– Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekbe.
– Álzárlat.
– Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
– A szonátaforma tematikus anyagainak megfigyelése, felismerése.
– A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.
– A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.
– A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.
– A szimfóniatételek rendezési elvei.
– Az opera zenei részei (felépítése).
– A zenei kifejezõeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.
– Tercrokonság.
– Mûdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közremûködésével).
– Kánonok, két– vagy többszólamú vokális mûvek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).
– A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.
– A klasszikus formák ismétlõ rendszerezése, tematikus anyagainak megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés
– A csoport képességei szerint:
dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,
dallamhoz ritmus–, ritmushoz dallam–osztinátó,
funkciójelzõ basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társmûvészetekkel
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társmûvészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések
– A kvintkör ismerete.
– Hangközök, hangzatok.
– Hangnemi rokonságok.
– Opusz.
– Alteráció és vezetõhang.

– Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
– Coda. Attacca.
– Rondó. Téma. Epizód.
– A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
– A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
– A verbunkos.
– A romantikus opera.
– A szimfonikus költemény.
– Tercrokonság.
– Verbunkos.
– Tempó– és elõadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
– Tájékozódás a zenetörténeti és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag
Klasszikus mûvek: J. Haydn, W. A. Mozart, L. v. Beethoven szimfonikus és hangszeres mûvei. Dalok. Operák.
Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.
Egy Mozart–opera megismerése.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsõsorban F.Schubert mûvészetébõl).
Klasszikus vagy romantikus versenymû feldolgozása.
A magyar mûzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc mûvei alapján).
Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom
Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh –Nógrádi –Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László – Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Agócsy László: Szolfézs középfok
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 romantikus egynemûkar
Ádám Jenõ: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekbõl)
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága – Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: A romantikus zene mûhelytitkai (sorozat):
Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája
Ch. Rosen: A klasszikus stílus
S. Hughes: Mozart operakalauz
Kárpáti J. – Kroó Gy: Mozart operái
Szabolcsi Bence: A zene története
Dobák Pál: A romantikus zene története
Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II: (kottás)
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Követelmény
- Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 zenei témát emlékezetbõl.
- Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból mûveket és mûfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan elõadni.
- Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok fõbb zenei mûfajainak jellemzõit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymû, szimfonikus költemény).
- Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzõk, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb mûveit.
- Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzõk nevét és a mûvek címét.
- Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társmûvészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A mûzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag bõvítése.
– Az „értõ" zenehallgatás kialakítása.
– Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
– A barokk zene alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. század zenéjével– elsõsorban magyar szerzõk mûveivel.
– Az elõzõ években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
– A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– A zeneirodalom–ismeret bõvítése mûvek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegû zenetörténeti tájékoztatással.
– A zenei készségek további fejlesztése elsõsorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
– Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítás a mûvek elemzése alapján.
– Barokk harmóniamenetek.
– A polifónia.
– Barokk mûformák megismertetése.
– Színpadi betétdalok, kórustételek.
– A barokk opera.
– A versenymû felépítése.
– A szvit tánctételei.
– A prelúdium és fúga.
– Az oratórium.
– A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus
– A XX. század komponálási technikái.
– Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
– Reihe.
– A többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott zenemûvek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusmûvek, kantáta–részletek hangszerkísérettel, kánonok, két– és többszólamú mûvek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
– Néhány XX. századi mû(mûrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés
– Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus– ritmushoz dallam– osztinátó.
– Dallamokhoz funkciójelzõ kísérõszólam.
– A funkciójelzõ basszusok árnyaltabb alkalmazása.
– A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társmûvészetekkel
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társmûvészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
– Hangközök, hangsorok 7#, 7b elõjegyzésig,
– Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
– Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
– A különbözõ zenetörténeti korok stílusjegyei és mûfajai.
– Tájékozódás idõrendben.
– Gregorián zene.
– Madrigál, motetta, mise.
– Versenymû. Kantáta, oratórium, passió.
– Szvit. Barokk tánctételek.
– Preludium, fúga.
– Concertálás, concerto, concerto grosso.

– Cembalo, Fortepiano. Continuo.
– A XX. századi zenekar hangszerei.
– Folklorizmus, neoklasszicizmus.
– Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
– Aranymetszés.
– Tempó– és elõadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Ajánlott tananyag
Gregorián dallamok és reneszánsz kórusmûvek.
A barokk zene jellegzetes mûfajai.
XX. századi hangszeres, zenekari és vokális mûvek elsõsorban a magyar zenemûvészetbõl.
Az alábbi mûvek, mûfajok feldolgozása ajánlott:
J. S. Bach: a–moll hegedûverseny,
J. S. Bach: Kantáta részletek, passio részletek,
J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.
G. F. Händel: oratóriumrészletek.
H. Purcell: Dido és Aeneas – részletek.
Olasz és francia barokk szerzõk mûvei.
Bartók Béla: Concerto,
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231,
B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok (I–IV)
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
N. Harnoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)
Szabolcsi Bence: A zenetörténete
Kroó György szerk. A hét zenemûve sorozat
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Lendvai Ernõ: Szimmetria a zenében
Kroó György: Bartók kalauz
Kroó György: Bartók színpadi mûvei
Breuer János: Kodály kalauz
Eõsze László: Kodály Zoltán
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
A zenehallgatási anyag partiturái és szövegkönyvek.

Követelmény
Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 témát emlékezetbõl énekelni vagy hangszeren megszólaltatni.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból mûveket és mûfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan elõadni.
Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. mûvét jellegzetes témák alapján felismerni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok fõbb zenei mûfajainak jellemzõit
– a gregorián dallamokat,
– a reneszánsz kórusmûveket,
– a barokk szvitet,
– a preludiumot és fúgát,
– az oratóriumot.

Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.

Ismerje a zenetörténeti korokat és idõrendi sorrendjüket.
Tudja az ismertebb zeneszerzõket, zenemûveket a megfelelõ zenetörténeti korba helyezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzõk nevét és a mûvek címét.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társmûvészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A mûzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
Ismerje a tanuló
– a tanult metrumokat,
– a tanult ritmuselemeket és –képleteket, az egyszerûbb aszimmetrikus metrumokat.
– a dallamhangok szerepét (fõhang, átmenõhang, váltóhang, késleltetés) – tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje
– a hangközöket;
– a hangközfordítás elvét;
– a hármashangzatokat és fordításaikat;
– a dúr– és moll hangsor hangjaira építhetõ hármashangzatokat;
– a fõ– és mellékhármashangzatokat;
– a dominánsszeptim– és a szûkített szeptimhangzatot (4#, 4b elõjegyzésig);
– a hangzatok fûzésének elveit, elsõ lépéseit – (I– IV– V fok).
Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4 #, 4 b elõjegyzésig.

Ismerje
– a kvintkört,
– az öt– és hétfokú hangsorokat,
– a hangnemi rokonságokat,
– a funkciók,
– az alterációk szerepét,
– a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Ismerje
– a tonalitás felbomlásának elvét,
– az egészhangú skálát,
– az akusztikus hangsort.
Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok fõbb zenei mûfajainak jellemzõit:
– a reneszánsz kórusmûveket és táncokat,
– a barokk zene (concerto grosso, versenymû, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, opera),
– a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymû, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
– a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb mûfajait.
– a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát,
– Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
– napjaink kiváló zeneszerzõinek egy–egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat idõben összekapcsolni és társmûvészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga
A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintû feladatsort állít össze.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Zeneismeret tantárgy

Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma
Írásbeli vizsga
1. Teszt kérdések a zenei ismeretek körébõl a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4–5 kérdés) pld.
– A hangnemi rokonságok felsorolása,
– Hármashangzat–fordítások felismerése kottaképrõl,
– Zárlatelemzés kottakép alapján,
– Adott mûrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése W.A.Mozart : C–dúr szonatina II. tétel elsõ nyolc ütem (fõ– és átmenõhangok), L.v.Beethoven: Német tánc (C–dúr) elsõ nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyûjtemény, Régi táncok gyermekeknek
2. Egy nagyobb lélegzetû bécsi klasszikus forma (szonáta forma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése.
3. Felsorolt mûvek, zeneszerzõk, stílus korszakok, társmûvészeti alkotások rendezése korok szerint
Felsorolás elsõsorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társmûvészeti alkotás körébõl.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.
Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag elõadása
Öt mûzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából elõadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mû esetén éneklõtársakkal. Ssaját hangszerkíséret nem kötelezõ.)
A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása
A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.
A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.
A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerû válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
– fogalmazás (mûelemzés): információtartalom, a mûrõl, illetve a szerzõrõl és a korról szóló információk megfelelõ aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelõ aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, elõadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei mûfajok között.

Továbbképzõ évfolyamok
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Élményanyag bõvítése a zenei alapmûveltség kialakításához.
– A zenei mûfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
– Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bõvítése.
– A zenei kifejezõkészség és ízlés formálása.
– Az „értõ” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés
– A zeneirodalom–ismeret bõvítése mûvek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegû zenetörténeti tájékoztatással.
– A zenei készségek további fejlesztése elsõsorban a hallgatott és feldolgozott zenemûvek alapján.
– A zenemûvek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
– A mûvek, mûrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
– A feldolgozott zenei formák jellemzõinek elsajátítása.

– A belsõ hallás és memória intenzív fejlesztése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, mûformái, mûfajai a vokális zeneirodalomban
– A modális hangsorok teljeskörû megismerése– éneklés, felépítés 4#, 4b elõjegyzésig.
– Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
– Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
– Polifonikus etûdök éneklése. Homofón és könnyû imitációs részletek feldolgozása.
– Kánonok éneklése.
– Kánonokból partitura készítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
– Rövid ritmus– és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
– Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
– A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.
– A harmóniai elemzés alapjai: fokszámok, jelzések. Számozott basszus.
– Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
– Mixturák éneklése.
– A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai mûfajokban.
– Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
– Egy–egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
– Rövid zenei részletek lejegyzése.
2. témakör Táncok a zenében
– Az elõzõ években megismert táncok jellemzõinek átismétlése.
– Az ismeretek bõvítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
– Olvasás, zenei írás, memorizálás elsõsorban a barokk táncok köréből.
– Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C.Debussy, M.Ravel, I.Sztravinszkij, Joplin mûveibõl).
– A harmóniák szerepének megfigyelése.
– Hangszerek, hangszercsoportok hangszínének megismerése. „Komoly zene” – „könnyû zene” – jazzmûvészet.
– A meghallgatott zenemûvek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).
– Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társmûvészetekkel
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társmûvészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, mûformái, mûfajai a vokális zeneirodalomban
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– orgánum énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
– hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
– gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
– homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
– népének és harmonizációja (a choral J.S.Bach mûvészetében)
– fúgaszerkesztés, imitáció (dux–comes) mûvek J. S. Bachtól Kodály Zoltán mûvészetéig,
– duett, tercett, kvartett H.Purcelltõl G.Verdi–ig
– kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon–tól a XX. századi kánonokig,
– kórusmûvek a reneszánsztól napjainkig
2.a) témakör Táncok a zenében
– Mûzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett,
sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
– A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J.Haydn, W.A.Mozart, Sz.Prokofjev).
– A romantikus kisformák (F.Chopin).
– A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódiái, Erkel Ferenc operái),
– A jazz elemei, ragtime, cake–walk (C.Debussy, I.Sztravinszkij mûvei
b) szvit és rondó
– Barokk szvitek (J.S.Bach, G. F.Händel, F.Couperin),
– Bécsi klasszikus rondótételek, rondók,
– Rondók, szvitek a romantikából és a XX.sz. zenéjébõl (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I.Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály
Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)

Ajánlott anyag:
Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késõ–romantika és XX. század I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késõ romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh– Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.
Agócsy László Bach olvasókönyv
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
H. Brown: A reneszánsz zenéje
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár
J.S.Bach: Négyszólamú korálok
Gyõrfi István: Korálelemzések
Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája
Dobszay László: A magyar dal könyve
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II. (kottás)
Kroó György: A hét zenemûve
Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzõit a különbözõ zenei korokban.
Tudjon énekléssel illetve éneklõ társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyû, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika körébõl.
Ismerjen a meghallgatott mûvekbõl 5–10 jellegzetes témát.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból mûveket és mûfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan elõadni.
Ismerje a klasszikus zenemûvészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit,
tudja zenei korokba helyezni.
Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.
Tudja a megismert zeneszerzõk és mûveik nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társmûvészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A mûzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Élményanyaggyûjtés a zenei alapmûveltség bõvítéséhez.
– A zenei mûfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
– A készségek további elmélyítése, az ismeretek bõvítése.
– A zenei kifejezõkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés
– A zenei mûveltség bõvítése mûvek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegû zenetörténeti tájékoztatással.
– A zenei készségek további fejlesztése elsõsorban a hallgatott és feldolgozott zenemûvek alapján.
– A zenemûvek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
– A mûvek, mûrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
– A feldolgozott zenei formák jellemzõinek elsajátítása.
– A belsõ hallás és memória intenzív fejlesztése.

– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális mûfajok a zeneirodalomban I.
A mise és requiem
– Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
– A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
– A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.
– A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
– A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
– A reneszánsz mûvek harmóniáinak és zárlatainak megfigyelése, megszólaltatása.
– Korabeli kottakép, C–kulcsok bemutatása.
– A mise állandó részei.
– Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
– A requiem fogalma. Új misetételek.
– A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezõkészség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stiláris és történelmi háttere.
– A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különbözõ mûvekben.
– A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése,
az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló– és kamarazene a zeneirodalomban
– A barokk variációk.
– A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
– A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlõ rendszerezése (a szonáta–, a variációs–, a rondó– és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
– A variálás megismerése– variációs lehetõségek (ritmikai, dallami, harmónia.
– Maggiore, minore).
– A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
– A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése– (történeti áttekintése).
– A kamarazene és néhány mûfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zenemûvek alapján).
– A kvartettek, kvintettek elõadói apparátusa– felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
– A romantikus karakterdarabok zenei kifejezõ eszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
– Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemzõ ritmusainak kiemelése, hangoztatása – különleges hangsorok megfigyelése
– Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
– A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
– Témák megszólaltatása.
– A klasszikus zene, a „könnyû” zene és jazz kapcsolata.
– Klasszikus témák feldolgozásai e mûfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társmûvészetekkel:
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társmûvészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
3. témakör Vokális mûfajok a zeneirodalomban I.
a) A mise és requiem
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– Gregorián misék
– A Dies irae dallam és feldolgozásai (H.Berlioz, Liszt Ferenc, L.Dallapicolla)
– A cantus firmus szerepe (részletek G.Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G.P.Palesztrina mûveibõl)
– Misék: J. S. Bach: h–moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W.A.Mozart, F.Schubert, Liszt Ferenc, I.Sztravinszkij mûveiból részletek,
– Requiemek: W.A.Mozart, H.Berlioz, G.Verdi, J.Brahms, I.Sztravinszkij, B.Britten,
– Ligeti György kompozícióiból részletek.
4. témakör. Hangszeres szóló– és kamarazene a zeneirodalomban
– Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei mûformák, kisformák egy–egy hangszer irodalmában és a kamarazene körében.

Hangszeres mûvek:
– Orgonamûvek: fúga, preludium, toccata, fantázia, passacaglia (elsõsorban J.S. Bach mûvei),

– zongora darabok a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven szonáták,
– az etûd, prelûd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F.Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzõk mûvei alapján),
– a XX. sz. szóló zongorairodalma (C.Debussy, Bartók Béla, A.Schönberg, A Webern, Kurtág György mûvei).

Kamarazene
– a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W.A.Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D–dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B–dúr zongoratrió, gordonka–zongora szonáta, Esz–dúr oktett, F.Schubert A–dúr zongoraötös, d–moll vonósnégyes, J.Brahms Á–dúr hegedû–zongora szonáta– válogatva),
– a XX. századból (néhány mû vagy részlet kiválasztása O.Respighi: Dór kvartett, I.Sztravinszkij: A katona története (szvit), C.Debussy: Fekete–fehér (2 zongorára), M.Ravel: a–moll zongorahármas, D.Milhaud: Braziliera (2 zongorára),
Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György:
Nyolc duó hegedûre és cimbalomra).
Dobszay László: A hangok világa VI.
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh –Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késõ romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késõ romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
Kroó György szerk. A hét zenemûve sorozat
Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Gonda János: Jazz

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt–tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei mûvek körébõl stílusosan megszólaltatni.
Ismerje a meghallgatott zenemûvek egy–egy jellegzetes témáját.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból mûveket és mûfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan elõadni.
Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni mûveket.
Tudja a megismert zeneszerzõk és mûveik nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társmûvészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A mûzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyûjtés a zenei alapmûveltség bõvítéséhez.
– A zenei mûfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
– A készségek további elmélyítése, az ismeretek bõvítése.
– A zenei kifejezõkészség és ízlés formálása.
– A zenei elemzési képesség kimunkálása.
– Az „értõ" zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés
– A zenei készségek további fejlesztése elsõsorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– A zenemûvek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
– A mûvek, mûrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
– A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetõség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
– A feldolgozott zenei formák jellemzõinek elsajátítása.

3. témakör Vokális mûfajok a zeneirodalomban II.
Oratórium, passió, kantáta (anthem)
– Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzõinek ismétlése.
– Az anthem ismertetése.
– Az oratórikus mûvek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitatívo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplõi, dramaturgiája.
– A mûvek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
– Az elõadói apparátusok a különféle zenei korokban.
– A kifejezõ eszközök gazdagodása a zenetörténeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres mûfajok szólistákkal
– A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
– A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
– A versenymûvek kialakulása. A hangszerek fejlõdése, új hangszerek megjelenése.
– A concerto grosso és a versenymûvek közötti különbség megfigyelése.
– Versenymûvek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismétlése)
– A versenymûvek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.
– A mûfaj új lehetõségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia–concerto).
– A hangrendszerek, harmóniák kiemelése a meghallgatott zenemûvek elemzése során.
– A mûvek egy–egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
– Ritmusok kiemelése, hangoztatása.
– Jellemzõ harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
– Harmóniai elemzés – (a csoport képességeitõl függõen).

Kapcsolat a társmûvészetekkel:
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társmûvészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
3. témakör. Vokális mûfajok a zeneirodalomban II.
Oratórium, passió, kantáta (anthem)
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag :
– A barokk kor kiemelkedõ alkotásai (J.S.Bach . Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagen… vagy Wachet auf…; G.F.Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis – c. mûvekbõl részletek.
– A bécsi klasszikus kor oratorikus mûvei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W.A.Mozart: Exsultate, Jubilate, L.van Beethoven: Karfantázia)
– Romantikus alkotások (F.Mendelssohn: Éliás, G.Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),
– XX. századi alkotások (A.Schönberg: Egy varsói menekült, I.Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia, A.Honegger: Johanna a máglyán, C.Orff: Carmina burana, K. Pendrecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc:Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezsõ: Hõsi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5 témakör. Zenekari hangszeres mûfajok szólistákkal
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– A concerto, concerto grosso, versenymû, sinfonia concertante mûfajok jellemzõi;

A.Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflõteverseny), J.S.Bach (Brandenburgi verseny, cembaloverseny, a–moll hegedûverseny), G.F. Händel (F–dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny), J. Haydn (Esz–dúr trombitaverseny, C–dúr gordonkaverseny), W.A.Mozart (Esz–dúr Sinfonia concertante, Á–dúr klarinétverseny, d–moll zongoraverseny, Á–dúr hegedûverseny, D–dúr fuvolaverseny) L.van Beethoven (Esz dúr
zongoraverseny, D–dúr hegedûverseny) R.Schumann (a–moll zongoraverseny), F.Chopin (e–moll zongoraverseny), Liszt Ferenc (Esz–dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P.I.Csajkovszkij (b–moll zongoraverseny, D–dúr hegedûverseny), A.Dvoøak: h–moll gordonkaverseny, M.Ravel (G–dúr zongoraverseny), I.Sztravinszkij („Baseli Concerto"), G.Gershwin (Kék rapszódia), Sz.Prokofjev (Szimfónia–concerto), D.Sosztakovics (a–moll hegedûverseny), A.Hacsaturján (Zongoraverseny), Dohnányi Ernõ (Változatok egy gyermekdalra), Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfaverseny), Kurtág György (Brácsaverseny) mûveibõl. Agócsy László: Szolfézs középfok III–IV
Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késõ romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késõ romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
Kroó György szerk. A hét zenemûve sorozat
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres mûfajok zenei jellemzõit, ismeretei alapján
legyen képes a mûveket zenei korokba helyezni.
Tudjon két áriát (ária–részletet), két korált énekléssel, éneklõtársakkal megszólaltatni.
Tudjon idézni a megismert mûvekbõl 8–10 témát.
Ismerjen fel jellegzetes témák alapján néhány zenemûvet.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból mûveket és mûfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan elõadni.
Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait.
Tudja a megismert zeneszerzõk és mûvek nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társmûvészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A mûzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.
6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Élményanyaggyûjtés a zenei alapmûveltség kialakításához.
– A zenei mûfajok alaposabb megismerése.
– A készségek további elmélyítése. Az ismeretek bõvítése.
– Rendszerezõ ismétlés.
– A zenei elemzési képesség kibontakoztatása.
– A zenei kifejezõkészség és ízlés formálása.
– Az „értõ" zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag–készségfejlesztés
– A zenei készségek fejlesztése elsõsorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– A zenemûvek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.

– A mûvek, mûrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
– A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetõség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
– A feldolgozott zenei formák jellemzõinek elsajátítása.
– A megismert mûfajok áttekintõ ismétlése.

3. témakör: Vokális mûfajok a zeneirodalomban III.
a) dal, dalciklus,
b) opera, zenedráma, balett
– A trubadurok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
– A dal mûfajának kialakulása.
– A barokk és klasszikus dal zenei jellemzõi.
– A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
– A kísérõ szólam dramaturgiai jelentõsége.
– A romantikus dallamszövés és harmóniák megfigyelése.
– Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
– Dalciklus– dramaturgiai összefüggések bemutatása.
– A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül – megfigyelés, éneklés.
– Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.
– A dalok szövege, prozódiája.(Utalás az irodalmi alkotásokra).
– A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.
– A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzõk alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegezõ ismétlése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
– Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.
– A különbözõ népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
– A ritmus, dallam megfigyelése – szimmetria, aszimmetria.
– A XX. századi balett. A szereplõk jellemzése zenei témákkal.
– A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari mûfajok
– Az alapfokon tanult szonáta–, rondó– és variációs forma ismétlése.
– A szonátarondó. A scherzo tétel.
– A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
– A stiláris és formai jellemzõk összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
– Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
– A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX századi zenekari mûvek effektusainak megfigyelése.
– Visszautalás a klasszicizmusra– a neoklasszicizmus.
– A szimfonikus költemények zenei szerkezete.
– A programzene. Az irodalmi, képzõmûvészeti alkotások megjelenése a zenemûvészetben.
– Humor a zenében.
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társmûvészetekkel:
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társmûvészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
3. Vokális mûfajok a zeneirodalomban III.
c) dal, dalciklus,
d) opera, zenedráma, balett
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok
– A XIII. századi trubadur és minnesänger mûdaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trouv?rek, minnesängerek mûvészete (Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).
– A klasszicizmus dalirodalma (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven dalok válogatva)

– A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsõsorban F.Schubert, R.Schumann ciklikus alkotásai).
– A XX. sz. dalirodalma G.Mahler, M.Ravel, B.Britten, A.Schönberg, W.Williams, Farkas Ferenc mûvei alapján.
– A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál mûveiben . opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig
C.Monteverdi, H.Purcell, W.Gluck, W.A.Mozart, L.van Beethoven, G.Verdi, R.Wagner, P.I.Csajkovszkij, I.Sztravinszkij,
G.Gershwin, A.Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari mûfajok
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– A szimfónia J.Haydn–tól napjainkig (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven, F.Schubert, R.Schumann, F.Mendelssohn, Liszt Ferenc, A.Dvoøak, P.I.Csajkovszkij, G.Mahler, P.Hindemith, A.Honegger, Sz.Prokofjev, D.Sosztakovics mûvei.
– A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); – irodalmi ihletésû (Liszt Ferenc, R.Strauss); – tájleíró jellegû (B.Smetana, A.Borodin, J.Sibelius); – mese ihletésû (Sz.Prokofjev)
– Zenekari mûvek a XX. századból (C.Debussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Táncszvit)
Dobszay László: A hangok világa IV–V–VI. kötet.
Agócsy László: Szolfézs középfok IV.
Nógrádi – Németh – Puster: Szolfézs antológia
Szõnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késõ romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késõ romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Kodály Zoltán– Vargyas L: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Kroó György szerk. A hét zenemûve sorozat
Balassa– Gál: Operakalauz (kottás)
Balettek könyve

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres mûfajok zenei jellemzõit, ismeretei alapján legyen képes a mûveket zenei korokba helyezni.
Tudjon három–három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan elõadni.
Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszeren megszólaltatni).
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból mûveket és mûfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan elõadni.
Ismerje fel a zenemûveket a jellegzetes témák alapján.
Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait, stiláris jellemzõit.
Tudja a megismert zeneszerzõk munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.
Tudja a szerzõk és mûvek nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társmûvészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A mûzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított
– Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
Ismerje a tanuló
– a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),
– a tanult ritmuselemeket és – képleteket,
– a dallamhangok szerepét – tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, fõhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, elõlegezés).
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait.
Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b elõjegyzésig.

Ismerje
– a kvintkört,
– az öt– és hétfokú hangsorokat,
– a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos fõbb hangrendszereket.
Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhetõ szeptimhangzatokat, a dominánsszeptim hangzat fordításait.

Ismerje a hangzatok fûzésének elveit,
– a zárlattípusokat,
– a funkciók,
– az alterációk szerepét,
– a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján,
– a tercrokonság fogalmát,
– a tonalitások különféle típusait,
– a zenei szerkesztésmódokat.

Ismerje a fõbb zenetörténeti korok stiláris jellemzõit, a stíluskorszakok fõbb zenei mûfajainak jellegzetességeit.

Ismerje a
– középkor gregorián zene, mise,
– a reneszánsz kórusmûvek és hangszeres zene,
– a barokk zene (concerto grosso, versenymûvek, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres mûfajok),
– a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymû, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi mûfajok),
– a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb mûfajait.

Legyen ismerete a XX. századi zene egészérõl, kiemelkedõ alkotó egyéniségeirõl, mûalkotásairól, irányzatairól,
– a népzenei és mûzenei hagyományokhoz való viszonyáról.
Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait – valamint napjaink kiváló zeneszerzõinek egy–egy mûvét.
Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.
– a zenetörténeti, a történelmi korokat idõben összekapcsolni, és társmûvészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen képes
– az elsajátított zenei fogalmakat szakszerûen használni,
– zenei megfigyeléseit rendszerezni,
– zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,
– a zenei alkotások és a társmûvészetek kapcsolatait felismerni.
Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintû feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és idõtartama
Zeneismeret
Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
Írásbeli vizsga
1. Bécsi klasszikus mû elemzése hallás és kottakép alapján
A tanuló a mû kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma – a kottán a mû szerzõje és címe ne legyen feltüntetve.

Feladatok:
– A zenei korszak megjelölése– esetleg a szerzõ megnevezése.
– A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.
– A mûben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása.
– A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése– zárások elemzése.
2. Teszt kérdések zenei ismeretekbõl (5–6 kérdés) pld.
– Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeibõl legalább hármat!
– Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!
– Soroljon fel XX. századi skála–formációkat!
– Felsorolt mûvek, zeneszerzõk, stílus korszakok, társmûvészeti alkotások egymáshoz rendezése.
– Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.
– Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. boleró, mazurka, verbunkos stb.)
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag elõadása
– Öt mûzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) elõadása szóló énekléssel, illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mû esetén éneklõtársakkal.
– A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
– A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása
– A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.
– A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerû válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
– fogalmazás (mûelemzés): információtartalom, a mûrõl, illetve a szerzõrõl és a korról szóló információk megfelelõ
aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelõ aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, elõadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei mûfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Jó minõségû és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltetõ anyagok, ritmushangszerek
Megfelelõ minõségû audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelõen bemutató, kellõ számú és minõségû hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklõdõ, mûvelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önmûvelésre, valamint a zene aktív mûvelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körû zenei mûveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
– a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bõvítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.
Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, mûfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körû kitekintéssel az adott kor fõbb tendenciáira, stílusjegyeire, társmûvészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat
– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
– a rádió és a televízió zenei mûsorainak meghallgatására,
– a zenei élet eseményei iránti érdeklõdésre,
– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyûjtésére és meghallgatására,
– aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a késõbbiekben a zene bármely mûfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
Tegye nyitottá és érdeklõdõvé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társmûvészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Tájékozódás a zene eredetétõl a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).
Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe
1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
– a rezgõ anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
– fizikai környezetünk és a természet zeneszerû jelenségei;
– a biológiai zeneiség szerepe a társas élõlények kommunikációjában;
– a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége"", a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerû, „tengelyváltós" mikro–dallamok);
– az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai–mûvészeti funkciója.
2. A természeti népek zenéje:
– a zene szerepe az õsi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
– az õsi dallamosság (gyermekdalokra, õsi siratókra), a legegyszerûbb zenei formák;
– a többszólamúság legõsibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinátó stb.);
– az õsi hangszerek.
Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élõzenével.
3. A hangrendszerek kialakulása:
– a pentatónia és diatónia jellemzõi, önálló stíluskörei, élõzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetû zenekultúrák:
– a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:
– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzõi, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
– a szolmizáció keletkezése;
– a világi mûzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvérek;
– a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
– ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:
– a reneszánsz kezdetei: az ars nova mûvészete (Machaut, Landini – 14. század);
– a homofónia és polifónia fogalma;
– egyházi mûfajok: mise, motetta;
– Németalföld mûvészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
– a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
– világi vokális mûfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
– hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális mûvek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres mûfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
– a kor magyar mûzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az õskortól a 19. század végéig. Budapest: Zenemûkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétõl a hegedûversenyig. Budapest: Zenemûkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zenemûkiadó, 1957.
Szõke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvetõ, 1982.
Mûvészetismeret – Zenetörténet. Õskor, ókor. A szöveggyûjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív
Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zenemûkiadó, 1981.
Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zenemûkiadó, 1987.
Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zenemûkiadó, 1986.

Követelmény
– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és mûfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett
zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Tájékozódás a barokk kor mûvészetében, fõbb mûfajaiban.
Zenei ismeretek átadása – Tananyag
A barokk stílus kialakulása, jellemzõi:
– a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi mûfajokban;
– Monteverdi – opera és madrigál;
– Schütz – német egyházi zene a 17. században;
– Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyûs zene a felvilágosodás korában;
– Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
– Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenymûvei: Négy évszak stb.);
– Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyûs zene a barokk korszakban;
– Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század elsõ évtizedeiben.
A fõbb vokális és hangszeres mûfajok bemutatása a korszak zeneszerzõinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta–típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel mûvészete
1. Bach életútja, az életének fõbb állomásaihoz kapcsolódó mûfajok:
– vokális mûvek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különbözõ vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
– a korál szerepe Bach mûveiben;
– hangszeres mûvek: billentyûs hangszerre írt polifon mûformák (prelúdium, toccata, fantázia és fúga, korálelõjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenymûvek, ciklikus alkotások.
2. Händel mûvészete, életútja, fõbb mûfajai:

– operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
– szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.
A korszak általános stílusjegyeinek, fõbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester mûvészetében.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az õskortól a 19. század végéig. Budapest: Zenemûkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétõl a hegedûversenyig. Budapest: Zenemûkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zenemûkiadó, 1957.
Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zenemûkiadó, 1976.
Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zenemûkiadó, 1986.
Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zenemûkiadó, 1977.
Wolff, Christoph: A Bach–család. (Grove monográfiák) Budapest: Zenemûkiadó, 1989.

Követelmény
A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és mûfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív
ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók mutassanak kellõ tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok idõrendjében.
Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemzõ zenei példáit, a feldolgozott mûvek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, mûfajokhoz, mûvekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társmûvészetek idevonatkozó legfõbb stiláris jelenségeiben.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga
A vizsga tantárgya és idõtartama
Zenetörténet–zeneirodalom
Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
1. Írásbeli vizsga
A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintû feladatsort állít össze.
A). Teszt kérdések a zenei ismeretek körébõl a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak fõbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, mûfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
Felsorolás elsõsorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társmûvészeti alkotásainak köréból választódjon.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.
B.) A barokk zeneszerzõk felsorolása, a korszak vokális és hangszeres mûfajai. Néhány hangszeres mûfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.
– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mû bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mû elemzése).

Szóbeli vizsga
A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, mûfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemû kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervezõ intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerû válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (mûelemzés): információtartalom, a mûrõl, illetve a szerzõrõl és a korról szóló információk megfelelõ aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelõ aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, elõadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei mûfajok között.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A bécsi klasszika, valamint a korai romantika mûvészetének megismerése.
Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb mûfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika fõbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek mûvészete. (Elsõsorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert mûvei).
Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:
– az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
– a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.

A mûfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.
A bécsi klasszika fõbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek mûvészetét elsõrendûen reprezentáló mûfajok alapján:
– Gluck (a barokk opera mûfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i
„operareform”);
– Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
– Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
– Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymû, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmû két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:
– periódus, bõvített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
– vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek mûveinek stiláris vonásai.
A korai romantika fõbb stíluselemei
Schubert mûvei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoramûvek, kamarazene.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az õskortól a 19. század végéig. Budapest: Zenemûkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétõl a hegedûversenyig. Budapest: Zenemûkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zenemûkiadó, 1957.
Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zenemûkiadó, 1977.
Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zenemûkiadó, 1979.
Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zenemûkiadó, 1987.
Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.

Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zenemûkiadó, 1986.
Szabolcsi Bence: Beethoven. Mûvész és mûalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zenemûkiadó, 1975.

Követelmény
A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és mûfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A romantika zenéje:
– a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
– stiláris és esztétikai változások, új mûfajok a 19. század zenéjében;
– a zeneszerzõk egyéni hangja, egyes mûfajok megkülönböztetett szerepe a különbözõ mesterek életmûvében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
– természeti élmények a romantikus zenében;
– az irodalom, a képzõmûvészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. mûvei a dal–, az opera– és a hangszeres zenében);

Új mûfajok:
– a romantikus „karakterdarab”,
– a dal 19. századi virágzása,
– a programszimfónia, szimfonikus költemény;

A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);
Nemzeti stílusok kialakulása:
– Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvoøák, Csajkovszkij mûvészetének nemzeti vonásai,
– a német és francia romantika;
– a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
– a hangszerek fejlõdése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

A zongorairodalom átalakulásának fõbb vonásai:
– a virtuozitás,
– rövid lélegzetû karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert,

Ajánlott irodalom:
Schumann, Liszt, Chopin és Brahms mûveiben;
A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegû formálás;
Az egyes formák, mûfajok szerepe az egyes mesterek életmûvében, stílusában.
Zeneszerzõi életmûvek:
Schumann fiatalkori zongoradarab–sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus mûvek, és kamarazene;
Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bûvös vadász;
Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedûverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében:
Szentiványéji álom;
Berlioza: programzene megteremtõje: Fantasztikus szimfónia;
Chopin: a kisformák mestere (etûdök, nocturne–ök, prelûdök, balladák, polonézek, mazurkák);
Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi mûvek;
Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi mûvek;
Dvoøák: szláv táncok, szimfóniák;
Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.
Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az õskortól a 19. század végéig. Budapest: Zenemûkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétõl a hegedûversenyig. Budapest: Zenemûkiadó, 1977.
Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
Schubert kalauz. (Szerkesztette Gádor Ágnes) Budapest: Zenemûkiadó, 1981.
Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
Frank Oszkár: A romantikus zene mûhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zenemûkiadó, 1986.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zenemûkiadó, 1986.
Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zenemûkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zenemûkiadó, 1976.

Követelmény
A romantika zenéjéhez és zeneszerzõi életutakhoz kapcsolódó lexikális és mûfaji ismeretek, a meghallgatott zenemûvek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.
Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:
– a 19 századi olasz opera;
– jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám–típusok, irodalmi témaválasztás, mûfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
– Verdi és Puccini mûvészete;
– Wagner mûvészetének jelentõsége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum–technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
– Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
– a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század elsõ felének fõbb zenei stílusirányzataival, jelentõsebb mestereivel:
– A különbözõ stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai,
zenei eszközei, az ezeket képviselõ mesterek alkotókorszakai, orientációinak fõ vonásai a következõ mesterek életmûvében:
– Debussy, Ravel, Satie,
– Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
– Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
– Janáèek;
– a népzene mint stíluselem a 20. század elsõ felében;
– a jazz mint stíluselem a 20. század elsõ felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
– a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
– az egyes zenei stílusirányzatok jellemzõ sajátosságait komplexen reprezentáló mûvek részletesebb elemzése,
megismerése.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az õskortól a 19. század végéig. Budapest: Zenemûkiadó, 1974.
Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
Debussy, Claude: Croche úr, a mûkedvelõk réme. Budapest: Zenemûkiadó, 1959.
Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és mûfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életmûvének megismerése.
Kortárs zene fõbb irányzatainak megismerése
Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály mûvészete:

– életpályáik ismertetése;
– a népzene Bartók és Kodály életmûvében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különbözõ formái;
– legkiemelkedõbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következõ generáció:

– Dohnányi Ernõ, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György. Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
– Kurtág György, Ligeti György, Szõllõsy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
– a 70–80–as évek magyar avantgarde zeneszerzõi: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zenemûveken.
Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok
(performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zenemûkiadó, 1980.
Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
Kókai Rezsõ – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zenemûkiadó, 1980.
Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zenemûkiadó, 1981.
Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
Kecskeméti István: A zeneszerzõ Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zenemûkiadó, 1978.
White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerzõ és mûvei. Budapest: Zenemûkiadó, 1976.
Szõllõsy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály mûvészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és mûfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellõ tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus idõrendjében.
Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett mûvek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, mûfajokhoz, mûvekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társmûvészetek idevonatkozó legfõbb stiláris jelenségeiben.

A mûvészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és idõtartama
Zenetörténet–zeneirodalom
Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
Írásbeli vizsga
Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok fõbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, mûfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökbõl tartalmaz kérdéseket:
– Gregorián elnevezése, általános jellemzõi, mûfajai. Egy mûfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes mûfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, késõreneszánsz
zeneszerzõinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális mûfajok felsorolása.
– A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres mûfajok sorolása. Egy vokális mûfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres mûfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzõk felsorolása.
– A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Fõbb mûfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart mûvészete, (egy mû bemutatása alapján).
– Romantika – új mûfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera mûfajának, kiemelkedõ mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
– A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy mûvészete, impresszionista mûvei (zenéje, jellemzõi).
Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életmûve, jelentõsége, népdalgyûjtõ útjai. Kodály egy mûvének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry–szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga
– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési idõkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, mûfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zenemû kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervezõ intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerû válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (mûelemzés): információtartalom, a mûrõl, illetve a szerzõrõl és a korról szóló információk megfelelõ aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelõ aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, elõadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei mûfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Jó minõségû és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltetõ anyagok, ritmushangszerek.
Megfelelõ minõségû audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelõen bemutató, kellõ számú és minõségû hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet–tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.
Az analízis célja a mûalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mû
egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló – függetlenül tanulása céljától – a zenemûvészetet értõ, érzõ és õrzõ személyiséggé válik.
A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvõ mennyiségével fejlõdik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különbözõ fázisainak megfelelõen – a „tudatos utánzásra késztetve", a tanuló érdeklõdését szem elõtt tartva, személyiségének és zenei
készségének fejlõdését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlõdés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokán (pl. 13–14 évesen) „stílustiszta" kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetõség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen.
Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák" érzékeltetése, a két „megállás" közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészzárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlõdését

A program célja, hogy
– biztosítsa a zene iránt érdeklõdõ tanuló számára, hogy mûveit, zeneértõ emberré válhasson,
– érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
– mutasson rá az egyes mûvészeti stíluskorszakokban a zene és a társmûvészetek kapcsolatára,
– adjon alapos elméleti felkészülést a fõiskolai felvételi vizsgához,
– tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zenemûvészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.
A zeneelmélet–tanítás szakirányú feladatai:
– fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó–, elvonatkoztató– és rendszerezõképességet,
– a tanuló szerezzen jártasságot a funkciós zene összetevõinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
– ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklõdését is figyelembe véve – az európai zenetörténet más korszakaival is,
– alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy–egy tanulmányi idõszaknak megfelelõen – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
– ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
– segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülõ problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– a funkciós zenei hallás kialakítása,
– a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása,
– a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása.

Ajánlott tananyag
Felhangok, felhangsor.
Hármashangzatok:
– felépítésük (alaphang – terchang – kvinthang),
– elhelyezkedésük a skálában,
– skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b elõjegyzésig, dúrban, mollban.
Hármashangzat–fordítások (alap – szext – kvartszext).

Négyszólamúság:
– szûk fekvés,

– tág fekvés,
– alaphang–kettõzés,
– szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.
Kadenciális lépések (7#, 7b elõjegyzésig, dúrban és mollban):
– autentikus (I–IV, V–I),
– plagális (I–V, IV–I),
– összetett autentikus (I–IV–V–I),
– kibõvített összetett (I–V–I–IV–V–I).
Zárlati domináns: I6
4 (V, V7, V87)

Alapfogalmak:
– hang, zörej,
– motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.
A zenei mondat.
A periódus (elõtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).
Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).
A két– és háromtagúság fõbb változatai.

Követelmény
Tudjon a tanuló a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerûbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.
Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.
Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zenemûvet kottaképrõl.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b elõjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mû részletérõl (kottából).

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elõzõ évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
– A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
– Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag
– a mellékhármasok,
– a dominánsszeptim (D7);
– triós forma (menüett),
– variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokon, kadenciális féllépés).
– A mellékhármasok funkciói.
– Az V–VI. és a VI–V. fok kötései.
– Alaphármasok fûzése (dúrban és mollban, 7#, 7b elõjegyzésig).

Szekvenciák:
– autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
– plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:
– teljes D7 (oldás I–re vagy VI–ra),
– hiányos D7 (S funkció után).

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).

A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény
Tudjon a tanuló egyszerûbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.
Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.
Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zenemûvet kottaképrõl.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b elõjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mû részletérõl (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
– a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának alapvetõ jelenségeit,
– fel hallás után a tanult zenei formákat,
– fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes
– az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az elõadásban tudatosan alkalmazni,
– a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
– egyszerûbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
– diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja
– diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szûk fekvésben),
– egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
– az összetett autentikus kadenciát emlékezetbõl, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b elõjegyzésig).

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
Írásbeli és szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló
követelményszintû feladatsort állít.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Zeneelmélet
Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma
Írásbeli vizsga
– Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b elõjegyzésig.
– Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szûk fekvésben.

Szóbeli vizsga
– Mintapélda zongorázása diktálás után
– Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése
Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)
Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.
A tanult formai ismeretek alkalmazása.
Továbbképzõ évfolyamok

3. évfolyam
A továbbképzõ osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják õrizni a zenei pálya választásának lehetõségét, vagy olyan mûfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok
– A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach–invenciók és –fúgák alapján) megismerése, feldolgozása.
– A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag
– alaphármasok szext és kvart–szext fordításai dúrban–mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik
– négyes hangzatok (II7, V7)
– a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fúga) stb.
– a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres mûfajok ismerete: gregorián, orgánum, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fúga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D.Scarlatti, J.S.Bach, G.F.Händel mûvein keresztül

Követelmény
Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudjon a tanuló kottából modális harmóniákat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejbõl mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b elõjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mû részletérõl (kottából).

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– a diatonikus összhangzattan,
– egy–egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
– a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag
– négyeshangzatok és fordításaik, szeptim szekvenciák,
– szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
– a szûkített IV. fokú szeptim
– a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
– mellékdomináns: I7, II7
– hangnemi kitérés, moduláció, +1, –1 kivintkör, a váltódomináns
– a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
– a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei, mondat, periódus (elõtag–utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven mûvein keresztül.

Követelmény
Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejbõl mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b elõjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mû részletérõl (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– a romantikus kis formák feldolgozása elsõsorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Ajánlott tananyag
– további alterációk a szubdominánsokon (bõ – terckvart, bõ – szext, bõ – kvintszext,) a bõ kvintes akkordok és vonzataik
– mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
– modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
– a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, mûvein keresztül.
Követelmény
Tájékozódni a romantikus (korai és késõi) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejbõl mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b elõjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mû részletérõl (kottából).

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A XX. század alapvetõ zenei irányzatainak megismerése.
– Az eddig tanult zenei anyag készségszintû alkalmazása

Ajánlott tananyag
– a nónakkordok
– a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
– késleltetések, alterációk szokatlan módjai
– a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
– az eddig tanult zenei anyag készségszintû alkalmazása
– a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály mûvein keresztül.

Követelmény
Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejbõl mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b elõjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mû részletérõl (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül
Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. (EMB Z. 60095/1–2.)
Dobszay L.: A hangok világa V–VI. (EMB Z. 6458–6459)
Dobszay L.: Mozart–album hegedûsöknek (EMB Z. 4726, 5946)
Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)
Gárdonyi Z.: Elemzõ formatan (EMB Z. 3995)
Kesztler L.: Összhangzattan (EMB Z. 1184)
Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zenemûkiadó Bp. 1954.)
Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. (Zenemûkiadó Bp. (Hármas–, négyeshangzatok) 1956.)
Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)
Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMB Z. 1082)
Weiner L.: Az összhangzattan elõkészítõ Iskolája (EMB Z. 1104)
Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

– a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának alapvetõ jelenségeit,
– fel hallás után a tanult zenei formákat,
– fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes
– az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az elõadásban tudatosan alkalmazni,
– a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
– egyszerûbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
– diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja
– diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szûk fekvésben),
– egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
– az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b elõjegyzésig) emlékezetbõl, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b elõjegyzésig).

A tanuló ismerje meg
– a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
– a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach–invenciók és –fúgák alapján),
– a diatonikus összhangzattant, s egy–egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
– a romantikus kis formákat, elsõsorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
– a XX. század alapvetõ zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes
– a különbözõ tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
– kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni,
– a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejbõl mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja
– alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
Írásbeli és szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló
követelményszintû feladatsort állít össze.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Zeneelmélet tantárgy
Az írásbeli vizsga idõtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
Írásbeli vizsga
– Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b elõjegyzésig.
– Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szûk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga
– Minta példa zongorázása diktálás után
– Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése
Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)
Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.
A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Jól hangolt zongora,
Tábla (ötvonalas és sima),
Jó minõségû audio– és videoberendezés,

8.KAMARAZENE TANSZAK
KAMARAZENE

Az alapfokú mûvészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülõ tanulók esetében – az oktató–nevelõ munka egyik legfontosabb tevékenysége.
A kamarazenei attitûd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhetõ el.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fõ feletti, tetszõleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.
A kamarazene fõtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezõen választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai
Adjon lehetõséget a zene aktív mûvelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.
Képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelõsségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.
Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahû, zeneileg igényes megszólaltatására.
Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
A tananyag megválasztásával a lehetõségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérõ létszámú és hangszerösszeállítású együttesekrõl. Törekedjen a mûvek által a kamarairodalomban fellelhetõ zenei stílusok, mûfajok
lehetõ legszélesebb spektrumából választani.
Készítse fel a tanulókat amatõr kamaraegyüttesben való közremûködésre, tegye képessé õket a kamarazene önálló mûvelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok
A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevõk egyéni tudásszintjétõl, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemzõ ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei
– Beintés–leintés.
– Közös levegõvétel és intés.
– Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
– Intés felütéssel való kezdésre.
– Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sûrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
– A kottaállványok megfelelõ magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek
– Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betûjelzések.
– Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
– Vi–de jel.
– A másik szólam apró kottával történõ megjelenése.
– Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggõ ismeretek
– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzõi.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetõségei (levegõmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd–, illetve tisztítófogások).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása,
– A vokális intonáció és az adott elõadóterem akusztikai kapcsolata,
– Az akusztikus intonáció alapvetõ tudnivalói.
– A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók
– Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
– Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, mûfajokra vonatkozó ismeretek
– A játszott mûvek formája, harmóniai világa,
– A játszott mûvek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
– Homofon zene.
– Polifon zene.
– Izoritmikus zene.
– Kánon, imitáció, fúga.
– Cantus firmus.
– Consort–muzsika.
– A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
– Ellenszólam.
– Basso continuo.
– A kamarazene–irodalom leggyakoribb mûfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes stb.
– A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggõ képességek, készségek fejlesztése
– Lapról olvasás.
– A belsõ hallás fejlesztése.
– intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk mûvekben, jazz–zenében).
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam
Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerû kánonok, kezdõknek szánt pedagógiai célú mûvek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelõen,
– be–, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerõben alkalmazkodni,
– homofon mûben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

– saját hangszere intonációs jellemzõivel,
– a különbözõ ütemfajták ütemsúlyaival,
– a disszonancia–konszonancia súlyviszonyaival,
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Legalább két, rövid, különbözõ tempójú, karakterû mûbõl (tételbõl) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam
Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerû kánonok, kezdõknek szánt pedagógiai célú mûvek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat õ maga is jelezni,
– szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
– legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
– disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
– a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelõen – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában
– az együttesben szereplõ hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemzõ intonációs hibák javítási lehetõségeivel,
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerû, 6–8 perces, különbözõ tempójú és karakterû mûvekbõl (tételekbõl) álló mûsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelõen,
– be–, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat õ maga is jelezni,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– homofon mûben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
– saját hangszere intonációs jellemzõivel,
– a különbözõ ütemfajták ütemsúlyaival,
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával.

Ismerje
– a játszott kamarazenei anyag szerzõinek nevét, a mûvek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama
Kamarazene fõtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különbözõ stílusú és karakterû kamaramû vagy tétel koncertszerû bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz mûvek (EMB 6974) Németalföldi mesterek mûvei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB
8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– technikai felkészültség,
– állóképesség,
– hangképzés,
– intonáció,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– speciális technikai elemek alkalmazása,
– árnyalt dinamikák alkalmazása,
– változó tempók önállóan és együttesben,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– elõadásmód,
– alkalmazkodóképesség,
– szép, érthetõ szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképzõ évfolyamok
3. évfolyam
Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerû polifon mûvek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megõrizni,
– segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelõen szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelõen hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
– a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzõivel,
– az akusztikus intonáció alapvetõ tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerû, legalább 8 perces, változatos, lehetõleg ciklikus mûvet is tartalmazó mûsor.

4. évfolyam
Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerû polifon mûvek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem elõtt tartva,
– folyamatosan, kottahûen lapról olvasni,
– ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
– minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk mûvekben, jazzben),
– polifon mûben „elúszás" esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– kb. félórányi mûsort koncentráltan, koncertszerûen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerû, különbözõ stílusú mûvekbõl vagy egy hosszabb elõadási darabból álló legalább 8–10 perces mûsor.

5. évfolyam
Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon mûvek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket
– irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülõ intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
– a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
– az adott zenemû stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
– önállóan olvasni a XX.sz.–i kottaképet
– önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
– önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerû, különbözõ stílusú mûvekbõl vagy egy hosszabb elõadási darabból álló legalább 8–10 perces mûsor

6. évfolyam
Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon mûvek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– teljesen önállóan kialakítani az adott zenemû stílushû elõadásához illõ hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.,
– az elõzõ évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerû" lapróljátékra.
– kb. félórányi mûsort koncentráltan, koncertszerûen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Koncertszerû, különbözõ stílusú mûvekbõl vagy egy hosszabb elõadási darabból minimum 10 perces mûsor.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megõrizni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelõen szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– polifon mûben „elúszás" esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott zenemû stílushû elõadásához illõ hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott mûvek stílusával, mûfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzõivel,
– az akusztikus intonáció alapvetõ tudnivalóival.

Ismerje
– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Kamarazene fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma
Két különbözõ stílusú és karakterû kamaramû koncertszerû bemutatása. A játszott mûvek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes
szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– technikai felkészültség,
– állóképesség,
– hangképzés,
– intonáció,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– speciális technikai elemek alkalmazása,
– árnyalt dinamikák alkalmazása,
– változó tempók önállóan és együttesben,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– elõadásmód,
– alkalmazkodóképesség,
– szép, érthetõ szövegmondás (vokális kamarazene).

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
A tanulandó mûvek stílusának, mûfajának megfelelõ, jól hangolt billentyûs hangszer (zongora, csembaló, spinét,
esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.
Hangológép.
Metronóm.

9. NÉPZENE

a)AZ ALAPFOKÚ NÉPZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE, FUNKCIÓI

Az alapfokú mûvészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetõséget ad népzenei tanszakok mûködtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai mûveltség közvetítésére, az értékmegõrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei
önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megõrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is. Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletû feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképzõ–rögtönzõkészség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei mûveltséget. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintû elsajátíttatásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, õrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetõséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.
Az oktatási folyamat – kihasználva a még élõ tradíció nyújtotta pedagógiai lehetõségeket – megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggõ hangsúlyviszonyait, a különbözõ zenei mûfajok sajátosságait. Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra. A népzene – és hagyományos közegében tanulásának folyamata is – alapvetõen közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres–énekes együttmuzsikálásnak kiemelt jelentõsége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerõsíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlõdésére, megteremti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történõ alkalmazása között.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Vonós és tekerõ tanszak tantárgyai: népi hegedû
Fúvós tanszak tantárgyai: népi furulyák
Pengetõs tanszak tantárgyai: citera
Vokális tanszak: népi ének
Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Fõtárgy: hangszeres és vokális tanszakok
Kötelezõ tantárgy: szolfézs kötelezõ*, népzenei ismeretek
Kötelezõen választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.
Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai
Korrepetíció (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelezõ kiegészítõ foglalkozás.
* Ha a tanuló már teljesítette a kötelezõ tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezõen választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.
** A néprajz kötelezõen választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma:
(2)+6+4 évfolyam: népi hegedû, népi furulyák, citera, népi ének,
Az elsõ (zárójelben levõ) számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelentik. Az elõképzõ évfolyamokat nem kötelezõ elvégezni.
A tanszakok kötelezõen elõírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, illetve mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák idõtartama:
Fõtárgy: „A" tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
Kötelezõ tantárgy: „A" tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
Kötelezõen választható tantárgy: 5–10. évfolyamig
Csoportos tantárgy: minimum 2x 45 perc
zenekar: minimum 9 fõ; kamarazene: 2–8 fõ
Választható tantárgy: Az elõképzõ 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
A korrepetíció ideje: A teljes képzési idõben minimum 10 perc

„B" TAGOZAT
Fõtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – az alapfok 2. évfolyamától javasolt
Kötelezõ tantárgy: szolfézs
Kötelezõen választható tantárgy: zongora
Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének
Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelezõ kiegészítõ foglalkozás.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma:
(2+1)+5+4 évfolyam: népi hegedû, népi furulyák, citera, népi ének
Az elsõ (zárójelben levõ) számjegy az elõképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelentik.
A tanítási órák idõtartama:
Fõtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni)
Kötelezõ tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos)
Kötelezõen választható tantárgy:
Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
Választható tantárgy: a képzés teljes idejében 1 tantárgy

Egyéni tantárgy minimum 1x45 perc
Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc
A korrepetíció ideje: A teljes képzési idõben minimum 10 perc
Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

A NÉPZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén
Bemeneti kompetencia:
– Alapfokú mûvészetoktatás keretében folytatott népzenei tanulmányokhoz elõképzettség nem szükséges. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklõdésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Szakmai kompetencia:
– A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység – különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtáira.
– fogékonyság a hangszín és a dinamika különbségeire, zenei memória és fantázia, elõadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység, stílusérzék, esztétikai érzékenység.
– A megfigyelõkészség a hallás utáni memorizálás fejlesztése.
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és kifejlesztése, segítséggel eljutva az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti elõadásmód alapvetõ jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzérek, zenei folyamatok, tánccciklusok szerkesztéséhez.
– A hangszer– és énektechnikai készségek megszerzése, fejlesztése.
– A variációképzõ rögtönzõkészség kialakítása, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia:
– Az érzelmi intelligencia, mûvészi kifejezõ készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, nyitottság. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintû elsajátíttatásának megalapozásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, õrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

Társas kompetencia
– Az együttmûködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, felelõsségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különbözõ formáiban (szólistaszerep, kísérõfunkció, ének–, tánckíséret, táncház).

Módszertani kompetencia
– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra, értõ zenehallgatásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei mûveltség megalapozása, az egyetemes kultúra, az európai mûveltség, a nemzeti, népi hagyományok átadására, az értékmegõrzés formáinak kialakítására.
– A zene logikájának, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátságaival is összefüggõ hangsúlyviszonyainak megismertetése.
– A fõbb zenei mûfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a zene történetének, népünk zenéjének, az elõadómûvészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– a különbözõ népzenei mûfajok, dialektusok, stílusok sajátosságainak, a velünk együtt élõ népek hagyományának, a népzenekutatás történetének, a népzene jelentõs elõadó–egyéniségeinek megismertetése.
– Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, a kortárs zene, a régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt.
– A tanulók zenei ízlésének formálása.
– Fogékonyság a mûvészeti értékek befogadására, alkalmazására, a korábban gyûjtött vagy még élõ népzenei anyag segítségével a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletû feldolgozására.
– Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása, aktív közmûvelõdési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, táncházakon, táborokban, valamint gyûjtõutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.
– A társmûvészetek iránti nyitottság kialakítása.
– Tehetséggondozás.
– A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A mûvészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság elõtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezõje bízza meg.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.
Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az elõírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak.
Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészbõl áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelezõ.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hangszer, népi ének, kamarazene fõtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelezõ, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz
Népzenei ismeretek, néprajz fõtárgy: népzenei ismeretek, illetve néprajz
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „B” tagozat: szolfézs
Az írásbeli vizsga idõtartama valamennyi tantárgyból minimum 45 perc.

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hangszer, népi ének, kamrazene fõtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelezõ, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz
Népzenei ismeretek, néprajz fõtárgy: néprajz, illetve népzenei ismeretek
A szóbeli vizsga idõtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „B” tagozat: szolfézs
A szóbeli vizsga idõtartama minimum 15 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „A” tagozat: fõtárgy
Kamarazene fõtárgy „A” tagozat: fõtárgy
Néprajz, Népzenei ismeretek fõtárgy: kötelezõ hangszer
A gyakorlati vizsga idõtartama minimum 10 perc
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „B” tagozat: fõtárgy,
A gyakorlati vizsga idõtartama minimum 10 perc

Záróvizsga tantárgyai
A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészbõl áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelezõ.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hangszer, népi ének, kamrazene fõtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „B” tagozat: szolfézs
Néprajz fõtárgy”A” tagozat: néprajz
Az írásbeli vizsga idõtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hangszer, népi ének, kamrazene fõtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „B” tagozat: szolfézs

Néprajz fõtárgy”A” tagozat: néprajz
A szóbeli vizsga idõtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „A” tagozat: fõtárgy
Kamarazene fõtárgy „A” tagozat: fõtárgy
Néprajz fõtárgy „A” tagozat: kötelezõ hangszer
Népi hangszer, népi ének fõtárgy „B” tagozat: fõtárgy
A gyakorlati vizsga idõtartama minimum 10 perc.

Elõrehozott vizsga
Az alapfokú mûvészetoktatási intézmény tanulói számára elõrehozott vizsga is szervezhetõ.
Elõrehozott mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra elõírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése elõtt szervezhetõ. A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként – az adott tanévben döntõbe került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zenemûvészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett mûvészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni.
Amennyiben az intézmény elõrehozott mûvészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a fõtárgyból kapott osztályzat a döntõ.
Eredményes mûvészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VONÓS ÉS TEKERÕ TANSZAK
NÉPI HEGEDÛ

A népi hegedûtanítás feladatai
A hegedû fõtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hûen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal
– a hegedû akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a hangképzés fõbb fiziológiai törvényszerûségeit,
– a megfelelõ vonóvezetést, balkéz–technikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetõbb hangszer–karbantartási feladatokra.
Ismertesse meg
– a hegedû alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
– a különbözõ tájegységek jellemzõ tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
– a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,

– azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedû a magyar népzene sajátos elõadásmódjának megfelelõen (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,
– a magyar népzenére jellemzõ és a népi hegedûjátékban elõforduló improvizációs módszereket,
– a prímás szerep feladatait,
– a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedûn vagy kontrán),
– a különbözõ tájegységekre jellemzõ hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló formaérzékét, zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelõerejét) és zenei kifejezõkészségét.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemzõ ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény
A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelõ, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgõhúrral.

A bõgõ (cselló) megszólaltatása
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdõdõ, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedû–kontra) megszólaltatása
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás.
– Egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdõdõ, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedû megszólaltatása
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedûn (egy, két húron).

– A dallamok játéka együttessel.
– Az „együtt hangzás” megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

Követelmény
A gyermek legyen képes megszólaltatni különbözõ, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
Sajátítsa el a vonós hangszeren történõ hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
Legyen képes hangok, és egyszerû dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerû megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok elõadása hegedûn (egy és két húron).
– Együtt játék – zenekarban.
– Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat
1. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Népzene – hangszeres népzene. Általános tájékozódás a magyar népzene világában.
– Gyermekdalok hallás utáni elsajátítása énekelve és hangszeren játszva, különbözõ kezdõhangokról is.
– Ugrós, illetve kanásztánc típusú dallamok énekelve és hangszeren játszva (dunántúli ugrós, dus, szatmári oláhos, cigánytánc stb.).
– Legényes típusú dallamok (széki sûrû tempó, mezõségi sûrû magyar stb.).
– Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételrõl az évfolyam nehézségi fokának megfelelõen.

Követelmény
Alapvetõ dallamismeret és tájékozottság a magyar népzenében.
A hangszer és vonó tartásának elsajátítása, a hangszeren való alapvetõ tájékozódás kialakítása.
A hangképzés, vonókezelés, intonáció kialakítása és fejlesztése.
A tanult dallamok folyamatos fûzérszerû játéka zenei nyelvjárások szerint.
A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Széki sûrû tempó, dunántúli ugrósok, kanásztáncok

2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
– Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
– Legényes típusú dallamok (sûrû magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
– Közép–erdélyi csárdás dallamok (széki, mezõségi csárdás).

Követelmény
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok elõadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különbözõ karakterû táncok, tánctípusok stílusos elõadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Sûrû magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
– Széki csárdás

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
– A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerû hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
– A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás”, rejtett ritmusok stb.).
– A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).

– A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban. A vonóval történõ hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex” vonóindítás).

Követelmény
A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
– Széki csárdás folyamat, sûrû tempó

4. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
– A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria – törvényszerûségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
– Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal” játék).
– Díszítés a magyar népzenében – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
– Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
– Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

Követelmény
Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
A széki csárdás és magyar dallamok stílusos elõadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételrõl, a tananyag nehézségi fokán.
Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Kalotaszegi legényes, sûrû magyar, marosszéki forgatós stb.
– Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
– A széki lassú dallamok díszítésmódja.
– Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezõségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
– Változatképzõdés, valamint az elõadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezõségi és a kalotaszegi zenén keresztül.

Követelmény
A széki lassú dallamok díszített, stílusos elõadása.
A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam elõadása több változatban is.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
A széki táncrend tánctípusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Széki táncrend (hegedûn és kontrán).

6. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezõségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritka magyar, korcsos, szökõs).
– A mezõségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
– Mezõségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökõs, sebes csárdás)
– A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény
A mezõségi táncdallamok stílusos elõadása az eddig tanultak alapján.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezõségi korcsos, lassú csárdás, szökõs és sebes csárdás.
– Magyarpalatkai menyasszonykísérõ.
Alapfokú évfolyamok „B” tagozat
„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minõségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsõsorban minõségben, a hangszerkezelés biztonságában és az elõadás zenei kifejezõerejében haladja meg az „A”
tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
– Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
– Legényes típusú dallamok (sûrû magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
– Közép–erdélyi csárdás dallamok (széki, mezõségi csárdás).
– Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételrõl, az évfolyam nehézségi fokának megfelelõen.

Követelmény
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok elõadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különbözõ karakterû táncok, tánctípusok stílusos elõadása.
A tanult táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Sûrû magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
– Széki csárdás

3. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig tanult dallamanyag gyarapítása (ugrós – kanásztánc, legényes, verbunk, szimmetrikus lassú és friss csárdás, közép–erdélyi csárdás).
– A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
– A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerû hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
– A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás”, rejtett ritmusok stb.).
– A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).
– A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban.
– A vonóval történõ hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex” vonóindítás).

Követelmény

A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételrõl, a tananyag nehézségi fokán.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzó anyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
– Széki csárdás folyamat, sûrû tempó

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
– A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria törvényszerûségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
– Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal" játék).
– Díszítés a magyar népzenében – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
– Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
– Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

Követelmény
Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
A széki csárdás és magyar dallamok stílusos elõadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételrõl, a tananyag nehézségi fokán.
Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Kalotaszegi legényes, sûrû magyar, marosszéki forgatós, stb.
– Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
– A széki lassú dallamok díszítésmódja.
– Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezõségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
– Az aszimmetria és a díszítmények ritmikai értelmezése, lejegyzésük módjai.
– Változatképzõdés, valamint az elõadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezõségi és a kalotaszegi zenén keresztül.
– A dallamismeret bõvítése új dallamokkal, valamint a korábbiak változataival.
– Dallamlejegyzés – a tanult anyagból

Követelmény
A széki lassú dallamok díszített, stílusos elõadása.
A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam elõadása több változatban is.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
A széki táncrend tánctípusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.
A „B" tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsõsorban minõségben, a hangszerkezelés biztonságában és az elõadás zenei kifejezõerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Széki táncrend (hegedûn és kontrán).

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezõségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritka magyar, korcsos, szökõs).
– A mezõségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
– Dallamlejegyzés a tanult anyagból.
– Mezõségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökõs, sebes csárdás)
– A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény
A mezõségi táncdallamok stílusos elõadása az eddig tanultak alapján.
Néhány alkalomhoz kötõdõ hangszeres dallam ismerete.
Másik hegedûvel való együttjáték.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Az önálló tanulást segítõ lejegyzések készítése hangfelvételrõl
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
A korábban tanultak továbbfejlesztése, a dallamismeret bõvítése új dallamokkal, valamint új változatokkal.
A tananyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezõségi korcsos, lassú csárdás, szökõs és sebes csárdás.
– Magyarpalatkai menyasszonykísérõ.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a hangképzés fõbb fiziológiai törvényszerûségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése).

A tanuló legyen képes
– népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hûen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
– hallás után zenét tanulni,
– népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzõen gyakorolni.

Rendelkezzék
– az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
– kimûvelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezõtehetség, koncentrálóképesség, stílusérzék, fantázia),
– a népzene alapszintû lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.

Ismerje
– a népzene hagyományos elõadásmódját „A” tagozatának szintjén.
A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes
– tudásáról számot adni szóló hegedûn, együttessel illetve táncot kísérve,
– céltudatosan gyakorolni.

Ismerje
– és alkalmazza a népzene elõadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait,
– a különbözõ népzenei tájegységek (dialektusok) jellemzõ tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek zenei és tánchagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánctörténeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama
Népi hegedû fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
Széki táncok. (Magyar, sûrû és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a tánchoz alkalmazkodó tempójú játéka.)

„B” tagozat
Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetõs, marosszéki forgatós.)
Palatkai ritka és sûrû magyar, lassúcsárdás és szökõs

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A” tagozat
A továbbképzõ évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentõs különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképzõ évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktõl, érdeklõdési körüktõl függõen tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül elõtérbe.

A „B” tagozatos tanuló követelménye a végzett anyag mennyiségében is, de fõként a hangszeres játék hangminõségében, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az elõadás kifejezõerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

7. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A mezõségi zene díszítményei.
– Az elõadásmódbeli rögtönzés a mezõségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
– A mezõségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökõs, sebes csárdás; sûrû és ritka magyar; korcsos).

Követelmény
Mezõségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve kell megszólaltatni.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezõségi táncrend.

8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kalotaszegi táncrend. Kalotaszeg zenéjének különbözõ stílusai.
– Székelyföld zenéje. A székelyföldi zene különbözõ stíluskörei.
– Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény
A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal tarkított játéka.
18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Székelyföldi táncrend.
– 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
– Hangszeres keservesek. A pakulár nóta.
– A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
– A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetõségei.
– Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak–kelet–, Észak– és Nyugat–Magyarországon elõforduló formái.
– A rubato–hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
– Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény
Egy–egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezõségi katonakísérõ, gyimesi halottkísérõ, keserves stílusos elõadása kísérettel.
Pakulár nóta kísérettel.
Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, mûfajra jellemzõ elõadásmód szerint.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
– A gyimesi zene kísérõhangszere – a gardon.
– Moldvai zene. A moldvai táncok, táncélet.
– A moldvai hangszeres hagyomány.
– A moldvai zene különbözõ rétegei.
– A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyûjtése.
– Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).

– Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
– Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény
A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévõ gyarapítása, fejlesztése.
Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból
Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésbõl.
Az együttesvezetõi készség bemutatása.
Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Önálló gyûjtõmunka.
A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintû elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres mûfajok játéka elõadásszerûen (táncházban, hangversenyen stb.)

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A mezõségi (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti stb.) dallamismeret gyarapítása.
– A mezõségi zene díszítményei.
– Mezõségi lassú.
– A hangsúlyozás jellegzetességeinek és különleges formáinak elemzése a mezõségi zenében.
– Az elõadásmódbeli rögtönzés a mezõségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
– A mezõségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökõs, sebes csárdás; sûrû és ritka magyar; korcsos).

Követelmény
Mezõségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve, rögtönzéssekkel gazdagítva kell megszólaltatni.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezõségi táncrend.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kalotaszegi zene. Kalotaszeg zenéjének különbözõ stílusai.
– Kalotaszegi hajnali, szapora és verbunk.
– Az új anyag mellett a korábban tanult legényes és lassú csárdás dallamismeret gyarapítása.
– Kalotaszegi táncrend.
– Székelyföld zenéje.
– A székelyföldi zene különbözõ stíluskörei.
– Székelyföld egy tájegységének táncrendje.
– Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény
A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal, rögtönzésekkel tarkított játéka.
18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása (életre keltése).

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Székelyföldi táncrend.
– 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Rubato dallamok.
– A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
– Hangszeres keservesek.
– A dallamok játékmódja, díszítményei.
– A rubato dallamok kísérete.
– A dallamok lejegyezhetõsége.
– Különbözõ dialektusok jellemzõ dallamai.
– A pakulár nóta.
– A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
– A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetõségei.
– Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak–kelet–, Észak– és Nyugat–Magyarországon elõforduló formái.
– A rubato–hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
– Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény
Egy–egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezõségi katonakísérõ, gyimesi halottkísérõ, keserves stílusos elõadása kísérettel.
Pakulár nóta kísérettel.
Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, mûfajra jellemzõ elõadásmód szerint.
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedûn vagy kontrán).
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gyimesi zene.
– A gyimesi táncok és táncélet.
– A gyimesi táncdallamok különbözõ rétegei.
– A gyimesi zene kísérõhangszere – a gardon.
– Moldvai zene.
– A moldvai táncok, táncélet.
– A moldvai hangszeres hagyomány.
– A moldvai zene különbözõ rétegei.
– A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyûjtése.
– Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
– Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
– A tanult táncrendek játéka.
– Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény

A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
Az eddig tanult táncrendek bármelyikének stílusos, rögtönzésekkel, dallamváltozatokkal gazdagított játéka.
A szomszéd népek, valamint az európai népek zenéjébõl válogatott szemelvények megszólaltatása.
A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévõ gyarapítása, fejlesztése.
Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból
Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésbõl.
Az együttesvezetõi készség bemutatása.
Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
Az anyagban szereplõ táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Önálló gyûjtõmunka.
A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintû elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres mûfajok játéka elõadásszerûen, táncházban és hangversenyen.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzõit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különbözõ népzenei tájegységek jellemzõ tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
– a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedûn vagy kontrán),
– a különbözõ tájegységekre jellemzõ hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós
bandák különbözõ felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedõ mûvelõit, eredeti elõadóit.

Legyen képes
– dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fûzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend)
szabályait,
– legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.
A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a magyar népi vonós zene történetét,
– a népzene elõadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemzõ módjait, az elõadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemzõ módjait,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedõ mûvelõit, eredeti elõadóit,
– a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
– a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony
– más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék
– a népzenei gyûjtõmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtõ képességgel, megfelelõ elõadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes
– céltudatosan gyakorolni,
– képes szólistaként együttesét irányítani (prímás szerep),

– tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni
– választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretérõl.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Népi hegedû fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma

„A" tagozat
Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetõs, marosszéki forgatós.)
Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökõs.)

„B" tagozat
Gömöri táncok (Hallgató, verbunk, lassú és friss csárdás.)
Palatkai zene. (Katonakísérõ, akasztós, lassú csárdás, szökõs és sebes csárdás.)
Gyimesi zene. (Keserves, lassú és sebes magyaros, kettõs jártatója és sirülõje.)
Erdélyi román táncok.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül
Hanglemez
A bogyiszlói zenekar. szerk. Sebõ Ferenc SLPX 18095 (Budapest 1984) Hungaroton
Este a Gyimesbe' jártam/Zerkula János. szerk. Halmos Béla SLPX 18130 (Budapest 1987) Hungaroton
Északmezõségi magyar népzene I–IV. szerk. Halmos Béla LPX 18107–11 (Budapest 1985) Hungaroton
Gyimesi népzene/Halmágyi Mihály. szerk. Jánosi András SLPX 18145 (Budapest 1988) Hungaroton
Hungarian Folk Music Qualiton LPX 1187 (Budapest 1964)
Lajtha László: Széki gyûjtés. szerk. Sebõ Ferenc LPX 18092–94 (Budapest 1985) Hungaroton
Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47(Budapest 1980) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (Budapest 1972–1982) Hungaroton:
1. LPX 10095–98–
2. LPX 18001–04
3. LPX 18050–53
Magyar népzene (bukovinai székelyek Magyarországon) Hungaroton SLPX 18131 (1988)
Magyar népzene Bartók Béla fonográffelvételeibõl. szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton
Magyar népzene Kodály Zoltán fonográf–felvételeibõl. szerk. Tari Lujza LPX 18075–76 (Budapest 1983) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:

I. Tánczene. szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernõ – LPX 18122–16
II. Észak. szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
III. Dunántúl. szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42
IV. Alföld. szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
Magyarországi román népzene. szerk. Sebõ Ferenc SLPX 18077 (Budapest 1983) Hungaroton
Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig–Vavrinecz András SLPO 18154 (Budapest 1991) Hungaroton
CD– lemezek
Elveszett éden ED–CD 009–10 (Budapest 1996) Etnofon
Halmágyi Mihály Classic HCD 18145 Hungaroton
Magyarpalatka Classic HCD 18216–17 Hungaroton
Magyarpalatkai népzene/Kodoba Béla és bandája BSM 9503 (1995) BaSys Music
Kazetta
Magyar Népzenei Antológia: V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95)
MTA Zenetudományi Intézet
Béres vagyok béres – Fejér megyei népzene/ Pesovár Ferenc könyvének melléklete(Székesfehérvár) István Király
Múzeum
Könyvek, tanulmányok
Bartók Béla: Miért és hogyan gyûjtsünk népzenét (Budapest 1936) Somló
Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924) Rózsavölgyi
Bartók Béla: Népzenénk és a szomszéd népek zenéje (Budapest 934) Somló
Bartók Béla: Rumanian Folk Music I, II, III. (Hága 1967) The Hague
Donington, R.: A barokk zene elõadásmódja (Budapest 1978) Zenemûkiadó
Draskóczy Lídia: Moldvai csángó hegedûs dallamok Bákó környékérõl (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei ismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó
Jánosi A.: A barokk zene elõadásmódjának élõ hagyománya Magyarországon – tanulmány (Budapest 1996)
Jánosi A.: A magyar népzene elõadásmódja – elõkészületben
Kobzos Kiss Tamás: Hegedû és kobza (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1973) Zenemûkiadó
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok (Budapest 1962) Zenemûkiadó
Lajtha László: Kõrispataki gyûjtés (Budapest 1955) Zenemûkiadó
Lajtha László: Széki gyûjtés (Budapest 1954) Zenemûkiadó
Lajtha László: Szépkenyerûszentmártoni gyûjtés (Budapest 1954) Zenemûkiadó
Lajtha László összegyûjtött írásai (Budapest 1992) Akadémiai Kiadó
Martin György: A magyar tánctípusok. A magyar tánctípusok zenekísérete (Budapest 1966)
Martin György: A néptánc és népi tánczene kapcsolata (Budapest 1965–66) Tánctudományi tanulmányok
Martin György: Az erdélyi dialektus táncai (Budapest 1972) NPI
Martin György: Magyar táncdialektusok (Budapest 1965,1966) NPI
Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) MTA Zenetudományi Intézet
Pesovár Ernõ: A magyar tánctörténet évszázadai (Budapest 1972) NPI
Pesovár Ernõ: A magyar tánczene története (Budapest 1966)
Pesovár Ferenc: Béres vagyok béres (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum
Pesovár Ferenc: A juhait keresõ pásztor (Székesfehérvár 1983) István Király Múzeum
Pesovár Ferenc: Szép napunk támadt (Székesfehérvár 1991) István Könyvkiadó
Sárosi Bálint: Cigányzene (Budapest 1971) Gondolat Könyvkiadó
Sebõ Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet
Szalay Zoltán: Felcsíki hangszeres tánczene (Csíkszereda 1996) Alutus kiadó
A Magyar Mûvelõdési Intézet (korábban NPI, OKK) kiadványai
Népzenei füzetek kazettával / A Magyar Mûvelõdési Intézet kiadványai, szerk.: Eredics Gábor
Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: Széki férfitáncok
Ökrös Csaba: Hegedûgyakorlatok
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene
Vavrinecz András: Vajdaszentiványi népzene I.
Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene
Virágvölgyi Márta: Bonchidai népzene
Virágvölgyi Márta: Gyimesi népzene I, II.
Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek
Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II.

Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I, II.
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ minõségû, és méretû hangszerek tartozékokkal (vonó, tok, gyanta).
Audió–vizuális felvevõ és lejátszó berendezés (magnetofon, CD, DVD)
A követelmények teljesítéséhez szükséges népzenei gyûjtések, lemezek kottakiadványok, zenei szakkönyvek.

10.FÚVÓS TANSZAK
NÉPI FURULYA

A furulyatanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulóval
– a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszercsalád történeti múltját,
– a magyar népzene fõbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggõ énekelt és hangszeres
dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
– a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.

Fejlessze
– a tanuló hallását,
– a nyelvvel is összefüggõ ritmus– és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzõkészségét, zenei emlékezetét,
– képességét dallamok rögtönzõ összefûzésére, tánctételek és ciklusok kialakítására,
– önálló lényegfelismerõ képességét,
– a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációkészségét.

Alakítson ki
– könnyed hangszerkezelést,
– megfelelõ légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelõ befúvásmódokat,
– test–, hangszer– és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

Elõkészítõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag
Gergelits Márta: Furulya elõkészítõ 1–2 (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics
Gábor
Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklõ furulya. Hagyományok Háza 2003.

Követelmények
Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag
Gergelits Márta: Furulya elõkészítõ 1–2 (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics

Gábor
Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklõ furulya. Hagyományok Háza, 2003.

Követelmények
Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldrõl.
Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Udvarhelyszéki dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
– A hetedik hang módosítása félfedéssel.
– Az ajakkal segített felhangos fúvástechnika kialakítása.
– Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
– A csárdásdallamok ütemeinek belsõ hangsúlyai.

Ajánlott tananyag
Gergelits Márta: Furulya elõkészítõ 1–2 (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics
Gábor
Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.:
Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes a tanult székelyföldi dallamokat stílusosan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban, egyszerûen díszítve,
variáltan eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy–egy rubato, lassú és sebes csárdás dallam Udvarhely székbõl.
2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Csíki székely dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az elsõ átfújás hangjai.
– A hetedik hang módosítása villafogással.
– Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.
– Aszimmetrikus ütemezésû és ritmusú csárdás dallamok.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, egyszerûen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ
tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy– egy felcsíki keserves, lassú és sebes csárdás, félolához, verbunk dallam gardonkísérettel is.
3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény
Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, egyszerûen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gyimesi dallamok.
– A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
– Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétõl függõen.
– Aszimmetrikus ütemezésû és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Mûvelõdési Intézet, 1998 Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény
Legyen képes
– a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy–egy gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettõs jártatója és sirülõje, keserves dallam eljátszása gardonkísérettel is

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája.
– Semleges hangsorú furulyák ismerete.
– Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felsõ oktávon.
– A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
– Több furulya együttes játéka.
– Énekkíséret furulyával.
– Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Mûvelõdési Intézet, 1998 Juhász Zoltán: Kukucska Ernõ nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum) Magyar dudások CD

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.
Semleges hangsorú furulyák ismerete.
A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felsõ oktávon.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Két–két palóc giusto és rubato dallam eljátszása.
– Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
– A mezõségi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
– Tilinkójáték.
– Variáció és díszítés a széki és moldvai dialektus szabályai szerint.
– Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
– Önálló dallamtanulás, egyszerû lejegyzés.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás Gyûjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta) Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezõségi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.

Legyen képes
– a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
– önálló dallamtanulásra, egyszerû lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Széki lassú csárdás, magyar.
– Moldvai táncdallamok.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minõségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B" tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsõsorban minõségben, a hangszerkezelés biztonságában és az elõadás zenei kifejezõerejében haladja meg az
A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Csíki székely keservesek és táncdallamok: cepres, félolához, „Gábor Ignácé", „székely csárdás", párnástánc, medvés, „örömanya tánca", „gólya", verbunk, „marosszéki" Ambrus János, Balog Áron népzenei fölvételeibõl.
– Variálás és díszítés a csíki székely dialektus szabályai szerint.
– A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az elsõ átfújás hangjai.
– A hetedik hang módosítása villafogással.
– Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.

– Aszimmetrikus ütemezésû és ritmusú csárdás dallamok.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Összeállítás a tanult felcsíki népzenébõl: keserves, lassú és sebes csárdás, félolához, verbunk dallamok gardonkísérettel.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A dunántúli dialektus dallamai (parlando rubato elõadású lírai dalok, ugrós táncdallamok, lassú és friss csárdás dallamok) a kistájak figyelembe vételével:
– Somogy: Kelec József, Sándor László
– Tolna: Máté István
– Zala: Badacsonyi Lajos, Bíró István
– Baranya: Német Vince népzenei felvételei alapján.
A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet) Követelmény
Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.
4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gyimesi keserves és táncdallamok: lassú és sebes magyaros, kettõs jártatója és sirülõje, félolához medvés, héjszák, „juhait keresõ pásztor" Tímár Viktor, Tímár János, Karácsony Lázár, Bács Péter, Hermán György népzenei felvételeibõl.
– Gyimesi dallamok, variálás és díszítés a gyimesi dialektus szabályai szerint.
– A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
– Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétõl függõen.
– Aszimmetrikus ütemezésû és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény
Legyen képes
– a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban énekelni és eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettõs jártatója és sirülõje, keserves dallamok eljátszása gardonkísérettel is

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlõk népzenei felvételei alapján:
– Heves: Pozsik István
– Gömör: Fodor József
– Nógrád: Bertók Mihály, Koós József, Melo József.

Semleges hangsorú furulyák ismerete.
Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felsõ oktávon.
A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
Több furulya együttes játéka.
Énekkíséret furulyával.
Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Mûvelõdési Intézet, 1998 Juhász Zoltán: Kukucska Ernõ nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum) Magyar dudások CD

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.
Semleges hangsorú furulyák ismerete.
A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felsõ oktávon.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga
– Palóc giusto és rubato dallamok eljátszása.
– Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A széki furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája Székely Ferenc népzenei felvételei alapján:
– A mezõségi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
– A moldvai furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlõk népzenei felvételei alapján: Csobán György, Gusa Pál, Hodorog András, Tálász András.
– Variáció és díszítés a mezõségi és moldvai dialektus szabályai szerint.
– A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
– Tilinkójáték.
– Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
– Önálló dallamtanulás, egyszerû lejegyzés.

Ajánlott tananyag
Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás
Gyûjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek
Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)
Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. Szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezõségi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.
Legyen képes

– a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
– önálló dallamtanulásra, egyszerû lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Széki lassú csárdás, magyar.
– Moldvai táncdallamok.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló legyen képes
– természetes hangszerkezelésre,
– tiszta intonációra,
– a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
– hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételrõl,
– énekes dallamok megformálására hangszerein az adott dialektus hagyományos elõadásmódján,
– énekkíséretre,
– más hangszerekkel való együttes játékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedû, cimbalom),
– népzenei darabok értelmes, tagolt elõadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülõ hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén,
– a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.

Rendelkezzék
– az adott dialektus elõadói hagyományára épülõ rögtönzõkészséggel,
– zenei emlékezõtehetséggel,
– a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülõ ritmus és hangsúlyozási készséggel, formaérzékkel,
– a táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével,
– olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
– a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.

Ismerje
– hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
– hangszerei repertoárját, illetve annak jellemzõ részét és elõadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is,
– céltudatosan, önállóan gyakorolni,
– hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje
– és alkalmazza a népzene elõadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különbözõ népzenei tájegységek (dialektusok) jellemzõ vokális és hangszeres dallamait, tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánchagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánctörténeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Népi furulya fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat
Udvarhelyszéki és csíki dallamok (csárdás, „marosszéki”, verbunk).
Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)
Gyimesi táncok.

„B” tagozat
Székelyföldi dallamok és táncok (keserves, lassú és sebes csárdás, marosszéki).
Somogyi és zalai dallamok (lassú és friss csárdás, ugrós).
Gyimesi táncok és más dallamok.
Moldvai dallamok.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképzõ évfolyamok „A” tagozat
A továbbképzõ évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentõs különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképzõ évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktõl, érdeklõdési körüktõl függõen tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni
hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül elõtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A Székelyföld furulyazenéje. Továbbképzés az 1–2. évfolyamon tanult dallamokra építve.
– Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).
– A forgatós táncok dallamvilága.
– Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.

Ajánlott tananyag
Gyergyó–medencei gyûjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Bartók Nyárád–menti gyûjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes
– a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani.
– elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Gyimesi keservesek és táncdallamok (lassú és sebes magyaros, kettõs, sirülje, héjszák)
– Székelyföldi hangszeres és vokális eredetû táncdarabok (forgatós, verbunk, félolához)
– Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéje.
– Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
– Hangmódosítás villafogásokkal.
– A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
– A flóta.

Ajánlott tananyag
Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza
Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Mûvelõdési Intézet, 1998
Flóta felvételek

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
Legyen képes:
– hangmódosításra villafogásokkal.
– önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
– Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A Küküllõ–vidék furulyazenéje.
– A 2. – 3. átfújás kombinálása.
– A pontozó zenetörténeti jelentõsége, dallamai, formavilága.
– Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán.
– A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
– A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag
Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
Becei, magyarlapádi, héderfájai gyûjtések
Küküllõvidéki furulyaiskola illetve példatár (elõkészületben)
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a Küküllõ–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
Legyen képes a 2 – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Küküllõ vidéki párostáncok, pontozók, keservesek, román táncok.

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Észak–mezõségi furulyazene dallamkincse, formavilága, technikája.
A mezõségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
Ritka és sûrû legényesek.

Ajánlott tananyag
Magyarszováti, visai, ördöngösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)
Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.:
Eredics Gábor
Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás

Követelmény
Legyen képes elsajátítani
– az Észak–mezõségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
– a mezõségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Észak–mezõségi lírai dalok és táncdallamok

Továbbképzõ évfolyamok „B" tagozat
7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A Székelyföld furulyazenéjének további megismerése András József, Elekes Albert, Faludi Áron, Józsa Lajos népzenei felvételei alapján.
– Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.
– A forgatós táncok dallamvilága.
– Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).

Ajánlott tananyag
Gyergyó–medencei gyûjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Bartók Nyárád–menti gyûjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.:
Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes
– a tanult gyergyói dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani,
– a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelõ tempóban eljátszani,
– elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit,
– elsajátítani a gyimesi ikerfurulya játék jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Gyimesi keservesek és táncdallamok: lassú és sebes magyaros, kettõs, sirülje, héjszák
– Székelyföldi hangszeres és vokális eredetû táncdarabok: forgatós, verbunk, félolához
– Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A Tiszántúl furulyazenéje Kádár Ferenc, Rab István, Bagoly József, Koszta József népzenei felvételei alapján: parlando rubato elõadásmódú lírai dalok, lassú és friss csárdás, oláhos.
– Szilágyság furulyazenéje Birtalan József népzenei felvételei alapján: parlando rubato elõadásmódú lírai dalok, táncdallamok: tövisháti csárdás, verbunk, lassú és friss csárdás.
– Nógrádi pásztornóták Pál István népzenei felvételeibõl.
– Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
– Hangmódosítás villafogásokkal.
– A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
– A flóta.

Ajánlott tananyag
Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza
Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Mûvelõdési Intézet, 1998
Flóta felvételek

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el eredeti felvételek alapján
– Tiszántúl, Szilágyság furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
– pásztornótákat és táncdallamokat Pál István repertoárjából flótán.

Legyen képes:
– hangmódosításra villafogásokkal.
– önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
– Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A Küküllõ–vidék furulyazenéje Szántó Ferenc népzenei felvételei alapján: parlando rubato elõadásmódú lírai dalok, székely verbunk, csárdás, félolához, szökõ.
– A pontozó zenetörténeti jelentõsége, dallamai, formavilága.
– Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
– A 2 – 3. átfújás kombinálása.
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán: Jankovics Imre, Káplár János, Német Vince, Bíró István
népzenei felvételei alapján.
– A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
– A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag
Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
Becei, magyarlapádi, héderfájai gyûjtések
Küküllõvidéki furulyaiskola illetve példatár (elõkészületben)
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el és stílusosan, díszítve, variáltan szólaltassa meg a Küküllõ–vidék furulyazenéjét az évfolyam
technikai és zenei szintjén.
Legyen képes a 2 – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Küküllõ vidéki lírai dalok, különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok, román táncok.
10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Bukovinai keservesek és táncdallamok: silladri, ruszászka, a karácsonyi betlehemes pásztortánca Antal András, Flekszon Pál, Pál Antal népzenei felvételei alapján.
– Észak–mezõségi furulyazenében szerzett tudás elmélyítése Csete Árpád, Bálint Ferenc népzenei felvételei alapján: dallamkincs, formavilág, technika.
– A mezõségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
– Ritka és sûrû legényesek.

Ajánlott tananyag
Magyarszováti, visai, ördöngösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)
Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.:

Eredics Gábor
Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás

Követelmény
Legyen képes elsajátítani
– a bukovinai furulyajáték dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
– az Észak–mezõségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
– a mezõségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Bukovinai keserves és táncdallamok
– Magyarszováti, visai, ördöngõsfüzesi dallamok

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos elõadókét megközelítõ szinten önállóan összeállított dallamfüzért játszani minden jellemzõ tájegység anyagából szólisztikusan és más hangszerekkel együtt.

A tanuló legyen képes
– minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság elõtt is,
– más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje
– hangszere repertoárját, illetve annak jellemzõ részét és elõadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban,
– a hangszer szerepét a történeti zenében,
– a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
– a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
– hangszere elterjedtségét a Földön.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– a kifejezésmód, megfelelõ stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
– szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
– olyan mûvészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggõ egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelõereje fejlettségét, valamint elõadókészsége érettségét.
Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyõzõ zenei kifejezés szolgálatába állítani.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Népi furulya fõtárgy („A" „B" tagozat)
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Dunántúli dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)
Udvarhelyszéki és csíki táncok és más dallamok. (csárdás, marosszéki, verbunk, keserves.)
Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettõs, héjszák, félolához, verbunk, keserves.)

„B" tagozat
Palóc dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)
Széki dallamok. (lassú, csárdás, magyar) Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettõs, héjszák, félolához, verbunk, keserves, „juhait keresõ pásztor".)
Moldvai dallamok.

A vizsga értékelése
– megfelelés az elõírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– elõadásmód,
– a zenei stílus és az elõírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Megfelelõ mennyiségû és minõségû hangszerek – hatlyukú furulya C alaphangú, erdélyi, semleges hangsorú
dunántúli és palóc változatai, ikerfurulya, tilinkó, flóta és hosszúfurulya.
Kottatartó
Metronóm,
Hangzó zenei és videó/DVD példatár,
MP3–as és CD játszó, video–, illetve DVD lejátszó–felvevõ készülék,
Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességû magnetofon vagy számítógép.

II. RÉSZ
TÁNCMÛVÉSZETI ÁG

1. BALETT TANSZAK
AZ ALAPFOKÚ BALETTOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI
Az alapfokú balett oktatás tantervi programja lehetõséget nyújt a tanulók mozgásmûveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvõ biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér– és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a mûvészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.
A klasszikus balett, tanulása erõs koncentrálást, fegyelmezett, tudatos munkát igényel. Tanítása fiatal korban kezdõdik, hiszen a test ekkor még laza; az izmok alakíthatóak, az ízületek tágíthatóak.
A klasszikus balett tantárgy mellett megismerkedhetnek a néptánc, a történelmi társastánc, a társastánc és a moderntánc táncnyelvével. E tantárgyak részben szorosan kapcsolódnak a balett oktatáshoz, részben kiegészítik, feloldják a kötött, nagy fegyelmet igénylõ munkát. Oktatásuk célja, hogy kiegészítsék a tanulók ismereteit, közös mozgásélményt nyújtsanak, fejlesszék a testi ügyességet. Egy komplex oktatás keretében, a különbözõ táncmûvészeti
ágak megismertetésével lehetõséget teremtenek a tanulók számára az életkoruknak megfelelõ táncmûvészeti kultúra, mûveltség megszerzésére.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA
Tantárgyak
Fõtárgy:
Balett elõkészítõ gimnasztika (1–2. elõképzõ évfolyamon)
Klasszikus balett (1–6. alapfokú évfolyamon és a 7–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõ tantárgy:
Balett elõkészítõ gimnasztika (1–2. alapfokú évfolyamon)
Balett elmélet (3–6. alapfokú évfolyamon)
Tánctörténet (9–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõen választható tantárgy az összevont osztályokban:
Balett elmélet,
Kötelezõen választható tantárgy:
Társastánc (7–8. továbbképzõ évfolyamon
Választható tantárgyak:
Kreatív gyermektánc (1–2. elõképzõ évfolyamon)

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Kötelező			2	2	1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható					1	1	1	1	1			
Választható Tárgy	2	2										
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A fenti táblázat Összes óra rovatában az elsõ számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplõ számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges idõre utalnak. A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az elsõ számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelenti.
A tanszakok kötelezõen elõírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.
A tanítási órák idõtartama: 45 perc

A BALETTOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI
Kiemelt kompetencia területek a mozgáskultúra megalapozására és fejlesztésére

Szakmai kompetenciák Fejlessze a tanuló tánchoz szükséges képességeit, izomzatát, mozgáskultúráját, ritmusérzékét, koordinációs készségét, dinamikai különbségek iránti érzékét, rugalmasságát, hajlékonyságát, a különbözõ tánctechnikák iránti érzékenységét. Ezzel párhuzamosan a technikai adottságok, a fizikai állóképesség, a tér–, forma– és stílusérzék, fantázia, elõadói készség, improvizációs készség, a táncmemória fejlesztése is szükséges.
Személyes kompetenciák:
Érzelmi intelligencia, mûvészi kifejezõkészség, szorgalom, önismeret, koncentráció, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, testi–lelki harmónia, magabiztos fellépés

Társas kompetenciák
Együttmûködés képessége, közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség, azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas táncolásban
Módszerkompetenciák
Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
A táncstílusok, a tánctörténet megismertetése
A tánc tanulásán keresztül a tanuló fejleszti akaratát, ízlését, személyiségét, alkalmazkodóképességét, a tánc iránti szeretetét, az interpretáláshoz szükséges önfegyelmét, az önkontrollt és annak tudatos használatát, a rendszeres munka igényét, a munkában való részvételhez szükséges megfelelõ magatartásformát, a gondolkodás szükségességének tudatát, a mûvészetek iránti nyitottságot, érzékenységet
Ösztönözze a tanulót az igényes munkára, a színházi táncesemények látogatására, alkalmi eseményeken való szereplésre, az érzelmi nyitottságra, az egészséges életmódra, külsõ megjelenésének – testtartás, ápoltság, öltözködés – igényességére
Irányítsa a tehetséges tanulót szakirányú továbbtanulásra, a továbbképzõ folytatására, az amatõr táncéletbe való bekapcsolódásra

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI
A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja. A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak
Mûvészeti alapvizsga
Klasszikus balett
Balett elmélet
Mûvészeti záróvizsga
Klasszikus balett
Tánctörténet

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.
Ha a tanuló már rendelkezik a táncmûvészeti ág valamelyik tanszakán tánctörténet tantárgyból megszerzett mûvészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor számára az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni.
A mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntõ.
Amennyiben az intézmény elõrehozott mûvészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes mûvészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET
BALETT TANSZAK
BALETTELÕKÉSZÍTÕ GIMNASZTIKA

A balettelõkészítõ gimnasztika célja, hogy az elõképzõs tanulók testét a helyes testtartás elsajátításával, izomfejlesztõ és erõsítõ gyakorlatokkal tegye alkalmassá a balettoktatás megkezdésére. Lelkileg és fizikailag egyaránt hangolja rá a nehéz, figyelmes munkára, készítse fel az izmokat a nehezedõ gyakorlatok elvégzésére. A gimnasztikus alapkövetelményû mozgásanyag a legmegfelelõbb a balettoktatás elõkészítésére. Egyszerû mozgásformáiból adódóan, tananyaga az életkor és az érettség szempontjából arányosan alakítható. Felkészíti a tanulót testileg és szellemileg az egészséges, fegyelmezett, harmonikusan képzett, kifinomult mozgások elsajátítására. A gimnasztikai
gyakorlatok széles skálája lehetõvé teszi az izomerõ fejlesztését, az állóképesség növelését, az ízületek flexibilitását, a koordinált plasztikus mozgáskészséget, ami segíti a balett speciális követelményeinek elsajátítását. Ez a mozgásrendszer az egész mozgatórendszerre ható nyújtó és erõsítõ mozgások összessége, amely olyan alapkoordinációs képességeket fejleszt, amik harmonikusan alakítják a tanuló szervezetét, elõsegítik a mozgásérzékelés fejlõdését, valamint ismeretet közvetítenek a mozgás, tér, idõ és dinamika összetevõirõl.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok

– A helyes testtartás, a különbözõ járás és futásformák, az álló, ülõ, térdelõ és fekvõ helyzetek, a kartartások és karvezetések megismertetése. Az izomzat erõsítése, a különbözõ izomcsoportok nyújtása
– A tanuló tágságának és hajlékonyságának, állóképességének, egyensúlyérzékének, rugalmasságának, ízületi mozgékonyságának, koordinált mozgásának, kitartásának ritmusérzékének fejlesztése. A tudatos testhasználat, fegyelmezett és céltudatos hozzáállás, megfelelõ önértékelés, térben való tájékozódás képességének kialakítása

Tananyag:

Bemelegítõ gyakorlatok
– Különbözõ járás– és futásformák
Gyakorlatok középen, állásban

Lábfejgyakorlatok

– Féltalp – spicc
– Lábcsúszatás elõre és zárás parallel pozícióban
– Lábfelhúzás parallel–passé helyzetben

Nyújtó gyakorlatok

– Guggolásban rugózás,
– Zárt állásban hátul összefogott kézzel elõrehajlás
– Terpeszállásban törzsdöntés elõre

Gyakorlatok ülõhelyzetben
Nyújtott ülésben

– Lábfej gyakorlatok
– Nyújtó gyakorlatok
– Hát– és törzserõsítõ gyakorlatok
– Oldalizmok nyújtása
– Csípõ–váll kontrollálása

Hajlított ülésben

– Hasizom erõsítõ gyakorlatok
– Gerinc hajlékonyságát elõsegítõ gyakorlatok

Terpeszülésben

– Nyújtás

Gyakorlatok térdelésben
– Rüszt fejlesztés
– Combizom erõsítés
– Derékhajlítás
– Grand battement elõkészítés

Gyakorlatok fekvõ helyzetben
– Háton fekvésben
– Hasizom fejlesztés
– Combizom erõsítés
– Gerinc hajlékonyságának fejlesztése
– Nyújtás

Hason fekvésben
– Hátizom gyakorlatok

Nyújtások
– Béka
– Híd
– Haránt spárgák
– Angol spárga

Ugrások
– Allegro elõkészítésére
– Ugrás 2 lábra érkezve – ugrás 1 lábra érkezve

Kargyakorlatok
– Kartartások
– Karvezetések
– Helyes kézfej és ujjtartás

Követelmények
A tanuló ismerje a helyes testtartást, a különbözõ járás és futásformákat, álló, ülõ, térdelõ és fekvõhelyzeteket, a kartartásokat és a karvezetéseket
A tanuló legyen képes a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására tanár segítségével

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az en dehors járásformák, a ritmizált járás– és futásformák megismertetése. A középgyakorlatok és az ugrások kifordítása en dehors helyzetbe
– A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatok
– Járás csípõre tett kézzel, lefeszített spiccel, egyszerû ritmus tapsolása járással együtt
– Féltalpon járás karvezetésekkel
– Járás kifelé fordított lábakkal, késõbb ritmizált járás
– Járás nyújtott térddel, törzshajlítással és döntéssel kombinálva
– Futás térdemeléssel, sarokemeléssel
– Szökdelés páros lábbal, guggolásban
– Oldal chassé
– Elõre chassé

Gyakorlatok középen
– Spicc, féltalp en dehors I. pozícióban, II. pozícióban karhasználattal
– Lábcsúsztatás elõre és oldalra en dehors helyzetben
– Terpeszállás kifelé fordított lábbal: törzshajlítás, elõre törzsdöntés

Gyakorlatok ülõ helyzetben
Nyújtott ülésben

– Lábfej és nyújtó gyakorlatok

Hajlított ülésben
Hasizom erõsítõ gyakorlatok
– „Z”–ülésben
– Láblendítés Z ülésbõl oldal irányba, oldalt alkartámaszra érkezve és vissza kiinduló helyzetbe

Keresztezõ ülésben
– Derék – váll elfordítás
Terpeszülésben
– Nyújtás

Gyakorlatok térdelõ helyzetben
– Rüszt fejlesztése
– Nyújtó és erõsítõ gyakorlatok

Gyakorlatok fekvõ helyzetben

Hason fekvésben
– Lábemelés hátra váltott lábbal
– Páros lábemelés hátra
– Páros lábemelés hátra – vízszintes olló spiccben – flexben

Háton fekvésben
– Hasizom erõsítõ és nyújtógyakorlatok

Elõre irányú tágítás
– Nyújtott lábbal függõleges olló mozdulatok – vízszintes olló spiccben – flexben (hasizom)
– Grand battement jeté elõre – zárás, felüléssel

Ugrások
– En dehors I. pozíció demi pliébe érkezés
– En dehors II.pozícióba érkezés

Kargyakorlatok
– I.–II.–III. kartartások

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformákat en dehors helyzetben, a ritmizált járás– és futásformákat, a középgyakorlatokat en dehors helyzetben, az ugrásokat en dehors helyzetben
A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A kombinációs készség fejlesztése a járás– és futásformákban, valamint a középgyakorlatokban. A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
– A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatok körben
– Féltalpon járás kifelé fordított lábbal, karvezetésekkel
– Ruganyozó futás
– Guggoló támaszból jobb láb kilépés elõre haránterpeszbe, törzshajlítás elõre
– Felugrás két lábról egy lábra majd a felhúzott láb elõre kinyújtásával összeugrás két lábra, majd ellenkezõleg
– Chassé elõre kombinációk.

Gyakorlatok középen
– Lábfejgyakorlatok,
– Lábnyújtások,
– Passé helyzetek parallelben

Gyakorlatok ülõ helyzetben:
Nyújtott ülésben
– Csípõemelés, lábkivezetés oldalra
– Lábemelés elõre spiccben, majd flexben en dehors helyzetben

Hajlított ülésben
– Hasizom erõsítõ gyakorlatok
„Z–ülésben
– Attitude és arabesque helyzet elõkészítés

Keresztezõ ülésben
– Nyújtás

Gyakorlatok térdelõ helyzetben
– Combizom és hajlékonyság
– Nyújtó és erõsítõ gyakorlatok

Terpeszülésben
– Nyújtás

Gyakorlatok fekvõ helyzetben
Hason fekvésben
– Hátizom gyakorlatok

Háton fekvésben
– Developpé elõkészítés
– Fondu elõkészítés
– Grand battement jeté elõkészítés

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformák kombinációit en dehors helyzetben, a ritmizált járás– és futásformákat, a középgyakorlatok kombinációit en dehors helyzetben, az ugrásokat en tournant helyzetben
A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A kombinációs készség fejlesztése a járás és futásformákban, az összetett törzs és lábgyakorlatokban
– A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének fejlesztése
– A tudatos testhasználat, a koordinációs képesség, a megfelelõ önértékelés elõsegítése
– A térben való tájékozódás, a dinamikai érzék, a fizikai képességek, és az egymás iránt érzett kölcsönös bizalom növelése

Tananyag
Gyakorlatok körben
– Járásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
– Futásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
– Szökdelések variációi, két lábról egy lábra, két lábról két lábra, egy lábról két lábra
– Elõre láblendítéssel járás
– Láblendítés hátra, törzshajlítással elõre, kéz érintéssel a talajon

Gyakorlatok rúdnál
– Demi plié paralel helyzetben és I. pozícióban
– Lábkivezetés elõre majd oldalra
– Csípõvel kidõlés a rúdtól jobbra, majd vissza tengelybe, a láb elenged, megtart, majd zár.

– Rúddal szemben I pozíció, jobb láb passé, jobb kézzel térdfogás és lábkihúzás hátra, majd elenged, megtart, kinyújt és zár

Középgyakorlatok
Álló gyakorlatok
Ülõ gyakorlatok
– A tanult gyakorlatok kombinálása karhasználattal nyújtott és terpeszülésben

Páros nyújtó és erõsítõ gyakorlatok
– Egymással szemben nyújtott ülés, talpak összeillesztenek és kézfogás, egymást felváltva húzzák
– Terpeszülés egymással szemben, vállfogás, váltva húzzák egymást elõre
– Nyújtott ülés háttal egymásnak. Egyik tanuló megfogja a másik csuklóját magas tartásban, és elõre hajol úgy, hogy a társát magára húzza
– Egyik tanuló háton fekszik, a másik terpeszállásban a feje fölött. A fekvõ lábat emel, az álló visszalöki a lábát úgy, hogy a fekvõ ellent tart
– Egyik tanuló hason fekszik, karok oldalsó középtartásban, a másik a bokáját fogja. A fekvõ kiemelkedik mellkas emelésbe majd vissza

Ugrások
– Szökdelés, zárt állásban negyed fordulatokkal, majd félfordulatokkal, késõbb egész fordulattal

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformák és futásformák kombinációját, az összetett törzs és lábgyakorlatokat, a különbözõ helyzetekben végzett gyakorlatok kötését, a párosan végzett erõsítõ és nyújtógyakorlatokat, az ugrásokat egy lábon. A tanuló legyen képes tudatos testhasználatra, fegyelmezett, céltudatos hozzáállásra, megfelelõ önértékelésre, térben
való tájékozódásra, egymás iránt érzett kölcsönös bizalomra, az elõírt tananyagot pontosan, plasztikusan, a zenével összhangban, csoportosan bemutatni.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
CD lejátszó
Erõsítõ, hangfalak
Zenei CD–k
Balett szõnyeg
Balett rudak

KLASSZIKUS BALETT
A klasszikus balett tanításának célja, hogy e zárt rendszerbe foglalt mozdulatnyelv segítségével a tanuló képes legyen a szép, harmonikus, koordinált mozgásra. Ez az évszázadokon keresztül csiszolódott tánctechnika erõs koncentrálást és fegyelmezett, tudatos munkát igényel. A tananyag a Vaganova–metodika alapján készült, melynek legfontosabb
szempontjai: az életkori sajátosságok figyelembevétele az izmok megmunkálásában és az ésszerû fokozatosság elve a terhelésben.
A balettoktatás tantervi programja lehetõvé teszi a tanulók képességeinek kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanuló személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotótevékenységek és mûvészetek iránt. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményezõ készségét, a kulturális és általános mûveltségét.
Lehetõséget nyújt a tanulók mozgásmûveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvõ biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemzõ fizikai és szellemi sajátosságokat. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncmûvészeti pályára, illetve az amatõr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A helyes testtartás kialakítása, a rúdfogás technikájának megismertetése, a lábhelyzetek: I., II., III., V. pozíciók és a karpozíciók: I., II., III. pozíciók gyakoroltatása

– A tanuló testtudatának, önismeretének, ritmusérzékének, alapvetõ koordinációs készségének fejlesztése, a zenével való összhangjának növelése a gyakorlatok kivitelezése alatt

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Pozíció váltás rúddal szemben és rúd mellett
– Demi plié I., II., V. pozíciókban
– Battement tendu I. pozícióban rúddal szemben
– Battement tendu I. pozícióban rúd mellett
– Battement tendu passé par terre
– Battement tendu jeté I. pozícióban rúddal szemben oldalra és hátra, rúdnak háttal állva elõre
– Demi rond en dehors és en dedans rúddal szemben, rúdnak háttal és rúd mellett
– Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
– Plié soutenu I. pozícióból rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
– Relevé lent 45° rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
– Sur le cou–de–pied helyzetek: alacsony, rendkívüli passé
– Relevé I., II. pozícióban rúddal szemben
– Hajlások rúddal szemben hátra

Középgyakorlat
– Pozícióváltás.
– Demi plié I., II., V. pozícióban
– Battement tendu en face I. pozícióból elõre, oldalra és hátra
– Karpozíciók: elõkészítõ karhelyzet, I., II., III. karpozíció
– Port de bras–k: 1/2 és I. port de bras.

Allegro
– Temps levé saute I., II.
– Petit échappé I. pozícióból II. pozícióba ugorva rúddal szemben és középen
– Galopp–lépés
– Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal elõre haladva féltalpon

Követelmények
A tanuló ismerje a megfelelõ rúdfogás technikáját, a kar és lábpozíciókat, a helyes testtartást a gyakorlatok kivitelezése során
A tanuló legyen képes testének tudatos használatára, a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az V. pozíció pontos zárása a battement gyakorlatokban
– A belsõ combizom erõsítése
– A tanuló önismeretének, egyensúlyérzékének fejlesztése
– Önmagával szemben támasztott igényének növelése az eredmények hatékony elérésére
– A zenével való összhang fontosságának kiemelése

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Grand plié I. II. V. pozíciókban
– Battement tendu V. pozícióban
– Battement tendu jeté rúd mellett
– Rond de jambe par terre demi plié–vel
– Fondu 45°–on rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva elõre
– Átfont sur le cou–de–pied III. pozícióból indítva
– Frappé spiccel érintve a földet elõre, oldalra, hátra
– Relevé lent 45° fölé
– Grand battement jeté rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva elõre
– Relevé V. pozícióban
– Dõlés elõre rúdnak háttal állva
– Hajlás oldalra rúddal szemben állva

Középgyakorlat
– Battement tendu V. pozícióban

– Battement tendu passé par terre
– Demi rond lábujjheggyel földet érintve en dehors és en dedans
– Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
– Plié soutenu
– Relevé I., II. pozícióban
– II. Port de bras

Allegro
– Temps levé sauté V. pozícióban
– Petit échappé V. pozícióban
– Petit changement de piéd
– Sissonne simple rúddal szemben
– Assamble rúddal szemben állva oldalra
– Pas marché lépések

Követelmények
A tanuló ismerje a grand és demi pliék, battement–ok dinamikai különbségét, az alapvetõ ugrásokat A tanuló legyen képes a tananyagból összeállított egyszerû kombinációk elõadására csoportosan, a zenével összhangban

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A dinamikai különbségek pontos technikai kivitelezése a battement gyakorlatokban
– A különbözõ lábmagasságok rögzítése
– A csípõ, sarok és váll koordinációja a pózokban
– A fej és karkíséretek elsajátítása
– A mûvészi kifejezõkészségnek, esztétikai érzéknek, memóriának, és a koncentrációs képességnek fejlesztése

Tananyag
Rúdgyakorlat
– IV. pozíció megtanítása
– Battement tendu demi plié–vel
– Battement tendu jeté demi plié–vel
– Battement tendu jeté pointé elõre, oldalra, hátra
– Preparáció a rond de jambe par terre–hez
– Fondu 45°–on rúd mellett
– Soutenu 45°–on elõre, oldalra, hátra
– Frappé 35°–on elõre, oldalra, hátra
– Double frappé 35°–on, elõre, oldalra, hátra
– Petits battements sur le cou–de–pied
– Relevé lent 90°–on elõre, oldalra, hátra
– Developpé 90°–on elõre, oldalra, hátra
– Grand battement jeté elõre, oldalra, hátra
– Hajlások rúd mellett
– Félfordulat V. pozícióból V. pozícióba rúd felé és rúdtól elfordulva
– Balance féltalpon I., II., IV., V. pozíciókban állva
– Pas de bourrée lábváltással rúddal szemben en dohors és en dedans

Középgyakorlat
– Grand plié I., II. pozícióban
– Battement tendu demi plié–vel
– Battement tendu marché
– Battement tendu jeté
– Battement tendu jeté demi plié–vel
– Rond de jambe par terre demi plié–vel
– Relevé lent 45°–on
– Frappé lábujjheggyel érintve a földet
– Pózok lábujjheggyel érintve a földet, nagy kartartással croisé, éffacée elõre, hátra, valamint I., II., III. arabesque–ben
– Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans
– III. Port de bras

Allegro
– Petit echappé egy lábra érkezve
– Assemblé oldalra
– Glissade oldalra
– Sissonne simple en face
– Changement 1/4 és 1/2 fordulattal
– Pas chassé elõre és oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a különbözõ rúd– és középgyakorlatok plié–s formáit, legyen képes a lábmagasságok – 35 fok, 45 fok, 90 fok – látható megkülönböztetésére, ismerje az I., II., III. arabesque pózokat. A tanuló legyen képes a súlyláb, és a szabadláb használatának megkülönböztetésére, a lábmagasságok – 35 fok, 45 fok, 90 fok – pontos kivitelezésére, egyszerû kombinációk csoportos elõadására a tanult lépésekbõl

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A súlyláb izomzatának fejlesztése egyes gyakorlatok féltalpra emelésével
– A csípõ, a sarok és a váll koordinációja az écarté póznál
– Az egyensúly érzék fejlesztése a balance helyzetben és a tour preparációknál
– A tanuló tér és formaérzékének, az önálló tudatos munkára való képességének fejlesztése
– A csoportos munkában való együttmûködés magatartásformájának kialakítása

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Demi plié és grand plié IV. pozícióban
– Battement double–tendu elõre, oldalra, hátra, nyújtott lábbal és demi–plié–vel
– Battement tendu jeté passé par terre
– Battement tendu jeté–developpé elõre, oldalra, hátra
– Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
– Fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel
– Double fondu 45°–on talpon
– Demi rond 45°–on talpon en dehors és en dedans
– Grand ronde 45°–on talpon en dehors és en dedans
– Frappé és double frappé féltalpon
– Elõkészítõ a rond de jambe en l' air–hez
– Developpé passé, en face
– Petits battement sur le cou–de–pied féltalpon
– Attitude helyzetek
– Relevé egy lábon
– Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou–de–pied–ben tartott szabadlábbal

Középgyakorlat
– Grand plié IV. és V. pozícióban
– Battement tendu pózokban nagy kartartással
– Battement double–tendu oldalra, nyújtott lábbal és demi–plié–vel
– Battement tendu jeté pointé
– Battement tendu jeté marché
– Fondu 45°–on en face
– Soutenu 45°–on en face
– Frappé 35°–on en face
– Double frappé 35°–on en face
– Relevé lent 45°–on pózokban
– Relevé lent 90°–on en face
– Developpé 90°–on en face
– Écarté elõre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
– Temps lié par terre hajlással
– Pas de bourré en dehors
– 3/4 fordulat V. pozícióból V. pozícióba

Tour–ok

– Preparáció a tour sur le cou–de–pied–hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
– Tour sur place

Allegro
– Temps levé sauté volé V. pozícióban elõre haladva
– Petit jeté oldalra, rúddal szemben
– Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
– Double assemblé oldalra
– Sissonne fermé 45°–on oldalra
– Pas de chat (olasz forma)

Követelmények
A tanuló ismerje a nagypózok használatát középen, elsõsorban a battement–oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatok technikáját rúdnál és középen.
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek féltalpra emelésére, a 1/4 és 1/2 fordulatos ugrások bemutatására, a gyakorlatok tempóinak gyorsítására, a tananyagból összeállított egyszerû kombinációk elõadására csoportos formában

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A forgások technikájának fejlesztése
– A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
– A combizom erõsítése, az ugrások magasságának növelése
– A tanuló fizikai állóképességének fejlesztése, igényének növelése a feladatok pontos kivitelezésére
– A mûvészi kifejezés iránti nyitottság és az esztétikai–mûvészeti tudatosság fejlesztése

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Battement tendu pózokban nagy kartartással
– Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
– Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
– Double fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel
– Soutenu 45°–on féltalpra emelkedéssel
– Demi rond 45°–on féltalpon
– Grand ronde 45°–on féltalpon
– Rond de jambe en l' air talpon
– Fouetté talpon 1/2 fordulattal
– Relevé lent pózokban
– Developpé pózokban
– Grand battement jeté pointé elõre, oldalra, hátra
– Mély hajlások elõre és hátra
– Balance lábujjhegyen, 45°–on tartott szabadlábbal

Középgyakorlat
– Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
– Battement double–tendu elõre és hátra, nyújtott lábbal és demi plié–vel
– Battement tendu jeté en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
– Battement tendu jeté passé par terre
– Battement tendu jeté–developpé elõre, oldalra, hátra
– Grand rond de jambe par terre
– Fondu 45°–on talpon, pózokban kis kartartással
– Soutenu 45°–on talpon, pózokban kis kartartással
– Relevé lent 90°–on talpon, pózokban
– Developpé 90°–on talpon, pózokban
– Grand battement jeté
– Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
– Pas bourrée en dedans
– IV. port de bras

Tour–ok
– Egy tour sur le cou–de–pied II., IV., V. pozícióból

– Tour pas de bourrée diagonálban
– Tour chainé diagonálban

Allegro
– Changement egy fordulattal
– Assemblé elõre és hátra
– Glissade elõre és hátra
– Petit jeté oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement–ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat.
A tanuló legyen képes egy tour sur le cou de pied kivitelezésére, en tournant ugrásokra, ebben az évben elõírt gyakorlatokat 45 fokon lévõ szabad lábbal féltalpon bemutatni a rúdnál, a tananyagból összeállított egyszerû kombinációk elõadására, csoportos formában.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elsõ öt évfolyamban elsajátított tananyag elmélyítése
– A törzs, a fej, a végtagok harmonikus, koordinált mozgásának fejlesztése, az izomzat teherbíró képességének és az ízületek mozgáshatárának fokozása
– A mozgás szépítése, a kivitelezés tökéletesítése
– A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése

Tananyag
– Az elsõ öt év tananyagának összegzése
– A gyakorlatok pontos technikai kivitelezése
– Nagy pózok a rúdnál
– Kis és nagy pózok a középgyakorlatokban
– Helyben forgások és diagonál tour–ok
– Az ugrások en tournant formái
– Az alapfokú mûvészeti vizsga anyaga

Követelmények
A tanuló ismerje az elõzõ évek lépésanyagát, az alapfokú mûvészeti vizsga anyagát.
A tanuló legyen képes a gyakorlatok koordinált kivitelezésére összhangban a zenével, a térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására, a tananyagból összeállított egyszerû kombinációk elõadására csoportosan, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az alapfokú mûvészeti vizsga teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A kar– és lábpozíciókat
A klasszikus balett alapelemeit
A tanult tananyag szakkifejezéseit
A szakkifejezések jelentését
A színpad törvényszerûségeit
Az alapfokú mûvészeti vizsga anyagát
A tanuló legyen képes
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére
A kombinációk használatára
A zene és a tánc összhangjára
A zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodásra
A térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására
A táncos partnerkapcsolat kialakítására
A csoportos munkában való fegyelmezett együttmûködésre
Az alapfokú mûvészeti vizsga teljesítésére, a továbbképzõ évfolyamainak elvégzésére
A mûvészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és elméleti vizsgából áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama

Klasszikus balett 45 perc

A vizsga tartalma
Rúdgyakorlatok
– Technikailag emelkedõ nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követõ gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battement jeté gyakorlatok)

Középgyakorlatok
– Különbözõ dinamikájú, a tananyagban elõírt elemekbõl álló gyakorlatok, gyakorlatsorok középen (battement tendu, jeté, fondu, adagio, grand battement jeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)

Allegro
– Kis ugrások egyszerû kombinációk formájában (temps levé sauté, petit changement, petit échappé, assemblé, petit jeté, sissonne simple, glissade alkalmazásával)

Nagy ugrás (sissonne fermée)
Tourok
Forgások középen és diagonálban (egy tour sur le cou–de–pied II. IV. V. pozícióból, tour sur place középen, tour pas de bourrée diagonálban) választhatóan
A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése

A vizsga értékelése
– A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
– Technikai biztonság
– Koordinált, esztétikus elõadásmód
– A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése
– Fegyelmezett együttmûködés a csoportos munkában

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tér beosztása a pózok használatánál a rúdgyakorlatokban
– A forgások technikájának tökéletesítése, a battírozás elõkészítése, IV. arabesque elsajátítása
– A tanuló kreativitásának fejlesztése
– A már elsajátított tudás alkalmazása az új ismeretekben
– Igényének növelése a feladatok mûvészi kivitelezésére
– Fokozni a mûvészi kifejezés iránti nyitottságát, és az esztétikai–mûvészeti tudatosságot

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Battement double–tendu nyújtott lábbal és demi–plié–vel pózokban
– Battement tendu jeté–developpé pózokban
– Battement tendu jeté enveloppé
– Fondu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
– Fondu 45°–on tombé–val
– Soutenu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
– Fouetté 45°–on rúd felé és rúdtól elfordulva
– Frappé ritmizálva
– Rond de jambe en l'ar féltalpon
– Relevé lent lábujjhegyre emelkedéssel
– Passé developpé lábujjhegyre emelkedéssel
– Petits battements ritmizálva
– Battement pour batterie
– Developpé ballotté 45°–on
– Allongé pózok
– Grand battement jeté developpé–val
– Coupé–piqué V. pozícióban talpon és féltalpon
– Balance passé helyzetben

Középgyakorlat

– Battement tendu en tournant 1/2 fordulattal
– Battement tendu jeté en tournant 1/2 fordulattal
– Fondu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel elõre, oldalra, hátra
– Soutenu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel elõre, oldalra, hátra
– Frappé talpon demi pliével
– Grand battement jeté pózokban
– Grand battement jeté marché
– Pas de bourrée en tournant 3/4 fordulattal
– IV. arabesque lábujjheggyel a földet érintve
– V. port de bras
– VI. port de bras
– Pas failli elõre és hátra

Tour–ok
– Tour sur le cou–de–pied IV. pozícióból 2 fordulattal
– Tour posé en dehors, en dedans
– Tour tire–bouchon 1 fordulattal
– Tour piqué diagonálban

Allegro
– Échappé 1 fordulattal
– Temps levé sauté 1 lábon
– Assemblé pózokban
– Glissade pózokban
– Petit jeté pózokban
– Sissonne fermé 45°–on pózokban
– Sissonne ouverte 45°
– Sissonne tombé elõre, hátra, oldalra
– Ballonné 45°–on oldalra helyben, és coupé–val
– Échappé battu rúddal szemben

Követelmények
A tanuló ismerje a rúdgyakorlatokat (soutenu, fondu) pózokban és féltalpon, 45 fokon végzett szabad lábbal, adagio elemeket féltalpra emelkedéssel a rúdnál, IV. arabesque pózt lábujjheggyel a földet érintve, V., VI. port de bras–t, az ugrásokat pózokban (assamble, glissade, sissonne fermé), tour piqué–t diagonálban.
A tanuló legyen képes a tour sur le cou–de–pied bemutatására II., IV., V. pozícióból, a tananyagból összeállított összetett kombinációk elõadására csoportosan.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A súlyláb izomzatának erõsítése plié–relevés gyakorlatok alkalmazásával rúdnál, és középen
– A grand tourok technikájának megismertetése
– Az entrechat battu–k elõkészítése
– A tour lent szabályainak tudatos alkalmazása
– A tanuló súlyláb izomerejének fejlesztése speciális gyakorlatokkal
– A tanuló belsõ motivációjának növelése, önállóságának, fejlõdés igényének kialakítása

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Battement tendu en cercle
– Battement tendu jeté en cercle
– Battement tendu jeté enveloppé
– Fondu 90°–on talpon
– Double fondu 90°–on talpon
– Frappé plié–relevé–vel
– Double frappé plié–relevé–vel
– Rond de jambe en l'air plié–ben befejezve
– Relevé lent plié–relevé–vel
– Developpé plié–relevé–vel
– Developpé passé féltalpon
– Developpé ballotte 90°–on

– Demi rond 90°–on talpon
– Grand rond 90°–on talpon
– Fouetté 90°–on
– Grand battement jeté passé par terre
– Grand battement jeté developpé–val, talpon pózokban

Középgyakorlat
– Fondu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
– Soutenu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
– Fouetté 45°–on talpon
– Relevé lent 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel.
– Passé developpé 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel
– Tour lent nagy pózokban, kivéve IV. arabesque
– IV. arabesque 45°–ra megemelt lábbal
– Grand battement jeté pointé–val
– Pas de bourrée dessus–dessous

Tour–ok
– Tour sur le cou–de–pied 1 fordulattal rúd mellett V. pozícióból indítva
– Tour tire–bouchon 2 fordulattal
– Grand tour 1 fordulattal éffacée attitude–ben tartott lábbal
– Tour posé en suite

Allegro
– Ballonné 45°–on haladva pózokban
– Échappé battu
– Pas de chat 45°–on hátra (orosz forma)
– Temps lié sauté
– Sissonne fermé 90°–on oldalra
– Sissonne fermé 90°–on pózokban

Követelmények
A tanuló ismerje az év anyagából a plié–relevével végzett gyakorlatokat, a 90 fokon végzett demi és grand rondokat talpon, tour lent nagypózokban, tour pose–t en suite.
A tanuló legyen képes a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra és szerepvállalásra, a tananyagból összeállított, összetett kombinációk elõadására csoportos formában.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A grand fouetté, a grand allegro–k, magasságának növelése
– A balance helyzetek nagy pózokban való elsajátítása
– A tanuló kombinációs készségének, mozgás memóriájának fejlesztése
– A tánc–technikai biztonság erõsítése, a mûvészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság, fogékonyság kialakítása

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Fondu 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel
– Double fondu 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel
– Soutenu 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel
– Frappé posé–val
– Double frappé posé–val
– Rond de jambe en l'air 45°–on plié–relevé–vel
– Demi rond 90°–on féltalpon
– Grand rond 90°–on féltalpon
– Grand battement jeté pointé–vel
– Balance féltalpon nagy pózokban

Középgyakorlat
– Fondu 90°–on talpon en face és pózokban
– Soutenu 90°–on talpon en face és pózokban
– Relevé lent 90°–on plié–relevé–vel

– Developpé 90°–on plié–relevé–vel
– IV. arabesque 90°–on
– Grand fouetté a la seconde–ból I. arabesque–be fordulva
– Temps lié par terre 45°–on talpon
– Pas de bourrée dessus–dessous en tournant

Tour–ok
– Grand tour 1 fordulattal I. arabesque–ben és a la secondban
– Tour tire–bouchon 2 fordulattal diagonálban chassé indítással

Allegro
– Entrechat quatre
– Royal
– Jeté coupé–val 45°–on croisé–ban és effacée–ban elõre haladva
– Grand assemblé
– Pas failli elõre haladva
– Contre temps
– Jeté entrelacé.

Követelmények
A tanuló ismerje rúdnál az elõírt tananyag mozdulatait féltalpon, fouetté–kat 90 fokon tartott szabad lábbal, temps lied par terre–t hajlással és 45 fokon, grand tour–t egy fordulattal I. arabesque–bõl, entrechat–kat: quatre royal, grand allegro–kat: assamble, pas failli, entrelacé.
A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános mûveltség más területeire, a szakkifejezések, fogalmak megismerésére és gyakorlati alkalmazására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk elõadására, csoportos formában.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tánc színpadi követelményeinek megfelelõ magatartás, elõadásmód, tánctechnikai minõség fejlesztése
– A záróvizsga anyagának gyakorlása
– A tanuló elõadómûvészi készségének fejlesztése

Tananyag
Rúdgyakorlat
– Fondu 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
– Double fondu 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
– Soutenu 90°–on féltalpon pózokban
– Frappé posé–val 1/2 fordulattal
– Double frappé posé–val 1/2 fordulattal
– Demi rond 90°–on plié–relevé–vel
– Grand rond 90°–on plié–relevé–vel
– Grand battement jeté balancoire

Középgyakorlat
– Fondu 90°–on lábujjhegyre emelkedéssel en face és pózokban
– Soutenu 90°–on féltalpon en face és pózokban
– Grand fouetté 1/2 fordulattal
– Temps lié par terre en tournent 1 fordulattal
– Temps lié par terre 90°–on talpon
– Grand battement jeté developpé–val en face és pózokban

Tour–ok
– Tour degagé diagonálban
– Pas emboité diagonálban

Allegro
– Grand jeté
– Grand assemblé en tournant
– Grand fouetté 1/2 fordulattal
– Pas couru

Spicc
Ajánlott gyakorlatok:
– Relevé–k I., II., V. pozícióban
– Échappé en face
– Glissade elõre, oldalra, hátra
– Temps lie
– Assamble soutenu
– Pas de bourrée lábváltással en dehors és en dedans
– Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal elõre és hátra haladva
– Pas de bourrée suivi V. pozicióban diagonálban és en tournant
– Tour pas de bourrée

Követelmények
A tanuló ismerje rúdnál az elõírt tananyag mozdulatait féltalpon, plié–relevé–s gyakorlatokat, tour degagé–t, pas emboité–t diagonálban, a grand allegro–kat: grand jeté, grand assamblé, grand fouetté A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános mûveltség más területeire, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejezõ elõadásmódra, a kombinációk szólisztikus elõadására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk elõadása csoportosan

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje
A tanult tananyagot, szakkifejezéseket, fogalmakat, a lépések helyes kivitelezésének szempontjait, a tudásszintjének
megfelelõ bonyolultabb kombinációkat és azok szabályait, az alapvetõ zenei jellemzõket, a mûvészeti záróvizsga anyagát.

A tanuló legyen képes
A balett gyakorlatainak harmonikus, koordinált bemutatására, a zene és a tánc összhangjának megvalósítására, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejezõ elõadásmódra, az élmények és érzések kreatív kifejezésére, mûvészi önkifejezésre, a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra, a táncok színvonalas teljesítésére, színpadi megjelenítésére, a megszerzett ismeretanyag beépítésére az általános mûveltség más területein, az
elõadások elemzésére, saját nézõpont kialakítására, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az egészséges életvitelre, kapcsolatépítésre hazai és nemzetközi vonatkozásban.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és idõtartama
Klasszikus balett
45–50 perc

A vizsga tartalma
Rúdgyakorlatok
– Technikailag emelkedõ nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követõ gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battement jeté gyakorlatok)

Középgyakorlatok
– Különbözõ dinamikájú, a tananyagban elõírt elemekbõl álló gyakorlatok, gyakorlatsorok középen (battement tendu, jeté, fondu, adagio, grand battement jeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)

Allegro
– Kis ugrások egyszerû kombinációk formájában
– Nagy ugrások

Tourok
– Forgások középen és diagonálban

A vizsga értékelése
– A gyakorlatok, gyakorlatsorok pontos bemutatása

– Technikai biztonság
– Koordinált, esztétikus elõadásmód
– A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése
– Fegyelmezett együttmûködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Balett rudak
Zongora, vagy gyorsításra, lassításra alkalmas hangtechnikai eszköz
Kották
Erõsítõ, hangfalak
CD–lejátszó, Videó – televízió – képfelvevõ, DVD lejátszó
Kézikönyvár: szakirodalom, kiadványok, újságok
CD–k, kazetták, DVD–k, videokazetták
Jelmezek, dresszek, fellépõ ruhák

BALETT ELMÉLET
A balett elmélet tanítása a tanult tananyaghoz kapcsolódik. A klasszikus balett szabályait 1661–ben a francia
Táncakadémia foglalta rendszerbe. Ez idõ óta a klasszikus balett terminológia nyelve a francia. A balett elmélet oktatás
célja, hogy a tanuló a francia szakkifejezéseket értse és az ahhoz kapcsolódó gyakorlatokat be tudja mutatni

Alapfokú évfolyamok
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló nyelvi képességének, memóriájának, koncentrációs képességének fejlesztése

Tananyag
Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
– I., II., IV., V. pozíciók
– Demi plié
– Grand plié
– Battement tendu
– Battement tendu jeté
– Battement tendu jeté pointé
– Rond de jambe par terre
– Fondu
– Soutenu
– Frappé
– Double frappé
– Relevé lent
– Developpé
– Grand battement jeté
– Pas de bourrée
– Sur le cou–de–pied helyzetek
– Passé helyzet
– Croisé póz nagy kartartással elõre és hátra
– Éffacée póz nagy kartartással elõre és hátra
– I., II., III. arabesque.
– Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans.
– I., II., III. Port de bras.

Allegro
– Sauté
– Petit echappé
– Assemblé oldalra.
– Glissade oldalra
– Sissonne simple en face
– Changement
– Pas chassé elõre és oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a rúd– és középgyakorlatok különbözõ elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat 35 fok, 45 fok, 90 fok, a croisé és effaceé pózokat és az I., II., III. arabesque pózokat. A tanuló legyen képes felismerni a különbözõ gyakorlatokat, azokat megnevezni és a nevük alapján azokat csoportos formában bemutatni.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló idegen nyelvi kompetenciájának, memóriájának fejlesztése
– Az önálló, tudatos munka kialakítása

Tananyag
Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
– Demi plié és grand plié IV. pozícióban
– Battement double–tendu nyújtott lábbal és demi–plié–vel
– Battement tendu jeté passé par terre
– Battement tendu jeté–developpé
– Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
– Fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel
– Double fondu 45°–on talpon
– Demi rond 45°–on talpon
– Grand ronde 45°–on talpon
– En dehors és en dedans jelentése
– Frappé és double frappé féltalpon.
– Elõkészítõ a rond de jambe en l' air–hez
– Developpé passé,
– Petits battement sur le cou–de–pied
– Attitude helyzetek
– Relevé egy lábon
– Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou–de–pied–ben tartott szabadlábbal
– Écarté elõre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
– Temps lié par terre hajlással
– Pas de bourré en dehors

Tour–ok
– Preparáció a tour sur le cou–de–pied–hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
– Tour sur place

Allegro
– Temps levé sauté volé V. pozícióban elõre haladva
– Petit jeté oldalra, rúddal szemben
– Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
– Double assemblé oldalra
– Sissonne fermé 45°–on oldalra
– Pas de chat – olasz forma

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózok használatát rúdnál, elsõsorban a battement–oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatokat rúdnál és középen
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján
azok csoportos bemutatására 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Nyelvi és táncmemória fejlesztése
– Az esztétikai–mûvészeti tudatosság és a fizikai állóképesség növelése

Tananyag
Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
– Battement tendu pózokban nagy kartartással
– Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással

– Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
– Double fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel
– Soutenu 45°–on féltalpra emelkedéssel
– Demi rond 45°–on féltalpon
– Grand ronde 45°–on féltalpon
– Rond de jambe en l' air talpon
– Fouetté talpon 1/2 fordulattal
– Relevé lent pózokban
– Developpé pózokban
– Grand battement jeté pointé elõre, oldalra, hátra
– Mély hajlások elõre és hátra
– Balance lábujjhegyen 45°–on tartott szabadlábbal

Középgyakorlat
– Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
– Fondu 45°–on talpon, pózokban kis kartartással
– Soutenu 45°–on talpon, pózokban kis kartartással
– Relevé lent 90°–on talpon, pózokban
– Developpé 90°–on talpon, pózokban
– Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
– Pas bourrée en dedans
– IV. port de bras

Tour–ok
– Egy tour sur le cou–de–pied II., IV., V. pozícióból
– Tour pas de bourrée diagonálban
– Tour chainé diagonálban

Allegro
– Changement egy fordulattal
– Assemblé elõre és hátra
– Glissade elõre és hátra
– Petit jeté oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement–ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése
– Az alap és összekötõ lépések megkülönböztetése
– A dinamikai különbségek felismerése
– Az ugrás csoportok megkülönböztetése
– A francia nevek memorizálása
– A kiejtés tökéletesítése

Tananyag
– Az elõzõ három év tananyagának összegzése
– A gyakorlatok neveinek memorizálása
– A helyes kiejtés rögzítése
– Nagy pózok szabályai a rúdnál
– Kis és nagy pózok szabályai a középgyakorlatokban
– Összekötõ lépések
– A tour preparációk formái
– A diagonál forgások fajtái
– Az ugrások csoportjai és elnevezései
– Az alapfokú mûvészeti vizsga anyaga

Követelmények

A tanuló ismerje az elõzõ évek lépésanyagát, az alapfokú mûvészeti vizsga anyagát
A tanuló legyen képes megkülönböztetni az alaplépéseket az összekötõ lépésektõl, ismerje fel a gyakorlatok közötti dinamikai különbségeket, a forgások helyben és diagonálban végzett formáit, az alapvetõ ugrások csoportjait, a kar– és lábpozíciókat, valamint a tanult pózokat
Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje a rúd– és középgyakorlatok különbözõ elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat, a croisé és effaceé pózokat, és az I., II., III. arabesque pózokat. A nagy pózok használatát rúdnál és középen. A battement–ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult ugrásokat és forgásokat A tanuló legyen képes felismerni a különbözõ gyakorlatokat, azokat megnevezni, a gyakorlatok neve alapján azokat
csoportos formában bemutatni

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga szóbeli és gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Balett elmélet 5 perc
Balett gyakorlat 40 perc
A vizsga tartalma
A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése szóban és gyakorlatban.

Rúdgyakorlatok
– A gyakorlatok neve, preparációja, kiinduló lábhelyzete
– A lábmagasságok megkülönböztetése
– Dinamikai jellemzõk
– A pózok szabályai a rúdnál

Középgyakorlatok
– A battement–ok en tournant formái
– Kis és nagy pózok szabályai
– I. II. III. IV. port de bras

Allegro
– Az ugrások csoportjai és elnevezésük
– Az en tournant szabályai
– A nagy ugrások jellemzõi
Tour–ok
– Tour preparációk II. IV. és V. pozícióban
– A diagonál tourok elnevezései

A vizsga értékelése
– A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
– A szabályok ismerete
– A helyes kiejtés

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Balett rudak
Zongora, vagy gyorsításra, lassításra alkalmas hangtechnikai eszköz
Kották
Zenei Cd–k, CD lejátszó
Klasszikus balett DVD–k, DVD lejátszó
Erõsítõ, hangfalak
Videó – televízió – képfelvevõ
Videokazetták

TÁNCTÖRTÉNET
A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erõsítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlõdéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklõdés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncmûvészet iránti érdeklõdéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez.

Továbbképzõ évfolyamok
9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése. A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése. A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag
A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, mûvészi mozgás, a mûvészi mozgás nyelvezete
Az õskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok
Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján
A középkor társadalmának, táncéletének bemutatás
A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a mûvészetek fejlõdésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei
A barokk kor általános jellemzõi és az udvari balett kialakulása
Noverre és a cselekményes balett
A romantika alapelvei, a kor jelentõs prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo
Taglioni) kiemelkedõ mûvek

Követelmények
A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a mûvészeti ág fejlõdésében jelentõs szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, mûveket A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok
megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése. A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése. A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag
Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet–Európában
Marius Petipa munkássága
Jelentõs orosz mûvészegyüttesek: Gyagilev–balett
Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánckultúrára
Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus mûvészetében
A magyar mozdulatmûvészet kialakulása, jelentõs képviselõk munkássága
Jelentõs táncmûhelyek (Szeged, Pécs, Gyõr) munkássága, alkotóik, jelentõsebb mûveik

Követelmények
A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncmûvészet jeles képviselõit, meghatározó mûveiket, a színpadi táncmûvészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmû, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc mûfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét
Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedõbb alkotóit, mûveit
A tanuló legyen képes

A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a mûélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejezõ mozgás szolgálatába állítani
Gondolatait megfelelõ szókinccsel szabatosan elmondani.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli részekbõl áll:

A vizsga tantárgya és idõtartama:
Tánctörténet
30–40 perces írásbeli
5–8 perces egyéni beszélgetés
A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökbõl áll
Az írásbeli vizsga feladatlapja különbözõ tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmezõ választ igénylõ feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról
– Választható témakörök:
– Az õskor táncmûvészete
– A középkor jellemzõ táncformái
– A reneszánsz és barokk kor táncélete
– A romantika
– A reformkor táncélete
– A XX. század táncélete
– Amatõr és hivatásos együttesek Magyarországon
– A táncos szakma jelentõsebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése
Írásbeli vizsga
A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
Az összefüggések ismerete
A szakmai kommunikáció fejlettsége
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Videólejátszó vagy DVD–lejátszó
Televízió
Magnetofon
Diavetítõ
CD–lejátszó
Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes mûfaját tartalmazó videokazettán)
Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)
Kézi könyvtár (tánctörténeti kötetek, kiadványok, újságok)
Hangtár – CD, magnókazetta (tánctörténethez kapcsolódó zenei anyagok)

KREATÍV GYERMEKTÁNC
A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történõ realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különbözõ játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a késõbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idõ, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját.

Elsajátítja az együttmûködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezõkészségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
– A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
– A tanuló önfegyelmének növelése
– A koncentrációkészség növelése
– A megfigyelõképesség kialakítása
– A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elõsegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
Ismerkedõ táncok
Ábrázoló táncok
Csoportos táncok
Ünnepi táncok
Izom puzzle/testtudati táncok
Kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték–fajtákat.
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár– és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A kreativitás fejlesztése
– A testrészek mozgáslehetõségeinek megismertetése
– A test térben való mozgáslehetõségeink feltárása
– A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
– Egyszerû ritmusképletek megszólaltatása
– A helyzetfelismerõ képesség fejlesztése
– A megoldási lehetõségek feltérképezése
– A döntésképesség növelése
– A mozgás kapcsolatteremtõ lehetõségeinek alkalmazása
– A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag
Energia levezetõ, összehangoló játékok
Koncentrációt növelõ játékok
A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)
Alapvetõ gyakorlattípusok használata:
Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
Másolás–tükrözés: szinkronicitás, kánonforma,
Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatlanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása
Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
Zenei táncjátékok
Bizalmi játékok
Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztõ játékok
Koncentrálós és kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje az alapvetõ gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különbözõ táncjátékfajtákat.
A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

TÁRSASTÁNC
A társastánc tantárgy célja, hogy megismertesse a tanulóval a világtáncokat, a kor szokásait, magatartásformáit.
Nyitottá, érdeklõdõvé tegye a tanulót a táncmûvek, mûvészeti alkotások iránt, melynek váljon értõ közönségévé

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló ismereteinek bõvítése a modern társastáncanyag megfelelõ korszakba való elhelyezése, valamint az illemszabályok megismertetése által
– A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat– és lépésanyagon keresztül. A tánctartás, a vezetés és követés szabályainak elsajátítása, a közlekedés a táncparketten
– A világtáncok kezdõ figuráinak, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
– A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttmûködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
– A tanuló stílusérzékének, elõadói készségének, mûvészi kifejezõ készségének fejlesztése

Tananyag
Alaplépések és táncok
Angolkeringõ
Bécsi keringõ
Foxtrott
Tangó
Blues
Rumba
Cha–cha–cha
Szamba
Jive
Paso doble

Követelmények
A tanuló ismerje a világtáncok kezdõ figuráit, a kor szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
A tanuló legyen képes táncos alkalmakkor a tanultak alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A világtáncok haladó figuráinak megismertetése, az improvizációs készség fejlesztése
A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat– és lépésanyagon keresztül
A tánctartás, a vezetés és követés szabályainak elsajátítása, a közlekedés a táncparketten
A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttmûködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
A tanuló ízlésének, alkalmazkodó készségének, kombinációs készségének fejlesztése

Tananyag
Alaplépések és táncok
Angolkeringõ
Foxtrott
Tangó
Rumba
Cha–cha–cha
Jive
Rock and roll

Követelmények
A tanuló ismerje a világtáncok kezdõ és haladó figuráit, a tanult kombinációkat
Legyen képes a tanuló a világtáncok alapjainak kombinálására a két év anyagából, táncos alkalmakkor a tanultak alkalmazására
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, világtánc zenéket tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k, a terem méretének megfelelõ audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó

2.B) NÉPTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetõsége révén felbecsülhetetlen mértékû segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elõsegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei tánchagyomány sokszínûsége tükrözõdik vissza az alapfokú mûvészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc
színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a mûvészi megtapasztalás élményét teszi lehetõvé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetõvé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentõs szemléletmód-változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különbözõ táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történõ megjelenítésére. Elõtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsõdlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elõsegíti, hogy a különbözõ képességû tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont sztályokban történõ oktatás kereteit, lehetõségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsõsorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetõvé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket
valamint a hátrányos helyzetû gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlõdését

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak
Fõtárgy:
Népi játék (1–2. elõképzõ évfolyamon)
Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõ tantárgy:
Folklórismeret (3–6. alapfokú évfolyamon)
Tánctörténet (9–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõen választható tantárgyak az összevont osztályokban:
Folklórismeret
Tánctörténet
Választható tantárgyak:
Népi játék (1–2. elõképzõ évfolyamon)
Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképzõ évfolyamon)
Népzenei alapismeretek (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképzõ évfolyamon)
Táncjelírás–olvasás (9–10. továbbképzõ évfolyamon)

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelező					1	1	1	1			1	1
Kötelezően			1	1					1	1		

választható												
Választható Tárgy	2	2										
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A fenti táblázat Összes óra rovatában az elsõ számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplõ számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges idõre utalnak
A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az elsõ számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelenti
A tanszakok kötelezõen elõírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák idõtartama: 45 perc

A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI
A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklõdés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.
Kiemelt kompetenciák a néptánc területén
Szakmai kompetenciák
A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
A hagyományos népi játékmód ismerete
Korszerû szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggõ rendszerének értelmezéséhez
A tánc általánosan jellemzõ vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerûségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelõ ismerete és tudatos alkalmazása
A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kíséretek, jellemzõ viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése
A színpad általános törvényszerûségeinek megismertetése
Elõadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelõen
A színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és mûvészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák
Az esztétikai érzék fejlesztése
A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
Folyamatos ismeretbõvítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
A vizuális memória és a képzelõerõ fejlesztése
A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése
A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák
A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
A másság elfogadásának képessége
Az önálló döntéshozatal képessége
Kezdeményezõkészség, egyéni feladat– és szerepvállalás
A kapcsolatteremtõ képesség fejlesztése
A szabálytudat kialakítása
A csoportnorma kialakítása
A segítõ életmódra nevelés, a szociális érzékenység fejlesztése
A közösségi szemlélet kialakítása
A környezet megóvásának fontossága
Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák
Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések

Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A hatékony önálló tanulásra nevelés
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI
A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá
Vizsga tantárgyak
Mûvészeti alapvizsga
Néptánc
Folklórismeret
Mûvészeti záróvizsga
Néptánc
Tánctörténet

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként, illetve párban – helyezést ért el
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni
A mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntõ)
Amennyiben az intézmény elõrehozott mûvészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni
Eredményes mûvészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

II. FEJEZET
NÉPTÁNC TANSZAK
NÉPI JÁTÉK
A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezõ készségének, kulturális tudatosságának, általános mûveltségének fejlesztéséhez. Elsõdleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékköröm megélése

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Alapvetõ mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
– A ritmus–tér–térforma fogalmainak kialakítása
– Az ugrás és forgás technikai elõkészítése
– A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása

– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elõsegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
A játékmûveltség felmérése
A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
Az alapvetõ mozdulattípusok
Játéktípusok (sport–küzdõ karakterû népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvetõ zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Irányok, alakzatok (elõre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfûzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhetõ népi gyermekjátékokból)

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfûzéseket
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak elõtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A mozgáskészség, alapvetõ kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során
– A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
– A játékmûveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezõképesség fejlesztése
– A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
– A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
Az alapvetõ mozdulattípusok variációs lehetõségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése
Az improvizációs tevékenység elõkészítése, a játékismeret bõvítése
Játéktípusok (sport–küzdõ karakterû népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvetõ zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Irányok, alakzatok (elõre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfûzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhetõ népi gyermekjátékokból)

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfûzéseket
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak elõtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
A tanulólétszámnak megfelelõ, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelõ népviseletek, lábbelik

NÉPTÁNC
A néptáncoktatás tantervi programja lehetõvé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és mûvészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az idõgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérzõ képességét, intuícióját,

kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs
készségét, kezdeményezõ készségét, kulturális tudatosságát, általános mûveltségét. Lehetõséget nyújt a tanulók mozgásmûveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvõ biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az
egyéni adottságokat, az életkorra jellemzõ fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történõ oktatás megvalósításához, lehetõséget teremt a különbözõ életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelõ szintû képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges
tanulókat a táncmûvészeti pályára illetve az amatõr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncmûvészeti értékeinek megismertetésével, egszerettetésével lehetõséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelõ táncmûvészeti kultúra, mûveltség megszerzésére

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bõvítése, az alapvetõ táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
– A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– A játék központi szerepének megtartása
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A játékbátorság, a kezdeményezõkészség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
– Az éneklési kedv, a társak elõtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika
Tánctechnika: alapvetõ mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltõ játékok
Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc elõkészítése

Táncgyakorlat:
– Az ugrós és a csárdás tanítását elõkészítõ táncos mozdulatok megismertetése
– Ugrós táncok elõkészítése csoportos formában
– Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában
– Eszközhasználat elõkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4–es lüktetés
Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései
Hagyományõrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfûzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot
A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttmûködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetûd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ugrások különbözõségeinek, hasonlóságainak összevetése
– A fizikai kontaktus megteremtésének elõsegítése
– A csárdás mozgáselemeinek elõkészítése

– A zenei lüktetésrendhez történõ igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
– Ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– A játékbátorság, a kezdeményezõkészség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtõ képesség és az eszközhasználat fejlesztése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– Az éneklési kedv, a társak elõtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika
Tánctechnika: alapvetõ mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly– fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok
Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bõvítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc elõkészítése

Táncgyakorlat:
– Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetõségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
– A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
– A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
– Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya
Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: az ugrós tánctípus fogalma, formai lehetõségei, összekapaszkodási módok, a tánctípus fõbb jellemzõi
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok
Hagyományõrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot
A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelõ fizikai és szellemi erõnléttel való részvételre

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelõen
– Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetõségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
– A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
– Az eszközhasználat lehetõségeinek bõvítése
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelõ táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történõ igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– Az improvizációs készség, az elõadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötõdés erõsítése, a másságot elfogadó attitûd valamint a nemi identitás erõsítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika

Tánctechnika: alapvetõ mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly– fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok
Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bõvítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok elõkészítése

Táncgyakorlat:
– A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bõvítése
– A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
– A verbunk elõkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,
Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlõdése, formái, a csárdás jellemzõ vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzõi, tánckezdõ szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények
A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekbõl csoportosan és párban történõ improvizációra, a tánctípus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A körtáncok technikai elõkészítése
– A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetõségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelõ táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történõ igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– Az improvizációs készség, az elõadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötõdés erõsítése, a másságot elfogadó attitûd valamint a férfi és nõi szerepbõl adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erõsítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika
Tánctechnika: alapvetõ mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltõ játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:
– A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
– A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bõvítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetõségeinek megismertetése
– A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése

– Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga
Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából
Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerõ) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4–es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus
Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: a csárdás fejlõdése, formái, jellemzõ vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzõi, tánckezdõ szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a választott ugrást, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzõit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történõ improvizálásra

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Összefoglaló és rendszerezõ gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
– A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
– A legényes és a forgós–forgatós táncok elõkészítése
– A táncrend fogalmának kialakítása
– A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetõségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelõ táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történõ igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
– Az improvizációs készség, az elõadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötõdés erõsítése, a másságot elfogadó attitûd valamint a férfi és nõi szerepbõl adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erõsítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika
Tánctechnika: alapvetõ mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltõ játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:
– A legényes és a forgós–forgatós táncok elõkészítése
– A Dunai–dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
– A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bõvítése
– A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
– A Déli körtánc dialektus ismereteinek bõvítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzõi, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus
Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötõdõ dalok
Táncfolklorisztika: a verbunk fejlõdése, formái, jellemzõ vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a tánctípus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat
A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történõ improvizálásra

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az összefoglaló és rendszerezõ gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
– Az improvizációs készség, az elõadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
– A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika
Tánctechnika: alapvetõ mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltõ játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:
– A legényes és a forgós–forgatós táncok elõkészítése
– Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bõvítése
– A csárdások ismétlése, táncismeret bõvítése
– A verbunkok ismétlése, táncismeret bõvítése
– A körtáncok ismétlése, táncismeret bõvítése
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dûvõ és az esztam kíséret jellemzõi, tánctípusok és kíséretmódok
Népi ének: a tanult táncokhoz kötõdõ dalok ismétlése, bõvítése
Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemzõ vonásai, a tánctípusok, táncalkalmak, táncos magatartás
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzõket
A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelõ táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú mûvészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
A tájegységek táncaihoz kötõdõ alapvetõ földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit
A táncszerkesztés elveit, a jellemzõ összekapaszkodási módokat
A tájegységre jellemzõ öltözködési, viselethordási szabályokat

A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerûségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
A színpadi törvényszerûségeket.
A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását
A táncalkalmaknak megfelelõ magatartás– és viselkedésmódokat
A tanuló legyen képes
Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására
A megszerzett ismeretekrõl beszélni
A térben történõ eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat
A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is
A környezet értékeinek megõrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra
A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra
A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra
Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elõ

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és idõtartama
Néptánc
Csoportban 5–10 perc
Egyénenként illetve párban: 2–3 perc

A vizsga tartalma
Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása
Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplõ tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelõ szerepben kettõ elõadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése
– Csoportban: a koreográfia ismerete, együttmûködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
– Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentõségének tudatosítása
– A forgás technikai megvalósítása a különbözõ lábfõrészeken
– Az erdélyi táncokra jellemzõ partnerkapcsolat kialakítása tánctípusonként
– A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelõ táncos magatartás kialakítása
– A táncstílusok jellemzõ vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elõsegítése
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az elõadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erõnlét fejlesztése
– A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminõség javítása

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika

Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:
– Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bõvítése a helyi tanterv alapján
– Az Erdélyi dialektus területérõl kiválasztott táncrend, az alapfokon elõkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve
– A pontszerkezet, a táncot kísérõ kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
– A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták" szerkezete és jellemzõi, aszimmetrikus lüktetés
Népi ének: a tanult táncokhoz kötõdõ dalok ismétlése, bõvítése, táncbéli kiáltások, táncszók
Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlõk megismerése
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ismeret elmélyítése, bõvítése
– A forgástechnika fejlesztése különbözõ lábfõrészeken
– A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
– A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, elõadói készség, ritmusérzék, fizikai erõnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
– A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
– A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelõ táncos magatartás kialakítása
– A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különbözõ területein
– A táncszók ismerete és alkalmazása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminõség javítása

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelõen
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok elõadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:
Az Erdélyi dialektus területérõl kiválasztott táncrend tananyagának bõvítése
A Dunai dialektus területérõl kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga
Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérõ hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok
Népi ének: a tanult táncokhoz kötõdõ dalok ismétlése, bõvítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos elõadásmód megvalósítására

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ismeret elmélyítése, bõvítése
– A forgástechnika fejlesztése különbözõ lábfõrészeken
– A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
– A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, elõadói készség, ritmusérzék, fizikai erõnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
– A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
– A tánctételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelõ táncos magatartás kialakítása
– A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különbözõ területein
– A táncok, stílusok jellemzõ vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminõség javítása

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelõen
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok elõadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:
– Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bõvítése
– A Tiszai táncdialektus területérõl kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
– Az évfolyam célkitûzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzõknek megfelelõ tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedû, ütõgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésû táncok kíséretmódja
Népi ének: a tanult táncokhoz kötõdõ dalok ismétlése, bõvítése
Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos elõadásmód megvalósítására

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra

– A tanult táncanyag elmélyítése, bõvítése, az egyes tánctételek funkciójának megismertetése
– Az összefoglaló és rendszerezõ, elemzõ gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése,
az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképzõ évfolyamok ismeretanyagán keresztül
– Az improvizációs készség, az elõadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
– Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
– Az eredeti filmekrõl történõ tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
– A vizsgahelyzetre való felkészítés
– Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminõség javítása

Tananyag
Táncelõkészítõ gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelõen
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok elõadásmódjának fejlesztése, térben való használata
Táncgyakorlat: az ismert táncrendek tananyagának bõvítése, összegzése, rendszerezése
Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése
Népi ének: a tanult táncokhoz kötõdõ dalok ismétlése, bõvítése
Táncfolklorisztika: a Kárpát–medence táncai, tánckultúrája
Viseletek: jellemzõ viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományõrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élõ nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
A táncdialektusok és tájegységek, tánctípusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit
A stílusjegyek, a színpadi törvényszerûségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerûségek alkalmazását a gyakorlatban
A tanult koreográfiákat
A tanuló legyen képes
A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelõ magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánctípusnak megfelelõen
A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklõdés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Néptánc, 8–10 perc

A vizsga tartalma
– A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeibõl a szaktanár állít össze tételsort
– A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melybõl a vizsgázó a nemének megfelelõ szerepben improvizál
– Elõször a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
– A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérõ zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket

A vizsga értékelése
– a táncrend ismerete, stílusos elõadása,
– a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
– a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
– a táncos mozgás és a zene illeszkedése,

– a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
A tanulólétszámnak megfelelõ, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelõ népviseletek, lábbelik

FOLKLÓRISMERET
A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók elõtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevõit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerûvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fûzõdõ hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti
megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és idõbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más mûvészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
Gyerekszületés, gyermekkor
– Jósló praktikák a gyermek születése elõtt
– Komatál hagyománya
– Keresztelõ
– A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
– Az anya avatása
– Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékalkalmai és táncalkalmai
– A munkavégzéshez kötõdõ játékalkalmak (libalegeltetés, kalákamunkák)
– A játszó helyszíne, idõpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
– A tánc tanulása
– Gyermeklakodalmas (a felnõttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
– A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepei gyermekszemmel
– Szent Miklós napja
– Jézus születésének története
– Óévbúcsúztató és évkezdõ szokások
– Szent Balázs napja, Balázsjárás
– Szent Gergely napja, Gergelyjárás
– Húsvét vasárnapjának és hétfõjének szokásai
– Pünkösdi királynéjárás

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak elõtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok

– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és idõbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más mûvészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
A tanuló elõzõ évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bõvítése
A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
A táncalkalmak jelentõségének megismertetése a párválasztás során

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom
– Munkavégzés a serdülõ korban
– Legényavatás, leányavatás
– Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
– Szokásjogok a paraszti társadalomban
– Leánynézõ, háztûznézõ, hozomány
– Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
– Lakodalmi elõkészületek
– Lakodalmi tisztségviselõk, feladatok
– Lakodalmi szokások, rítusok

Legények és lányok játék– és táncalkalmai
– A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
– Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
– Böjti idõszak (tavaszköszöntõ játékok és a böjti karikázó)
– Bálok idõpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban
– Luca kettõs alakja
– Betlehemezés
– Farsangi szokások
– A nagyhét eseményei
– A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különbözõ technikái
– Pünkösdi királyválasztás
– Májusfaállítás
– Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplõit
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak elõtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és idõbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más mûvészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
A tanuló elõzõ évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bõvítése
A rituális cselekmények szerepe, a felnõtt– és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Felnõttek, idõsek és az elbúcsúztatás szokásai
– Paraszti munka, munkaszervezés
– Az idõsek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
– Elõjelek, jóslások, hiedelmek
– A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
– Virrasztás, temetés, siratás

– A halotti tor
– Fejfák, keresztek
– Mindenszentek napja
– Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házasok táncalkalmai
– Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelõ, lakodalom)
– Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
– Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
– Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnõttek az évkör ünnepein
– Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
– A regölés (idõpontja, jelmezek, hangszerek, szereplõk)
– Szent György napja
– Virágvasárnap
– A húsvéti ételek jelképrendszere
– Fehérvasárnap
– Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
– Szent István napja, új kenyér ünnepe
– Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
– Szent Mihály napja
– Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnõtt– és idõskor jeles eseményeit, szokásait, a különbözõ életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak elõtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
– A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzõinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és idõbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más mûvészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
Táncfolklorisztika
A régi táncréteg jellemzõi

Körtáncok
– Középkori tánchagyomány, lánc– és körtáncok
– Énekes nõi körtáncok helye és szerepe a tánckultúrában

Eszközös pásztortáncok
– Kanásztánc, pásztortánc
– Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós–legényes tánctípus
– Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
– Erdélyi legényes táncok

Küzdõ karakterû páros táncok
Forgós–forgatós páros táncok
– Reneszánsz tánchagyomány, forgós–forgatós páros táncok
– Lassú tempójú páros táncok
– Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
– Az új táncréteg jellemzõi

– A reformkor tánckultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk
– A szóló verbunk
– Szabályozott szerkezetû verbunkok

Csárdás
– A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
– Körcsárdás, hármas csárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzõi
– Dunai dialektus
– Tiszai dialektus
– Erdélyi dialektus
A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények
A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánctípusokat, a fõbb jellemzõiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak elõtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok idõpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázótörténetét
A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfõbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fûzõdõ mondákat, a parasztság hiedelemvilága fõbb szereplõit, funkcióit

A tanuló legyen képes
A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idõ összefüggéseinek felismerésére
A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására
Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben
A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni
Az azonosságok és különbözõségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Folklórismeret
Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma
– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökbõl áll
– Az írásbeli vizsga feladatlapja különbözõ típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmezõ választ igénylõ feladatokat tartalmaz
– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök
Jeles napok
Munkavégzõ ünnepek
Az emberélet fordulói
Táncdialektusok
A régi és új táncréteg tánctípusai
A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga
– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

– Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
– A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történõ értékelése
– Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok
Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

TÁNCTÖRTÉNET
A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erõsítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlõdéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklõdés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncmûvészet iránti érdeklõdéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképzõ évfolyamok
9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
– Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység fejlesztése
– Más népek tánchagyományainak megismerésére, több táncmûfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót

Tananyag
Tánctörténeti alapfogalmak: köznapi és mûvészi mozgás, közhasznú és mûvészi tánc
Az õskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok
Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra
A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok
A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája
A barokk kialakulás és hatása Európa mûvészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei
A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága
A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében
A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”
A romantika hatása Európa táncéletére
A reformkori magyar „színpadi” táncmûvészet, paraszti táncok – Körmagyar
A legjelentõsebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények
A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a mûvészeti ág fejlõdésében jelentõs szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, mûveket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A XX. századi táncmûvészet jelentõsebb állomásainak, a mûfajok közti átjárhatóság lehetõségeinek felismertetése
– A táncház–mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
– Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése

Tananyag

Tánctörténeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a mûvészetben, a mûvészi mozgás fajtáinak esztétikája
A XX. század elejének táncmûvészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére
A XX. századi magyar mozdulatmûvészet megújítói
A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték
Mûvészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Mûvészegyüttese – Honvéd Táncszínház (Szabó Iván),
Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Mûvészegyüttes
(Náfrádi László)
A táncházmozgalom kialakulása, hatása a mai táncmûvészetre
A koreográfusnemzedékek jelentõsebb alkotói és kiemelkedõ mûveik a színpadi táncmûvészetben
A mûvész– és a jelentõsebb amatõr együttesek napjaink magyar táncmûvészetében
A táncos szakma jelentõsebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei
A legjelentõsebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények
A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncmûvészet jeles képviselõit, meghatározó mûveiket, a színpadi néptáncmûvészet fontos fordulópontjait, a táncház–mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmû, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc mûfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
Az egyetemes tánctörténet során a mûvészeti ág fejlõdésében jelentõs szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, mûveket, a magyar táncmûvészet jeles képviselõit, meghatározó mûveiket, a színpadi néptáncmûvészet fontos fordulópontjait, a táncház–mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai
szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes:
Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmû, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc mûfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Tánctörténet

Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5–10 perc

A vizsga tartalma
A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökbõl áll
Az írásbeli vizsga feladatlapja különbözõ tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmezõ választ igénylõ feladatokat tartalmazza
– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:
Az õskor táncmûvészete
A középkor jellemzõ táncformái
A reneszánsz és barokk kor táncélete
A romantika
A reformkor táncélete
A XX. század táncélete
Gyöngyösbokréta mozgalom
Amatõr és hivatásos együttesek Magyarországon

Hazánk jeles alkotói és mûveik
A táncos szakma jelentõsebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése
Írásbeli vizsga
– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
– Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
– A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
– Az összefüggések ismerete
– A szakmai kommunikáció fejlettsége

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Tánctörténeti kézikönyvek, lexikonok
Tánctörténeti videó és/vagy DVD filmek

3.TÁRSASTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ TÁRSASTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A táncmûvészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkezõ társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a mûvészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetõséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelõ
munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására. Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklõdõ és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése.
A fõtárgyak és kötelezõ tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különbözõ társastáncokból. Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak elõkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a fõtárgy elõzményeivel a tanulót és
bekapcsolódást biztosítanak a táncmûvészet más ágába valamint a társmûvészetekbe. A korán elkezdett testképzés elõkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a fõtárgy elõzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.
A kötelezõen választható tantárgy órái az összevont osztályokban történõ tanulást segítik.
A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztõ tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a mûvészetekhez, ugyanakkor választott mûvészeti ágának értõ mûvelõjévé, közönségévé válik.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Fõtárgy:
Gyermektánc (1–2. elõképzõ évfolyamon)
Társastánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõ tantárgyak:
Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)
Társastánctörténet (5–6. alapfokú évfolyamon, 9–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõen választható tantárgy – az összevont osztályokban:
Viselkedéskultúra,
Társastánctörténet
Választható tantárgyak:
Társastánc gimnasztika (1–2. elõképzõ évfolyamon)

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3
Kötelező					1		1	1			1	1
Kötelezően választható			1	1	1	1			1	1		
Választható Tárgy	2	2										
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A fenti táblázat Összes óra rovatában az elsõ számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplõ számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges idõre utalnak A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az elsõ számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelenti.
A tanszakok kötelezõen elõírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet
A tanítási órák idõtartama: 45 perc

A TÁRSASTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének

formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén Kiemelt kompetenciák a társastánc területén

Szakmai kompetenciák
A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja
A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése
A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete
A kombinációk, etûdök, koreográfiák kivitelezése
A képességek (a ritmusérzék, a tér– és formaérzék, a stílusérzék, elõadói készség, koncentrálóképesség) fejlesztése
A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása
Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása
A táncok történeti háttérének ismerete
A historikus táncok ismerete
Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése
A tánc iránti szeretetet mélyítése
Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása
A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése
Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése
A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés

Társas kompetenciák
A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak
elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása
A táncos partnerkapcsolat kialakítása
Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttmûködésre nevelés
A táncmûvészetek iránti érdeklõdés felkeltése
A környezet megóvásának fontossága
Az egymás megsegítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása

Módszerkompetenciák
A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés
A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés)
Mûvészi önkifejezés fejlesztése
Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelõadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel
A kiemelkedõ alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban
Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása
Tehetséggondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy
azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak
Mûvészeti alapvizsga: társastánc, társastánctörténet
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte
Ha a tanuló már rendelkezik a táncmûvészeti ág valamelyik tanszakán tánctörténet tantárgyból megszerzett mûvészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni.
A mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntõ.
Amennyiben az intézmény elõrehozott mûvészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
Eredményes mûvészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl illetve vizsga
tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

TÁRSASTÁNC TANSZAK

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsõdleges célja egy olyan egészséges, a mûvészetek iránt érdeklõ gyermek nevelése, aki számára a társastánctanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlõdnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Elõképzõ évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly–, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
– A munka természetes igényének, a megfelelõ munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
– Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezõkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
– A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.

Tananyag

Egyszerû mozgások (járás, futás, különbözõ irányú lépések, ugrás, fordulat)
A helyes testtartás megtanítása
Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással)
Rávezetõ gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet)
Az irányok, térformák tudatos használata
Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok)
Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacsa fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss…)

Követelmények

A tanuló ismerje a 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es játékos táncokat, gyermektáncokat
A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklõdõ, fogékony, együttmûködõ és problémamegoldó

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A megfigyelõképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése
– A rögtönzési és együttmûködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás)
– A megismerõ– és befogadóképesség (az alapmotívumok és variációs lehetõségek) fejlesztése
– Tér–, forma–, stílus– és ritmusérzék fejlesztése

Tananyag

Alapfogalmak tudatos alkalmazása

A társastánc alapmozdulatainak bõvítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat)
Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történõ járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták)
Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások)
Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha–cha–cha, Boogie–woogie, Polka, Csárdás…)
Követelmények
A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat
A tanuló legyen képes a térben történõ eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelõen kommunikálni
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek, a táncok zenéit tartalmazó CD–k, a terem méretének megfelelõ audio készülék: CD lejátszó

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztõ gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év elõképzõ után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülõ, folyamatosan nehezedõ táncok és
azok motívumai jutatják el a tanulót az egyre magasabb szintû tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttmûködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelõsségérzet
és a tolerancia.
A mûvészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelemvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetõsége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása
– Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelõ kommunikálás elõsegítése
– A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezõkészség, az improvizációs készség fejlesztése

Tananyag
A világtáncok kezdõ, haladó motívumai, kombinációi
A páros tánc szabályai (tánctartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten)
A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)

Követelmények
A tanuló ismerje a világtáncok kezdõ, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása
– A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása
– A megfelelõ táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elõsegítése
– A partnerek közötti kommunikáció javítása

Tananyag
A standard és a latin tánctartás
A ritmusok, ritmikák
Táncirányok (Alignment)
Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)
Az Angol keringõ Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései
A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései

A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései
A Cha–cha–cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései
A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései
A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemzõ testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat
A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelõ fizikai és szellemi erõnléttel részt venni

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A standard és a latin–amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekbõl álló kombinációkon és etûdökön keresztül a táncokra jellemzõ stílusos elõadásmód kialakítása
– A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása
– A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítõ táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése

Tananyag
A latin táncokban használt akciók (Action Used)
A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)
Az Angol keringõ Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései
A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései
A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései
A Cha–cha–cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to
shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései
A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check
from OPP, Hand to hand alaplépései
A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái
A tanult alaplépésekbõl és alapfigurákból összeállított kombinációk és etûdök

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekbõl és alap figurákból összeállított kombinációkat és etûdöket
A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etûdök párban történõ, stílusos elõadására, a táncos–táncosnõ harmonikus kapcsolat kialakítására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése
– A térbeli tájékozódás, elõadói készség javítása
– A megfelelõ viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása
– Stílusos elõadásmód, tudatos gyakorlás

Tananyag
A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)
A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)
A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései
Az Angol keringõ Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái
A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái

A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái
A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement,
Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary
samba walks alaplépései
A Cha–cha–cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái
A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái
A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái
A tanult alaplépésekbõl és alapfigurákból összeállított koreográfiák

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekbõl összeállított etûdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést
A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történõ alkalmazására, az etûdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban
– A tanulói elõadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása
– Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerû elõadása
– A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társmûvészetek iránti érdeklõdés felkeltése

Tananyag
Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma
A Bécsi keringõ Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái
A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái
Az Angol keringõ Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái
A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái
A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái
A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései
A Cha–cha–cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP
alapfigurái
A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái
A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái
A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekbõl összeállított etûdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát
A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése
– A koncentrálóképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése
A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése

Tananyag
A Bécsi keringõ Reverse turn alapfigurája
Az Angol keringõ Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái
A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái
A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái
A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései
A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái
A Cha–cha–cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái
A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced
opening out movement, alapfigurái

A Samba Travelling voltas, Criss cross , Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta
spot turn alapfigurái
A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények
A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit
A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A világtáncok kezdõ– és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
A standard táncok (Angol keringõ, Tangó, Bécsi keringõ, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit
A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetõségét
A táncparkett szabályait
A tanuló legyen képes
A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására
Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre. A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására
A tanult táncok (kombinációk, etûdök, koreográfiák) pontos és stílusos elõadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására
A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni
A térben történõ eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra
Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre
Mûvészi elõadásra, az improvizációra, az alapfokú mûvészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és idõtartama:
Társastánc fõtárgy, 20–25 perc

A vizsga tartalma
– A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll
– A tanulók párosan, csoportos formában, önálló elõadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánctartás, a különbözõ ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretérõl
– A standard táncok (Angol keringõ, Tangó, Bécsi keringõ, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin–amerikai (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése
– a standard táncok és a latin–amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
– a zene és a tánc összhangjának betartása,
– a technikai biztonság,
– a tánc stílusának megfelelõ elõadásmód,
– a térfegyelem és figyelmes együttmûködés a csoportos munkában.

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.
– A stílusérzék, elõadói készség, koncentrálóképesség fejlesztése.
– Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.
– Belsõ igény kialakítása a különbözõ stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag
A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek
Az Angol keringõ Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései
A Tangó Promenade link, Four step haladólépései
A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései
A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései
A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái
A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései
A Cha–cha–cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései
A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései
A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései
A standard és latin táncok stílusjegyei

Követelmények
A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringõ, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha–cha–cha, Rumba,
Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.
A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etûdök összeállítására.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanult lépések és figurák neveinek szakszerû használata, a szakkifejezések alkalmazása.
– A nyelvi kifejezõképesség fejlesztése.
– A táncos szakirodalom gyakorlati használata.
Tananyag
Szakkifejezések, fogalmak
A Bécsi keringõ Fleckerl haladó figurája
Az Angol keringõ Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései
A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései
A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések
A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse
weave haladólépései
A Cha–cha–cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései
A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései
A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta,
Methods of changing feet haladólépései
A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP
haladólépései
A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat
A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elõsegítése.
– A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.
– A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.
– A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag
Improvizációs szabályok

A Bécsi keringõ Contra check haladó figurája
Az Angol keringõ Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései
A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései
A Quickstep Six quick run, Zig–zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák
A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig–zag from PP haladó figurái
A Cha–cha–cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései
A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései
A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopeted chasses, Left foot
variation, Coup de pique haladólépései
A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái
A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények
A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit
A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elõadói készség, a rendszerezõ képesség fejlesztése
– Egyéni táncstílus kialakítása
– Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése
– Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása

Tananyag
Az Angol keringõ Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check
haladó figurái
A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái
A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Tipsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái
A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái
A Cha–cha–cha Aida, Opening out from reverse top, Slip–close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái
A Rumba Continuous hip twist, Continuous circural hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái
A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái
A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó
figurái
A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks,
Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái

Követelmények
A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemzõ stílusjegyeket
A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése utána
A tanuló ismerje
A standard és latin–amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemzõ stílusjegyeket
A szakkifejezéseket, fogalmakat
A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét
A táncok karakterének megfelelõ elõadásmódot
A táncalkalmaknak megfelelõ magatartásmódot
A tanuló legyen képes

A standard és latin–amerikai táncok önálló és páros bemutatására
A szakmai elvárásoknak megfelelõ nyelvezet alkalmazására
A megfelelõ technika alkalmazására, a táncok stílusos elõadására
A csoportos bemutatási formában figyelmes együttmûködésre
Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikébõl vagy azok mixeléséből készített
koreográfiák önállóan történõ csoportos bemutatására
Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekrõl beszélni
A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviseletre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére
Az improvizációra, a mûvészi önkifejezésre, a mûvészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Társastánc, fõtárgy 25–30 perc

A vizsga tartalma
A társastánc gyakorlati vizsga anyaga elõre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az elõadás során lemérhetõ a tanulók technikai tudása, ritmus–, tér– és stílusérzéke, együttmûködõ készsége
és mûvészi önkifejezése
– A standard táncok (Angol keringõ, Tangó, Bécsi keringõ, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
– A latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
– Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebbõl a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

A vizsga értékelése
– a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
– a zene és a tánc összhangjának betartása
– a technikai biztonság
– a tánc stílusának megfelelõ elõadásmód
– a térfegyelem és figyelmes együttmûködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz.
Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai.
Társastánczenéket tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k.
A terem méretének megfelelõ audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó.
Fellépõ ruhák (standard– és latin–amerikai ruhák).

VISELKEDÉSKULTÚRA
A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit
Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minõség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása

Alapfokú évfolyamok
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása
– A kezdeményezõképesség és a kreativitás fejlesztése
– A kritikai gondolkodás megerõsítése, a konfliktusok kezelése, az életminõség javítása

Tananyag

Viselkedésünk alapjai
Viselkedés táncos alkalmakkor
Az étkezés illeme
Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága
Nõk és férfiak (fiúk és lányok)
Mûvelõdés, szórakozás
Az ajándékozás illeme
Utazás, közlekedés
Kapcsolattartás távolról
Nemzeti sajátosságok
Amit még illik tudni

Követelmények
A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát
A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidõs tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET
A társastánctörténet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti hátterét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és mûveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és mûhelyeik fejlõdését.

Alapfokú évfolyamok
5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló táncelméleti, tánctörténeti tudásának, személyiségének, esztétikai és mûvészeti tudatosságának, nyelvikommunikációjának fejlesztése, összegzõ és szintetizáló képességének javítása
Tananyag
A társastánc mûvészi és közhasznú formái
A társasági táncélet alkalmai, eseményei
A színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatai, korszakai
A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttere

Követelmények
A tanuló ismerje a standard (Angol keringõ, Bécsi keringõ, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet
alkalmait és eseményeit, a társastánc mûvészi és közhasznú formáit, a színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatait és korszakait
A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különbözõ alkalmait, jellemzõ stílusjegyeit.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló stílusérzékének, elemzõ képességének, analizáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag
A XIX. század társastánc élet (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotómûhelyei, képviselõi
Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlõdésük
A XIX. századi hazai táncmozgalmak és mûhelyek fejlõdése

Követelmények
A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlõdését, jeles képviselõit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit
A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és mûveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje
A standard (Angol keringõ, Bécsi keringõ, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha,
Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)
A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlõdésének állomásait, alkotómûhelyeit és jeles képviselõit
A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit
A tanuló legyen képes
A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga szóbeli vizsgából áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Társastánctörténet, 10 perc

A vizsga tartalma
A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlõdésérõl, korszakairól és neves táncmestereikrõl. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti hátterérõl, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeirõl
– A társasági élet alkalmai.
– A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
– A színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedõ táncprodukciói.

A vizsga értékelése
– A standard (Angol keringõ, Tangó, Bécsi keringõ, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
– A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlõdésének, alkotómûhelyeinek és jeles képviselõinek ismerete.
– A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
A standard táncok, a latinamerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánckönyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncélettel, a színpadi táncmûvészettel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA
A társastánc gimnasztika oktatás elsõdleges célja, hogy a tanuló a speciális társastáncformák és táncok elsajátításához megfelelõ erõnlétben, izomzata gondosan elõkészített és bemelegített állapotban legyen. Alapvetõ cél a sérülések elkerülése, a testtartási hibák javítása, a koordináció és a ritmikai készség fejlesztése

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A helyes, tudatosan kontrollált légzéstechnika és testtartás megtanulása és alkalmazása, a koordinációs készséget fejlesztõ gyakorlatok és motívumok elsajátítása, tudatos alkalmazása és kivitelezése

Tananyag
A kontrollált légzéstechnika elsajátítása
A mozdulat iránya
A mozdulat magassága és mélysége
A mozdulat ritmusa

Követelmények

A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát, az alaptartást és annak kontrollját, a mozdulatok sajátosságait, tájékozódást a térben
A tanuló legyen képes a kontrollált légzésre és mozgásra, eligazodni a térben – színpadi térformákban – és zenei interpretációkra koordinált mozgáskombinációk kivitelezésére.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A mozgás esztétikai törvényszerûségeinek megismerése és tudatos alkalmazása a gyakorlatokban, az akusztikus és vizuális képességek, ritmikai készségek és koordinációs képességek fejlesztése

Tananyag
A karok, törzs, lábak izomzatának erõsítése
Az egyensúlyi helyzet tudatos kialakítása
A táncelõkészítõ gimnasztikai gyakorlatok összeállítása etûd formában

Követelmények
A tanuló ismerje a test izomzatának erõsítését, az egyensúlyi helyzeteket, gyakorlatokat és etûdöket. A tanult mozgásformák önálló, plasztikus végrehajtását, a szakkifejezések tudatos használatát és ismeretét.
A tanuló legyen képes testének tudatos kontrolljára, izomzatának és testrészeinek erõsítésére és bemelegítésére, egyensúlyi helyzetek kialakítására és tudatos alkalmazására.

TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET
A társastánctörténet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX–XXI. század tánctörténetének kiemelkedõ hazai– és nemzetközi képviselõit, az európai társastáncélet fejlõdését, a kor hazai alkotómûhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közremûködõként vegyen részt táncmûvek, koreográfiák elemzésében.

Továbbképzõ évfolyamok
9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotómûhelyeinek és képviselõinek megismertetése.
– A táncelméleti tudás valamint az összegzõ és szintetizáló képesség fejlesztése.
Tananyag
Az európai társastáncélet fejlõdése és alkotómûhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)
A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig

Követelmények
A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotómûhelyeit, képviselõit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlõdésüket, a hazai táncmozgalmak és mûhelyek fejlõdését
A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedõ mûhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlõdésének, alkotóiknak és produkcióiknak a felismerésére, tudatos értelmezésére

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Kiemelkedõ hazai és nemzetközi (európai) táncmûvek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.
– Életpályák és életmûvek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncmûvek analizálása.

Tananyag
A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.
A XX–XXI. század hazai alkotómûhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és mûveik.
Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.
Követelmények

A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedõ hazai alkotóit, mûveiket. Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók mûveit. A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje
A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedõ táncprodukcióit
A tanuló legyen képes
A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga szóbeli vizsgarészbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Társastánctörténet, 10 perc

A vizsga tartalma
– A társasági élet alkalmai
– A XX–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói
– A színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatai, korszakai
– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedõ táncprodukciói
– A formációs társastáncok kialakulásának története

A vizsga értékelése
– a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
– a színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
– a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete,
– a formációs társastáncok kialakulásának története.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncmûvészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok, kiemelkedõ táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

4.MODERNTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ MODERNTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánckultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individuummal rendelkezõ ember. A testi, szellemi valamint lelki folyamatokra épülõ mozgás megnyilvánulási formái elõsegítik az emberi kapcsolatok kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetõségének megélését
A moderntánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkezõ, társas kapcsolatokban
jártas embert. Nyitott és értõ közönséget nevel, miközben biztosítja a hívatásos pályaorientációt A technikai képzés elõsegíti az oktatási folyamatban résztvevõk számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag spirális elrendezõdése lehetõvé teszi az összevont osztályokban történõ oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA
Tantárgyak
Fõtárgy:
Berczik–technika (1–2. elõképzõ évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)
Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon és a 7–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõ tantárgy:
Kreatív gyermektánc (1–2. elõképzõ évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)
Limón–technika (5–6. alapfokú évfolyamon)
Tánctörténet (9–10. továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõen választható tantárgy: az összevont osztályokban:
Tánctörténet

Limón–technika
Választható tantárgyak:
Berczik–technika (1–2. elõképzõ évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelező	1	1	1	1			1	1			1	1
Kötelezően választható					1	1			1	1		
Választható Tárgy	2	2										
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az elsõ számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelenti.
A tanszak kötelezõen elõírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak valamint más mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.
A tanítási órák idõtartama: 45 perc

A MODERNTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI
Kiemelt kompetenciák a moderntánc területén
Szakmai kompetenciák
A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése
A tér, idõ, energia rendszereinek, törvényszerûségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelõ ismereteés tudatos alkalmazása
A táncstílusok és technikák általánosan jellemzõ vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása
Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése
A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerûségeinek megismertetése
Tudatos elõadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az elõképzettségnek megfelelõen
A táncmûvészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és mûvészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése
A mûvészetek és társmûvészetek megismerése iránti igény kialakítása

Személyes kompetenciák
Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése
A zenei ízlésformálás
A tudatos és rendszeres munkára nevelés
Nyitottságra és mûvészi alázatra nevelés
Folyamatos ismeretbõvítés valamint analizáló és szintetizáló tudás kialakítása
A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása
A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása
A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása

Társas kompetenciák
A csoport és a csoportnorma kialakítása
A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme
A szabálytudat kialakítása
A közösség tagjainak elfogadása és a közösségi szemlélet kialakítása
A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése
Az egészséges életmódra nevelés
A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása
A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák
A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése

A testtudat kialakítása
A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
Az ok–okozati összefüggések megértése
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A tehetséggondozás és pályaorientáció
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI
A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá
Vizsga tantárgyak
Mûvészeti alapvizsga
Jazz–technika
Limón–technika
Mûvészeti záróvizsga
Jazz–technika
Tánctörténet
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos
mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként illetve párban – helyezést ért el
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell
minõsíteni

A mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntõ)
Amennyiben az intézmény elõrehozott mûvészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni
Eredményes mûvészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

II. FEJEZET
BERCZIK–TECHNIKA
A Berczik–technika olyan – értékes zenékre, azokkal teljes harmóniában végrehajtott és az esztétikai törvényszerûségeknek megfelelõ – gimnasztikai alapú mozgásanyag és tánctechnikai mozgásformák összessége, amely magában foglalja a szükséges és egészséges természetes mozgásfajtákat. Ízlés, jellem és személyiségformáló
ereje a pozitív érzelmek felkeltésével kreativitásra, alkotásra, logikus gondolkodásra nevel
Olyan izomérzékelést fejleszt ki, amely késõbb megfelelõ önkontrollt biztosít és fokozott plaszticitáshoz vezet, egyben elõsegíti a formaérzék és formalátás kialakulását is. Ismereteket ad át a tér, az idõ és az erõ összetevõirõl és a mozgással való kapcsolatukról

A zene és a mozgás összhangja, a zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodás külön hangsúlyt kap.
A profilaxis, az alkatalakítás és a rekreáció módszere is. A képzés által olyan elõkészítést kap a test, amelyre késõbb bármely más tánctechnika is ráépíthetõ

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejû összehangolásának, a zenei mûveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
– Az alkat optimalizálása.
– A formaérzék kialakítása.
– A légzõizmok mûködésének tudatosítása.
– A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttmûködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
– Az erõ, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
– A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag
Alapgyakorlatok
Járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben
A természetes járás, mint a mozgásformák változatainak alapja (Lábvezetés, testsúlyáthelyezés, törzs–, kar kísérõ kilengései)
A természetes testtartás, mint a testkidolgozás mozgásanyagának alapja, a helyes tartás kialakítása, tudatosítása, az eltérések korrekciója
Alapjárás, lábujjon–, sarkon–, külsõ talpélen, hajlított térddel–, nyújtott lábemeléssel járás, érintõjárás, futás térd/sarokemeléssel
Alaptartás, pihenõtartás állásban, ülésben

Középgyakorlatok fentrõl lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekbõl, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikus kivitelezésben
Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben: a gerincoszlop nyaki–, háti–, központi– és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységekben történõ átmozgatása, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal kombinálva
Törzsdöntés, törzsdõlés, rész– és teljes törzshajlítás
Ülésmódok
Kar–, kéz– és ujjgyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan
A lapocka és felkar, az alkar, a kézfej és az ujjak az anatómiai lehetõségek szerint végrehajtható mindenirányú foglalkoztatása: emelés, fordítás, körzés, hajlítás, nyújtás, távolítás, összezárás, takarás, a gyakorlatok segítése, az elõadásmód finomítása

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben
A talp, a lábfej, az ujjak, az alsó lábszár, a felsõ lábszár izmainak megfelelõ erõsítése, a természetes tartás, a helyes járás kialakítása, a deformációk megelõzése, kiküszöbölése: átgördülés, körzés, behúzás–nyújtás, távolítás, hajlítás, emelés, körzés, fordítás
Szökdelõ gyakorlatok, lendületvételek

Kiegészítõ gyakorlatok és feladatok
Koordinációs és táncos feladatok
Népi játékok és néptánc egyszerû lépéseinek és dallamainak felhasználásával végzett gyakorlatok
Improvizáció, szabadtánc: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása a tanult motívumok,gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével a zene által keltett gondolatok
táncban történõ kifejezése
Etûd: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása érdekében a tanár által készített etûdelsajátítása

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fõ szer választható: similabda, fél–karika, 2 db ritmusbot (kiegészítõ lehet a korong, a dob a négy évfolyamon végig)
Ismerkedés a mozgás esztétikai tényezõivel
Tér: a testrészek egyidejû egymáshoz való viszonya a térben
Mozdulatplasztika: a mozdulat iránya (a relatív fõ front, konkrét irányskála), magassági foka, hajlítási szöge
A mozgásfolyamat rendezettsége, a mozdulatok egymáshoz való viszonya: a moduláció, a térrajz
Idõ: a mozdulatok egyidejû idõbelisége, a mozdulat ritmikája: metrum, ritmus, tempó és összhangja

A mozgásfolyamat egymásutániságának idõbeli rendje. motívum, mondat, periódus
Erõ: a mozdulatrészek egyidejû egymáshoz való viszonya az erõadagolás szempontjából
A feszülõ skála erõváltozatai: vezetett, ellenálló, fékezett, hangsúlyozott, rögzítõ
A lazító skála erõváltozatai: ernyesztés, rázás, ejtés, esés
Ezek kombinációja: lendítés, ruganyozás
A mozgásfolyamat egymásutániságának erõbeli rendje, hangsúlyelhelyezések, erõsítés– gyengítés

Követelmények
A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsõk alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerûségeit a korosztályának megfelelõ szinten
Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, együttes, egyidejû összehangolására valamint az alap motorikus mozgásokra elõre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén. Határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon
Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerûségeinek korosztályi szintnek megfelelõ, tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövetõ magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etûdök zenével összehangolt
csoportos elõadására, társas együttlétre, mások elfogadására, fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejû összehangolásának, a zenei mûveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
– Az alkat optimalizálása.
– A formaérzék kialakítása.
– A légzõizmok mûködésének tudatosítása.
– A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttmûködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
– Az erõ, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
– A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag
Bemelegítõ járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben, alapjárás, lábujjon, sarkon, külsõ talpélen, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintõjárás, passzé járás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térd emeléssel, sarokemeléssel
Középgyakorlatok fentrõl lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekbõl, kombinációkkal, variációkkal szimmetrikusan
Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben, térdelésben
A fekvõ– és ülõhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása térdelésben és rövid ideig állásban, nehezített változatban
A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelõ változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal a gerincoszlop nyaki–, háti–, központi– és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával
Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan: lapocka és felkar, alkar, kézfej és ujjak
Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, rúdnál: talp, lábfej, ujjak, alsó lábszár, felsõ lábszár
Szökdelõ gyakorlatok, lendületek, ugrás–elõkészítõ gyakorlatok

Kiegészítõ gyakorlatok és feladatok
Koordinációs, táncos feladatok a magyar néptánc egyszerû lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció–szabadtánc: a test önálló „gondolatainak”, érzéseinek a külsõ szemlélõ által észlelhetõ kifejezése az addig tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével
Etûdkészítés: a tanár által készített etûd elsajátítása és diktálásra bemutatása, önálló etûdkészítés számolásra, rövidebb, egyszerûbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban
Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban
Tanévenként egy fõ szer választható: mûanyag labda, kiskarika, egy–két kisszalag, bot (kiegészítõ lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)
A mozgás esztétikai tényezõi: Tér, Idõ, Erõ

Követelmények
A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsõk alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerûségeit
Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejû összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, elõre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon
Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerûségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövetõ magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etûdök zenével összehangolt csoportos elõadására
Legyen képes együttmûködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól független mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejû összehangolásának, a zenei mûveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
– Az alkat optimalizálása.
– A formaérzék kialakítása.
– A légzõizmok mûködésének tudatosítása.
– A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttmûködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
– Az erõ, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
– A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az
esztétikai hatás fokozása.

Tananyag
Bemelegítõ járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben, hintalépés elõre–hátra,
hárrmaslépés, táncos alapjárás, lábujjon, sarkon, külsõ talpélen járás, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintõjárás, passzéjárás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, alap tánclépések

Az alsó végtag gyakorlatai rúdnál
Középgyakorlatok fentrõl lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekbõl, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikusan
Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban. A térdelõ–, fekvõ–, ülõhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása állásban, nehezített és kombinált formákban, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc– egységekben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával
Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan
Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban
Szökdelõ gyakorlatok, lendületek, ugrás–elõkészítõ gyakorlatok, egyszerûbb ugrások
Kiegészítõ gyakorlatok és feladatok
Koordinációs, táncos feladatok
A magyar néptánc egyszerû lépései és dallamai felhasználásával
Improvizáció–szabadtánc–etûdkészítés: számolásra szólóban, párban, rövidebb, egyszerûbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban, majd párban

Önálló feladatként csoportos etûd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére: 1–2 perces, az életkornak megfelelõ zenére való saját koreográfiák
Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban
Tanévenként egy fõ szer választható, itt: mûanyag labda, karika, 3 m–es szalag, bot (Kiegészítõ lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)
A mozgás esztétikai tényezõi: Tér, Idõ, Erõ

Követelmények
A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsõk alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerûségeit
A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésérevalamint együttes, egyidejû összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, elõre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon
Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerûségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövetõ magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etûdök zenével összehangolt csoportos elõadására
Legyen képes együttmûködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól független mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejû összehangolásának, a zenei mûveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
– Az alkat optimalizálása.
– A formaérzék kialakítása.
– A légzõizmok mûködésének tudatosítása.
– A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttmûködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
– Az erõ, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
– A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.
– Önállóság, saját etûd–összeállítás bemutatásának képessége.

Tananyag
Bemelegítõ járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben: hintalépés elõre–hátra,hármaslépés, szökkenõ hármas, táncos alapjárás, lábujjon, sarkon, külsõ talpélen járás, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintõjárás, passzéjárás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel,
galopp, sasszé, alap tánclépések
Az alsó végtag és a törzs gyakorlatai rúdnál
Középgyakorlatok: fentrõl lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekbõl, kombinációkkal, variációkkal, aszimmetrikusan is
Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, támaszban, állásban. A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelõ változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc–egységekben, kombinációkban, variációkkal, a nehézségi szint, a tempó fokozódásával, változó dinamikával.
Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben és állásban szimmetrikusan és aszimmetrikusan
Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban, elmozdulásban
Diagonál gyakorlatok 1–4 fõs csoportokban
Szökdelõ gyakorlatok, lendületek, ugrás–elõkészítõ gyakorlatok, ugrások összekötõ lépésekkel
Kiegészítõ gyakorlatok és feladatok
Koordinációs, táncos feladatok
A magyar néptánc egyszerû lépései és dallamai felhasználásával
Improvizáció–szabadtánc–etûdkészítés: rövidebb, egyszerûbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban,majd párban, csoportos etûd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére, 1–2 perces, az életkornak megfelelõ zenére való önálló koreográfiák
Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban és az etûdökben
Tanévenként egy fõ szer választható: mûanyag labda, 1 vagy 2 karika, 3–5 m–es szalag, bot (Kiegészítõ lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

Követelmények
A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsõk alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerûségeit
A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejû összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, elõre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre
mozgásokat egyenes és íves vonalon
Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerûségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövetõ magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etûdök zenével összehangolt csoportos elõadására
Legyen képes együttmûködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Kísérõ ritmushangszerek
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tantárgyhoz használt, évfolyamonként választható eszközök: similabda, fél–karika, ritmusbot, mûanyag labda
2–3 méretben, mûanyag karika 2–3 méretben, kisszalag, 3–4 m–es szalag, kendõ/fátyol, tornabot, korong, dob,
ugrókötél vagy más eszközök az iskola helyi tanterve szerint

KREATÍV GYERMEKTÁNC
A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történõ realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különbözõ játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a késõbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idõ, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttmûködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezõkészségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
– A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
– A tanuló önfegyelmének növelése
– A koncentrációkészség növelése
– A megfigyelõképesség kialakítása
– A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elõsegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
Ismerkedõ táncok
Ábrázoló táncok
Csoportos táncok
Ünnepi táncok
Izom puzzle/testtudati táncok
Kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték–fajtákat.
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár– és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A kreativitás fejlesztése
– A testrészek mozgáslehetõségeinek megismertetése
– A test térben való mozgáslehetõségeink feltárása
– A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
– Egyszerû ritmusképletek megszólaltatása
– A helyzetfelismerõ képesség fejlesztése
– A megoldási lehetõségek feltérképezése
– A döntésképesség növelése
– A mozgás kapcsolatteremtõ lehetõségeinek alkalmazása
– A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag
Energia levezetõ, összehangoló játékok
Koncentrációt növelõ játékok
A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)
Alapvetõ gyakorlattípusok használata:
Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
Másolás–tükrözés: szinkronicitás, kánonforma
Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatlanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása
Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
Zenei táncjátékok
Bizalmi játékok
Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztõ játékok
Koncentrálós és kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje az alapvetõ gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különbözõ táncjátékfajtákat.
A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
– A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
– Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való
érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
– Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történõ megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
– A mozgásmemória fejlesztése
– A problémák felismertetése elõre és utólag
– A tér–, ritmika–, dinamika az életkornak megfelelõ szintû alapelemek használata
– A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag
Energia kiegyenlítõ, összehangoló játékok
Koncentrációt növelõ játékok
Alapmozgásformák: döntések, dõlések, esések, gurulások párban és egyénileg
Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez
Térben haladás változatai, két– és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése
Többszereplõs térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést
Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával
2/4–es, 3/4–es, 4/4–es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása
Hangok, szavak, énekhang játékos használata
A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fõ irányokban

Az érzékszervek adta világ felfedezése
A belsõ kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése

Követelmények:
A tanuló ismerje az alapmozgás formákat.
A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetõségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
– A koordinációs készség fejlesztése
– A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
– A zenei szövetek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag
Energia összehangoló játékok
Bemelegítõ, állóképesség javító, erõsítõ játékos gyakorlatok
Koncentráló képességet javító feladatok
A csont–, izom– és szalagrendszer feltérképezése, lehetõségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása
Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenzionális irányok használata
Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorrá való rögzítése
Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtetõ–farokcsont, ülõcsont–sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás illetve forgatás)
Zenei ritmusok, szerkezetek analizálása, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés
Etûdök készítése egyénileg és kiscsoportban
Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás
Mozgáselemzés, stíluselemzés
Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények
A tanuló ismerje saját testének lehetõségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvetõ alkotórészeit.
A tanuló legyen képes egy egyszerûbb zenemû szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban.
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Kísérõ hangszerek
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

JAZZ–TECHNIKA
A jazz–technika a klasszikus balett, az afrikai és latin–amerikai táncok hagyományaira épülõ színpadi táncforma.
Jellemzõi az izoláció és koordináció, az éles ritmikai és dinamikai kontrasztok, törekvés a könnyed, közérthetõ, expresszív elõadásmódra
Az oktatási folyamat célja, hogy a tanulók, a táncpedagógus irányításával tudatosan koordinált, plasztikus, egészséges testet fejlesszenek. A tanulók képessé válnak a mûvészi munkára, melyben az izolációs technika által magas szintre fejlõdik koordinációs készségük és létrejön a dinamikai különbségekre épülõ tudatos, harmonikus mozgás
Az egyes évfolyamok számára összeállított tréningek a testi képességek, a fizikai erõ és a koncentrációs készség fejlesztését szolgálják. A képzés során képesség szintjérõl jártasság szintjére fejlesztik az izolációs technikát.
Tudatosítják a testközpont használatát, a kontrakciót és release–t. A tanulók megismerik és biztonsággal alkalmazzák a jazz–technika általános és stiláris jegyeit

Alapfokú évfolyamok
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok

– A helyes testtartás megismertetése és kialakítása, a központ helyének, valamint fontosságának megéreztetése.
– A jazz technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
– Az en dehors és a parallel lábtartás helyzetek begyakoroltatása balett és jazz karpozíciókat alkalmazva.
– Az alapgyakorlatok megismertetése, az alaptechnikai elemek alkalmazása.
– A jazz–technikára jellemzõ izolációs képesség kialakítása.
– A testrészek mozgáslehetõségeinek felismertetése, megtapasztalása.
– A térben való mozgás lehetõségeinek elõkészítése.
– A térhasználati képesség, készség kialakítása.
– Az alap szakkifejezések megismertetése és értõ alkalmazása.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális kihasználása
Elõször földön, majd folyamatosan építkezve álló helyzetben, kapcsolódva az elõzõ években tanultakhoz
Erõsítõ és nyújtó gyakorlatok az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ
speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
Középgyakorlatok:
Jazz karpozíciók és karvezetések
Klasszikus balett karpozíciók I., II., III.
Lábhelyzetek és pozícióváltások I., II., VI. pozícióban
Port de bras szögletes karpozíciókkal
Demi plié I., II., VI. pozícióban
Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva folyamatos átmenetekkel
Battement tendu parallel és en dehors lábfejgyakorlatba ágyazva
Passé parallel és en dehors pozíciókban
Degagé II. pozícióban parallel és en dehors pozíciókban
Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különbözõ irányokban
Flat back
Developpé elõször földön, majd álló helyzetben
Enveloppé elõször földön, majd álló helyzetben
Grand battement elõször földön, majd álló helyzetben
Izolációs gyakorlatok: a fej és váll izolálása kettõ majd négy irányba a középponton mindig áthaladva
Térbeosztás: térirányok
Összekötõ lépések:
Chaissé, Keresztlépés (pas croisé)
Jazzfutás csúsztatott lábbal, karral
Ugrások:
Két lábról–két lábra
Két lábról–egy lábra
Egy lábról–egy lábra

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és lábpozíciókat valamint a technika szakkifejezéseit
A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére, a biztonságos térhasználatra, a tanult mozgásanyagból összeállított tréningsor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Ismeretbõvítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történõ alkalmazása.
– A pozíciók és tempóváltások hangsúlyos alkalmazása.
– Az új tréning elsajátítatása, a koncentrációs idõ intervallumának bõvítése.
– A testrészek sokszínû mozgáslehetõségeinek kihasználása, bõvülõ mozgásrepertoár létrehozása.
– A forgások elõkészítése alapozó forgás elõkészítõ gyakorlatokkal.
– A térben való elmozdulás lehetõségének bõvítése a szintek és irányok kombinációja által.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális felhasználásával

Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális
erõsítõ és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:
Demi plié, battement tendu parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
Port de bras IV. pozíció grand plié
Passé parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban
Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva karral
Twist elõkészítõ második pozícióból karral
Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különbözõ irányokban kar használattal
Flat back. Developpé álló helyzetben
Enveloppé álló helyzetben
Rand battement álló helyzetben
Izoláció: A fej és váll izolálása, egy–egy testrésszel négy irányba, ritmizálva, a középponton áthaladva és a körívek mentén
Térbeosztás: térirányok, fönt–lent helyzetek
Összekötõ lépések irányváltásokkal:
Féltalpon és féltalpról lassan legördülve
Pas de bourrée
Triplet
Forgás elõkészítõ gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
Ugrások:
Két lábról–két lábra
Két lábról–egy lábra
Egy lábról–két lábra
Egy lábról–egy lábra

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit
A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történõ alkalmazására, az izolációs technika értõ alkalmazására, a tanult mozgásanyagból összeállított tréningsor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismeretbõvítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történõ alkalmazásával, hosszabb idõtartalmú tréningsorok által.
Az izolációs gyakorlatok pontos, ritmizált formában történõ alkalmazása.
Az elõkészített forgáselemek készség szinten történõ alkalmazása gyakorlatokba építve.
A szintváltások, dinamikai váltások biztonságos alkalmazása helyben és térben elmozdulva. A testtudat kialakításának megalapozása.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális felhasználása
Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:
Battement tendu és battement tandu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal
Port de bras gyakorlat
Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
Developpé, enveloppé
Attitude
Adagio
Grand battement
Térben elmozduló grand–battement.
Twist
Hinge
Arch

Izoláció: a fej, váll, mellkas, csípõ, kar, láb izolálása – legalább kettõ egy idejû alkalmazásával – alapirányokba a síkok
mentén, a centrumon mindig áthaladva és ritmizálva
Összekötõ lépések: kombinálva más elemekkel féltalpon, pliében és féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Croisé–ból change
Triplet
Pivot
Tombé
Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
Ugrások: a jazz stílusra jellemzõ törzs és kar használattal
Két lábról – két lábra
Két lábról – egy lábra
Egy lábról – két lábra
Egy lábról – egy lábra
Egyik lábról a másik lábra

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzõit és gyakorlati alkalmazási lehetõségeit
A tanuló legyen képes az izolációs technika pontos, tudatos alkalmazására a trénig során elsajátított gyakorlatokon belül. A gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történõ alkalmazására, a tudatos munkára

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásrepertoár bõvítése.
– A mozgásminõség javítása és a technikára jellemzõ stiláris jegyek tisztázása.
– A tréning kombinatív gyakorlatainak képesség szinten történõ elsajátítása.
– Az izolációs technika komplex formában történõ alkalmazása.
– A biztos forgástechnika kialakítása a helyben és térben való elmozdulás lehetõségeinek figyelembevételével.
– A tér és idõ, magasság–mélység és a dinamikai váltások biztonságos alkalmazása a kombinációkban.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális felhasználása
Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális
erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
Középgyakorlatok:
Battement tendu és battement tandu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal
Port de bras gyakorlat
Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
Developpé, enveloppé
Attitude
Adagio
Grand battement
Térben elmozduló grand–battement
Tilt
Twist
Hinge
Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípõ, kar, láb izolálása – legalább kettõ egy idejû alkalmazásával – alap
irányokba, a síkok mentén, a köríveken is áthaladva és ritmizálva
Összekötõ lépések: kombinálva más elemekkel és különbözõ szintek használatával egy gyakorlaton belül féltalpon,
pliében
Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Change

Triplet
Pivot
Tombé
Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva
Ugrások: a jazz stílusra jellemzõ törzs, kar és dinamika használattal
Két lábról – két lábra
Két lábról – egy lábra
Egy lábról – két lábra
Egy lábról – egy lábra
Egyik lábról – másik lábra

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzõit és gyakorlati alkalmazási lehetõségeit
A tanuló legyen képes az jazz–technikára jellemzõ izolációs képesség elsajátítására, a stiláris jegyek képesség szintjén történõ alkalmazására, a tudatos munkára
Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A tanult technika mozgásanyagát, rendszerét, szaknyelvét és fõbb stílusalkotó elemeit
A tanuló legyen képes
Az elsajátított anyagot biztonsággal alkalmazni a jazz–technika stílusára és összetevõire jellemzõ elõadásmód során.
Testi adottságait és azokból adódó erõsségeit–gyengéit elfogadni és tudatosan használni. Rendelkezzen a technika
végrehajtásához szükséges izomerõvel, lazasággal, gyakorlati biztonsággal és stílusosan alkalmazza a technika elemeit
Legyen képes a tréningsor és a tananyag mozgáselemeibõl építkezõ önálló vagy csoportos etûd, kombináció harmonikus bemutatására és színpadi formában történõ elõadására

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Jazz–technika
35–40 perc

A vizsga tartalma
A jazz–technika vizsga anyaga elõre kijelölt és a szaktanár által összeállított gyakorlatokból, gyakorlatsorokból, térben elmozduló lépés, forgás és ugráskombinációkból és néhány perces tánckombinációból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.

Témakörök
Parallel és en–dehors pozíciók
Balett és jazz karpozíciók
Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release
A jazztánc által használt speciális mozgáselemek: twist, flat–back, tilt, hinge, tour, tombe, pas de bourre, chassé, pivot
Izoláció: minimum két testrész egyidejû, összehangolt, izolált munkája
Ötféle ugrásfajta
A jazz–tecnika által használt balett technikai elemek: plié, tendu, battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté használata a jazz tánc sajátosságainak megfelelõen
A jazz–technika sajátosságainak megfelelõ, minimum 1,5 perces kombináció bemutatása
A vizsga értékelése
A bemutatott tananyag pontos ismerete
A gyakorlatok technikai biztonsága
A jazz–technika sajátosságainak stílusos bemutatása

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elõzõ évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bõvítése.

– A tudatosság megélése a megértés, megérzés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
– A jazz–technikára jellemzõ stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.
– A tanult mozgásanyag készség szinten történõ elsajátítása.
– A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
– A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
– A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történõ fejlesztése.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása és a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális kihasználása
Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:
Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva
Port de bras gyakorlat. Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és
spirállal. Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva
Attitude parallel és en dehors
Grand battement parallel és en dehors pozíciókban
Térben elmozduló grand battement
Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air
Tilt
Twist
Hinge
Arche
Balance és offbalance helyzetek
Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípõ, kar, láb izolálása – kettõ, késõbb három egyidejû alkalmazásával –
ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
Összekötõ lépések: kombinálva más elemekkel és különbözõ szintek használatával egy gyakorlaton belül
Féltalpon, pliében, piqué, plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Pas de bourrée en tournant
Keresztlépés – pas croisé
Triplet
Pivot
Tombé
Soutenu
Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemzõ törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és
en dehors pozíciókban
Ugrások: a jazz stílusra jellemzõ törzs, kar és dinamika használattal
Két lábról – két lábra – sauté
Két lábról – egy lábra – sissone
Egy lábról – két lábra – assemblé
Egy lábról – egy lábra – sauté
Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemzõ szakkifejezéseket
A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minõségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különbözõ jazz kombinációkban is
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különbözõ, eltérõ dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid, improvizációs részt is

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elõzõ évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bõvítése.
– A tudatosság megélése a megértés, megérzés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
– A jazz–technikára jellemzõ stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó
fejlesztése.
– A tanult mozgásanyag készségszinten történõ elsajátítása.
– A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
– A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
– A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történõ fejlesztése.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor, melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly
Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:
Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva
Port de bras gyakorlat
Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)
Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)
Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva
Attitude parallel és en dehors
Grand battement parallel és en dehors pozíciókban
Térben elmozduló grand battement
Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air
Tilt
Twist
Hinge
Arch
Balance és offbalance helyzetek
Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípõ, kar, láb izolálása – kettõ, késõbb három egyidejû alkalmazásával –
ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
Összekötõ lépések kombinálva más elemekkel és különbözõ szintek használatával egy gyakorlaton belül
Féltalpon, pliében, piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Pas de bourrée en tournant
Keresztlépés – as croisé
Triple
Pivot
Tombé
Soutenu
Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemzõ törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és
en dehors pozíciókban
Ugrások a jazz stílusra jellemzõ törzs, kar és dinamika használattal
Két lábról – két lábra – sauté
Két lábról – egy lábra – sissone
Egy lábról – két lábra – assemblé
Egy lábról – egy lábra – sauté
Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemzõ szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minõségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különbözõ jazz kombinációkban is
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különbözõ, eltérõ dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elõzõ évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bõvítése és tovább mélyítése.
– A meglévõ mozgásanyag ismeret szintjén történõ elsajátítása.
– A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség
fejlesztése.
– A jazz–technikára jellemzõ izolációs–, forgás– és ugrástechnika valamint az improvizációs készség fejlesztése.
– A szimmetrikus izolált mozgásformák mellett az aszimmetrikus izolált mozgás fejlesztése.
– A tudatosság, a dinamikus mozgásminõség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor, melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetõségére építve
Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek ovábbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:
A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az elõzõ évek teljes lépésanyagát
Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra
jellemzõ törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra
Az ok–okozati összefüggések megértetése, a dinamikai váltások alkalmazása
Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípõ, kar, láb izolálása – kettõ, késõbb három egyidejû alkalmazásával –
ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
Összekötõ lépések kombinálva más elemekkel és különbözõ szintek használatával egy gyakorlaton belül
Féltalpon, pliében
Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Pas de bourrée en tournant
Keresztlépés – pas croisé
Triplet
Pivot
Tombé
Soutenu
Glissade
Pas couru
Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemzõ törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és
en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal. Összetett forgás gyakorlatok kombinálva
grand battement–nal vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással
Ugrások a jazz stílusra jellemzõ törzs, kar és dinamika használattal
A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi
Két lábról – két lábra – sauté
Két lábról – egy lábra – sissone
Egy lábról – két lábra – assemblé
Egy lábról – egy lábra – sauté
Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemzõ szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minõségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelõ elõadásmódra a különbözõ jazz kombinációkban is
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különbözõ, eltérõ dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az elõzõ évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bõvítése és tovább mélyítése.
– A meglévõ mozgásanyag jártasság szintjén történõ elsajátítása.
– A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.
– A jazz–technikára jellemzõ izolációs–, forgás– és ugrástechnika valamint az improvizációs készség fejlesztése, az aszimmetrikus izolált mozgás, a tudatosság, a dinamikus mozgásminõség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása.

Tananyag
Bemelegítõ gyakorlatsor, az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetõségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetõségére építve
Erõsítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
Középgyakorlatok:
A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az elõzõ évek teljes lépésanyagát
Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemzõ törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra
Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípõ, kar, láb izolálása – kettõ, késõbb három egyidejû alkalmazásával –
ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
Összekötõ lépések kombinálva más elemekkel és különbözõ szintek használatával egy gyakorlaton belül
Féltalpon, pliében
Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée
Pas de bourrée en tournant
Keresztlépés – pas croisé
Triplet
Pivot
Tombé
Soutenu
Glissade
Pas couru
Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva
A stílusra jellemzõ törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos
átkötésekkel és váltásokkal Összetett forgásgyakorlatok kombinálva grand battement–nal, vagy térben elmozduló
rond de jambe lépéssel vagy ugrással
Ugrások a jazz stílusra jellemzõ törzs, kar és dinamika használattal
A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi egyszerû akrobatikus elemekkel kombinálva
Két lábról – két lábra – sauté
Két lábról – egy lábra – sissone
Egy lábról – két lábra – assemblé
Egy lábról – egy lábra – sauté
Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemzõ szakkifejezéseket
A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minõségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben

való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelõ elõadásmódra a különbözõ jazz kombinációkban is
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különbözõ, eltérõ dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is
Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje és alkalmazza biztonsággal
A tanult technika mozgásanyagát, szaknyelvét, kifejezési formáit, stiláris jegyeit. Ismerje a zene és a tánc összhangját segítõ és kifejezõ ritmikai váltásokat: gyorsítások, lassítások, folyamatok, megállítások. A tanuló ismerje és folyamatosan fejlessze testi adottságait és ellensúlyozza azokból adódó hátrányait. Ismerje a technika táncosokra vonatkozó módszertanát, lássa és alkalmazza az ok–okozati összefüggéseket, valamint ennek ismeretében legyen képes az önfejlesztésre
A tanuló legyen képes
A magas szintû igényes technikai kivitelezésre, rendelkezzen a táncmûvészethez szükséges munkamorállal, a technika végrehajtásához szükséges izomerõvel és lazasággal. Biztonsággal tudja bemutatni az elsajátított anyagot, miközben a stiláris sajátosságait alkalmazza. Legyen képes belsõ motíváltságú, tudatos munkavégzésre, a harmonikus, esztétikus mozgásra. A technika sajátosságainak megfelelõ önálló és csoportos etûdök, bonyolult kombinációk, koreográfiák elõadására. Legyen képes felvállalni jó teljesítményét és hibáit, alkotóként beépülni a mûvészi alkotófolyamatba, miközben vállalja félelmeit, érzéseit, érzeteit

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Jazz–technika
35–40 perc

A vizsga tartalma
A vizsga anyaga a szaktanár által összeállított és meghirdetett témakörökbõl áll, melynek ismeretérõl a tanulók egyénileg, párosan vagy csoportos formában adnak számot

Témakörök
Parallel és en–dehors pozíciók
Balett és jazz karpozíciók
Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release használata
A jazz–technika által használt speciális mozgáselemek: twist, flat back, tilt, hinge, tours, tombe, pas de bourré, chassé,
pivot
A testsúlyáthelyezések különbözõ formái
Izoláció minimum három testrész egyidejû, összehangolt, izolált munkájával
Forgások helyben és térben elmozdulva
Térben elmozduló gyakorlat szintváltásokkal és irányváltásokkal

Ötféle ugrásfajta
A jazz–technika által használt balett technikai elemek – plié, tendu battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté – használata a jazz–technika sajátosságainak megfelelõen
A jazz–technika sajátosságainak megfelelõ, minimum három 1,5 perces kombináció bemutatása, melyek tartalmaznak rövid improvizációs részt is

A vizsga értékelése
A bemutatott tananyag pontos ismerete
A gyakorlatok tudatos alkalmazása
A jazz–technika sajátosságainak bemutatása
A mûvészi elõadásmód

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Kísérõ hangszerek, elektronikus hanglejátszó eszközök az iskola helyi tanterve szerint
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
Kézi dob és dobverõ

LIMÓN–TECHNIKA
A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltõ mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erõt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult
Érzékenységet A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képezõ és a többi modern tánctechnikától eltérõ alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerû ülõ, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etûdökben. A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése

Alapfokú évfolyamok
5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
– A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
– A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
– A gravitáció használatának elõsegítése.
– A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
– A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
– A Limón–technika nyelvezetének megismertetése.

Tananyag
Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:
A gerinc izolált mozgásai
Légzõ gyakorlatok
Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípõ–, térd–, bokaízületek) izolált mozgáslehetõségeinek feltárása és elsajátítása

Ülésben végzett gyakorlatok:
Folyamatos gerincgördülések elõre, oldalra, véghelyzetben kitartással, elnyújtással
Gurulások, kar támasz helyzetekkel
Láb pozíciók (elõkészítõ, elsõ, második pozíció) elsajátítása
Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetõségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával
A gerincoszlop szakaszainak egymást követõ mozgatása folyamatos gördülések által elõször elõre, majd oldalirányban is
Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával
Gerincgördülések, vezetések különbözõ lábpozíciókban végrehajtva
Talajon végzett haladó gyakorlatok
A karok súlyátvevõ szerepének megismerése
A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása
A testközpont ereje lendületekben
Folyamatos gurulások fekvésben, ülõhelyzetekben
Ülésbõl fekvésbe érkezések lendületekkel
Kéz és lábtámasz helyzetek
Álló középgyakorlatok
Alaptartás helyzete
Kar, törzs és láb alap pozíciók
Kar és láb izolált mozgásai
Plié, parallel és en dehors pozíciókban függõleges nyugalomban lévõ törzs munkával
Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs– és karlendítéssel
A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
Törzsnyújtás, zuhanások, suspention
Lábfõ, boka, ízületek artikulációi
Diagonális–haladó gyakorlatok
Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása
Kis ugrások elõrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerû gyakorlatait, a technikára jellemzõ kar, láb, törzs egyszerûbb koordinációját, a gravitáció mint erõ felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait
A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelõ energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etûd bemutatására

Alapfokú évfolyamok
6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
– Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminõségek bõvítése.
– A Limón–technika gyakorlatainak képesség szinten történõ elsajátítása.
– A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
– A gravitáció használatának vizsgálata.
– A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
– A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
– A technikára jellemzõ összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etûdökben.
– A Limón–technikára jellemzõ elõadásmód kialakításának elõsegítése.

Tananyag
Talajon fekvésben végzett gyakorlatok
A gerinc izolált mozgásai
Légzõ gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva
Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípõ–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
Mellkas emelés fekvõhelyzetbõl vállig, fejtetõig, majd ülésig
Ülésben végzett gyakorlatok
Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípõ–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
A különbözõ alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követõ mozgatásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) elõre, oldalirányban, spirális helyzetekben
Törzszuhanások elõre és oldalirányokba
Talajon végzett haladó gyakorlatok
Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel
Ülésbõl, középhelyzetekbõl fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel
Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások
Álló középgyakorlatok
Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyeinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
Törzsnyújtás, zuhanások és körkörös irányok különbözõ lábpozíciókban
Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
Egyszerû tendu gyakorlatok, kar– és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
Egyszerû támadások különbözõ térirányokba
Támadások karejtéssel
Diagonális–haladó gyakorlatok
Siklás elõre, oldalra, hátra haladással, kar– és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
Kis ugrások elõrehaladással, ritmikai változtatásokkal
Láblengetések elõrehaladással
Egyik lábról a másikra történõ átugrások
Etûdökkel, rövid koreográfiák
Egyszerû talajon végzett etûdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
Etûdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények
A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerû gyakorlatait, a technikára jellemzõ kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetõségeit, a gravitáció, mint erõ felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelõ energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyõzõ elõadására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A Limón–technika alapjait képezõ és a többi moderntánc–technikáktól eltérõ alapmozgás elveket, a technika jellemzõ gyakorlatait és térhasználatát
A tanuló legyen képes
Finom, koordinált mozgásra, a megfelelõ súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelõ alkalmazására ülõ, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etûdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyõzõ
elõadására

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgyai és idõtartamuk:
Limón–technika
Csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:
A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerû majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces
etûd kis csoportokban történõ bemutatása
A vizsga értékelése
A vizsga értékelésének szempontjai:
A bemutatott tananyag ismeretének minõsége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje
A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága
A Limón–technika stílusának megfelelõ elõadásmód minõsége
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Kísérõ hangszerek.
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal.
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.

TÁNCTÖRTÉNET
A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erõsítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlõdéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklõdés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncmûvészet iránti érdeklõdéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképzõ évfolyamok
9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése
– A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag
A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, mûvészi mozgás, a mûvészi mozgás nyelvezete
Az õskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok
Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján
A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása
A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a mûvészetek fejlõdésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei

A barokk kor általános jellemzõi és az udvari balett kialakulása
Noverre és a cselekményes balett
A romantika alapelvei, a kor jelentõs prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo
Taglioni) kiemelkedõ mûvek

Követelmények
A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a mûvészeti ág fejlõdésében jelentõs szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, mûveket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése.
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
– A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag
Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet–Európában
Marius Petipa munkássága
Jelentõs orosz mûvészegyüttesek: Gyagilev–balett
Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánckultúrára
Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus mûvészetében
A magyar mozdulatmûvészet kialakulása, jelentõs képviselõk munkássága
Jelentõs táncmûhelyek (Szeged, Pécs, Gyõr) munkássága, alkotóik, jelentõsebb mûveik

Követelmények
A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncmûvészet jeles képviselõit, meghatározó mûveiket, a színpadi táncmûvészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmû, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc mûfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét
Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedõbb alkotóit, mûveit
A tanuló legyen képes
A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a mûélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejezõ mozgás szolgálatába állítani
Gondolatait megfelelõ szókinccsel szabatosan elmondani

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli részekbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama:
Tánctörténet
30–40 perces írásbeli
5–8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma
A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökbõl áll Az írásbeli vizsga feladatlapja különbözõ tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást illetve értelmezõ választ igénylõ feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról
Választható témakörök:
Az õskor táncmûvészete
A középkor jellemzõ táncformái
A reneszánsz és barokk kor táncélete
A romantika
A reformkor táncélete
A XX. század táncélete
Amatõr és hivatásos együttesek Magyarországon
A táncos szakma jelentõsebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése
Írásbeli vizsga
A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
Szóbeli vizsga
A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
Az összefüggések ismerete
A szakmai kommunikáció fejlettsége
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Videólejátszó vagy DVD–lejátszó
Televízió
Magnetofon
Diavetítõ
CD–lejátszó
Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes mûfaját tartalmazó videokazettán)
Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)
Kézi könyvtár (tánctörténeti kötetek, kiadványok, újságok)
Hangtár – CD, magnókazetta (tánctörténethez kapcsolódó zenei anyagok)

5.KORTÁRSTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ KORTÁRSTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánckultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individuummal rendelkezõ ember. A testi, szellemi valamint lelki folyamatokra épülõ mozgás megnyilvánulási formái elõsegítik az emberi kapcsolatok kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek
kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetõségének megélését A Kortárstánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkezõ, társas kapcsolatokban
jártas embert. A kortárs mûvészetek befogadására nyitott és értõ közönséget nevel, miközben biztosítja a hivatásos pályaorientációt.
A technikai képzés elõsegíti az oktatási folyamatban résztvevõk számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag spirális elrendezõdése lehetõvé teszi az összevont osztályokban történõ oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak
Fõtárgy:
Kreatív gyerektánc (1–2 elõképzõ évfolyamon, 1–2 alapfokú évfolyamon)
Kortárstánc (3–6 alapfokú évfolyamon, 7–10 továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõ tantárgy:
Limón–technika (5–6 alapfokú évfolyamon)
Kontakt improvizáció (5–6 alapfokú évfolyamon)
Lábán– technika (7–8 továbbképzõ évfolyamon)

Tánctörténet (9–10 továbbképzõ évfolyamon)
Kötelezõen választható tantárgy az összevont osztályokban:
Tánctörténet
Limón–technika
Választható tantárgyak:
Kreatív gyerektánc (1–2 elõképzõ évfolyamon)

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2
Kötelező							2	2	1	1	2	2
Kötelezően választható					1	1			1	1		
Választható Tárgy	2	2										
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az elsõ számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelenti. A tanszak kötelezõen elõírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak valamint más mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet
A tanítási órák idõtartama: 45 perc

A KORTÁRSTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI
Kiemelt kompetenciák a kortárstánc területén
Szakmai kompetenciák
A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése
A tér, idõ, energia rendszereinek, törvényszerûségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelõ ismerete és tudatos alkalmazása
A táncstílusok és technikák általánosan jellemzõ vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása
Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése
A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerûségeinek megismertetése
Tudatos elõadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az elõképzettségnek megfelelõen
A táncmûvészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és mûvészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése
Egészségmegõrzés, testi higiénia, egészséges életmód iránti igény kialakítása
A kortársmûvészetek és társmûvészetek megismerése iránti igény kialakítása
A komplex elõadó–mûvészeti gondolkodásmód kialakítása

Személyes kompetenciák
Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése
A zenei ízlésformálás
A tudatos és rendszeres munkára nevelés
Fejlõdõképesség
Nyitottságra nevelés
Elhivatottságra való igény kialakítása
Folyamatos ismeretbõvítés valamint analizáló és szintetizáló tudás kialakítása
A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása
A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása
A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása
Önreflexió és önálló véleményalkotás
A kritikai gondolkodás fejlesztése

Társas kompetenciák
A csoport és a csoportnorma kialakítása
A kooperáció valamint együttmûködési képesség fejlesztése

A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme
A szabálytudat kialakítása
A konfliktusmegoldó készség fejlesztése
Az empatikus készség fejlesztése, a társak felé való bizalom kialakítása
A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése
Az egészséges életmódra nevelés
A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása
A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák
A helyzetfelismerés fejlesztése, a figyelemmegosztás képességének kialakítása
A flexibilitás, kezdeményezõkészség, kreativitás képességének fejlesztése
A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése
A testtudat kialakítása
A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
Az ok–okozati összefüggések megértése
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A tehetséggondozás és pályaorientáció
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá
Vizsga tantárgyak
Mûvészeti alapvizsga
Kortárstánc
Limón–technika vagy Kontakt improvizáció
Mûvészeti záróvizsga
Kortárstánc
Tánctörténet

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként illetve párban – helyezést ért el
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni
A mûvészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntõ)
Amennyiben az intézmény elõrehozott mûvészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni
Eredményes mûvészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történõ realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különbözõ játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a késõbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idõ, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttmûködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezõkészségének, önismeretének fejlesztéséhez

Elõképzõ évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
– A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
– A tanuló önfegyelmének növelése
– A koncentrációkészség növelése
– A megfigyelõképesség kialakítása
– A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elõsegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Ismerkedõ táncok
Ábrázoló táncok
Csoportos táncok
Ünnepi táncok
Izom puzzle/testtudati táncok
Kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték–fajtákat
A tanuló legyen képes az együttmûködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár– és csoportválasztásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A kreativitás fejlesztése
– A testrészek mozgáslehetõségeinek megismertetése
– A test térben való mozgáslehetõségeink feltárása
– A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
– Egyszerû ritmusképletek megszólaltatása
– A helyzetfelismerõ képesség fejlesztése
– A megoldási lehetõségek feltérképezése
– A döntésképesség növelése
– A mozgás kapcsolatteremtõ lehetõségeinek alkalmazása
– A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

Energia levezetõ, összehangoló játékok
Koncentrációt növelõ játékok
A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)
Alapvetõ gyakorlattípusok használata:
Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
Másolás–tükrözés: szinkronicitás, kánonforma
Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatalanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása
Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
Zenei táncjátékok
Bizalmi játékok

Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztõ játékok
Koncentrálós és kitalálós játékok
Ábrázoló és csoportjátékok
Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje az alapvetõ gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különbözõ táncjátékfajtákat
A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
– A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
– Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
– Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történõ megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
– A mozgásmemória fejlesztése
– A problémák felismertetése elõre és utólag
– A tér–, ritmika–, dinamika: az életkornak megfelelõ szintû alapelemek használata
– A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag
Energia kiegyenlítõ, összehangoló játékok
Koncentrációt növelõ játékok
Alapmozgásformák: döntések, dõlések, esések, gurulások párban és egyénileg
Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez
Térben haladás változatai, két– és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése
Többszereplõs térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést
Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával
2/4–, 3/4–, 4/4–es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása
Hangok, szavak, énekhang játékos használata
A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fõ irányokban
Az érzékszervek adta világ felfedezése
A belsõ kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése
Követelmények:

A tanuló ismerje az alapmozgás formákat
A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetõségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
– A koordinációs készség fejlesztése
– A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
– A zenei szövetek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag
Energia összehangoló játékok
Bemelegítõ, állóképesség javító, erõsítõ játékos gyakorlatok
Koncentráló képességet javító feladatok
A csont–, izom– és szalagrendszer feltérképezése, lehetõségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból
mozgásfolyamok alakítása
Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenzionális irányok használata
Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorrá való rögzítése

Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtetõ–farokcsont, ülõcsont–sarokcsont, tengelyek mentén való
elválasztás illetve forgatás)
Zenei ritmusok, szerkezetek analizálása, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés
Etûdök készítése egyénileg és kiscsoportban
Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás
Mozgáselemzés, stíluselemzés
Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények
A tanuló ismerje saját testének lehetõségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvetõ alkotórészeit
A tanuló legyen képes egy egyszerûbb zenemû szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Kísérõ hangszerek
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

KORTÁRSTÁNC
A Kortárstánc elnevezés egy összetett és átfogó technikát jelöl, amely épít a 20. században kialakult különbözõ technika és stílus rendszerekre, úgymint Graham–, Limón– és Cunningham–technika, ezen kívül beépíti mozgásanyagába és szemléletébe a „Release" (ellazulás) technika, az improvizáció és kontakt improvizáció elveit, gondolatait, szempontrendszereit és gyakorlatait. Alapgondolata a test természetes irányvonalainak használata, a gazdaságos energiahasználat, a széles és választékos mozgásrepertoár és a test mozgáslehetõségeinek kiaknázása.
Sajátossága, hogy dinamikusan változik és képviseli az adott kor táncnyelvezetének irányvonalait, kapcsolatban van a kortárs mûvészet egyéb területeivel és fejlõdésében teret ad egyéni gondolatoknak, irányoknak A kortárstánc képzés célja, hogy a tanulók felfedezzék a test természetes és sajátos mozgáslehetõségiet és ezeken keresztül testismeretre és testtudatra tegyenek szert. Célja, hogy tágítsa a fizikai mozgásos képességek határait, ösztönözze az önálló gondolkodást és munkavégzést, elõsegítse a kreativitás fejlõdését, alakítsa ki és fejlessze a tanulóban a tánc és az egészséges életmód kapcsolatán alapuló életvitelt. Célja, hogy a tanulók megéljék a társmûvészetekkel kapcsolatos kreatív alkotó folyamatot, megtalálják a tánckifejezés egyéni útjait

Alapfokú évfolyamok
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testismeretének fejlesztése, saját mozgás szótárának megismertetése, önálló feladatok elvégzésének
ösztönzése, a természetes mozgások megismertetése.
– A lábfej és a bokaízület mozgásfelfedezésének ösztönzése.
– A gerincoszlop mozgási lehetõségeinek felismertetése.
– Az együttmûködésre, kooperációra való készség fejlesztése páros, kiscsoportos, csoportos együttmûködés során.
– A divergens gondolkodás fejlesztése

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok, játékok
– Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
– Csoportos játékok

Mozgásfelfedezõ gyakorlatok
– A lábfej és bokaízület mozgásai a talajon és álló helyzetben
– A gerinc mozgásai
– Légzõ gyakorlatok
– A talajszinten történõ mozgáslehetõségek

Figyelem vezetési gyakorlatok

– Mozgás és légzés kapcsolata
– Csoportos figyelem – járás, futás, állás váltakozása
– A tér alapvetõ irányaiban végzett gyakorlatok

Egyszerû gyakorlatsorok, mozgásminták
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
– Formák és azok átmenetei
– Azonos oldali testrészekkel végzett mozgások
– Állásban végzett törzs, kar és láb gyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás)
– Testrészek vezetésére épülõ gyakorlatok
– Haladásos és mozgásszint váltással egyszerû sorok
– Egyszerû szökdelések és ugrások

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Egyéni formák kialakítása és azok mozgásos összekapcsolása

Improvizációs feladatok
– A zene ritmikájának, érzetének követésével szabad mozgások
– Érzékszervi mozgásos feladatok
– Egyéni formák
– Utánzás, tükrözés

Követelmények
A tanuló ismerje a természetes mozgásokat és azok végrehajtási módjait, a lábfej, a bokaízület és a gerincoszlop felépítését, a kapcsolatteremtés és együttmûködés lehetõségeit, a kortárstánc adott évfolyamának mozgásos anyagát
A tanuló legyen képes az együttmûködésre páros és kiscsoportos feladatokban, a tananyag pontos bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelõ kreatív feladatok elvégzésére

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testismeretének fejlesztése, saját mozgás szótárának további megismertetése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgások megismertetésének bõvítése, a kreatív gondolkodás ösztönzése.
– A divergens gondolkodás fejlesztése
– A láb mozgásainak megismertetése, a szökdelésekhez és az ugrásokhoz szükséges alapképességek fejlesztése.
– A biztonságos talajra érkezés elõsegítése.
– A gerincoszlop mozgásai lehetõségeinek vizsgálata.
– A térérzék elõsegítése, a mozgások dinamikai változatosságának felismertetése.
– Az együttmûködésre, kooperációra való készség fejlesztése páros, kiscsoportos, csoportos együttmûködés során.
– Kreatív gyakorlatokon keresztül az önállóság ösztönzése, a figyelem fenntartásának fejlesztése és az alkotás folyamatának bevezetése

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok, játékok
– Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
– Csoportos játékok
– Figyelemfelkeltõ játékok

Mozgásfelfedezõ gyakorlatok
– A lábfej és bokaízület mozgásai a talajon és álló helyzetben
– A gerinc mozgásai minden mozgásszinten
– Légzõ gyakorlatok
– A talajszinten történõ mozgáslehetõségek
– Vezetéssel folyamatos mozgások
– Helyben mozgások a horizontális–, vertikális testtengelyek mentén valamint a mozgás fõ irányaiban
– Különbözõ erõkifejtéssel végzett mozgások

– Testtengely

Figyelem vezetési gyakorlatok
– Mozgás és légzés kapcsolata
– Csoportos figyelem – járás, futás, állás, ülés, fekvés
– Páros feladatok
– Csukott szemes feladatok
– A tér alapvetõ irányaiban végzett gyakorlatok

Egyszerû gyakorlatsorok, mozgásminták
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
– Gurulás, kúszás, mászás
– Formák, pozíciók és azok átmenetei a talajon és álló helyzetben
– Azonos és ellentétes oldali testrészekkel végzett mozgások
– Állásban végzett törzs, kar és lábgyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás)
– Állásban alap lábfejpozíciók és térdízületi gyakorlatok (pliék)
– Testrészek vezetésére épülõ gyakorlatok
– Haladásos és mozgásszint váltással egyszerû sorok
– Egyszerû szökdelések és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokban
– Forgások, fordulatok állásban, ülésben

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Egyéni formák, mozgások kialakítása és azok összekapcsolása
– Társ által készített formák és mozgások átalakítása (a tér és a dinamika eszközeivel)
– Meglévõ elemek összekapcsolása sorokká

Improvizációs feladatok
– Zene inspirációjával, ellenpontozásával szabad mozgások
– Érzékszervi mozgásos feladatok
– Páros és csoportos improvizációk
– Utánzás, tükrözés, ellenpontozás
– Térjátékok

Követelmények
A tanuló ismerje a természetes mozgásokat és azok kombinálhatóságát, a láb ízületeinek alapmozgásait, a biztonságos talajra érkezés végrehajtási módját és az adott évfolyam mozgásnyelvi tananyagát. Ismerje a tér és a dinamika alapvetõ formáit és felhasználási lehetõségeit, a kapcsolatteremtés és együttmûködés lehetõségeit
A tanuló legyen képes az együttmûködésre páros és kiscsoportos feladatokban, a tananyag gyakorlatsorokba foglalt bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelõ kreatív és improvizatív feladatok elvégzésére

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testismeretének további fejlesztése, saját mozgás szótár bõvítése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgásokból kiinduló összetett mozgások megismertetése, a kreatív gondolkodás ösztönzése.
– A divergens gondolkodás fejlesztése.
– Az önállóság, az önálló munkavégzésre való képesség fejlesztése
– A láb izomzatának fejlesztése, a szökdelésekhez és az ugrásokhoz szükséges alapképességek fejlesztése.
– A biztonságos talajra érkezés gyakoroltatása.
– A gerincoszlop mozgáslehetõségeinek vizsgálata.
– A kar mozgáslehetõségeinek felismertetése.
– A térérzék és térbeli tájékozódás fejlesztése, a mozgások dinamikai változatosságának képességfejlesztése.
– A mozgások ritmikai változatosságának megismertetése.
– Kreatív páros és kiscsoportos, csoportos gyakorlatok alkalmazásával az együttmûködésre és kooperációra való készség fejlesztése.
– A figyelem fenntartásának fejlesztése és az alkotás folyamatának további megismertetése

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok, játékok

– Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
– Csoportos és párban végezhetõ improvizatív játékok
– Figyelemfelkeltõ és testre hangoló játékok

Mozgásfelfedezõ és testtudatossági gyakorlatok
– A lábfej, boka és csípõízületek mozgásai a talajon és álló helyzetben
– A gerinc végpontjainak mozgásba vezetése egyéni és párban végzett gyakorlatokkal
– A kar ízületeinek mozgásfelfedezése, talajfogás kartámasszal
– Független szabad karmozgások, ízületek tánca, kép: fonalak karvezetése
– A talajszinten történõ mozgáslehetõségek, tolások, húzások a talajon
– Helyben mozgások a horizontális–, vertikális – és diagonális testtengelyek mentén, valamint a mozgás fõ irányaiban
– Vezetetéssel folyamatos mozgások és lendületek (kar, láb, törzs)
– Ejtések, a végtagok súlyának felhasználása
– Különbözõ erõkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
– A testtengely és a talaj viszonya
– A testrészek elmozdulásai egymáshoz és a fõtengelyhez képest.
– Egyensúlyozás

Figyelem vezetési gyakorlatok
– A belégzés és kilégzés szabad mozgással való összekötése
– Csoportos figyelem – járás, futás, állás, ülés, fekvés
– Páros feladatok, vezetõ/követõ szerepek érintés nélkül
– Csukott szemes feladatok párban és kiscsoportban
– Nyugalmi helyzet, ellazulás és belsõ képek

Egyszerû gyakorlatsorok, mozgásminták
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
– Gurulás, kúszás, mászás, átmenetek
– Formák, pozíciók és azok átmenetei a talajon és álló helyzetben
– Azonos, ellentétes oldali testrészekkel végzett gyakorlatok
– Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás)
– Gördülések, spirálok a talajon, ülésben, állásban
– Állásban lábfej pozíciók és térdízületi gyakorlatok (pliék, relevék) variációi és kombinációi végtagmozgásokkal
– Karvezetés, ejtés, lendület, karpozíciók
– Haladásos és mozgásszint váltással egyszerû sorok
– Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz–, magasság– és mélység relációban
– Egyszerû szökdelések és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokban
– Forgások, fordulatok állásban, ülésben
– Lassú, folyamatos mozgásos gyakorlatsorok különbözõ térirányokban

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Egyéni mozgássorok komponálása adott szerkesztési feladatokkal
– Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
– Meglévõ elemek összekapcsolása sorokká

Improvizációs feladatok
– Zene, hang és ritmusadások inspirálta szabad mozgások
– Csoportos figyelmi improvizációk
– Reagálások, dinamikai változtatással
– Térjátékok
– Testrészvezetéses feladatok (fej, lábfej, ujjak, szemek, nagy ízületek)
– Páros impulzusadások
– Egymást megfigyelõ improvizációk, írásos és verbális visszajelzés

Követelmények
A tanuló ismerje saját mozgás szótárát, az adott évfolyam mozgásnyelvi tananyagát, a biztonságos talajra érkezés végrehajtási módját, a gerinc és a karok mozgáslehetõségeit. Ismerje a tér, a ritmus és a dinamika alapvetõ formáit és felhasználási lehetõségeit, a kapcsolatteremtés és együttmûködés lehetõségeit

A tanuló legyen képes önálló feladatok végrehajtására, az együttmûködésre csoportos feladatokban, a figyelem megosztására improvizatív helyzetekben, a tananyag gyakorlatsorokba foglalt bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelõ kreatív feladatok elvégzésére

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testismeretének további fejlesztése, saját mozgás szótár bõvítése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgásokból kiinduló összetett mozgások megismertetése, a kreatív gondolkodás ösztönzése.
– Az emlékezet fejlesztése.
– A divergens gondolkodás alkalmazása különbözõ helyzetekben.
– Az önállóság, az önálló munkavégzésre való képesség fejlesztése
– A láb izomzatának fejlesztése, a szökdelésekhez és az ugrásokhoz szükséges képességek további fejlesztése.
– A biztonságos talajra érkezés gyakoroltatása.
– A gerincoszlop mozgáslehetõségeinek vizsgálata, a törzs izomzatának fejlesztése.
– A kar mozgáslehetõségeinek felismertetése.
– A térérzék és térbeli tájékozódás fejlesztése, a mozgások dinamikai változatosságának képességfejlesztése.
– A mozgások ritmikai változatosságának megismertetése.
– Kreatív páros és kiscsoportos, csoportos gyakorlatok alkalmazásával az együttmûködésre és kooperációra való készség fejlesztése.
– A koncentráció és a figyelem fenntartásának fejlesztése, alkotói módok megismertetése, rövid kompozíciók készítésének ösztönzése.
– A társmûvészetek bevonásának mozgásos feladatokhoz

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok, játékok
– Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelõ speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok
– Testre hangoló játékok
– Térjátékok
– Állóképességet fejlesztõ játékok

Mozgásfelfedezõ és testtudatossági gyakorlatok
– A láb ízületeinek mozgásai partner munkán keresztül (a láb súlyának megéreztetése)
– Ellazítás és a végtag mozgatása párokban
– A gerinc végpontjainak mozgásai egyénileg
– A törzs mozgáslehetõségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
– A kar ízületeinek mozgásfelfedezése, talajfogás kartámasszal
– Független szabad karmozgások, ízületek tánca, kép: fonalak karvezetése
– A talajszinten történõ mozgáslehetõségek, tolások, húzások a talajon
– Vezetetéssel folyamatos mozgások és lendületek (kar, láb, törzs)
– Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
– Különbözõ erõkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
– A test központja, mint motor használata egyéni és páros feladatokban
– A testtartás és testtengely viszonyának felfedezése
– A testrészek elmozdulásai egymáshoz és a fõtengelyhez képest
– Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz–, magasság és mélység relációban
– Egyensúlyozás különbözõ alátámasztási felületeken
– Elmozdulások a (test fizikai adottságai alapján) a gravitáció aspektusából

Figyelem vezetési gyakorlatok
– Irányított légzés, áramlás, engedés
– Csoportos figyelemi gyakorlatok
– Páros feladatok, vezetõ/követõ szerepek érintés nélkül
– Csukott szemes feladatok párban és kiscsoportban
– Nyugalmi helyzet, ellazulás és belsõ képek

Egyszerû gyakorlatsorok, mozgásminták
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
– Természetes mozgásokkal összetett gyakorlatok, gyakorlatsorok

– Formák, pozíciók, testszobrok és azok átmenetei a talajon és álló helyzetben
– A lábfej, boka és csípõízületek gyakorlatai talajon és álló helyzetben, törzs és karmozgással összekötve
– Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás, zuhanás/visszarugózás)
– Spirálok a talajon, ülésben, állásban karmozgással és különbözõ lábpozíciókban végrehajtva
– Állásban lábfej pozíciók és térdízületi gyakorlatok (pliék, relevék) variációi és kombinációi végtagmozgásokkal, fordulattal
– Karvezetés, ejtés, lendület, karpozíciók és ezek kombinációi
– Haladásos és mozgásszint váltással gyakorlat sorok
– Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokban, fordulattal
– Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
– Forgások, fordulatok állásban, ülésben, fogás közbeni sík és térirányváltással
– Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel
– Lassú/gyors és folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különbözõ térirányokban, eltérõ dinamikákkal, ritmusokkal
– Mozgássorokat ismétlõ összetett gyakorlatok és azok variációi

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Saját mozgásvariációk megadott szempontok, testrészek, mozgások használatával
– Egyszerû mozgásgyakorlatok elemzései
– Egyéni mozgássorok komponálása adott és választott szerkesztési feladatokkal
– Mozgások a különbözõ érzékszervi területek illetve partner bevonásával
– Vizuális alkotás felhasználása komponálásra (festmény, rajz, szobor)
– Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
– Meglévõ elemek összekapcsolása összetett sorokká

Improvizációs feladatok
– Zene, hang és ritmusadások inspirálta szabad mozgások
– Csoportos gondolkodást fejlesztõ improvizációk
– Reagálások, dinamikai változtatással
– Térirányokkal és térsíkokkal
– Több testrész vezetésével
– Páros improvizációk érintéses feladatokkal
– Egymást megfigyelõ improvizációk, írásos és verbális visszajelzés

Követelmények
A tanuló ismerje az adott évfolyam mozgásnyelvi tananyagát és saját mozgás szótárának kombinációs lehetõségeit, a láb, a gerinc és a karok mozgáslehetõségeit. Ismerje a tér, a ritmus és a dinamika alapvetõ formáit és felhasználási lehetõségeit, a kapcsolatteremtés és együttmûködés lehetõségeit A tanuló legyen képes önálló feladatok végrehajtására, az együttmûködésre csoportos feladatokban, a figyelem megosztására improvizatív helyzetekben, a tananyag gyakorlatsorokba foglalt bemutatására, rövid kombinációk
végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelõ kreatív feladatok elvégzésére. Képes legyen összetett mozgássor komponálására és bemutatására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A test felépítését, saját mozgás szótárát és a tanult mozgásanyagot, a tér, a ritmus, a dinamika alapvetõ formáit, a kifejezés eszközeit, együttmûködési képességeit, fizikális határait. Ismerje a társmûvészetek bevonásának lehetõségeit
A tanuló legyen képes
Ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, azokat a kapcsolatteremtésben, kommunikációban és az alkotói folyamatban hasznosítani. Testismerete alapján legyen képes egészségét megõrizni és a tánctanulásban szerzett képességeit az élet más területein is hasznosítani

A kortárstánc mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és idõtartama:
Kortárstánc, csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:
– Kortárstánc gyakorlatsor önálló csoportos bemutatása
– 2–3 perces, a szaktanár által összeállított, kombináció kiscsoportos bemutatása
– A szaktanár által elõre kiválasztott kreatív feladat csoportos megoldása
– Rövid improvizáció bemutatása elõre megadott szempontok alapján

A vizsga értékelése
– A bemutatott tananyag ismerete, a bemutatás biztonsága, minõsége
– A kreatív és improvizatív feladatok megoldási minõsége

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testtudatának fejlesztése, a testkapcsolatok megismertetése, a mozgás repertoár bõvítése, a puha izomtónus használatának vizsgálata, a gazdaságos energiahasználat, a kreatív alkotói gondolkodás és az önálló feladatok elvégzésének ösztönzése.
– A mozgásemlékezet fejlesztése.
– A kortárstánc nyelvezetét adó technikák megismertetése
– A térérzék, a dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeinek és az idõbeliség fogalmának megismertetése.
– A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, alkotói módszerek megismertetése, kompozíciók készítésének ösztönzése.
– Az alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérõ diszciplínák (társmûvészetek) bevonásával.
– A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok
– Speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
– Testre hangolódás talajon, egyénileg, párban
– Állóképességet fejlesztõ játékok

Mozgásfelfedezõ és testtudatossági gyakorlatok
– A térd és csípõízületek mozgásai partner munkán keresztül
– Ellazítás és végtagmozgatások párban
– A gerinc mobilizálása
– A törzs mozgáslehetõségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
– A kar használata talajra érkezéskor
– Vezetetéssel folyamatos mozgások és lendületek (kar, láb, törzs)
– Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
– Különbözõ erõkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
– A test központ használata egyéni és páros feladatokban
– Testkapcsolatok felfedezése (fej – farokcsont, testfél – jobb– és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
– Helyes testtartás, „alignement”
– Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a fõtengelyhez képest
– Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz–, magasság és mélység relációban
– Egyensúlyozás „off balance” helyzetekben
– A gravitáció használata

Figyelem vezetési gyakorlatok
– A légzés és mozgás összehangoltságának megfigyelése
– Páros és kiscsoportos feladatok, vezetõ/követõ szerepek érintés nélkül
– Nyugalmi helyzet, ellazulás és belsõ képek
– Idõérzékelést fejlesztõ feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
– Ülésben a test központ mozgásai: contraction/release
– A lábfej, boka és csípõ ízületek gyakorlatai talajon és álló helyzetben, törzs és karmozgással összekötve,
– Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
– Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kitartások, lendületek
– Spirálok a talajon, ülésben, állásban karmozgással és különbözõ lábpozíciókban végrehajtva

– Állásban lábfej pozíciók és plié, relevé gyakorlatok és kombinációi végtagmozgásokkal, negyed, fél és egész fordulattal
– Haladásos és mozgásszínt váltással gyakorlat sorok
– Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokba, fordulattal
– Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
– Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel
– Lassú/gyors és folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különbözõ térirányokba, eltérõ dinamikákkal, ritmusokkal
– Mozgássorokat ismétlõ összetett gyakorlatok és azok variációi
– Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
– Egyszerû mozgás gyakorlatok elemzései
– Egyéni mozgássorok komponálása adott és választott szerkesztési feladatokkal
– Mozgások a különbözõ érzékszervi területek illetve partner bevonásával
– Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
– Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
– Meglévõ elemek összekapcsolása összetett sorokká
– Mozgások megfigyelése, a mozgások leírása

Improvizációs feladatok
– Csoportos gondolkodást fejlesztõ improvizációk
– Páros és trió improvizációk érintéssel
– Több testrész vezetésével feladatok
– Egymást megfigyelõ improvizációk, írásos és verbális visszajelzés
– Ritmusképlet szerinti mozgások a térben

Követelmények
A tanuló ismerje az alap testkapcsolatokat, a kortárstánc nyelvezetét adó technikák alapjait, az adott évfolyamtananyagát, saját mozgásvilágának kifejezõ, elõadói minõségeit, a tér, idõ, dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeit valamint az idõbeliség fogalmát
A tanuló legyen képes mozgásához a megfelelõ energiahasználatra, differenciált izomhasználatra, az életkori sajátosságoknak megfelelõ kreatív feladatok elvégzésére, önálló gondolatainak kifejezésére, improvizációban döntések meghozatalára, rövid mozgástanulmányok elvégzésére

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testtudatának további fejlesztése, a testkapcsolatok fejlesztése és a sérülések megelõzését célzó mozgásos elemek, gyakorlatok ismerete, megismertetése.
– A mozgások folyamatának vizsgálata, a mozgás repertoár további bõvítése, a fizikális mozgáshatárok tágítása, a puha izomtónus használatának fejlesztése, a gazdaságos energiahasználat ösztönzése.
– A kreatív alkotói gondolkodás és az önálló feladatok elvégzésének segítése.
– Az emlékezet fejlesztése.
– A kortárstánc nyelvezetét adó technikák mélyebb megismertetése
– A térérzék, a dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeinek és az idõbeliség fogalmának használata.
– A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, az összetett alkotói módszerek megismertetése, kompozíciók készítésének ösztönzése.
– Alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérõ diszciplínák (társmûvészetek) bevonásával.
– A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok
– Testre hangolódás talajon, álló helyzetben, egyénileg, párban
– Speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
– Állóképességet fejlesztõ játékok
– Egymást vezetõ játékos gyakorlatok

Mozgásfelfedezõ és testtudatossági gyakorlatok
– A térd és csípõízületek mozgásai partner munkán keresztül
– Ellazítás és végtagmozgatások párban

– A törzs mozgáslehetõségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
– A kar használata talajra érkezéskor középszintrõl
– Lendületes kar, láb, törzsmozgások, ívek, rajzolatok
– Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
– Különbözõ erõkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
– A test központ erejének használata egyéni és páros feladatokban
– Testkapcsolatok felfedezése (fej – farok csont, test fél – jobb– és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
– Helyes testtartás, „alignement”
– Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a fõtengelyhez képest
– Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz–, magasság és mélység relációban
– Egyensúlyozás „off balance” helyzetekben
– A gravitáció és a súly használata

Figyelem vezetési gyakorlatok
– A légzõ mozgás megfigyelése irányított képadással
– Páros, trió és négyes csoportokban feladatok, vezetõ/követõ szerepek érintés nélkül
– Nyugalmi helyzet, ellazulás és belsõ képek
– Idõérzékelést fejlesztõ feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
– Ülésben és állásban a test központ mozgásai: contraction/release
– A lábfej, boka és csípõ ízületek gyakorlatai talajon és álló helyzetben, törzs és karmozgással összekötve,
– Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
– Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kitartások, lendületek
– Spirálok a talajon, ülésben, állásban karmozgással és különbözõ lábpozíciókban végrehajtva
– Állásban lábfej pozíciók és plié, relevé gyakorlatok és kombinációi végtagmozgásokkal, negyed, fél és egész fordulattal
– Haladásos és mozgásszínt váltással gyakorlat sorok
– Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokba, fordulattal
– Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
– Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel, nyugalmi helyzetbe és folyamatokba
– Lassú/gyors és folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különbözõ térirányokba, eltérõ dinamikákkal, ritmusokkal
– Mozgássorokat ismétlõ összetett gyakorlatok és azok variációi
– Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
– Egyszerû kombinációk elemzései
– Egyéni mozgássorok komponálása adott és választott szerkesztési feladatokkal
– Mozgások a különbözõ érzékszervi területek illetve partner bevonásával
– Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
– Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
– Meglévõ elemek összekapcsolása összetett sorokká
– Mozgások megfigyelése, a mozgások leírása

Improvizációs feladatok
– Csoportos gondolkodást fejlesztõ improvizációk
– Páros és trió improvizációk érintéssel
– Több testrész vezetésével feladatok
– Egymást megfigyelõ improvizációk, írásos és verbális visszajelzés
– Ritmusképlet szerinti mozgások a térben

Követelmények
A tanuló ismerje a testkapcsolatokat, a kortárstánc nyelvezetét adó technikák alapjait, az adott évfolyam tananyagát, saját mozgásvilágának kifejezõ, elõadói minõségeit, a tér, idõ, dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeit valamint az idõbeliség fogalmát

A tanuló legyen képes mozgásához a megfelelõ energiahasználatra, differenciált izomhasználatra, az életkori sajátosságoknak megfelelõ kreatív feladatok elvégzésére, önálló gondolatainak kifejezésére, improvizációban döntések meghozatalára, rövid mozgástanulmányok elvégzésére

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testtudatának további fejlesztése, a testkapcsolatok fejlesztése és a sérülések megelõzését célzó mozgásos elemek, gyakorlatok megismertetése, a test tartórendszerének tanulmányozása.
– Mozgássorok elemzésének megismertetése, a fizikális mozgáshatárok tágítása, a gazdaságos energiahasználat tudatosítása.
– A kreatív alkotói gondolkodás és folyamat értelmezése, önálló feladatok kivitelezésének fejlesztése.
– Az emlékezet fejlesztése.
– A kortárstánc nyelvezetét adó technikák mélyebb megismertetése.
– A problémamegoldó képesség fejlesztése
– A térérzék, a dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeinek valamint az idõbeliség fogalmának használata.
– A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, összetett alkotói módszerek megismertetése, egyéni és csoportos kompozíciók készítésének segítése.
– Az alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérõ diszciplínák (társmûvészetek) bevonásával.
– A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül és az alkotás–befogadás folyamatának megismertetése, elemzése.
– A tánc és az egészséges életmód kapcsolatán alapuló életvitel kialakítása és fejlesztése

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok
– Speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
– Állóképességet fejlesztõ gyakorlatok
– Önálló hangolódás figyelem vezetéssel fekvõ helyzetben

Mozgásfelfedezõ és testtudatossági gyakorlatok
– A térd és csípõízületek mozgékonysága, páros gyakorlatok
– Ellazítás és puha izomtónussal mozgásszint váltások, képek segítségével (olvadás, fonalak tánca)
– A nyak izmainak puha tónusa, ellazítása és a fej felfele elõre iránya
– A törzs energia irányvonalai, vállak, bordák, mellkas kapcsolatai
– A törzs mozgáslehetõségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
– Test periféria térbeli mozgásai (kézfejek, lábfejek, fejtetõ, farok csont)
– Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
– Különbözõ erõkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
– A test központ erejének használata egyéni és páros feladatokban
– Helyes testtartás, „alignement”, ízületek és csontok kapcsolatai álló helyzetben
– Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a fõtengelyhez képest
– Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz–, magasság és mélység relációban
– Egyensúlyozás váratlanul megállított helyzetekben
– A gravitáció és a súly használata

Figyelem vezetési gyakorlatok
– A légzés és mozgás összehangoltságának megfigyelése
– Páros, trió és négyes csoportokban feladatok, vezetõ/követõ szerepek érintés nélkül és érintéssel
– Nyugalmi helyzet vizsgálata talajon és állásban
– Ellazulás és belsõ képek
– Idõérzékelést fejlesztõ feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták
– Testkapcsolatok gyakorlatai (fej – farok csont, test fél – jobb– és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
– Gurulások kombinációi, emelkedéssel és ereszkedéssel a talajra
– Ülésben és állásban, majd haladó gyakorlatokban a test központ mozgásai: contraction/release
– A lábfej, boka és csípõ ízületek gyakorlatai álló helyzetben, kötött és szabad törzs és karmozgással összekötve
– Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
– Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kitartások, lendületek
– Spirálok szintváltással karmozgással és különbözõ lábpozíciókkal kombinálva

– Állásban lábfej pozíciók és plié, relevé gyakorlatok és kombinációi végtagmozgásokkal, negyed, fél és egész fordulattal
– Haladásos és mozgásszínt váltással gyakorlat sorok
– Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokba, fordulattal
– Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
– Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel
– Lassú/gyors és folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különbözõ térirányokba, eltérõ dinamikákkal, szimmetrikus és aszimmetrikus ritmusokkal
– Mozgássorokat ismétlõ összetett gyakorlatok és azok variációi
– Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
– Meglévõ elemek összekapcsolása összetett sorokká
– Mozgások a különbözõ érzékszervi területek illetve partner bevonásával
– Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
– Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
– Mozgások megfigyelése és leírása
– Mondanivaló létrehozása és táncban való megvalósítása

Improvizációs feladatok
– Csoportos gondolkodást fejlesztõ improvizációk
– Páros és trió improvizációk érintéssel
– Több testrész vezetésével feladatok egyénileg, párban
– Egymást megfigyelõ improvizációk, írásos és verbális visszajelzés
– Ritmusképlet szerinti mozgások a térben
– Improvizáció tárgyakkal, eszközökkel
– Vizuális alkotások inspirálta improvizációk egyedül és kiscsoportban

Elmélet, verbalitás
– Táncok értelmezése
– A táncnyelv értelmezése a különbözõ kulturális és történelmi periódusok tükrében
– Önálló kritikai véleményalkotás táncmûvek alapján

Követelmények
A tanuló ismerje a test anatómiáját, a sérülés megelõzését célzó mozgásos elemeket, gyakorlatokat, az adott évfolyam tananyagát, az elõadói minõségeket, a tér, idõ, dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeit és használatát, az alkotás–befogadás folyamatát és a táncnyelv változásait a történelmi periódusok során, kifejezetten a XX. és a XXI. századra vonatkozóan A tanuló legyen képes a kortárstánc nyelvezetét adó technikákat differenciáltan használni rövid, önálló kompozíciókban, önálló véleményformálásra, improvizációban döntések meghozatalára

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tanuló testtudatának és anatómiai ismereteinek további fejlesztése, a testkapcsolatok fejlesztése, a sérülések megelõzését célzó mozgásos elemek, gyakorlatok megismertetése, a test tartórendszerének és mûködési mechanizmusának tanulmányozása.
– Mozgássorok elemzésének megismertetése, a fizikális mozgáshatárok tágítása, a gazdaságos energiahasználat tudatosítása.
– A kreatív alkotói gondolkodás és folyamat értelmezése, önálló feladatok kivitelezésének fejlesztése.
– A mozgásemlékezet fejlesztése.
– A kortárstánc nyelvezetét adó technikák találkozásának vizsgálata és felhasználhatóságuk, átjárhatóságuk tanulmányozása.
– Az elõadói minõségek, kifejezõeszközök megkülönböztetési szempontjainak vizsgálata.
– A problémamegoldó képesség fejlesztése.
– A térérzék, a dinamika és erõkifejtés törvényszerûségeinek valamint az idõbeliség fogalmának használata.
– A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, összetett alkotói módszerek megismertetése, egyéni és csoportos kompozíciók készítésének segítése.
– Az alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérõ diszciplínák (társmûvészetek) bevonásával.
– A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül.
– A tánc és az egészséges életmód kapcsolatán alapuló életvitel kialakítása és fejlesztése

Tananyag
Bemelegítõ és ráhangoló gyakorlatok
– Speciális erõsítõ és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
– Állóképességet fejlesztõ gyakorlatok
– Önálló hangolódás figyelem vezetéssel fekvõ és álló helyzetben
– Párban hangolódás érintéssel, hangadással

Mozgásfelfedezõ és testtudatossági gyakorlatok
– A térd és csípõízületek mozgékonysága, páros gyakorlatok
– Ellazítás és puha izomtónussal mozgásszint váltások, képek segítségével (olvadás, fonalak tánca)
– A nyak izmainak ellazítása és a fej szabad mozgása
– A törzs energia irányvonalai, szférái a vállak, bordák, mellkas, medence kapcsolatai
– A törzs mozgáslehetõségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
– Test periféria térbeli mozgásainak testközponttal való összekötése
– Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
– A test központ erejének használata egyéni és páros feladatokban
– Helyes testtartás, „alignement", ízületek és csontok kapcsolatai álló helyzetben
– Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a fõtengelyhez képest
– Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz–, magasság és mélység relációban
– Egyensúlyozás váratlanul megállított helyzetekben
– A gravitáció és a súly használata

Figyelem vezetési gyakorlatok
– A légzés és mozgás kapcsolatának megfigyelése
– Páros, trió és négyes csoportokban feladatok, vezetõ/követõ szerepek érintés nélkül és érintéssel
– Nyugalmi helyzet vizsgálata talajon, állásban, egyensúlyi helyzetekben
– Ellazulás és belsõ képek
– Idõ– és ritmusérzékelést fejlesztõ feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták
– Testkapcsolatok gyakorlatai kombinációkban (fej – farok csont, test fél – jobb– és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
– Talajon végzett (fekvõ és ülõ) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
– Gurulások kombinációi, emelkedéssel és ereszkedéssel a talajra
– Ülésben és állásban, majd haladó gyakorlatokban a test központ mozgásai: contraction/release
– A lábfej, boka és csípõ ízületek gyakorlatai álló helyzetben, kötött és szabad törzs és karmozgással összekötve
– Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
– Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kitartások, lendületek szintváltásokkal
– Spirálok szintváltással karmozgással és különbözõ lábpozíciókkal kombinálva
– Haladásos és mozgásszínt váltással egyszerû és összetett gyakorlat sorok, etûdök
– Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különbözõ térirányokba, fordulattal
– Ugrások, vetõdések gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
– Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel, váratlan helyzetekben megállítva
– Lassú/gyors, folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különbözõ térirányokba, eltérõ dinamikákkal, szimmetrikus és aszimmetrikus ritmusokkal
– Mozgássorokat ismétlõ összetett gyakorlatok és azok variációi
– Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegû feladatok
– Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
– Meglévõ elemek összekapcsolása összetett sorokká
– Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
– Mozgások leírás alapján történõ megvalósítása
– Mondanivaló létrehozása és táncban való megvalósítása

Improvizációs feladatok
– Csoportos gondolkodást fejlesztõ improvizációk
– Páros és trió improvizációk érintéssel
– Több testrész vezetésével feladatok egyénileg, párban

– Egymást megfigyelõ improvizációk visszajátszása
– Jelen idejû komponálás
– Érzelem és történet kifejezése improvizációkban
– Vizuális alkotások és irodalmi mûvek inspirálta improvizációk egyedül és kiscsoportban

Elmélet, verbalitás
– A táncnyelv értelmezése a különbözõ kulturális és történelmi periódusok tükrében
– Az esztétikum változása a táncban, mint kifejezési formában a 20. századtól napjainkig
– Mozgóképmûvészet és tánc.
– Tánc, tudomány és technika – különbözõ tudományos elvek, koncepciók
– Önálló kritikai véleményalkotás táncmûvek alapján

Követelmények
A tanuló ismerje a test, mint élõ rendszer anatómiáját, , a sérülés megelõzését célzó mozgásos elemeket és gyakorlatokat, az adott évfolyam tananyagát, az elõadói kifejezés eszközeit, az alkotás–befogadás folyamatát és a táncnyelv változásait a történelmi periódusok során, kifejezetten a XX. és a XXI. századra vonatkozóan A tanuló legyen képes a kortárstánc nyelvezetét adó technikákat differenciáltan használni önálló kompozíciókban,
önálló véleményformálásra, improvizációban döntések meghozatalára

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A test anatómiáját, a kortárstánc nyelvezetét és fejlõdési, kutatási irányvonalait, a tér–, idõ–, dinamikai rendszert, a kifejezés eszközeit, az alkotás–befogadás folyamatát
A tanuló legyen képes
Ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, azokat a kapcsolatteremtésben, kommunikációban és az alkotói folyamatban hasznosítani és az alkotásba eltérõ diszciplínákat (társmûvészeteket) bevonni. Testismerete alapján legyen képes egészségét megõrizni és a tánctanulásban szerzett képességeit az élet más területein is hasznosítani

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgyai és idõtartamuk:
Kortárstánc, csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:
– Kortárstánc gyakorlatsor önálló csoportos bemutatása
– 3 perces, a szaktanár által összeállított kompozíció kiscsoportos bemutatása
– A szaktanár vagy a tanuló által elõre kiválasztott témára készített önálló, rövid kompozíció bemutatása
– Rövid improvizáció bemutatása elõre megadott szempontok alapján

A vizsga értékelése
– A bemutatott tananyag ismerete, a bemutatás biztonsága, minõsége
– A kreatív és improvizatív feladatok megoldási minõsége
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz

Kísérõ hangszerek
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

LIMÓN–TECHNIKA
A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltõ mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erõt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult
Érzékenységet A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képezõ és a többi modern tánctechnikától eltérõ alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerû ülõ, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etûdökben. A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése

Alapfokú évfolyamok
5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
– A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
– A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
– A gravitáció használatának elõsegítése.
– A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
– A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
– A Limón–technika nyelvezetének megismertetése

Tananyag
Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:
– A gerinc izolált mozgásai
– Légzõ gyakorlatok
– Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípõ–, térd–, bokaízületek) izolált mozgáslehetõségeinek feltárása és elsajátítása

Ülésben végzett gyakorlatok:
– Folyamatos gerincgördülések elõre, oldalra, véghelyzetben kitartással, elnyújtással
– Gurulások, kar támasz helyzetekkel
– Láb pozíciók (elõkészítõ, elsõ, második pozíció) elsajátítása
– Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetõségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával
– A gerincoszlop szakaszainak egymást követõ mozgatása folyamatos gördülések által elõször elõre, majd oldalirányban is
– Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával
– Gerincgördülések, vezetések különbözõ lábpozíciókban végrehajtva

Talajon végzett haladó gyakorlatok
– A karok súlyátvevõ szerepének megismerése
– A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása
– A testközpont ereje lendületekben
– Folyamatos gurulások fekvésben, ülõhelyzetekben
– Ülésbõl fekvésbe érkezések lendületekkel
– Kéz és lábtámasz helyzetek

Álló középgyakorlatok
– Alaptartás helyzete
– Kar, törzs és láb alap pozíciók
– Kar és láb izolált mozgásai
– Plié, parallel és en dehors pozíciókban függõleges nyugalomban lévõ törzs munkával
– Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs– és karlendítéssel
– A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
– Törzsnyújtás, zuhanások, suspention
– Lábfõ, boka, ízületek artikulációi

Diagonális–haladó gyakorlatok
– Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása
– Kis ugrások elõrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények
A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerû gyakorlatait, a technikára jellemzõ kar, láb, törzs egyszerûbb koordinációját, a gravitáció mint erõ felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait
A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelõ energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etûd bemutatására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
– Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminõségek bõvítése.
– A Limón–technika gyakorlatainak képesség szinten történõ elsajátítása.
– A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
– A gravitáció használatának vizsgálata.
– A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
– A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
– A technikára jellemzõ összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etûdökben.
– A Limón–technikára jellemzõ elõadásmód kialakításának elõsegítése.

Tananyag
Talajon fekvésben végzett gyakorlatok
– A gerinc izolált mozgásai
– Légzõ gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva
– Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípõ–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
– Mellkas emelés fekvõhelyzetbõl vállig, fejtetõig, majd ülésig

Ülésben végzett gyakorlatok
– Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípõ–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
– A különbözõ alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követõ mozgatásával (rugózás,
gördülés és visszaépítés) elõre, oldalirányban, spirális helyzetekben
– Törzszuhanások elõre és oldalirányokba

Talajon végzett haladó gyakorlatok
– Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel
– Ülésbõl, középhelyzetekbõl fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel
– Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások

Álló középgyakorlatok
– Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
– Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
– A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
– Törzsnyújtás, zuhanások és körkörös irányok különbözõ lábpozíciókban
– Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
– Egyszerû tendu gyakorlatok, kar– és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
– Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
– Egyszerû támadások különbözõ térirányokba
– Támadások karejtéssel

Diagonális–haladó gyakorlatok
– Siklás elõre, oldalra, hátra haladással, kar– és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
– Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
– Kis ugrások elõrehaladással, ritmikai változtatásokkal
– Láblengetések elõrehaladással
– Egyik lábról a másikra történõ átugrások

Etûdökkel, rövid koreográfiák
– Egyszerû talajon végzett etûdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
– Etûdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
– Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények
A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerû gyakorlatait, a technikára jellemzõ kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetõségeit, a gravitáció, mint erõ felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelõ energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére

a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyõzõ elõadására Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
A Limón–technika alapjait képezõ és a többi moderntánc–technikáktól eltérõ alapmozgás elveket, a technika jellemzõ
gyakorlatait és térhasználatát
A tanuló legyen képes
Finom, koordinált mozgásra, a megfelelõ súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelõ alkalmazására ülõ, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etûdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyõzõ
elõadására

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgyai és idõtartamuk:
Limón–technika, csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:
– A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerû majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces etûd kis csoportokban történõ bemutatása

A vizsga értékelése
– A vizsga értékelésének szempontjai:
– A bemutatott tananyag ismeretének minõsége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje
– A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága
– A Limón–technika stílusának megfelelõ elõadásmód minõsége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Kísérõ hangszerek
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

TÁNCTÖRTÉNET
A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erõsítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlõdéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklõdés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncmûvészet iránti érdeklõdéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképzõ évfolyamok
9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése
során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése.
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
– A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag
A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, mûvészi mozgás, a mûvészi mozgás nyelvezete
Az õskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok
Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján
A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása

A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a mûvészetek fejlõdésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei
A barokk kor általános jellemzõi és az udvari balett kialakulása
Noverre és a cselekményes balett
A romantika alapelvei, a kor jelentõs prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo
Taglioni) kiemelkedõ mûvek

Követelmények
A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a mûvészeti ág fejlõdésében jelentõs szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, mûveket
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedõ események, alkotók megismertetése és meghatározó mûveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
– A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncmûfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelõerõ és mozgásmemória fejlesztése.
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
– A táncmûfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag
Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet–Európában
Marius Petipa munkássága
Jelentõs orosz mûvészegyüttesek: Gyagilev– balett
Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánckultúrára
Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus mûvészetében
A magyar mozdulatmûvészet kialakulása, jelentõs képviselõk munkássága
Jelentõs táncmûhelyek (Szeged, Pécs, Gyõr) munkássága, alkotóik, jelentõsebb mûveik

Követelmények
A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncmûvészet jeles képviselõit, meghatározó mûveiket, a színpadi táncmûvészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmû, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc mûfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét
Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedõbb alkotóit, mûveit
A tanuló legyen képes
A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a mûélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejezõ mozgás szolgálatába állítani
Gondolatait megfelelõ szókinccsel szabatosan elmondani.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli részekbõl áll:
A vizsga tantárgya és idõtartama:
Tánctörténet
30–40 perces írásbeli
5–8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma
– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökbõl áll
– Az írásbeli vizsga feladatlapja különbözõ tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmezõ választ igénylõ feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:
Az õskor táncmûvészete
A középkor jellemzõ táncformái
A reneszánsz és barokk kor táncélete
A romantika
A reformkor táncélete
A XX. század táncélete
Amatõr és hivatásos együttesek Magyarországon
A táncos szakma jelentõsebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése
Írásbeli vizsga
– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
– Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
Szóbeli vizsga
– A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
– Az összefüggések ismerete
– A szakmai kommunikáció fejlettsége
– Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz
Videólejátszó vagy DVD–lejátszó,Televízió,Magnetofon,Diavetítõ,CD–lejátszó
Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes mûfaját tartalmazó videokazettán)
Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)
Kézi könyvtár (tánctörténeti kötetek, kiadványok, újságok)
Hangtár – CD, magnókazetta (tánctörténethez kapcsolódó zenei anyagok)

LÁBÁN–TECHNIKA
A Lábán–technika – korábbi elterjedt nevén „Európai modern" technika – Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül.
Nem stílus, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülõ, mindig az adott pedagógus, adott tanulókra tudatosan szerkesztett gyakorlat és mozdulatsora. Célja a táncmûvészet tudatos táncolás útján történõ továbbfejlesztése, a tér– és az erõtan adott évi követelményeinek elsajátítása, tudatos használata és verbalizálása A helyi tanterv és a pedagógus szabadsága az oktatási forma meghatározása, mely lehet másolás alapú, melyben
rögzített gyakorlatsorok rendszeres ismétlése történik, improvizáció alapú, ahol a tér és erõ princípiumok határozzák meg az improvizáció gyakorlatokat és vegyes típusú, amely a fent említett két forma elegye. Amennyiben a tanulók alkalmasak rá, kompozíciós feladatokat is tartalmazhat az óra. Aktív erõ–befektetésû mozgások, melyekben mind a könnyû mind az erõs erõfajta megjelenik; passzív erõ–befektetésû mozgások, melyekben mind a gyenge mind a nehéz erõfajta megjelenik

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A tánc alkotóelemeinek Lábán által rendszerezett, megfelelõ szintû megismerése és tudatosítása, kiegészítve, megerõsítve a tanszak más évfolyamain megismert tánctechnikák megértését.
– A testtel és az idõvel, mint táncalkotó elemekkel kapcsolatos ismereteket bõvítése.
– Testtudat, ritmus/idõ érzék
– A mozgáslehetõség bõvítése, az idõben – mint mértékegységben – történõ gondolkodás kialakítása
– A tempó különbségek megtapasztalásának elõsegítése
Tananyag
A tér alsó szintjén végzett gyakorlatok:
– A központból, perifériából (lábujj, kézujj, fejtetõ), és midlimb–bõl (könyök, térd) indított mozdulatok; bodyhalf: (testfél) – jobb–bal oldal, alsó–felsõ test tudatos, totális használata; diagonális kapcsolat tudatosítása; egyéb, a csoport igényeinek megfelelõ testkapcsolat felhasználása

A tér középsõ szintjén végzett gyakorlatok:
– Izolációs gyakorlatok – lábfej, lábujjak, térd, csípõ, felsõtest, fej, kar, kézujjak, alsó test: sarok–ülõcsont kapcsolat variációi a gravitáció, mint nehezítõ tényezõ bevonásával; felsõtest: fejtetõ, farkcsont

kapcsolatának mozdulatokban való feltérképezése; felsõtest: hát–kézujjak kapcsolatának megtartása különbözõ kar és testhelyzetekben
– Koordinációt fejlesztõ gyakorlatok: bodyhalf (testfél), diagonális kapcsolatok felhasználásával – A gyakorlatok folyamatos nehezítése, a térben való haladás fokozatos bevezetése.

A tér felsõ szintjén végzett gyakorlatok:
– Testkapcsolatok, koordinációk és izolációk alkalmazása; ugrások; emelések

Az idõ, mint variációs elem:
– A gyakorlatok metruma 2/4, 3/4, 4/4, 5/4 illetve ettõl eltérõ szabályszerû illetve szabálytalan beosztású is lehet

Az improvizáció, mint módszer használata
– Mint egy–egy rögzített gyakorlatsor variációja

Verbalitásfejlesztés:
– A tanulók fizikai síkon megélt tapasztalatainak szavakba öntése: egyénileg, csoportos megbeszélés során, írásos formában

Követelmények
A tanuló ismerje a Lábán Rudolf által meghatározott testkapcsolatokat, mozdulatindítási lehetõségeket, a ritmikai elõjegyzések gyakorlati megkülönböztetését, használatát, a különbözõ tempókat
A tanuló legyen képes a különbözõ testrészek tudatos izolációjára, totális mozgásra, az izolált testrészek tudatos koordinációjára, ritmus képletek mozgásban való pontos visszaadására, metrum–tartásra

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A térismeret rendszerezése, az erõhasználat, mint táncalkotó elem tudatosítása
– A testtudat, ritmus/idõ érzék, tértudat fejlesztése
– A saját testen kívüli világ rendszerezése.
– Önmagára, kis és nagycsoportra való figyelés; izomkontroll, optimális izomhasználat; koncentrációs készség fejlesztése

Tananyag
A 27 térirány Lábán Rudolf meghatározása szerint:
6 egy dimenzionális irány: mély, magas, jobb, bal, elõre, hátra
12 két dimenzionális irány: bal magas, jobb magas, bal mély, jobb mély, elõl magas, elõl mély, hátul magas, hátul mély,
jobb elõl, bal elõl, jobb hátul, bal hátul, háromdimenziós irányok jobb elöl magas, jobb elöl mély, bal elöl magas, bal
elöl mély, jobb hátul magas, jobb hátul mély, bal hátul magas, bal hátul mély
A 27. irány a táncoló maga
Szagitális tengely és sík, vertikális tengely és sík valamint horizontális tengely és sík
Térben alkotott formák, egyénileg – kocka, mozgásgömb és csoportosan: térrajzok például shapeflow segítségével
Az alap szakkifejezések elméletben és gyakorlatban
Totális mozgás: az izolált mozgás ellentéte, teljes test vagy teljes testrész együttmozgását jelöli
Bodyhalf: testfél, a test vertikális középvonalától számított teljes jobb oldalát vagy teljes baloldalát jelöli
A test köldöknél elhelyezkedõ horizontális vonal által elválasztott felsõ testet illetve alsó testet is jelölheti
Midlimb: végtag közép, a lábnál a térdet, a karnál a könyököt jelöli

Követelmények
A tanuló ismerje az erõtant és a minõségtant mind elméletben mind gyakorlatban: az egy–, a két– és háromdimenziós irányokat, a 3 alaptengelyt és síkot, a 3 alapvetõ szintet, a mozgásgömb fogalmát, az aktív és passzív erõhasználatot
A tanuló legyen képes megkülönböztetni a 27 irányt, mozogjon tudatosan az oktaéderben és a kockában. Az izomhasználat tudatos befolyásolása a gravitáció ellenében, összetett minõségû mozdulatok kivitelezése
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszköz

Kísérõ hangszerek
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erõsítõ, hangfal
Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

III. RÉSZ
KÉPZÕ– ÉS IPARMÛVÉSZETI ÁG

AZ ALAPFOKÚ KÉPZÕ– ÉS IPARMÛVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú mûvészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belsõ látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belsõ világának gazdagítása teszi lehetõvé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyûjtött és egyre
tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerû tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.
Az alapfokú mûvészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetõséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kimûvelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bõvíti a képi mûveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervezõ, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítõ és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erõs érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is. A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képzõ– és iparmûvészeti tevékenységek iránt érdeklõdõ tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különbözõ mûvészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elõsegíti a tanulók személyiségfejlõdését és biztosítja a tehetséggondozás lehetõségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklõdésére, a kézmûves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképzõ évfolyamokon fejleszthetik vizuális mûveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot. A vizuális mûvészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott mûvészeti ág mûfaji sajátosságait, a mûvészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képzõ– és iparmûvészeti ág sajátosságai:
– tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különbözõ tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésbõl származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
– feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejû elmélyült foglalkozás, mely elõsegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlõdését,
– alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
– komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képzõ– és iparmûvészeti, a népmûvészeti és médiamûvészeti területek között, illetve az egyéb mûvészeti ágak között,
– folyamatszerûség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülõ feladatsorokban, projektekben, – kreatív cselekvõképesség, melynek fontos részterülete a kísérletezõ kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás,
döntésképesség, nézõpontváltás, sorrendmódosítás,
– interaktivitás és együttmûködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
– tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
– szociális érzékenység és empátia, az én– tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Képzõmûvészeti tanszak (elõképzõ 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)
Fõtárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (elõképzõ 1–2. évfolyam)
Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)
Kötelezõ tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)
Választható tantárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (elõképzõ 1–2. évfolyama)
Tanszakok és fõtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképzõ 10. évfolyamáig

Fém– és zománcmûves tanszak – Fém– és zománcmûves mûhelygyakorlat
Grafika és festészet tanszak – Grafika és festészet mûhelygyakorlat
Környezet– és kézmûves kultúra tanszak – Környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat
Szobrászat és kerámia tanszak – Szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat
Fotó- film tanszak, fotó- és film műhelygyakorlat

A tantárgyak tartalma
Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a mûhelygyakorlat.
A vizuális alapozó gyakorlatok az elõképzõ elsõ két évfolyamának komplex mûvészeti tantárgya. Sokszínû alkotó játékra ad lehetõséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézmûvesség értékeinek továbbadását.
A vizuális alkotó gyakorlat a képzõ– és iparmûvészeti ág, az õsi és kézmûves tárgyformálás, a médiamûvészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bõvítése, a mûvészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.
A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg.
Elõkészíti és megalapozza a mûvészi igényû szakmai munkát.
A mûhelygyakorlat lehetõvé teszi az õsi, a hagyományos és a kortárs képzõ– és iparmûvészeti, valamint a fotó- és filmművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetõségektõl függõen a mûhelygyakorlatok közül érdeklõdésének és képességének megfelelõen választ.

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező			2	2	2							
Kötelezően választható						2	2	2	2	2	2	2
Választható Tárgy	2	2										
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az elsõ számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplõ számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges idõre utalnak. Az elõképzõ évfolyamokat nem kötelezõ elvégezni.
A vizuális alkotó gyakorlat és a mûhelygyakorlatok óraszáma 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A fõtárgyak képzési ideje:
2 elõképzõ évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok
3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai
3 alapfokú + 4 továbbképzõ évfolyam: Fém– és zománcmûves mûhelygyakorlat, Grafika és festészet mûhelygyakorlat, Környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat, Fotó- és film műhelygyakorlat
A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZÕ– ÉS IPARMÛVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI
Kiemelt kompetenciák a képzõ– és iparmûvészeti oktatás területén A kiemelt kompetencia területek a vizuális mûvészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az
önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetõvé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.
Bemeneti kompetenciák: iskolai elõképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
A környezet által közvetített üzenetek befogadása
A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
Tervezési készség
Alkotói magatartás
Kreativitás
Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezõkészség
Eszközhasználati készség
Anyaghasználati készség
Komplex szemlélet
Tudatos környezetformálás igénye
Biztonságos munkavégzés képessége
Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
Problémaérzékenység
Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:
Nyitottság
Fejlõdõképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletezõ kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).
Társas kompetenciák:
Motiválhatóság
Empatikus készség
Együttmûködési készség
Kezdeményezõkészség
Segítõkészség

Módszerkompetenciák:
Figyelemösszpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyénvaló alkalmazása
Következtetési képesség
Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás
Probléma felismerés, –megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak
– Mûhelygyakorlat
– Vizuális alkotó gyakorlat

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:
– Mûvészettörténet
– Népmûvészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a mûvészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekbõl áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az elõírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képzõ– és iparmûvészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga– vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat fõtárgyból. A mûhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni.
A mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a vizsga tantárgy végsõ eredményének a meghatározásában a mûhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntõ.
Eredményes mûvészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

KÉPZÕMÛVÉSZETI TANSZAK

1.VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A mûvészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése. Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlõdéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerû mûvészeti tevékenységek által.

Elõképzõ évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
– A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
– A hagyományok élményszerû megismertetése.
– Egyszerû kézmûves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
– Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
– Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
– Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

– Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
– Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
– Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
– A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

– A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzõmûvészetben
– A forma gazdasága
– Pont–, vonal–, folt– és formaképzõ játékok

Felületek

– A környezet felületeinek megismerése élményszerû tapasztalatok biztosításával
– Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méretek és arányok
A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)
– Játékos arányváltó feladatok

A színek világa
– A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
– Színkeverési játékok

Téri élmények
– A sík és a tér megtapasztalása
– Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
– Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idõ élmények
– Az idõ múlásának és a változás megtapasztalása
– Eseménysort kifejezõ képsorozat, leporelló készítése
– Egyszerû animációs játékok

Mese és valóság
– A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
– Környezetünk formái, szereplõi sík és plasztikus formában

Tárgykészítés
– Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormû, agyag– vagy gipszfigurák)
– Hagyománytárgyak készítése

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek elõhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerõsítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezõkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség
kialakításával. A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelõ, erõs belsõ motivációra épülõ, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetõvé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegõrzés, értékteremtés lehetõségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az
egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzõmûvészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népmûvészeti és mûvészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset–, munka– környezet és tûzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az alapvetõ képzõmûvészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
– A mûvészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
– A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képzõ– és iparmûvészeti, népmûvészeti, médiamûvészeti technikák
Kézmûves és népmûvészeti technikák
Mesék jellegzetes történetvezetése
Témavariációk és különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Mesék, kalandos történetek
– Egyéni fantáziára épülõ illusztratív mesefeldolgozások

– Elbeszélés vonalakkal, különbözõ vonalminõségek keresése
– Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése
– Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
– A színek hatása, érzelmi ereje
– Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák
– A szereplõk megjelenítése – mesehõsök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés
– Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma
– A kiválasztott mesehõsök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
– A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
– Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök
– Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
– Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– A gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetõségei
– Különféle hagyományos kézmûves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás
– A történet szereplõinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló–, guggoló, több–kevesebb figura, árnyképek)
– Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerû animációs eszközökkel
– Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– Megõrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különbözõ eszközökkel)
– A törzsi mûvészet mintakincse, motívumgyûjtés (sgrafitto jellegû viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Szám–, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
– Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyûjtött tárgyak)

Idõkerék – évszakváltások
– Az évszakokhoz fûzõdõ népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézmûvesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvetõ ábrázolási technikákat,
– az egyszerû kézmûves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,

– vizuális eszköztárának, folyamatos bõvítésére és sokszínû alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A vizuális mûvészetek mûfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézmûves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
– Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés
lehetõségeinek felfedeztetése.
– A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
– A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek elõhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
– A tanuló érdeklõdésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelõ, változatos alkotó folyamatokba illesztve
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
Az értékmegõrzés, értékteremtés lehetõségei
A formák, színek használatában való jártasság
Kézmûves és képzõmûvészeti technikák
Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
A különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
Népmûvészeti hagyományok, mûvészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
– Elbeszélés vonalakkal
– Hétköznapi történetek fõ motívumainak megjelenítése
– Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
– Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések
– Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormû mintázása
– Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag
– Ünnepek régen és ma
– Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
– Az ünnep díszletei

Tér és idõ feldolgozása
– Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerû fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
– Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
– Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
– A mi városunk – nagyméretû, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– A magyar népmûvészet mintakincse – motívumgyûjtés
– Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegû viaszos technika, festés, karcolás agyagba)

– Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
– Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata
– Ismerkedés a gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetõségeivel
– Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedõlap)
– Különféle hagyományos kézmûves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
– Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás
– Az ünnepekhez fûzõdõ népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézmûvesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés
– Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
– Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
– Meglévõ portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlõdések, átírások, fénymásolatok segítségével)
– Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
– Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvetõ ábrázolási technikákat,
– az egyszerû kézmûves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bõvítésére és sokszínû alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelõ, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
– A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak elõhívása, megerõsítése.
– A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
– A népmûvészeti és mûvészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
– A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képzõ– és iparmûvészeti, népmûvészeti, médiamûvészeti technikák
Népmûvészeti ismeretek, mûvészettörténeti érdekességek
Kézmûves és népmûvészeti technikák
Témavariációk és különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Elbeszélés vonalakkal
– Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban

– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
– Természeti erõk megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülõ (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
– A színek és alkalmazott technikák megjelenítõ és hangulatközvetítõ képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
– Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és elõtanulmányok alapján (figurális dombormû mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag
– Agyagedény formálása felrakással
– Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
– Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idõ feldolgozása
– Természeti erõk, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
– Különbözõ kompozíciók készítése spirál– és hullámmotívum felhasználásával
– A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép
– Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegû viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
– Egyéni fantáziára épülõ illusztratív feldolgozások
– Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyûjtés
– A tûz, víz, föld, levegõ – szimbólumok a különbözõ kultúrákban
– Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata
– Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– Különféle hagyományos kézmûves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
– A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetõségei
– Nemezfigura készítése
– Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
– Ékszerkészítés gyöngyfûzéssel

Évszakváltás
– Az évszakokhoz fûzõdõ népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézmûvesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Megszemélyesítés
– Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetõségei
– Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:

– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvetõ ábrázolási technikákat,
– a kézmûvesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
– az egyszerû kézmûves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
– a vizuális mûvészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra,
– a látvány és jelenségek értelmezésére,
– vázlatok készítésére, átírásra,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bõvítésére és sokszínû alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A látás és a látványértelmezõ képesség tudatosítása, fejlesztése.
– A kézmûves tárgyalkotás, a képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti tevékenységek megalapozása.
– A látvány utáni ábrázolás alapvetõ törvényszerûségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
– A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi mûveltség bõvítése.
– A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képzõ– és iparmûvészeti, népmûvészeti, médiamûvészeti technikák
Az egyes mûfajokra jellemzõ elõadásmódok
A középkor mûvészettörténeti érdekességei
Az egyes népmûvészeti tájegységekre jellemzõ stílusjegyek, technikák
A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
Témavariációk és különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetszövés – történetábrázolás
– Képzeletbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerûen elmesélve)
– A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés
– A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
– kollázs különbözõ felületû, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
– Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák
– A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
– Egy fõszínre hangolás, fõszín és elsõdleges keverékszínei
– Tiszta színekbõl és szürkékbõl építkezõ képek

Rész és egész
– Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
– Üvegablakok
– Rózsaablak – színes kép készítése
– Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával
Képeskönyv

– A mai életünk kódexe
– Cél és célszerûség, a könyvkötés alapfogásai
– A papír tulajdonságai
– Betûkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyû tollal)

Mintakincs
– Az adott korra jellemzõ minták, díszítések gyûjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– A gyûjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különbözõ léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika
– Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerûen formált emberfigurák gipszbõl, ytong téglából, purhabból)
– Vízköpõk. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
– Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés
– Sisak készítése. A viselhetõség és a méretek figyelembe vétele
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár
– Önarckép különbözõ elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
– Önarckép gyûjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a választott kor mûvészetét, kézmûves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstõl a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos – forma – faktúra és felületminõségek létrehozására,
– különbözõ anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a mûalkotások értõ befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bõvítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a mûvészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklõdés megerõsítése.
– A látás és a látványértelmezõ képesség pontosítása, fejlesztése.
– A kézmûves tárgyalkotás, a képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti tevékenységek körének bõvítése.
– A látvány utáni ábrázolás törvényszerûségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különbözõ feladatok során.
– A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellezõ anyagok és eszközök
Különféle képzõ– és iparmûvészeti, népmûvészeti, médiamûvészeti technikák
Az egyes mûfajokra jellemzõ elõadásmódok
Az ókori antik világ és a reneszánsz mûvészettörténet érdekességei
Az egyes népmûvészeti tájegységekre jellemzõ stílusjegyek, technikák
A formai, színtani alapismeretek
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Az elõképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
Témavariációk és különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetábrázolás
– Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerûen elmesélve)
– A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)
Tornyok, várak, paloták
– Épületábrázolás tusrajzzal
– Struktúra – textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különbözõ felületû, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
– Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák
– Tájképek különbözõ fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyûjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
– Telt és tört színek, komplementer színek és különbözõ árnyalataik (festés akvarellel, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság
– A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
– Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
– A vonalperspektíva, levegõ és színperspektíva felfedezése
– Elõtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
– Öltözéktervezés
– A szín– és az anyagválasztás szerepe
– Fejfedõk (bohócsipka) készítése a viselhetõség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv
– A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyûjtése, lejegyzése
– Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
– Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyû tollal)

Mintakincs
– A korra jellemzõ textilminták, díszítések gyûjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– Gyûjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különbözõ léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek,
sablonok,)
– Egyszerû díszítõelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
– Természetes formák redukálása, egyszerûsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár
– Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretû kartonra (saját, választott figurákkal)
– Különbözõ korú és karakterû emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek

– Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
– Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
– Térkonstrukció talált, gyûjtött tárgyakból, lepedõkbõl, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
– Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– az adott kor mûvészetét, kézmûves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstõl a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminõségek létrehozására,
– különbözõ anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a mûalkotások értõ befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bõvítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
– A természet– és emberábrázolás különbözõ formáinak megismertetése.
– A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
– Az önálló kézmûves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
– A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az elõadásmód finomítása.
– A képi mûveltség bõvítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
A képzõ– és iparmûvészeti, népmûvészeti, médiamûvészeti technikák
A barokk mûvészettörténeti korszakára jellemzõ stílusjegyek, technikák
A stíluskorszakra jellemzõ elõadásmódok
Témavariációk és különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetábrázolás
– Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerûen elmesélve)
– Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
– Épületek belseje, bútorai
– Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különbözõ felületû, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák
– Öltözetek pasztellszínekkel (gyûjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)

– Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék
– Legyezõ és maszk készítése a mûködés és a méretek figyelembe vétele
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság
– A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
– A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyûjtések)
– Tárgyak ábrázolása eltérõ, végletes nézõpontokból – alulnézet, felülnézet, közelrõl – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs
– Épületdíszítések, minták gyûjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
– Gyûjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különbözõ léptékben
– páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár
– Arcképek díszes keretben
– Különbözõ korú és karakterû emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai
– Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyûjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
– Hasonlóság és különbözõség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözõségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja
– Hangszerek
– Klasszikus és saját megoldások
– Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– az adott kor mûvészetét, kézmûves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstõl a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminõségek létrehozására,
– különbözõ anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a mûalkotások értõ befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bõvítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:

– a vizuális mûvészetek eszköztárát,
– a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
– a rajzolás, festés, térmûvészet mûfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a különbözõ ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
– a legjelentõsebb mûvészettörténeti korszakok mûvészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
– az alkotói munka végigvitelére,
– a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
– motívumgyûjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
– színtani ismereteinek felhasználására,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– sokféle eszköz– és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
– konzekvens munkák elkészítésére,
– a mûvészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értõ befogadására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama:

Vizuális alkotó gyakorlat
– vizsgamunka bemutatása 15 perc
– helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ, alkotó, konstruáló, tárgykészítõ képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a mûvészeti ág anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, mûvészeti ismeretek jelenléte,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– a kísérletezõ kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvetõ anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelõ anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok

– Felkészítés a tanult mûvészeti kifejezõeszközök önálló alkalmazására.
– A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
– A konstruáló, plasztikai és a síkmûvészeti technikák készségszintû elsajátíttatása.
– Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kimûvelése és tudatosítása.
– Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Az egyetemes emberi kultúra, az európai mûveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése
A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
A sûrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A beállítás
– A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
– A népi tárgykultúra tárgyai egyszerû mûtermi környezetben
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettõl a formáig
– Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
– Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengõ drapériáról, és azok megfestése
– A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térrõl – síkban
– Rajzolt és festett belsõ terek – a perspektíva törvényei szerint
– Szobasarok, lépcsõház rajzolása festése
– A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
– A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai elõtanulmányok
– Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élõ modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességû és expresszív feldolgozások

A térrõl – térben
– A külsõ és belsõ tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
– Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés
– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a mûvészi ábrázolásban
– Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
– Vonal a térben. Fém–, spárga– és üvegplasztikák

Nagyságrend
– A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történõ megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretû karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
– Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével

– Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
– A festett pasztell jellemzõi, a pasztell technika megismerése
– A színek keverése

Szokatlan megjelenés
– Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepõ formatársításokkal
– Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
– Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különbözõ túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvetõ színtani törvényszerûségeket,
– a jellegzetes vagy híres képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti és népmûvészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi elõírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– mûalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
– Különféle illusztrációk készítése.
– A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerûség ábrázolása
A tér különbözõ léptékû megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemzõ stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A beállítás
– Tárgyak, térelemek a szabadban
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása
– A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különbözõ mûvészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettõl a formáig
– Állat– és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)

– Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
– A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térrõl – síkban
– Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
– A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
– A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai elõtanulmányok
– Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élõ modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességû és expresszív feldolgozások

A térrõl – térben
– Termések titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
– A természeti formák szerepe a formatervezésben
– A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
– Formakövetõ vonal: a plaszticitás
– Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés
– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a mûvészi ábrázolásban
– Mûvészettörténeti példák tanulmányozása
– Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend
– A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretû karton A/4
méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
– Rajzok élõ modell után
– A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
– Fej rekonstrukció koponya alapján
– Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
– A portrérajzolás és –festés fejlõdése a különbözõ mûvészettörténeti korszakokban
– Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvetõ színtani törvényszerûségeket,
– a jellegzetes vagy híres képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti és népmûvészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi elõírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,

– mûalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A látás és a látványértelmezõ képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
– Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megõrizni.
– A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
– A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A környezet– és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
– Alakrajz
– Csontváz rajza
– Krokik, vázlatok álló, fekvõ és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
– Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történõ átdolgozása
– Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások
– A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
– A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemzõ jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
– Új beállítások új nézõpontokkal

Bábfigura
– Wayang–báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok mûvészettörténeti alkotásokra
– Gyûjtés a különbözõ stílusú figuraábrázolások körében
– Másolatok készítése a kép egyes elemeirõl hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret– és elemváltoztatások)

A természetben
– Vázlatok és festmények készítése a természetben
– A plain air–ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
– Fotósétáik – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés
– A portrérajzolás, a karakter kiemelése
– Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek.

Önarcképek
– Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
– Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népmûvészet és természet
– Betekintés a magyar népi viseletkultúrába

– Természeti népek technikái. Gyûjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
– A népmûvészet elõadásmódjának felidézõdése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások
– Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
– Érzelmi állapotok színben való kifejezése
– A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
– Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás
– Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzõmûvészrõl, annak alkotási módszereirõl, mûveirõl, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
– Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvetõ színtani törvényszerûségeket,
– a jellegzetes vagy híres képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti és népmûvészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi elõírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– mûalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
– A látványértelmezõ képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
– A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlõdõ és fokozatosan nehezedõ feladatok mentén.
– Ismerkedés a kortárs mûvészet törekvéseivel.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A környezet– és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Feladatcsoportok

Alakrajz
– Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag– és viaszkrokik)

Figura a térben
– Figura épített térben, ülõ és álló figurák külsõ és belsõ térben

– Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások
– Ülõ, fekvõ figura rajza
– Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
– A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura
– Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín–tér
– Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok mûvészettörténeti alkotásokra
– Gyûjtés a különbözõ stílusú figuraábrázolások körében
– Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a mûalkotásokba
– Stíluskeresés
– Karakterkeresés
– A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások
– Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
– Kollázs grafikai kiegészítéssel
– Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
– Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás
– Gyerekkori történet
– Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegû tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet).

Csoportos feladat
– A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a különféle vizuális mûvészetek jel– és jelképrendszerét,
– a tervezéstõl a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a sík– és térmûvészet törvényszerûségeit, mûfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvetõ színtani törvényszerûségeket,
– a jellegzetes vagy híres képzõ– és iparmûvészeti, médiamûvészeti és népmûvészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi elõírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– mûalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,

– illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a vizuális mûvészetek területén létrejött értékeket,
– a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
– a sík– és térbeli mûvek, alkotás–sorozatok létrehozásának módjait,
– pontos arányokat és karaktereket rögzítõ rajzok, plasztikák készítési módszereit,
– a fény–árnyék viszonyok törvényszerûségeit,
– a mûvészeti anatómia alapvetõ törvényszerûségeit,
– az alapvetõ munkabiztonsági, környezetvédelmi elõírásokat.

A tanuló legyen képes:
– eligazodni a mûvészettörténet korstílusai között,
– az adott témák önálló feldolgozására,
– mûvészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
– A témák elemzõ értelmezésére, sokrétû technikai feldolgozására,
– konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
– portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
– a saját és mások alkotásainak elemzõ értékelésére.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekbõl áll.
A vizsga tantárgyai és idõtartama

Vizuális alkotó gyakorlat
– a vizsgamunka bemutatása 10 perc
– helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ, alkotó, konstruáló, tárgykészítõ képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a mûvészeti ág anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, mûvészeti ismeretek jelenléte,
– a vizuális nyelv kifejezõeszközeinek használata,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– sík és térbeli ábrázolási képesség,
– a kísérletezõ kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvetõ anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelõ anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Rendelkezésre álló taneszközök
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltetõ anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Rajzbakok
Festõ állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz–, festõ és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos
ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképezõ, filmfelvevõ eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

2.GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedezõ és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladata elõkészíteni és megalapozni a mûvészi igényû szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetõségei
A gyûjtés, gyûjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerû technikái
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A vonal
– A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzõmûvészetben. Játékos felfedezések
– A vonal mint mozgásnyom
– Eltérõ célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
– Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín
– Szín és mozgás
– Különbözõ mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
– Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretû felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel

– Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
– Érzelmek, hangulatok megjelenítése különbözõ formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
– A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejezõ ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
– A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma
– Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
– Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
– Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
– Különbözõ érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra
– A környezet felületeinek megismerése élményszerû tapasztalatok által
– Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
– Különbözõ felületû, textúrájú anyagok gyûjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
– A gyûjtött anyagok kollázsként való felhasználása
– Különbözõ anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
– A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben
– Környezetünkben levõ tárgyakon található mintákból gyûjtemény létrehozása
– A gyûjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények
– Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás
– Különbözõ formájú, felületû tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
– Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció
– Képi elemek rendezése
– Ugyanazon elemekbõl eltérõ hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal,
egyszerû nyomhagyással

Képalkotás
– Illusztrációk készítése mesék, események szereplõinek nagyméretû ábrázolásával
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a vonal megjelenési formáit,
– a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
– a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetõségeit,
– a díszítés sajátosságait,
– a nyomhagyás egyszerû technikáit,
– a kompozíciós alapismereteket,
– az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:
– mozgásnyomok vonallal történõ rögzítésére,
– az érzelmek vonallal, színnel történõ ábrázolása,
– forma, folt, felület és textúra létrehozására,
– a nyomhagyás egyszerû technikáinak alkalmazására,
– képalkotásra,
– gyûjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Vonal a térben
A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
A színek és lelki minõségek
Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetõségei
A gyûjtés, gyûjtemény létrehozásának módjai
A díszítés sajátosságai
A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
Egyszerû nyomatok
A kiemelés
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A vonal
– Vonalak a térben
– Vonalszerû anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
– A létrehozott vonalterek megjelenítése különbözõ grafikai eszközökkel
– Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín
– A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
– Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
– Különbözõ színû vagy különbözõ színûre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérõ
funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
– A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
– Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerû térbeli formákkal, tárgyakkal
– Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
– Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével
Felület és forma
– Ellentétek, felületi kontrasztok
– Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
– A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra
– Különbözõ felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyûjtése, csoportosítási lehetõségek
– A gyûjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
– Az elkészült lapokból illetve a gyûjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben
– Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyûjtése
– A gyûjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények
– Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerû nyomatok
– Képi üzenetek létrehozása egyszerû sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír– vagy mûanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

– A kiemelés szerepe és lehetõségei a valóságban, a mesékben és a különbözõ mûvészeti ágakban
– A kép egyes szereplõinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézõponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– vonal a térképzõ szerepét,
– a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
– felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetõségeit,
– a gyûjtés, gyûjtemény létrehozásának módjait,
– a díszítés sajátosságait,
– a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
– a kiemelés módjait,
– az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:
– vonalvariációk létrehozására,
– a lelki minõségek kifejezésére,
– felület és textúra kontrasztok létrehozására,
– egyszerû nyomatok készítésére,
– képalkotásra,
– gyûjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
– Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal és a mozgás–változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minõsége
Színharmóniák, színkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejezõ használata
A gyûjtés, gyûjtemény felhasználásának lehetõségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A vonal
– Változások vizuális nyomai
– A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különbözõ grafikai és festészeti technikákkal
– Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok

– Különbözõ hatású, karakterû hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különbözõ karakterû vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín
– Színfoltok festése zene hangulatára
– A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minõsége
– Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
– Egy–egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történõ átélése, az élmények
megfestése
– Árnyalt vizuális minõségek, színharmóniák
– Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
– Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
– Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belsõ élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

A felület
– Felület és ábrázolási szándék
– Különbözõ érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetõségekkel változatos mûfaji kísérletek során
– Foltok, folthatárok
– A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
– Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés
– Különbözõ anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
– Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben
– Mûalkotásokról, építményekrõl, fotókról minták, ornamentikák gyûjtése
– A gyûjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények
– Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külsõ– belsõ elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
– A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok
– Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy mûanyag motívumokkal)

Dombornyomatok
– Különbözõ anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció
– Komponálási módok
– Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különbözõ reprodukciók képi elemeinek, szereplõinek átrendezésére

Képalkotás
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a mozgás–változás vonallal történõ kifejezésének lehetõségeit,
– a színek egymáshoz való viszonyát,
– a színek érzelmi minõségét,
– a színharmóniákat, színkontrasztokat,

– a gyûjtés, gyûjtemény felhasználásának lehetõségeit,
– a funkció és díszítés kapcsolatát,
– a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:
– a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejezõ használatára,
– egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
– dombornyomat készítésére,
– a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3.GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MÛHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet mûhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerûségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus
megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével. A mûhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belsõ képek és a valóság törvényszerûségeibõl fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elõsegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és mûvészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
– A motívumgyûjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
– A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
– Az esztétikai érzékenység és kifejezõkészség fejlesztése.
– Az önállóság kialakítása.
– A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Grafika és festészet technikai, mûfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvetõ eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetõségei, kifejezõereje
A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetõségei
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hõ és figyelemfelhívó hatása
A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt
A faktúra és textúra alakítás lehetõségei
Képépítési és kompozíciós lehetõségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
Téma variációk és különbözõ méretû alkotások készítésének sajátosságai
A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája
Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás mûveletei
Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetõségei
Az akvarell– és temperafestés eltérõ technikai sajátosságai
A pasztellkép készítés technikája
Az alkalmazott grafika mûfaji sajátosságainak megfelelõ betû, monogram, embléma, piktogram tervezése
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

Vonal
– A vonal ritmust kifejezõ hatása
– A vonal karaktermegjelenítõ szerepe
– A vonal pszichikai kifejezõereje
– Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különbözõ vonalhasználattal
– Vonal a festészetben és a grafikában
– Vonal a térben és képtárgyakon

– Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín
– Színes fonalak, drapériák – színes terek, színkontrasztok
– A színek hatása (érzelmi, hõ és figyelemfelhívó hatás)
– A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különbözõ kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása
– A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
– Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítõkkel)
– Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
– Külsõ–belsõ élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
– A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
– A szürkétõl a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés
– Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
– Felületkontrasztok létrehozása (különbözõ anyagok nyomataival, kollázzsal)
– Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
– A gyors, könnyed festés technikája
– Festett ceruzarajzok. Különbözõ technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás
– Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
– Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetõségek

Képalkotás
– Illusztráció készítése
– Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
– Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet
– A körülvevõ környezet elemei által létrehozott különbözõ méretû, nyitott és zárt terek
– Térépítések és térjátékok a különbözõ érzékelési területek bekapcsolásával
– Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hõtérképek)
– Eltérõ hangulatú, méretû, arányú és szerkezetû terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betû és kép
– Jel (egyedi, saját jel)
– Betûkarakter, monogram
– Az alkalmazott grafika mûfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
– A kódextõl a könyvnyomtatásig
– A nyomtatott írás és a kép használhatósága
– Miniatúrák, óriásképek

Mûalkotások
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások a különbözõ korokban
– A feladatokhoz kapcsolódó mûalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Mûalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet alapvetõ technikai és mûfaji sajátosságait,
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerû használatát,
– a grafika és festészet néhány kiemelkedõ hazai és külföldi képviselõjét, kortárs alkotóit,
– a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerûségeit, kompozíciós lehetõségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– munkájához motívumokat gyûjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
– a vizuális kifejezõeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetõségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
– a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
– egy téma kapcsán variációkat és különbözõ méretû alkotásokat készíteni,
– képzõmûvészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
– A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
– A külsõ látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
– A véleményformálás finomítása saját és mások mûveivel kapcsolatban.
– A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A megvilágítás szerepe
A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetõségei
A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
A redukció, a sûrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
A felületgazdagítás lehetõségei
A színperspektíva szerepe
A különbözõ színviszonyok hatása, kifejezõereje
Variációk, sorozatok készítése
Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
Eltérõ képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
A sablonnyomat, dombornyomat technikája
A linómetszés technikája
Alkalmazott vagy tervezõgrafika sajátosságainak megfelelõ tipográfia, könyvborító, plakát tervezése
Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
Egyszerû akció, performance létrehozása
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A fény és a sötét
– Karakteresen eltérõ erejû, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
– A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
– Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok
– Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzõmûvészet inspiráló hatására
– További lehetõségek, variációk és kísérletezések új médiumok, mûfajok segítségével

Kifejezés – karakterek
– Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
– Emberek, hõsök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
– Portrék, maszkok, jelmezek készítése
– Kifejezõ karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
– A kifejezés lehetõségei a redukció, a sûrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
– Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy mûanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetõségeit felhasználva
– Felületgazdagítási lehetõségek
– Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet
– A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások

– Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
– Tárgyak idegen, megszokottól eltérõ környezetbe helyezése
– Léptékváltás adta lehetõségek felhasználása
– Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
– A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belsõ terének ábrázolása során
Írás – kép
– Alkalmazott vagy tervezõgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
– A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betû, tipográfia
– A betû, írás és kép szabad mûfajú felhasználása

Szín
– „Szín–tér", külsõ–belsõ terek színviszonyai
– Az illúziókeltés lehetõségei
– Színperspektíva
– Kompozíciós változatok a színkontrasztra
– A szín kifejezõereje, mélysége, mozgása a külsõ látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
– Terek berendezése, benépesítése eltérõ méretû és színû figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
– Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képalkotás
– A gouache technikájának ismerete
– A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, mûfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai
– Egydúcos linómetszet
– Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével
– Különbözõ méretû illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
– Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset– és tollrajz, gouache, linómetszet)

Mûalkotások
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különbözõ korokban
– A feladatokhoz kapcsolódó mûalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Mûalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a szín kifejezõerejét, a színperspektíva szerepét,
– a különbözõ színviszonyok hatását,
– a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:
– a tanult vizuális kifejezõeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
– a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külsõ látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
– alkalmazni a léptékváltás adta lehetõségeket,
– véleményformálásra saját és mások mûveivel kapcsolatban,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
– A kísérletezõ kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
– A képépítési és kompozíciós törvényszerûségek tudatos használatának ösztönzése.
– A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A színmodulációk, lokál és valõr színek
A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
A túlzás, fokozás szerepe
Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai
A dekoratív festészet sajátosságai
A különbözõ stílusjegyek felismerésének szempontjai
Többdúcos linómetszet létrehozása
Hidegtû vagy pusztatû technikája
Az improvizatív és a tervezett mûvek közti különbségek
Látványterv létrehozása
Akrilfestés gyakorlata
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

Képalkotás
– Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
– Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetõsége a sokszorosított grafikában
– Többdúcos linómetszet készítése
– Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
– Sorozat készítése amorf keretû linódúcokkal
– Hidegtû
– A hidegtû vagy pusztatû technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
– Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tûvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
– A vonalkarakter lehetõségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
– A magas– és a mélynyomás variálásának lehetõségei

Stílusvariációk, átiratok
– Különbözõ korok eltérõ stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
– Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások
– Nagyméretû dekoratív, díszletjellegû megoldások. Tervek készítése
– Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérõ képkapcsolási lehetõségek tudatos használata
– Mûvek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés
– Személyes kifejezõeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetõségek és a mûfaji sajátosságok
összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
– Folyamat – karakter – személyes idõ kifejezési lehetõségei
– Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
– Improvizációk és tervezett mûvek
– Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly vesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka
– Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése
választott technikával és dokumentálása.

Mûalkotások
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különbözõ korokban
– Elemzések a grafika és festés módszereirõl, a színhasználatról és az anyagokról
– Mûvészeti, mûvészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
– A feladatokhoz kapcsolódó kortárs mûalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Mûalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet kiemelkedõ hazai és külföldi képviselõit, kortárs alkotóit,
– a tanult vizuális kifejezõeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
– a képépítés törvényszerûségeit, kompozíciós lehetõségeit.

Legyen képes:
– különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,
– grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különbözõ méretû variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
– munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
– mûalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– véleményformálásra mûalkotásokkal kapcsolatban,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemzõ alkotásait,
– a grafika és festészet kiemelkedõ hazai és külföldi képviselõit, kortárs alkotóit,
– a grafika és festészet technikai és mûfaji sajátosságait,
– a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerû használatát,
– a képépítés törvényszerûségeit, kompozíciós lehetõségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
– munkájához motívumokat gyûjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
– a tanszak tanult mûfaji sajátosságainak megfelelõ átírásra, absztrakcióra,
– az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
– a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
– a színek, formák és kompozíciós lehetõségek kifejezési szándék szerinti használatára
– grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
– a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínû használatára és továbbfejlesztési lehetõségeinek keresésére, kísérletezésre,
– esztétikus képi megjelenítésre,
– mûalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– önálló véleményformálásra saját és mások mûveivel kapcsolatban,
– a munkavédelmi szabályok betartására.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama
A grafika és festészet mûhelygyakorlat
– tervezés 40 perc
– tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet mûhelygyakorlat vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet mûfajából. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
– szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti alapvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet mûfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv – sorozat.

A vizsga értékelése
A grafika és festészet mûhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– tervezési, képalkotási készség,
– színhasználat, kompozíciós készség,
– alapvetõ anyag– és eszközismeret, jártasság,
– a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
– a tartalomnak, mûfaji sajátosságoknak megfelelõ átíró és kifejezõképesség,
– az elkészült munka összhangja.

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
– Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
– A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletezõ kedvének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A színek reklámpszichológiai törvényszerûségei és összefüggései
A látvány átírásának lehetõségei
A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a mûvészetben
Az intermédia, az akciómûvészet, az installáció és az environment mûfaji sajátosságai
Rézkarc készítése
A különbözõ mûfajok, technikák határait kitágító lehetõségek
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A látvány
– Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzõinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
– Megvilágítási problémák, fény– és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
– A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
– Vázlatok, variációk és nagyméretû festmény készítése

Láttatás – képi közlés
– A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különbözõ mûvészeti stílusokban
– Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard mûfajában

Képalkotás
– Rézkarc készítése
– Az anyag–elõkészítés mûveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
– A maratás; a marófolyadék, az idõ, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
– Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
– A mûvészettörténetbõl vett példa tanulmányozása, másolása, egy–egy részletének kiemelése

Intermédia – kísérletek
– Installáció, environment és akciómûvészet sajátos jegyei
– Személyes, emberi, társadalmi vagy mûvészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt,
mélység, zárt–nyitott)
– A különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresése
– Kísérletek, próbálkozások olyan mûformák és mûvészeti technikák segítségével, melyek a

20. század képzõmûvészetében jelentek meg elõször (fotó–kinetikus és elektronikus mûvészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akciómûvészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzõmûvészeti határterületek)
– A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott mûvészet
– Tervezõgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
– Tetszõleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
– A színdinamikai szempontok figyelembevétele
– A színek hatása, a színek információsegítõ szerepe
– Színek a különbözõ médiumokban
– Számítógép kínálta lehetõségek felhasználása
– Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a hidegtû és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
– a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
– az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
– az intermédia egyes mûformáit,
– a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– mûalkotás és környezet összefüggéseibõl fakadó ismeretek alkalmazására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
– Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elõsegítése.
– A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
– A felelõsségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Az arányok szerepe, jelentõsége
Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
A látvány átértelmezésének lehetõségei
A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása
A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezõeszközei
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselõi
Az olajfestés alapjai
A filmnyelv és az elektronikus mûvészetek kommunikációs technikái
Az intermédia, a posztmodern formanyelve
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A látvány
– A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzõinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
– A figura és környezetének viszonya
– Megvilágítás, árnyékok és reflexek
– Táj festése a szabadban akvarellel, temperával
– A térillúzió festésének lehetõségei

Láttatás – képi közlés
– A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok
alapján
– A látvány átértelmezése, megfogalmazása különbözõ mûvészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos

vizuális hatáselemeivel
– A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezõeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás
– Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
– Olajfestés
– Az olajfestés technikájának alapjai
– A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
– Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
– Az önálló vonal– és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetõségeit felhasználva Intermédia – kísérletek
– A film, média képi nyelve
– A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történõ eltorzítása, megváltoztatása
– Személyes, emberi, társadalmi vagy mûvészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk)
– A különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
– Variációk olyan mûformák és mûvészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzõmûvészetében jelentek meg elõször (fotó–kinetikus és elektronikus mûvészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akciómûvészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzõmûvészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Mûalkotás igényû dokumentáció készítése

Alkalmazott mûvészet
– Tervezõ grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
– Tetszõleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
– Az egyéni formanyelv
– Az önkifejezés korlátai, lehetõségei az alkalmazott mûvészetben
– Önálló forma és karaktervilág, vonal– és folthasználat
– Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– az olajfestés technikájának alapjait,
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselõit,
– a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:
– különbözõ anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
– tájkép festésére természetben, vázlatok alapján mûteremben,
– önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
– alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlõdõ mûfaji, stiláris eszközeit,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
– Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
– A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
– A felelõsségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Belsõ tartalmak és karakterek megjelenítési lehetõségei
Anatómiai törvényszerûségek
Általános és egyedi jegyek
Téri illúzió a különbözõ mûfajokban
Stíluskontraszt
Látvány átértelmezése a különbözõ mûfajokban
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselõi

Technikák, mûfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
Díszlet és látványterv
Interaktív tér
Az intermédia kifejezési lehetõségei
A filmetûd sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A látvány
– Arcok, figurák, karakterek
– Önarckép sorozat, a belsõ változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
– Portré, figura különbözõ környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés
– Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
– Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
– Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás
– Díszlet és látványtervek
– Szabadon választott mû színpadképének, látvány– és jelmeztervének elkészítése
– Egy jellegzetes részlet kivitelezése
– A valóság szín–terei, filmetûdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
– Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia – kísérletek
– Interaktív tér lehetõségei
– Személyes, emberi, társadalmi vagy mûvészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idõ, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
– A különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
– Kísérletek olyan mûformák és mûvészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzõmûvészetében jelentek meg elõször (fotó–kinetikus és elektronikus mûvészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akciómûvészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzõmûvészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Mûalkotás igényû dokumentáció készítése

Alkalmazott mûvészet
– Tervezõ grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web–lap)
– Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselõit,
– a grafika és festészet mûfaji lehetõségeit és korlátait,
– a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetõségeit.

Legyen képes:
– a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– az általa választott mûhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– mûalkotás és környezet összefüggéseibõl fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,

– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
– A különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresésé elõsegítése.
– Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek:
A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
A látvány átértelmezése a nézõpont és képkivágás segítségével
A valós és virtuális tér
A filmtér, filmidõ sajátosságai
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselõi
A személyesség hatása
Intermédia–kísérletek
A film mûfaji lehetõsége
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
Feladatcsoportok

A látvány
– Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézõpontból és képkivágással
– Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés
– Film készítése egy emlékrõl, álomról
– Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
– A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézõpontok és képkivágások vizuális kifejezõerejének felhasználásával
– A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteibõl önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
– Egy film elkészítéséhez nagyméretû filmtér, illetve figura megalkotása
– Filmtér és filmidõ értelmezése a személyes alkotás során

Intermédia – kísérletek
– Saját személyes üzenet–kísérlet
– Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
– Személyes, emberi, társadalmi vagy mûvészeti problémák, témák körüljárása (például: idõ, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
– A különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
– Kísérletek olyan mûformák és mûvészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzõmûvészetében jelentek meg elõször (fotó–kinetikus és elektronikus mûvészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akciómûvészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzõmûvészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Mûalkotás igényû dokumentáció készítése

Vizsgamunka
– Szabadon választott témában portfolióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet mûfajából
– A koncepció és tervvázlatok rögzítése
– A tervezett mû és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
– A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelõ technikai megoldások kiválasztása
– A kész mû, mûsorozat installálása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselõit,
– a grafika és festészet szaknyelvét,
– a grafika és festészet mûfaji lehetõségeit és korlátait,
– a legfontosabb munkavédelmi teendõket.

Legyen képes:
– alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– mûalkotás és környezet összefüggéseibõl fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselõit,
– a grafika és festészet szaknyelvét,
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
– a grafika és festészet mûfaji lehetõségeit és korlátait,
– a legfontosabb munkavédelmi teendõket.

A tanuló legyen képes:
– a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
– önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozására,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– mûalkotás és környezet összefüggéseibõl fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különbözõ mûfajok, stílusok, technikák határait átfedõ, a lehetõségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– a biztonsági és balesetvédelmi elõírások betartására.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekbõl áll.

A vizsga tantárgya és idõtartama
Grafika és festészet mûhelygyakorlat
– tervezés 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga idõtartama: max. 10 perc
A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet mûhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet mûfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
– szabadodon választott technikákkal készített elbeszélõ képi alkotás vagy sorozat,
– díszlet– és jelmeztervek,
– murália vagy annak részlete.
A vizsgamunkát a továbbképzõ utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a
mûvészeti záróvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet mûfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.
2. A grafika és festészet mûhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:
– a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
– a grafika és festészet legjelentõsebb alkotásai, alkotói,
– a grafika és festészet anyagai, eszközei, mûfajai,
– a grafika és festészet mûfajában alkalmazott technikák,
– az elkészített tervek és mûvek bemutatása,
– egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése
A gyakorlati vizsga értékelése:
– a tartalomnak, mûfaji sajátosságoknak megfelelõ megjelenítõ, átíró, kifejezõ készség,
– tervezõi, kivitelezõ készség,
– színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
– mûalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
– a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
– a felületalakítás módja,
– kreativitás, egyediség,
– az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerûsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

Rendelkezésre álló taneszközök
Vizes blokk
Tároló szekrények
Munkaasztalok, székek
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltetõ anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Gyûjtött tárgyak, drapériák
Fényképezõgép
Filmfelvevõ
Számítógép
Szoftverek
Grafikai prés
Mobil lámpa
Rajztábla (A/3, A/2)
Vonalzók, olló, snitzer
Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctû, linókés, különbözõ méretû fotós
gumihenger, grafikai festékezõ lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz,
lemezfogó
Festõ eszköz: ecsetek, festõkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera
Festõállvány (továbbképzõ)
Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

4.FÉM– ÉS ZOMÁNCMÛVES TANSZAK
FÉM– ÉS ZOMÁNCMÛVES MÛHELYGYAKORLAT

A fém– és zománcmûves mûhelymunka célja az általános és szakirányú vizuális mûveltség megalapozása, fejlesztése mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása révén, melyek képessé teszik a tanulót fém– és zománcmûves tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a mûvészi igényû alkotómunkára, az igényes kép– és tárgyalkotásra. A mûhelygyakorlat feladata a fém– és zománcmûvesség mûfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag– és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervezõ készségek, képességek, a tárgyalkotói tudás kialakítása.

Alapfokú évfolyamok
4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fém– és zománcmûvesség mûfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
– A fém– és zománcmûves mûhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás legegyszerûbb módjainak, a zománcfelhordás, –bevonás technikáinak megismertetése.
– A tananyagtartalomban szereplõ tárgyalkotási mûveletekhez szükséges fém– és zománcmûves elméleti tudás, anyag– és eszközismeret, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
– A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátítatása.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek
A kezdetek fémmûvessége
A fém– és zománcmûves mûhely berendezése, szerszámai, segédeszközei
A fém– és zománcmûvesség anyagai
A fémmegmunkálás módjai
A fémékszer–készítés mûveletei
Zománcfelhordási, –bevonási technikák
Szárítási, égetési mûveletek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Ismerkedés a fémmûvességgel
– A fémmûvesség mûfajai, tárgykultúrája
– A kezdetek fémmûvessége (réz–, bronz– és vaskori tárgyak)
– A kortárs fémmûvesség formanyelvi sokszínûsége

A fémmûves mûhely
– Térkialakítás, munkaasztal, satupad és tároló helyek
– A fémmûves mûhely legalapvetõbb szerszámai (lemezvágók, fogók, kalapácsok, reszelõk, satuk), anyagai (vas és acél, színes– és könnyûfémek)
– Alapvetõ eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
A fémek tulajdonságai, alakíthatósága
– A réz–, és alumíniumhuzal tulajdonságai
– A színes– és könnyûfém huzal alakításának lehetõségei (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás)
– Az alakítás eszközei
– A megismert eszközök, alakítási módok felhasználásával huzal ékszerek (kitûzõ, medál, függõ) készítése

Láncok készítése
– Lánctípusok megismerése
– A lánckészítés mûveletei: láncszemek készítése, az egyszerû alapegységekbõl láncok fûzése, záródások készítése

Ismerkedés a zománcmûvességgel
– A zománc eredete
– Az ipari és iparmûvészeti zománc

A zománcmûvészet
– A zománcmûvészet mûfaji sajátosságai, tárgykultúrája
– A kortárs zománcmûvészet sokszínûsége
– Mûvészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

A zománcmûhely
– Térkialakítás, munkaasztal és tároló helyek
– A zománcmûhely alapeszközei (zománcégetõ kemence), a zománcozás és égetés segédeszközei (égetõ villa, hõálló kesztyû, spatula, ecset)
– A zománcmûvesség alapanyagai (elõalapozott lemez, zománciszap, zománcpor)
– Alapvetõ eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Az ipari zománctechnika
– Ipari zománccal készült alkotások bemutatása
– Az elõalapozott lemez és a zománciszap tulajdonságai
– Zománcfelhordási, –bevonási technikák megismerése (felkenés ecsettel, felhordás spatulával, rácsurgatás, leöntés, összefolyatás, repesztés)
– Elõalapozott, zsírtalanított lemezen zománciszappal a megismert zománcfelhordási–bevonási technikák kipróbálása
– A szárítás, égetés mûveletei
– Zománcozási hibák, zománcjavítási módok

Rusztikus felületképzés
– Az egyenletesen felkent vagy felszitált zománcfelület rusztikussá tétele (fonalzománc, üveggolyócskák vagy szemcsés zománc alkalmazásával)
– A minták elforgatásával azonos elemekbõl épülõ sorozatok készítése

Egyedi zománclapok készítése
– Forma– és színtervek készítése
– Zománcbevonási, díszítési mûveletek alkalmazása
– Egyedi kísérletek
– Szárítás, égetés, utómunkálatok

Értékelés és kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak közös értékelése
– Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a kezdetek fémmûvességét,
– a fém– és zománcmûvesség legmeghatározóbb példáit, legalapvetõbb mûfaji sajátosságait,
– a fémtárgy és a zománcozott dísztárgy készítésének tárgyi feltételeit,
– a színes– és könnyûfémek, valamint a zománciszap tulajdonságait,
– a huzalalakítás, lánckészítés módjait, mûveleteit,
– a zománcbevonás technikáit (felkenés, összefolyatás),
– a szárítás, égetés mûveleteit,
– a szakszerû mûhely– és eszközhasználat követelményeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– fémalakítási mûveletekre (darabolás, hajítás),
– egyszerû tárgyalkotási feladatok elvégzésére (fém ékszer, zománcozott lap készítésére),
– elõalapozott fémlapok zománcozására,
– a legegyszerûbb zománcbevonási módok alkalmazására,
– egyedi zománclapok készítésére,
– az eszközök balesetmentes használatára.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fém– és zománcmûvesség mûfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
– A fém– és zománcmûves mûhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás módjainak, a zománcfelhordás–bevonás, a zománcdíszítés technikáinak megismertetése.
– A tárgyalkotási mûveletekhez szükséges vizuális mûvészeti (formai, színtani, komponálási, stilizálási, motívumképzési) ismeretek elsajátíttatása.
– A munkavégzéshez szükséges, anyag– és eszközismeret, tervezõ, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.

– A környezettudatos és balesetmentes munkavégzés szabályainak betartatása.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek
A fém– és zománcmûvesség tárgykultúrája
Az ókori Egyiptom fémmûvessége
Kelta zománcmûvészet
Forma– és színismeret
Lényegkiemelés, figyelemvezetés
Stilizálás, motívumképzés
A fém– és zománcmûvesség mûfaji követelményei
A fémmûvesség szerszámai
A fémmûvesség anyagai
A fémmegmunkálás módjai
A lemezékszer és a fémintarzia–készítés mûveletei
A (kõ)befoglalás technikái
A fémlapok zománcozásra történõ elõkészítése
A különbözõ zománcfajták tulajdonságai
Zománcfelhordási, –bevonási, díszítési technikák
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A fémmûvesség
– Az ókori Egyiptom fémmûvessége
– Mûvészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A fémek világa
– A vas és acél, a színes– és nemesfémek, valamint a könnyûfémek tulajdonságai (szilárdság, hajlíthatóság)
– A fémek alakíthatósága (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás, zömítés), az alakítás szerszámai, eszközei (satupad, lemezvágó olló, fogó, kalapács, fûrész, fúró, reszelõ, csiszolóvászon)

Lemezékszer, lemez öltözék–kiegészítõ tervezése, készítése
– Azonos elemekbõl álló ékszerek bemutatása
– Azonos elemekbõl felépített ékszer tervezése
– Az ékszerkészítés mûveletei: az elemek kivágása, a lemezfelület mintázása, az összekötõ elemek elkészítése, a tárgy összeállítása

Fémintarzia készítés
– Példák bemutatása a különbözõ anyagú fémek eltérõ szín– és felületi hatására, fémintarziával díszített tárgyakra
– Intarzia tervezése
– Az intarzia készítés mûveletei: az elemek (formák) kiszabása, a részek összeépítése

Befoglalás
– Befoglalási módok megismerése
– Kövek befoglalása a választott foglalási móddal

A tanultak alkotó alkalmazása
– A tanult fémmûves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése

A zománcmûvészet
– A kelta zománcmûvészet
– Zománcmûvészeti példák felsorakoztatásával az ipari zománc alkalmazási lehetõségeinek megismerése

A zománciszap
– A zománciszap tulajdonságai
– Színminták készítése elõalapozott vaslemezre és rézlapra. Összehasonlító elemzések
– A különbözõ fajtájú és színû zománciszapok hõigénye

A szín és fény szerepe a zománcalkotásokban
– Színtani ismeretek: a színek érzelmi és hõhatása, optikai és térhatása

– A színek figyelemfelhívó és szimbolikus szerepe
– A különbözõ zománcok fényáteresztõ tulajdonságai (fényes és matt; áttetszõ és fedõ)
– A tanultak tudatos alkalmazása a zománcozási feladatokban

A forma szerepe a képalkotásban
– A különbözõ formák síkokká, foltokká, motívumokká alakítása
– A motívumok dinamikus rendezésével dekoratív zománckompozíciók kialakítása

Stilizálási gyakorlatok
– Kifejezési szándék szerinti átírási, komponálási gyakorlatok

Sablontechnika alkalmazása a zománcozás során
– A sablontechnika megismerése. Sablon készítése
– A pozitív–negatív formákból képzett sablonokkal más–más viszonyhelyzetek, forma–kapcsolatok kialakítása
– Forma– és színtervek alapján a lealapozott lemez sablontechnikával, zománcpor felszitálásával történõ zománcozása

Zománcozott ékszer, vagy öltözék kiegészítõ készítése
– A vörösréz alakíthatósága
– A transzparens zománc tulajdonságai
– A fém lapok zománcozásra történõ elõkészítése (zsírtalanítás és a tapadóképesség fokozása), zománcozása, kiégetése, összeszerelése

Zománcozott lapok befoglalása
– Vörösréz alapú medálok zománcozása, a kiégetett medálok befoglalása
A tanultak alkotó alkalmazása
– A gyárilag lealapozott acéllemez vagy rézlemez egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozása a megismert zománcok (zománciszap, zománcpor), zománcozási eljárások figyelembevételével.

Értékelés és kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak közös értékelése
– Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a szín és forma, a stilizálás, átírás, komponálás tárgyalkotó szerepét,
– a fém– és zománcmûvesség példáit, mûfajait,
– az ókori Egyiptom és a kelták fém– és zománcmûvességét,
– a vas és acél, a könnyû– és színesfémek tulajdonságait,
– a zománciszapok és zománcporok tulajdonságait,
– a tervezés fázisait, munkafolyamatait,
– a fém– és zománcmûves tárgy készítésének technikai feltételeit,
– a lemezalakítás, díszítés módjait,
– az egyszerû fémékszer–készítés mûveleteit,
– a zománcmûves munkafolyamatokat (a zománcbevonás, –festés technikáit, a szárítás, égetés mûveleteit),
– a szakszerû mûhely– és eszközhasználat követelményeit.

Legyen képes:
– fémalakítási mûveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fûrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás),
– fémmûves tárgyalkotási feladatok elvégzésére (lemez ékszer, lemez intarzia készítésére),
– a fémek zománccal történõ bevonására, a legegyszerûbb zománcdíszítési módok alkalmazására,
– a zománccal bevont tárgy kiégetésére,
– zománcozott ékszerek, öltözék kiegészítõk készítésére,
– kövek, zománcozott medálok befoglalására,
– a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fém– és zománcmûvesség mûfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.

– Felkészítés a fém– és zománcmûves mûhely berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak átgondolt használatára.
– A fémmegmunkálás, felületdíszítés (trasszírozás, domborítás, cizellálás) módjainak, a zománcmûvesség technikáinak (limougesi festett zománc, grisaille technika, zománc sgrafitto) megismertetése.
– A tananyagtartalomban szereplõ tárgyalkotási mûveletekhez szükséges vizuális ismeretek (figyelemvezetés, kiemelés, ritmus, felületrendezés, egyensúlyteremtés) biztosítása.
– A tárgyalkotáshoz szükséges anyag– és eszközismeret, tervezõ, munkaszervezõ, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
– A tanuló felkészítése elképzelései, gondolatai tárgyiasult formában való kifejezésére.
– A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátítatása.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek
A fém– és zománcmûvesség tárgykultúrája
A népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém– és ötvösmûvészete
A fém– és zománcmûvesség mûfaji követelményei
A szín térhatása
Pozitív– negatív forma, formaredukció, motívum– és jelképzés, ornamentika
Az elemek elrendezése
A fémmûvesség anyagai
A fémmûvesség eszközei, szerszámai
A fémmegmunkálás módjai
A trasszírozás, domborítás és cizellálás mûveletei
A zománciszapok tulajdonságai, fajtái, a felhordás módja, eszközei
A zománc–sgrafitto technikája
Festett zománc (grisaille technika)
A zománcozott tárgy égetésre történõ elõkészítése, ráégetés, átégetés
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A fémmûvesség
– A népvándorlás–korának fémmûvessége
– A honfoglaló magyarok ötvösmûvészete
– Mûvészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Felületdíszítõ technikák
– Ismerkedés a vörös– és sárgaréz (ezüst) díszíthetõségével
– A trasszírozás, domborítás, pusszírozás, cizellálás megismerése iparmûvészeti példákon keresztül

Felületdíszítés trasszírozással
– Trasszírozó szerszámok megismerése
– Tervezés, elõrajzolás, rajzátvitel
– A lemeztárgy felületére átrajzolt kontúrok trasszírozása

Domborítás, cizellálás
– A domborítás, cizellálás eszközei
– Mûveletei: az alapfelületek mélyítése, leütése poncolóval, a plasztikus minták kiemelése

Domborított, cizellált vagy trasszírozott fémlap zománcozása
– A mintázott lemez zománcozásra történõ elõkészítése, bevonása transzparens zománccal, szárítás, égetés

A zománcmûvészet
– Szkíta fém– és ötvösmûvészet
– Limougesi festett zománc
– Mûvészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A színek térhatása
– Azonos motívumok más–más színviszonyba helyezése

Pozitív–negatív formák viszonya
– A sablontechnika ismételt alkalmazása
– Pozitív és negatív formák viszonyával más–más jelentéstartalom kifejezése

Formaasszociációk
– Asszociációra alkalmas motívumok, jelek képzésével új tartalom kifejezése szabadon választott színvilággal, a gondolatközlést legjobban erõsítõ zománctechnikával

Festett zománc
– A limouges–i festett zománc megismerése
– Limouges–i technikai kipróbálása (fehér alapra ráégetett fekete kontúrok, külön–külön felvitt színek)

Grisaille technika
– A grisaille technika megismerése
– Mûfaji sajátosságoknak való megfelelés (fekete alapzománcra festés több rétegben fehér zománccal)

Zománc–sgrafitto készítése
– A sgrafitto technika
– Zománc–sgrafitto tervezése
– A terv kivitelezése: gyárilag lealapozott lemezek zománcozásra történõ elõkészítése, a forma– és színtervek alapján a sgrafitto legalsó zománcrétegének kialakítása, a ráégetést követõen a következõ zománcréteg felvitele, a
bõrkemény állapotú zománcrétegbõl a rajzolat vagy forma visszaszedése, ismételt égetés

Fémmûves vizsgamunka készítése
– A megtanult fémmûves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
– Egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozás a megismert zománcok (zománciszap, zománcpor), a tanult zománctechnikai eljárások alkalmazásával
– Dokumentálás

Értékelés és kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak közös értékelése
– Kiállítás rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a színek térhatását, a pozitív és negatív formák viszonyát, a motívum és jelképzés szerepét,
– a fém– és zománcmûvesség példáit, mûfajait,
– a népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém– és ötvösmûvészetét,
– a trasszírozás, domborítás, cizellálás eszközeit, mûveleteit,
– a sablontechnika és a sgrafitto alkalmazhatóságát,
– a limougesi festett zománcot és a grisaille technikát,
– a szakszerû mûhely– és eszközhasználat követelményeit.

Legyen képes:
– fémmûves tárgyalkotási feladatok elvégzésére,
– a fém felületének trasszírozással, domborítással, cizellálással történõ díszítése,
– a fémlapok zománcozására,
– a zománccal bevont tárgy kiégetésére,
– zománcgrafikai és festõzománc technikák alkalmazására,
– a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a fém és a zománc mint tárgyalkotási alapanyag tulajdonságait,
– a fém– és zománcmûvesség példáit, mûfaji követelményeit,
– a tárgykészítéshez kapcsolódó tervezés munkafolyamatait, módszereit,
– a fém– és a tûzzománcozott dísztárgy készítésének technikai feltételeit,
– a fémalakítás, felületdíszítés és a kõfoglalás lehetõségeit,
– a zománcmûves munkafolyamatokat: a zománcbevonás, –díszítés és a zománcfestés technikáit, a szárítás, égetés mûveleteit,
– a szakszerû anyag– és eszközhasználat követelményeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– fémmegmunkálási, –alakítási mûveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fûrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás, vésés, domborítás, trasszírozás, domborítás, cizellálás),
– fémmûves tárgyalkotási (lánc, lemez intarzia, lemez relief) feladatok elvégzésére,
– a fémek zománcozására,
– a fémek formára alakítására, zománcozásra történõ elõkészítésére,
– a fémek zománccal történõ bevonására,
– a legegyszerûbb zománcdíszítési módok (repesztés, összefolyatás, átégetés) használatára,
– a legegyszerûbb zománcgrafikai, –festészeti (sablon, sgrafitto, grisaille technika) megoldások alkalmazására,
– a zománccal bevont, festett tárgy kiégetésére,
– életkorának megfelelõ szinten, az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
– gondolatainak tárgyiasult formában való megvalósítására,
– a helyes munkamenet, a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és idõtartama

Fém– és zománcmûves mûhelygyakorlat
– tervezés 40 perc
– tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tárgytervezõ, tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelõ képalkotó és tervezõ készségét, a fém– és zománcmûvesség anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl megszerzett ismereteit.
A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.
A fém– és zománcmûves mûhelygyakorlat vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy vagy tárgycsoport a fém– és zománcmûvesség mûfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon megválasztott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– trasszírozott, domborított, cizellált vagy zománcozással díszített tárgy,
– zománcozott képsorozat,
– ékszerkollekció.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti alapvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített tárgy.
A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján elkészített szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– ékszer, öltözék kiegészítõ,
– zománcozott kép.
A munka kivitelezésénél a kiégetés fázisához szaktanári felügyeletre van szükség.

A vizsga értékelése
A fém– és zománcmûves mûhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
– a gondolati tartalomnak, mûfaji sajátosságoknak megfelelõ átíró, tárgytervezõ, formaalkotó, felület és díszítményalakító képesség,
– fém– és zománcmûves alapismeret,
– anyag– és eszközhasználat,
– az elkészített tárgy összhatása.

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Mindazon vizuális mûvészeti, fém– és zománcmûvészeti ismeretek átadása, melyek az adott évfolyamon az igényestárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.

– Mindazoknak a gyakorlati ismereteknek az elsajátítása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém– és zománcmûves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelõ anyag, eszközök és technika megválasztására.
– Olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém– és zománcmûves területen lehetõséget biztosítanak a filigrán technikával, rekesz– és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítésére.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek
Ékkõ és almandin berakású, filigrán díszítésû ötvöstárgyak
Rekesz, sodrony és filigrán zománccal díszített ötvöstárgyak
Fémmegmunkálási eszközök, módok
Az ékszerzománc
A rekeszzománc változatai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Feladatcsoportok

A fémmûvesség
– Gepida ékkõ berakás
– Germán almandin berakás
– Középkori filigrán és bõrtûs díszítésû tárgyak
– Egyéb mûvészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Hengerlés és dróthúzás
– A hengerlés eszközei, mûveletei. A dróthúzás eszközei, mûveletei

Forrasztási eljárások
– A lágyforrasztás és anyagai, eszközei. A keményforrasztás és anyagai, eszközei
A filigrán technika
– Sodratok készítése, formára alakítása

Filigrán technikával ékszergarnitúra tervezése, készítése
– A technikához illõ forma, méret, díszítés, színvilág megválasztása
– A zsinórfonalszerû, vékony filigránhuzalokkal a terveknek megfelelõ motívumképzés
– A kialakított motívumrendszerrel kollekcióképzés

Filigrán és granulák alkalmazása
– A granulák kialakításának mûvelete
– Filigránnal és granulákkal díszített ékszer készítése
– A kialakított motívumrendszerrel kollekcióképzés

A zománcmûvészet
– Ókori görög bordázott zománcok
– A legrégebbi kínai rekeszzománcok
– Bizánci rekeszzománc
– Ottó–kori rekeszzománc
– Az orosz filigránzománc
– A kijevi fejedelemségek rekesz– és sodronyzománc emlékei
– A magyar sodronyzománc
– Az erdélyi filigránzománc
– Kortárs mûvészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

Az ékszerzománc
– A vörösrézre alkalmas ékszerzománcok fizikai és kémiai tulajdonságai
– A zománcok fajtái funkció szerint (alapzománc, fedõ, vagy díszítõ zománc)
– A zománcok fajtái állag szerint (zománciszap, zománcpor, zománckristály)
– A zománcok fényáteresztõ képesség szerint (transzparens, fondant, opak, opal zománcok)

Próbalapok, színminták készítése
– Az ékszerzománc tulajdonságainak megtapasztalása
– Égetési variációk, technikai kísérletek

Huzal– vagy drótzománc tervezése, készítése
– Egyszerû geometrikus ornamentikával mintaképzés
– A tárgyalkotás lépései: a huzal formára alakítása, a fémalap zománcozásra történõ elõkészítése, a lap ellenzománcozása, az elõlap transzparens zománccal történõ bevonása, a huzal beégetése az alapba, égetés után a
reve eltávolítása, a huzalközök feltöltése zománckristállyal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, szükség esetén újrafeltöltés, ismételt égetés

Rekeszzománc készítése
– A mûfaji sajátosságokhoz alkalmazkodó képnyelvvel zománcalkotás tervezése
– A tárgyalkotás lépései: rekeszszalagok készítése, formára alakítása, a felület berekeszelése, a rekeszek rögzítése, a rekeszközök feltöltése zománccal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, szükség esetén újrafeltöltés, égetés, a felület felcsiszolása, polírozása

Sodrony zománc
– A sodronyzománc mûfaji sajátosságaihoz alkalmazkodó képnyelvvel zománcalkotás tervezése
– A tárgyalkotás lépései: sodronyok készítése, formára alakítása, rögzítése, feltöltése zománccal, szárítás, égetés, égetés utáni mûveletek

A tanultak alkotó alkalmazása
– A tanultak egyéni kifejezési szándék szerinti alkalmazása
– Az összeépítés, keretezés, installálás fontossága, megtervezése

Értékelés, kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak értékelése
– Kiállítás rendezés

Követelmények
A tanuló ismerje:
– az ötvösmûvészet legjelentõsebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait,
– a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
– az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
– a tárgyalkotás mûveleteit,
– a fémek viselkedését a különbözõ megmunkálási mûveletek során,
– a legalapvetõbb rekeszzománc technikákat,
– a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetõségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi teendõket.

Legyen képes:
– a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, mûszaki rajzokat készíteni,
– az alkalmazni kívánt mûveletek elõkészítésére,
– a tervszerû, igényes munkavégzésre,
– rekeszek, sodratok készítésére,
– filigránhuzalokkal díszített ékszerek készítésére,
– huzal– vagy drótzománc, rekesz– és sodronyzománccal díszített tárgyak alkotására,
– a fém– és zománcmûves mûhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi elõírások betartására.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Mindazoknak a vizuális mûvészeti, fém– és zománcmûvészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon
az igényes tárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
– Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém– és zománcmûves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelõ anyag, eszközök és technika megválasztására.
– Olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém– és zománcmûves területen lehetõséget biztosítanak niello technikával díszített fémtárgyak, beágyazott zománccal díszített ékszerek, öltözék kiegészítõk, képlemezek készítésére.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek

A fém– és zománcmûvesség mûfajai, tárgykultúrája
A beágyazott zománc
A niello technika
A királyi Magyarország ötvös központjai, ötvöstárgyai
Fém– és zománcmûves ékszerek
Képlemezek
A tervezés képi, plasztikai eszközrendszere
A mûszaki rajz
A fém– és zománcmûvesség anyagai, eszközei, szerszámai
A fémmegmunkálás módjai
Ötvös zománc technikák
Alapvetõ eszközhasználati, munka–, és környezetvédelmi szabályok
Feladatcsoportok

A fémmûvesség
– A magyar fémmûvesség
– Ötvös központok a királyi Magyarországon
– Mûvészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához
A niello technika megismerése, alkalmazása
– Nielloval díszített tárgyak bemutatása
– A mintázatot adó anyag (pép) megismerése
– A tárgyalkotás mûveletei: vésett vájatok feltöltése, a pép beégetése, beégetés után a felületet lecsiszolása, polírozása

A zománcmûvészet
– Román kori beágyazott zománc
– Rajna vidékén limougesi beágyazott zománc
– Középköri magyar zománcmûvészet
– Kortárs zománcmûvészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A beágyazott zománc
– A beágyazott zománc változatainak megismerése
– Sima beágyazott zománc (a rajz körvonalain belüli rész eltávolítása véséssel, maratással, giluzsálással történik)
– Áttetszõ vagy lapos reliefzománc (az alap domború, esetleg cizellált)
– Kevert zománc (együtt jelenik meg a rekeszzománc és a beágyazott zománc)

Ékszerek tervezése, készítése
– A különbözõ korú, stílusú ékszerek megismerése
– Életkorhoz, személyhez, alkalomhoz, ruhához illõ garnitúrák (függõk, melltûk, medálok, gyûrûk, karkötõk, hajdíszek) tervezése
– Fémalakítási, zománctechnikai eljárások alkalmazása

Ruha kiegészítõk tervezése, készítése
– Divattörténeti ismeretek
– Az öltözékkel stílus azonos gombok, csatok tervezése, készítése

Ötvös zománccal díszített képlemezek létrehozása
– A tanult ötvös zománc technikák egyéni alkalmazása
Értékelés, kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak értékelése
– Kiállítás rendezés

Követelmények
A tanuló ismerje:
– a fém– és zománcmûvészet legjelentõsebb technikai vonulatait, tárgytípusait,
– az ötvösmûvészet legjelentõsebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait,
– a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
– az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
– a tárgyalkotás mûveleteit,
– a fémek viselkedését a különbözõ megmunkálási mûveletek során,
– az ékszerkészítés lehetõségeit,

– a legalapvetõbb beágyazott zománctechnikákat,
– a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetõségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi teendõket.

Legyen képes:
– a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, mûszaki rajzokat készíteni,
– az alkalmazni kívánt mûveletek elõkészítésére,
– a tervszerû, igényes munkavégzésre,
– ékszerek készítésére,
– a beágyazott zománctechnikák alkalmazására,
– a fém– és zománcmûves mûhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi elõírások betartására.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fém– és zománcmûves tárgykultúra mûfaji sajátosságainak megismertetése.
– Mindazoknak a vizuális mûvészeti ismereteknek az átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
– Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém– és zománcmûves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelõ anyag, eszközök és technika megválasztására.
– Olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém– és zománcmûves területen lehetõséget biztosítanak a különbözõ fémmûves, festõ–, és ötvös–zománctechnikával díszített tárgyak, tárgytípusok készítésére.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek
A fém– és zománcmûvesség legjelentõsebb stíluskorszakai, tárgytípusai a reneszánsztól a szecesszió ötvösmûvészetéig
A látványrajz szerepe a tervezésben
A mûszaki rajz szerepe a szerkesztett megjelenítésben
A mûhelyrajz szerepe, jellemzõi, a mûhelyrajz készítésének menete
A fémalakítás, megmunkálás újabb lehetõségei
Festõzománc és ötvös zománc technikák
Alapvetõ eszközhasználati, munka–, és környezetvédelmi szabályok
Feladatcsoportok

A fémmûvesség
– A reneszánsz ötvösmûvészet
– A barokk, rokokó ötvösség és kovácsoltvas mûvesség
– A klasszicizmus és az empire ötvösmûvészete
– A romantikus és a biedermeier ötvösség
– Szecessziós irányzatok a zománcötvös–mûvészetben

Fémmegmunkálási eljárások
– A fémnyomás, és sajtolás anyagai, eszközei, mûveletei
– Kovácsolási eljárások

A zománcmûvészet
– Erdélyi zománc
– Limougesi festõzománc
– A barokk zománc: miniatúrafestészet
– Szecessziós irányzatok a zománcmûvészetben
Sodronyzománc készítése
– A magyar sodronyzománc emlékei
– Virágdíszes motívumokkal saját tervezésû, tárgyra szerelhetõ sodronyzománc lapocskák tervezése, kivitelezése

Az erdélyi zománc
– Erdélyi zománcok bemutatása
– A megismert példák alapján zománctervek készítése

– A tárgykészítés mûveletei: keretelt mezõk kialakítása, a keretelt mezõk zománcozása, a zománc felülfestése, luminálása, a zománcmezõk közé gyöngy beillesztése

Az azsúrzománc (émail á jour)
– Azsúrzománccal díszített tárgyak bemutatása
– A megismert példák alapján zománctervek készítése
– A tárgykészítés mûveletei: a fémkeret kialakítása, a színt elválasztó lemezek kialakítása, alátét készítése, az azsúrkeret és az ideiglenes alátét rögzítése, a lemezek közötti részek zománccal való feltöltése, a zománcok beégetése, az ideiglenes alátét eltávolítása, pácolás, felcsiszolás, polírozás

Festõzománc technikák
– Festés fémoxiddal
– Festés fondanttal és fémoxidokkal
– Aranyfestés zománcra

Miniatûrfestészet zománcon
– A technika megismerése és alkalmazása

A megismert zománctechnikák alkalmazása különbözõ tárgytípusokon
– Fémdoboz fedelének díszítése kazettába illeszthetõ erdélyi zománccal
– Mérmûves azsúrzománc alkotás tervezése
– Szecessziós azsúrzománcok példájára zománcékszerek tervezése

Követelmény
A tanuló ismerje:
– az ötvösmûvészet legjelentõsebb tárgyi emlékeit a reneszánsztól a szecesszió koráig,
– a magyar ötvösmûvészet legjelentõsebb alkotásait, mûhelyeit, alkotóit,
– a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
– a zománc– és fémmûvesség mûveleteit,
– a legalapvetõbb festõzománc és ötvös zománc technikáit,
– a legfontosabb környezet– és munkavédelmi teendõket.

Legyen képes:
– fém– és zománcmûves látványterveket, mûszaki rajzokat készíteni,
– az alkalmazni kívánt mûveletek elõkészítésére,
– a tervszerû, igényes munkavégzésre,
– a festõzománc technikák alkalmazására,
– erdélyi zománccal, azsúrzománccal díszített tárgyak alkotására,
– a mûhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi elõírások betartására.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fém– és zománcmûves tárgykultúra mûfaji sajátosságainak megismertetése.
– Mindazoknak a vizuális mûvészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon a tárgytervezéshez zükségesek.
– Olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, tudás kialakítása, melyek lehetõvé teszik a mûvészi igényû tárgytervezést.
– Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót a tárgyalkotói szándék szerinti fémmûves tárgyak, tárgytípusok létrehozására.
– Felkészítés arra, hogy a tanult festõzománc és ötvös zománc technikákkal különbözõ funkciójú képsorozatokat, belsõ– és külsõ tereket díszítõ zománcalkotásokat hozzon létre.

Tananyag
Fém– és zománcmûves ismeretek
A kortárs fém– és zománcmûvesség tárgykultúrája, mûfaji követelményei, alkotói
Cégérek, címerek
Öntészeti eljárások
Fémmegmunkálás, felületkezelés
Lemeztárgyak
Csavarkötés, szegecselés
Festõzománc
Ötvös zománc

A fémmegmunkálás, zománcozás munka–, és környezetvédelmi szabályai
Feladatcsoportok

A fémmûvesség
– A modern fémmûvesség
– Tárgytípusok
– Alkotók, alkotómûhelyek

Fémmegmunkálási eljárások
– Különbözõ öntészeti eljárások
– Homokba formázás, precíziós öntés viaszformával
– Elõkészítõ eljárások és utómunkálatok

Felületkezelési eljárások
– A különbözõ fémek felületkezelési módjának megismerése
– A galvanizálás

Oldható és oldhatatlan kötések
– Csavarkötés, szegecselés
Lemezek térbeli alakítása
– Doboz készítése lemezbõl, a tetõ záródása – zsanér, zárszerkezet alkalmazásával

Összetett tárgyak létrehozása
– Rézlemezbõl összetettebb funkciót kielégítõ tárgyak tervezése és kivitelezése

A zománcmûvészet
– A kortárs zománcmûvészet
– Alkotómûhelyek, alkotók, tárgytípusok
– Mûfaji sokszínûség

Festõzománc technikák alkalmazása egyéni terv alapján
– Festés fémoxiddal
– Festés fondanttal és fémoxidokkal
– Aranyfestés zománcra
– Festõzománc és ötvös zománc technikák alkalmazása különbözõ tárgytípusokon

Cégérek, címerek, emblémák tervezése, készítése
– A címer formája, a címerpajzs osztása, a mesteralak vagy jelkép és a felirat
– Különbözõ funkciójú (ország, város, intézmény, család…) címerek tervezése a heraldikai ismeretekre építve
– Különbözõ tevékenységek (cégek, üzletek, iparágak…) cégéreinek megtervezése, kivitelezése a tevékenység stilizált, szimbolikus jelével, feliratával
– Emblémák tervezése stilizált motívumokkal, jelképpé minõsült színekkel

Utca és házszámtáblák tervezése, kivitelezése
– A helység, (település) utca, épület jegyeinek kiemelésével, ornamentikaképzéssel, stilizálással egyedi irányító, jelölõ táblák tervezése

Lakberendezési zománcdíszek tervezése, kivitelezése
– Adott belsõ térbe, enteriõrbe a különbözõ lakberendezési tárgyak (bútor, tükör, doboz, tál…) díszítõ zománcbetéteinek megtervezése, az adott tárgy stílusához, formájához, anyagához alkalmazkodva

Belsõ tereket díszítõ zománcalkotások készítése
– Különbözõ funkciójú terekbe (színházterem, ebédlõ, bálterem, kártyaszoba, tanterem, folyosó...) a helyiség stílusához (mérethez, színhez) igazodó nagyméretû muráliák tervezése
– A tervek kisméretû zománc–makettjeinek elkészítése

Külsõ teret díszítõ zománcmunkák
– Fiktív vagy valódi épületek (étterem, cukrászda, zöldséges, szálloda...) homlokzatdíszeinek (kapu...) megtervezése, zománc makettjeinek elkészítése

Vizsgamunka készítése
– A megtanult fémmûves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalkotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
– Tárgyalkotó szándék szerinti egyedi zománctárgy: – címer, cégér, ékszerkollekció, öltözék kiegészítõ, zománcozott képsorozat, lakberendezési tárgy, vagy épületdíszítmény készítése

Értékelés, kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak értékelése
– Kiállítás rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a kortárs fém– és zománcmûvesség legjelentõsebb mûhelyeit, alkotóit, tárgytípusait
– a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
– az öntészeti, felületkezelési eljárásokat,
– a lemeztárgy készítés, összeszerelés mûveleteit,
– a legalapvetõbb festõzománc és ötvös zománc technikáit,
– a legfontosabb környezet– és munkavédelmi teendõket.

Legyen képes:
– fém– és zománcmûves látványterveket, mûszaki rajzokat készíteni,
– az alkalmazni kívánt mûveletek elõkészítésére,
– a tervszerû, igényes munkavégzésre,
– a festõzománc technikák alkalmazására,
– az ötvös zománc technikák alkalmazására,
– a megismert fém– és zománcmûves technikákkal, eljárásokkal külsõ és belsõ teret díszítõ zománcalkotások készítésére,
– a mûhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi elõírások betartására.

Követelmény a továbbképzõ évfolyam elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a fém– és zománcmûvészet fogalmát, díszítõ szerepét,
– a fém– és zománcmûvészet legjelentõsebb tárgyi emlékeit, stíluskorszakait, mûhelyeit,
– a fém– és zománcmûvészet fejlõdési szakaszait, technikai vonulatait,
– a magyar ötvös– és zománcmûvészet legjelentõsebb korszakait, alkotásait, mûhelyeit, alkotóit,
– a fém– és zománcmûvészet kifejezõ eszközeit,
– a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
– az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
– a színesfémek, könnyûfémek, nemesfémek anyagára jellemzõ fizikai és kémiai tulajdonságokat,
– a zománc– és fémmûvesség mûveleteit,
– a fémek viselkedését a különbözõ megmunkálási mûveletek során,
– a filigrán, granulák, niello, rekesz és sodronykészítés, azsúrozás technikáit,
– a térbeli lemezalakító módokat,
– a különbözõ felületkezelési módokat, amelynek ismeretében saját terveit önállóan tudja megvalósítani,
– a legalapvetõbb festõzománc és ötvös zománc (a huzal, rekesz, filigrán vagy sodrony zománc; a beágyazott és az azsúrzománc) technikáit,
– a felhordott zománc szárítását, égetését, az égetés utáni mûveleteket,
– a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetõségeit,
– a legfontosabb környezet– és munkavédelmi teendõket.

A tanuló legyen képes:
– a megszerzett ismereteket tûzzománc– és fémmûves alkotómunkájába beépíteni,
– a feladatához kapcsolódóan tér, forma és színtanulmányokat, ornamentikaterveket, fémmûves és zománcmûves tárgyterveket, maketteket, magyarázó– és mûszaki rajzokat készíteni,
– munkáin a forma–funkció–díszítmény összhangját megteremteni,
– az alkalmazni kívánt mûveleteket elõkészíteni, elvégezni,
– tervszerû, igényes munkát végezni,
– a tûzzománc– és fémmûves mûhely eszközeit balesetmentesen használni, a környezet– és tûzvédelmi elõírásokat betartani.

A mûvészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és idõtartama
Tûzzománc– és fémmûves mûhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga idõtartama
– tervezési feladat 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga tantárgya és idõtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ és tárgyalkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmezõ, gondolati tartalomnak megfelelõ elemzõ, átíró, képalkotó, tervezõ készségét, a tûzzománc– és fémmûvesség anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, mûvészeti igényességét.
1. A tûzzománc– és fémmûves mûhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész tárgy vagy tárgycsoport a tûzzománc– és fémmûves mûfajokból.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított– tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– címer, cégér,
– ékszerkollekció, öltözék kiegészítõ,
– zománcozott képsorozat,
– lakberendezési tárgy,
– épületdíszítmény.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti alapvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített tárgy.
A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján megvalósított alkotás, amely lehet:
– ékszer,
– öltözék kiegészítõ, tarsolylemez,
– zománcgrafika vagy zománcfestmény.

2. A tûzzománc– és fémmûves mûhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:
– a zománc– és fémmûvesség legjelentõsebb tárgyi emlékei, alkotói, mûhelyei,
– a zománcmûvészet a mûvészeti terület fejlõdési szakaszai, technikai vonulatai, stíluskorszakai,
– a mûvészeti terület magyar vonatkozásai,
– zománc– és fémalakítási technikák, mûveletek, díszítési módok,
– a tûzzománc– és fémmûvesség tûz–, baleset–, egészség– és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése
A gyakorlati vizsga értékelése
– a gondolati tartalomnak, mûfaji sajátosságoknak megfelelõ megjelenítõ, átíró, kifejezõ készség,
– problémamegoldó és tárgytervezõ képesség,
– a terv tartalmi és formai megoldása,
– a zománc– és fémmûves ismeretek gyakorlati alkalmazása,
– anyag– és eszközhasználat,
– a forma és díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása, esztétikuma.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti tananyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerûsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

Rendelkezésre álló taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltetõ anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Zománcégetõ kemence
Égetési segédeszközök: berakó lap, berakó villa, hõálló kesztyû, hõálló szemüveg

Satupad, szerszámsatu, sikattyú, szorító
Állványos fúrógép
Mérõeszközök: subler, körzõ, vonalzó, szögmérõ
Fémmegmunkáló kéziszerszámok: kézi lemezvágó olló, fémlyukasztó, pontozó, harapó–, csípõ–, kúpos–, és lapos
fogó, fémfûrész, reszelõ, kalapács, vésõ, beütõ és cizellõr szerszámok, fémkefe
Zománcozó eszközök: spatula, csipesz
Dörzs és porító csésze
Rajzi, grafikai eszközök: ceruza, toll
Festõ eszközök: vízfesték, ecset, vizes edény
Konstruáló eszközök: papírvágó olló, snitzer
Vegyszeres tál

5.KÖRNYEZET– ÉS KÉZMÛVES KULTÚRA TANSZAK

KÖRNYEZET– ÉS KÉZMÛVES KULTÚRA MÛHELYGYAKORLAT

A környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézmûves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézmûves tárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítatása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstõl a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését. Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékteremtés, –megõrzés igényének kialakítása. A mûhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörû megismertetése, a kézmûves
tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedõ alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságaikat, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerûségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegû alkalmazásának elsajátítatása, a múlt értékeinek a mai környezet– és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetõségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népmûvészeti és iparmûvészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás–tudat mélyítése. Más korok és népek környezet– és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód
szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Tárgyelemzéseken és a tárgyalkotó tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötõdés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása. Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló
képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélõképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetõségének felfedeztetése. A környezet– és kézmûves kultúra mûhelymunka baleset– és környezetvédelmi elõírásainak megismertetése. Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképzõ évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyûjtõmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévõ rendszert alkotva jeleníthetõk meg a tanítás folyamatában. Az élményszerû tapasztalatszerzés, az önmûvelés megalapozása
érdekében javasolt könyvtár–, múzeum– és kiállítás–látogatások beépítése a mûhelymunkába.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A környezetkultúra és a kézmûves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézmûves tevékenységek szerepénekfeltárása. Irányított megfigyelések által élményszerû tapasztalatszerzés biztosítása.
– A környezet– és kézmûves kultúra mûhely és a mûhelymunka megismertetése.
– A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerû technikák elsajátíttatásával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
– A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra
Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói
Az ember tárgykészítõ tevékenysége, a tárgyak szerepe
Tárgyelemzés alapvetõ szempontjai

Õsi, kézmûves és ipari tárgyformálás
A környezet– és kézmûves kultúra mûhelymunkájának alapjai
A kézmûves tárgyalkotás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvetõ tulajdonságai, alakításuk
egyszerû technikái
A kézmûves tárgyalkotás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
A tárgyalkotás alapvetõ fázisai
Környezetkultúra – természeti környezet, épített környezet: település, lakhely
Környezettervezés, az ember környezetalakító tevékenysége
A makettkészítés alapjai
Ünnepi alkalmak
A mese világa

Feladatcsoportok
– A környezet– és kézmûves kultúra mûhely
– A környezet– és kézmûves kultúra mûhely berendezése
– Alapvetõ anyagok, eszközök, szerszámok
– A mûhelymunka rendje
– A mûhelymunka alapvetõ magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalkotási ismeretek
– A kézmûves tárgyalkotás sajátosságai
– A tervezés lépései
– Formák, színek kifejezõereje
– A tárgyalkotás alapvetõ fázisai
– A tárgyak harmóniája, esztétikája

A kézmûvesség anyagai, technikái
– A környezet anyagai
– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
– Textúrák és faktúrák
– A növényi részekbõl készíthetõ tárgytípusok. Egyszerû tárgyalkotási technikák
– A textilbõl készíthetõ tárgyak köre
– Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal
– Tárgykészítés a mintázott textilekkel
– Egyszerû fonástechnikák
– Papír alkalmazása az alkotótevékenységben
– Az agyag felhasználása a tárgyalkotásban

A lakhely és a lakáskultúra
– Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok
– Az épített környezet vizsgálata
– Településtípusok, a falu és a város sajátosságai
– Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján
– Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában
– A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz
– Az épületek és a külsõ terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek
– Településmakettek, épületmakettek, külsõ terek tervezése, készítése
– A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában
– Alkalmak és szokások
– Az ünnepek megnyilvánulása a környezet– és tárgykultúrában
– Alkalmak, szereplõk, helyszínek, díszletek, kellékek
– Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával

A mese
– A mese világa
– Mesehõsök – jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek
– Típusok, karakterek megjelenítésének lehetõségei
– Babák, bábok és díszletek készítése
– A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a környezetkultúra fõ területeit, a tárgyalkotás szerepét,
– a megismert alapanyagok felhasználási lehetõségeit,
– az anyag– és formaalakításuk egyszerû módjait,
– a környezet– és kézmûves kultúra mûhely berendezését, munkarendjét,
– a környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
– a lakhelyhez, a meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvetõ sajátosságait.

Legyen képes:
– a megszerzett ismeretek alkalmazására,
– az anyagok élményszerû megtapasztalására,
– a megismert eszközök megfelelõ használatára,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezetkultúra és a kézmûves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
– A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentõségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerû tapasztalatszerzés biztosítása.
– A fa, a fonható szálasanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerû
technikák elsajátíttatásával.
– Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
– Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag
Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevõi
Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe
A tárgyak esztétikai értéke, minõsége
Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon
Használati és díszfunkció
Kézmûves mesterségek: az agyag–, a famunkák, a fonható szálasanyagok, vesszõmunkák és a fémmûvesség alapjai
Egyszerû tárgy– és díszítményalkotási lehetõségek
A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
A tárgyalkotás alapvetõ fázisai
Az ember és környezete. A környezetalakítás jelentõsége. Középületek, a családi környezet és a háztartás
Lakáskultúra, lakberendezés
Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népmûvészetben, az iparmûvészetben és a mûvészettörténetben
Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek
– A tárgyak formája és funkciója
– A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások)
– Az anyag– és technika választás szempontjai
– Tárgyalkotási mûveletek: elõkészítõ mûveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítõ és utómunkálatok

A kézmûvesség anyagai, technikái
Agyagmûvesség
– Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
– Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága
– A megmunkálás, tárgyalkotás alapvetõ lépései
– Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások

– Egyszerû tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)
– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Famûvesség, fonható szálasanyagok, vesszõmunkák
– A fa, a vesszõ és a fonható szálasanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
– A fa, a vesszõ és a fonható szálasanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
– A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
– Választott anyag egyszerû tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vájás, csiszolás, kötözött, ragasztott – összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás)
– Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával

Fémmûvesség
– A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
– A fémmûvesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái
– A fémek alapvetõ tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
– A fémmûves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
– Egyszerû tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás)
– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Lakhely, lakáskultúra, berendezés
– Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések
– Középületek, lakóházak. Külsõ megjelenés, belsõ terek, berendezés
– A lakáskultúra elemei, összetevõi
– A tárgyak információhordozó szerepe
– A lakberendezés szempontjai
– Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei
– A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek
– Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
– az agyag, a fa, a vesszõ, a fonható szálasanyagok és a fém felhasználási lehetõségeit,
– az anyag– és formaalakításuk egyszerû módjait,
– a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
– a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait,

Legyen képes:
– a megszerzett ismeretek alkalmazására,
– az anyagok élményszerû megtapasztalására,
– a megismert eszközök megfelelõ használatára,
– az önálló tárgyalkotásra,
– tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
– a tárgyakban rejlõ esztétikum felfedezésére és megfogalmazására,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezetkultúra és a kézmûves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
– A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentõségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerû tapasztalatszerzés biztosítása.
– A textil, a nemez, a bõr szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerû technikák elsajátíttatásával.
– Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
– Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag
Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevõi
Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe
A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minõsége
Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon
Használati és díszfunkció, reprezentáció
Újrahasznosítás
Kézmûves mesterségek: a textil, nemez és bõrmunkák alapjai
Egyszerû tárgy– és díszítményalkotási lehetõségek
A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
A tárgyalkotás alapvetõ fázisai
Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet
Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában
Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népmûvészetben, az iparmûvészetben és a mûvészettörténetben
Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek
– A forma funkció és a díszítés összefüggései
– A tervezés lépései, szempontjai
– Az anyag– és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
– Az anyagok kombinálásának lehetõségei
– Tárgyalkotási mûveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: elõkészítõ mûveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítõ és utómunkálatok

A kézmûvesség anyagai, technikái
Textilmunkák
– A textil felhasználási területei
– A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk
– A megmunkálás, tárgyalkotás alapvetõ lépései
– A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
– Egyszerû tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerû öltéstípusok, hímzéstechnikák
– A szabás alapvetõ ismeretei, egyszerû összeállítási módok
– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Nemez
– A nemez felhasználási területei
– A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
– A megmunkálás, tárgyalkotás alapvetõ lépései
– A nemezkészítés anyagai, eszközei
– Egyszerû tárgyalkotási és díszítési technikák
– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A bõr
– A bõr felhasználási területei
– A bõr tulajdonságai, alakíthatósága
– A megmunkálás, tárgyalkotás alapvetõ lépései
– A bõrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
– Egyszerû tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bõrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással,csontozással), lyukasztással
– Egyszerû lyukasztott, fûzött összeállítások
– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Az újrahasznosítás
– Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás
– Az újrahasznosítás fogalma, jelentõsége a tárgykultúra területén
– Az anyagok újrahasznosítási lehetõségei

– A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás
– Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytípusokhoz és anyagféleségekhez kapcsolódóan

Életmód
– A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata
– Jellegzetes munkatevékenységek
– A munkakörnyezet jellemzõi. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban
– Munkaeszközök készítése
– Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával

A lakáskultúra– ünnepi alkalmak
– Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában
– A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
– Használati és díszfunkcióval rendelkezõ tárgyak, díszítési lehetõségek
– Ünnepi környezet alakítása, tervezése
– Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalkotásban

Vizsgamunka készítése
– Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával.

Dokumentálás
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
– a textil, a nemez, a bõr felhasználási területeit,
– az anyag– és formaalakításuk egyszerû módjait, díszítési lehetõségeit,
– a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
– az újrahasznosítás szerepét, lehetõségeit,
– az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
– a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetõségeit a környezet– és tárgykultúrában,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:
– pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
– a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
– az anyagok élményszerû megtapasztalására,
– a megismert eszközök megfelelõ használatára,
– az önálló tárgyalkotásra,
– egyszerû tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
– tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
– a tárgyakban rejlõ esztétikum és a tárgyakkal kifejezhetõ jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
– a hagyományos kézmûves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevõit, a környezetkultúra fõ területeit,
– a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtáit és díszítési lehetõségeit,
– az alapanyagok felhasználási lehetõségeit,
– az anyag és formaalakítás módjait,
– a tárgyalkotás, az újrahasznosítás lehetõségeit, fontosabb szempontjait,
– az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
– a környezetkultúra és kézmûvesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes:
– pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
– a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
– az anyagok élményszerû megtapasztalására,

– a megismert eszközök megfelelõ használatára,
– az önálló tárgyalkotásra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejezõ termék létrehozására,
– egyszerû tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
– tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
– a tárgyakban rejlõ esztétikum és a tárgyakkal kifejezhetõ jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
– a hagyományos kézmûves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és idõtartama
Környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat
– tervezés 30 perc
– tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tárgy– és környezettervezõ–alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelõ formatervezõ, környezetalakító készségét, a kézmûvesség hagyományos anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyegyüttes mutassa be a tanuló környezet és
kézmûves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását. A környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézmûves tárgykultúra
témakörébõl.
A benyújtott vizsgamunka– tanári irányítással megvalósított– tervezési munka alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
– használati vagy ajándéktárgy,
– játék,
– környezet– és lakáskultúra eleme.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti alapvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézmûves kultúra mûfajából. Az intézmény által meghatározott feladat a tanuló által készítetett tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– használati tárgy,
– ajándéktárgy,
– játék.

A vizsga értékelése
– környezettervezõ képesség,
– tárgytervezõ képesség,
– formaalkotó és díszítményképzõ készség,
– anyag– és eszközhasználati ismeret, jártasság,
– kézmûves alapismeret,
– a mûfaji konvenciók, sajátosságok megfelelõ alkalmazása,
– a vizsgamunka összhatása.

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
– A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül.
– A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
– Az anyagok további felhasználási lehetõségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.

– Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
– Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetõségének felfedeztetése.

Tananyag
Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
A tárgykultúra összetevõi, egyes kézmûves területek jellegzetes tárgytípusai
A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minõségek
Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
Egyedi tárgyak, tömegtermékek
A sokszorosítás
Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
A tárgyak használati és díszfunkciója
A tárgyak dokumentációs funkciói
Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték
A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc
Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a mûvészettörténetben
Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
A gyûjtõmunka módszerei
Az önmûvelés és az önkifejezés lehetõségei
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek
– A kézmûves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetõségei
– Tárgy– és díszítményalkotási lehetõségek, technikák, esztétikai követelmények
– A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek
– A színek, formák, a fény és az árnyék kifejezõ ereje
– A forma, a funkció és a díszítés összhangja
– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetõségei
– Az anyag– és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
– A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi elõírások
– Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Kultúra és szórakozás
– A szabadidõs, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet– és tárgykultúrája
– Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében

Az írás története. A könyvnyomtatás
– Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetébõl
– Írás és betûtípusok. Könyvtervezés, illusztráció
– A könyvborítók készítési és díszítési módjai
– Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal.
– A bõrdomborítás technikái – alátétes és zsinóros domborítás)
Sokszorosítás
– Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés, trébelés, gipsz, agyag, fém)
– Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételõk)
– Pozitív és negatív formák. Formakészítés
– Tárgy– és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal

A színház
– Színháztörténeti érdekességek
– Szereplõtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez
– A bábszínház. Bábtípusok: sík– és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok. Árnyjátékok.
– A bábkészítés anyagai, technikái
– Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc
– Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík– és térbeli lehetõségei
– A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetõségei
– Mozgássorozatok, események megjelenítése
– Mozgást kifejezõ alkotások anyagai, technikái
– Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék– és sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevõit,
– a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
– a kézmûves tárgyalkotás mûfaji sajátosságait, kifejezõeszközeit,
– a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstõl a kivitelezésig,
– a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerû használatát,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
– a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetõségeit a kézmûves alkotómunkában.

Legyen képes:
– az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
– önálló tárgyalkotásra a tervezéstõl a kivitelezésig,
– az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására,
– tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,
– a társmûvészetek, a kultúrtörténet, a népmûvészet összefüggéseinek meglátására,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
– A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül.
– A díszítõmûvészet jellemzõinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása.
– Az anyagok további felhasználási lehetõségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.
– Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat,
alkotómunka elvégzését.
– Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetõségének felfedeztetése.

Tananyag
Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
A tárgykultúra összetevõi, egyes kézmûves területek jellegzetes tárgytípusai
A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minõségek
Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
A díszítõmûvészet jellegzetességei
A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi–gazdasági jelzõ szerep
Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak
Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
Érzelem és egyéniség kifejezõdése a tárgy– és környezetkultúrában
Ízlés és divat. A stílus
Öltözet és viselet
Az önkifejezés lehetõségei
Az önmûvelés, a gyûjtõmunka módszerei
Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a mûvészettörténetben
Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok
Tárgyalkotási ismeretek
– A kézmûves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetõségei
– Gyûjtõmunka
– A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
– Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria
– Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok
– Motívumalkotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fõ– és mellékmotívumok. A kompozícióépítés elvei, szabályai
– A funkció–forma–díszítmény összhangja
– Modellezés
– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
– Az anyagminõségek kifejezõereje
– Az anyag– és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetõségei
– A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi elõírások
– Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség
– Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetõségei a környezet– és tárgykultúrában
– Gyûjtõmunka és megfigyelések
– Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan

Díszítõmûvészet, motívumrendszer
– A díszítmények szerepe, jelentéstartalma
– Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók
– A színhasználat üzenetértéke
– Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézmûvességben
– Tárgyalkotás a díszítõelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával

Személyes tárgyak – Ajándékozás
– Az érték fogalma, viszonylatai. A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás
– Személyes tárgyak. Egyéni ízlés
– Az ajándékozás kultúrája. Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
– A csomagolás és a díszítés lehetõségei
– Alkalmazható anyagok és technikák
– Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Az öltözet
– Az öltözet összetevõi
– Az öltözettel közvetített jelentéstartalom
– Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés
– Az öltözetkészítés technológiai alapjai – szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák
– Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra

Öltözet–kiegészítõk
– Az ékszerek típusai
– Az ékszerkészítés anyagai, technikái
– Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával

Textilmunkák
– Textilfestés újabb lehetõségei (textilnyomás, batikolás)
– Hímzés– és szövéstechnikák újabb lehetõségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerû szedett és göbös mintázás)
– Nemezelés. A nemez szabad felhasználása
– Összeállítási technikák. A gépi varrás alapjai
– Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Bõrmûves technikák
– A bõrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szûcshímzés
– Rátéttípusok. A rátétkészítés módjai

– Egyszerû szironytechnikák
– A bõrmûves technikák anyag– és eszközszükséglete
– Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítõmûvészet jellemzõit,
– a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
– a kézmûves tárgyalkotó tevékenység tanult területeit, azok mûfaji sajátosságait, kifejezõeszközeit, esztétikai törvényszerûségeit,
– a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhetõ jelentéstartalmakat,
– a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstõl a kivitelezésig,
– a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
– a hagyományos kézmûves tárgyalkotás beépítésének lehetõségeit a mai tárgykultúrába,
– a kézmûves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerû használatát,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
– az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetõségeit a kézmûves alkotómunkában.

Legyen képes:
– az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerûségek alkalmazására,
– önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstõl a kivitelezésig,
– az anyagok, eszközök, díszítõ– és összeállító technikák helyes megválasztására,
– tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
– a társmûvészetek, a kultúrtörténet, a népmûvészet összefüggéseinek meglátására,
– tárgyak, díszítmények, technikák átírására,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
– A törzsi kultúrák, a magyar népmûvészet és az iparmûvészet korszakainak, tárgyalkotási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül.
– A megismert témakörök beépítési lehetõségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába
– Az anyagok további felhasználási lehetõségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése.
– A gyûjtõmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetõségeinek elsajátíttatása.
– Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
– Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetõségének felfedeztetése.

Tananyag
Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
A tárgykultúra összetevõi, egyes kézmûves területek jellegzetes tárgytípusai és díszítõmûvészete
A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedõ kézmûves emlékei: törzsi kultúrák, népmûvészet, népi iparmûvészet, iparmûvészet
A gyûjtõmunka módszerei. Az önmûvelés és az önkifejezés lehetõségei
A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minõségek
Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom
Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak
Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak
A mûalkotás mint speciális tárgy
A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata
Az átírás lehetõségei
Kulturális örökség. Mûemlékvédelem, Világörökség
A természeti környezet és az épített környezet értékei
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek
– A kézmûves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetõségei
– Gyûjtõmunka, rekonstrukció, átírás
– A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
– A funkció–forma–díszítmény kifejezõereje, harmóniája
– Makettkészítés, modellezés
– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
– Az anyagminõségek kifejezõereje
– Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetõségei
– A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi elõírások
– Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövõ
– Idõ, idõszámítás, idõmérõk
– Egyes idõszakok jellegzetességeinek, az idõ múlásának, a változások kifejezõdése a környezet– és tárgykultúrában
– Gyûjtõmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák
– Természeti népek tárgykultúrája
– A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései
– Jellegzetes anyagok és technikák
– Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan
– Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva

A népmûvészet
– A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája
– A népmûvészet korszakai: jellegzetes tárgytípusok, alapanyagok, motívum és színvilág
– Tájegységek népmûvészete. A saját, vagy egy választott tájegység jellegzetes tárgykultúrája, díszítõmûvészete
– Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népmûvészet egy–egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan
– A népmûvészet továbbéltetési lehetõségei. A népi iparmûvészet
– Régi és mai szerepek. Értékmegõrzés, értékteremtés
– Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai környezet– és tárgykultúra választott területeire

Az iparmûvészet
– A mûvészettörténeti korszakok jellemzõi
– Az iparmûvészet kiemelkedõ emlékei, alkotói, alkotómûhelyei egyes korszakokhoz, kézmûves területekhez
kapcsolódóan
– Tárgyrekonstrukció, tárgyalkotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott mûvészi kézmûves területhez kapcsolódóan
– Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényeihez igazodva
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevõit,
– a környezet és az ember kölcsönhatását,
– a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
– a megismert kézmûves tárgyalkotó tevékenységek mûfaji sajátosságait, kifejezõeszközeit, esztétikai törvényszerûségeit,
– a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstõl a kivitelezésig,
– a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
– a tárgyalkotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetõségeit,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerû használatát,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
– a magyar népi kézmûvesség legjelentõsebb emlékeit,
– más korok és népek legjellemzõbb kézmûves emlékeit,

– a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhetõ jelentéstartalmakat,
– a hagyományos kézmûves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetõségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes:
– az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerûségek alkalmazására,
– önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstõl a kivitelezésig,
– munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
– az anyagok, eszközök, díszítõ– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
– tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
– a társmûvészetek, a kultúrtörténet, a népmûvészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
– tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
– alkotómunkájában a hagyományos kézmûvesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
– A népi iparmûvészet, a modern és a kortárs mûvészet jeles példáinak, valamint a környezet– és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.
– A megismert témakörök beépítési lehetõségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába.
– Az anyagok további felhasználási lehetõségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése.
– A gyûjtõmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása.
– Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
– Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önmûvelés lehetõségének felfedeztetése.

Tananyag
Környezet– és kézmûves kultúra ismeretek
A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedõ alkotásai: modern és kortárs mûvészet
A gyûjtõmunka módszerei. Az önmûvelés és az önkifejezés lehetõségei
A modern tárgy– és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések
Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban
A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minõségek
Újrahasznosítás lehetõségei napjainkban
Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
Értékmegõrzés, értékteremtés
Nemzeti sajátosságok a környezet– és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet– és tárgykultúra alakulására
A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi elõírások
Dokumentálás, kiállítás–rendezés
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok
Tárgyalkotási ismeretek
– A kézmûves tárgyalkotás sajátosságai, a kézmûves technikák újabb lehetõségei
– Gyûjtõmunka, rekonstrukció, átírás
– A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
– A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai
– Funkció – forma, anyag – szerkezet, arány – kompozíció, színdinamika, stílus
– Makettkészítés, modellezés
– Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
– Az anyagminõségek kifejezõereje
– Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetõségei
– A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi elõírások
– Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövõ

– Modern mûvészet, kortárs mûvészet
– A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern mûvészetben
– A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern mûvészet ágaiban
– A tárgyalkotás és –felhasználás modern mûvészi értelmezései
– Az alkalmazott mûvészetek új útjai
– Tárgyalkotási kísérletek tetszõleges irányzat jegyében

Ipari formatervezés
– Az ipari formatervezés sajátosságai
– Modern funkcionalizmus, ergonómia
– Formatervezés a környezet– és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, mûszaki cikkek, csomagolás)
– Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet– és tárgykultúra jelene és jövõje
– Az ember és a technika
– Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés
– A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása
– Újrahasznosítás, transzformáció
– Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései
– Jövõkép a környezet– és tárgykultúrában
– Ember – tevékenység – környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalkotási gyakorlatok

Dokumentáció és prezentáció
– A dokumentálás szerepe
– Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció
– A fényképezés. Fények, világítás, nézõpont. Tárgy– és mûtárgyfotó
– Személyes mappa, portfolió készítése
– Kiállítás–rendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök
– Tömegkommunikáció, reklám, plakát

Rendszerezés
– A környezet– és kézmûves kultúra mûhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
– A tárgyalkotás területeirõl tanultak rendszerezése
– Az anyagokról tanultak rendszerezése
– A technikákról tanultak rendszerezése
– Az esztétikai értékekrõl tanultak rendszerezése
– A környezettervezésrõl, a környezetalakításról, tárgyalkotásról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése
– Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával.

Dokumentálás
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevõit,
– a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
– a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
– a megismert kézmûves tárgyalkotó tevékenységek mûfaji sajátosságait, kifejezõeszközeit, esztétikai törvényszerûségeit,
– a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstõl a kivitelezésig,
– a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
– a kézmûves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetõségeit,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerû használatát,
– a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
– a modern mûvészet törekvéseit a környezet– és tárgykultúra területén,
– kézmûves tárgyalkotó tevékenységek beépítési lehetõségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes:

– az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerûségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
– önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstõl a kivitelezésig,
– munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
– az anyagok, eszközök, díszítõ– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
– tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
– a társmûvészetek, a kultúrtörténet, a népmûvészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
– tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
– alkotómunkájában a hagyományos kézmûvesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevõit,
– a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
– a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
– a kézmûves tárgyalkotó tevékenység területeit, azok mûfaji sajátosságait, kifejezõeszközeit, esztétikai törvényszerûségeit,
– a kézmûvességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetõségeit,
– a tárgyalkotás eszközeit, azok szakszerû használatát,
– a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstõl a kivitelezésig,
– a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
– a magyar népi kézmûvesség legjelentõsebb emlékeit,
– más korok és népek legjellemzõbb kézmûves emlékeit,
– a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhetõ jelentéstartalmakat,
– a hagyományos kézmûves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetõségeit a mai környezet– és tárgykultúrába,
– a környezet– és kézmûves kultúra mûhely munkavédelmi teendõit.

A tanuló legyen képes:
– az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerûségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
– önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstõl a kivitelezésig,
– munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
– az anyagok, eszközök, díszítõ– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
– tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
– a társmûvészetek, a kultúrtörténet, a népmûvészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
– tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
– alkotómunkájában a hagyományos kézmûvesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
– a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekbõl áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai és idõtartama
Környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga idõtartama
– tervezés 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga tantárgya és idõtartama max. 10 perc
A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tárgy– és környezettervezõ–alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkciónak, gondolati tartalomnak megfelelõ formatervezõ, környezetalakító készségét, a kézmûvesség anyagairól, felhasználási lehetõségeirõl, munkafolyamatairól, a kézmûves díszítési módok mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl, hagyományairól megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyegyüttes mutassa be a tanuló környezet és

kézmûves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, mûvészi igényességét.

1. A környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.
A benyújtott vizsgamunka– tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:
– meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
– környezet– és lakáskultúra elem,
– használati–, ajándék–, játék–, vagy fiktívtárgy, tárgyegyüttes,
– öltözet, öltözet–kiegészítõ,
– anyagtársításra, újrahasznosításra épülõ funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.
A vizsgamunkát a továbbképzõ utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti alapvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézmûves kultúra mûfajából. Az intézmény által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:
– használati tárgy,
– ajándéktárgy,
– játék.

2. A környezet– és kézmûves kultúra mûhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:
– a környezet– és tárgykultúra fogalma, tárgytípusai,
– tárgyalkotó módok: õsi, hagyományos népmûvészeti, iparmûvészeti és ipari tárgyformálás,
– a hagyományos kézmûves mesterségek kialakulása, szakosodása,
– a magyar kézmûvesség legjelentõsebb népmûvészeti és iparmûvészeti emlékei, alkotói, mûhelyei,
– más korok és népek sajátos kézmûves emlékei,
– a kézmûvesség anyagai, eszközei,
– a tárgy– és díszítményalkotás technikái,
– a tárgykészítés fázisai a tervezéstõl a kivitelezésig,
– a funkció–forma–díszítés összhangja,
– esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,
– a hagyományok továbbéltetésének lehetõségei, a mai környezet– és tárgykultúrában,
– a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága,
– a kézmûvesség munka– és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése
A gyakorlati vizsga értékelése
– funkciónak, mûfaji sajátosságoknak megfelelõ tervezõ, szerkesztõ, modellezõ készség,
– manuális és konstruáló készség,
– díszítõ, stilizáló készség,
– a tervezéshez szükséges magyarázó–közlõ rajz szintje, egyedisége, kreativitása,
– az anyag– és eszközhasználat szintje,
– a környezet– és kézmûves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
– a megfelelõ mûveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
– a vizsgatárgy összhatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
– kommunikációs készség.
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök

Munkaasztalok
Tároló szekrények
Vizesblokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltetõ anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Kemence
Tûzhely vagy fõzõlap
Varrógép

Vasaló, vasalóállvány
Fényképezõgép
Festésre alkalmas edények
Mûanyag tálak, kád
Kézi korong
Mintázó eszközök agyagmunkához
Szövõkeret
Madzagszövõ tábla
Rámák, keretek
Vágólap
Ollók
Kések
Fûrészek
Kalapácsok
Fogók
Reszelõk, csiszolók
Asztali satuk, pillanatszorítók
Bõrözõ satu
Árak
Textil– és bõrvarró tûk
Lyukasztók
Mintázó és poncoló vasak
Vonalzók
Körzõk
Ecsetek
Munkavédelmi eszközök

6.SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK
SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MÛHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális mûveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a mûvészi igényû alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalkotásra. A mûhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia mûfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag– és eszközismeret,
eszközhasználat biztosítása, a munkaszervezõ készségek, képességek kialakítása.
A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia mûterem felszerelésének megismertetése. A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése. A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtõl a kész munkáig. A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetõségeinek bemutatása.

Alapfokú évfolyamok
4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– Az alapvetõ szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai tudnivalók megismertetése.
– A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása
– Egyszerû mintázó szerszámok elkészítése
– Egyszerû felrakott és díszített edények készítése
– Az alapvetõ mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek
Az agyag felhasználási területei a mûvészettörténet nagy korszakaiban
Az agyag legfontosabb jellemzõi, kezelése, alakítási lehetõségei
Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engobozás, mázazás munkarendje

Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Ismerkedés a szobrász és kerámiamûhellyel
– A szerszámok bemutatása, megnevezése
– Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez – mint plasztikus anyagok – összehasonlítása
– Egyszerû organikus formák mintázása
– Állatfigurák mintázása

Pozitív–negatív formák megismerése és formálása
– Faktúragyûjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
– Egyszerû tárgyak lenyomata agyagban, megõrzésük: terrakottában, gipszben
– Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel
– Masszagyúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engobbal
– Színes agyagok
– Színes masszák készítése földfestékekkel,
– Ritmusgyakorlatok – ékszerkészítés

Plasztikai élménygyûjtés
– Múzeumlátogatás

Szabadon formálható kerámia
– Apró agyagplasztikák – ember és állatfigurák – készítése, földfestékkel való díszítése

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok
– Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész–egész viszonya, pozitív–negatív formák
– Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak
– Relief készítése

Állatábrázolás a különbözõ mûvészeti korokban
– Múzeum– és könyvtárlátogatás
– Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztõ gyakorlat
– Kicsinyítés–nagyítás
– Dombormûmintázás agyagból
– Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
– Üregelt körplasztika készítése
– Anyagválasztás – agyag, fa, gipsz
– Mintázófa és szobrászgyûrû készítése
– Mintázás pozitív–negatív plasztikai elemekkel
– Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
– Gipszformába préseléssel sokszorosítás
– A relief tagolása festéssel, engobozással

Pozitív, negatív, relief készítése
– Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
– Negatív ellenpár készítése

Edénykészítés
– Szabadformálású és felrakott edények készítése
– Különféle marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
– Formára vagy formába rakott intarziaedény
– Kézi korongon történõ edényfelrakás

Értékelés és kiállítás rendezés
– Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
– Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény
A tanuló ismerje:

– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.

Legyen képes:
– alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
– egyszerû edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni.
– életkorának megfelelõ szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– Az alapvetõ mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
– A megismert tárgyalkotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni.
– Minta alapján egyszerû kéziszerszámok készítése és használata
– A plasztilinnel, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
– Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
– Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történõ felkészítés.

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek
Relief és körplasztika
A kerámiaégetésben rejlõ lehetõségek
A máz, mint védõréteg és színezõanyag
A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag
Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás
Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek
Feladatcsoportok
Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

Pénzérmék, plakettek mintázása
– Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása plasztilinbõl
– Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés
– Gipsz pozitív öntése, retusálása

Az építészet és a társmûvészetek kapcsolata
– Szobrok a közterületeken
– Makettek készítése
– Nagyobb méretû térforma felrakása samottos agyagból
– Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése

Mûterem– és gyárlátogatás
– Szobrászmûvész munka közben
– Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszmûhely, nyersgyártó–formázó mûhely, festõmûhelyek, különbözõ hõfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése

Felületalakítás
– Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen
– Síkfelület tagolása engobbal (csíkozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás ...)

Edénykészítés
– Síklapokból készített egyszerû fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Korongozás
– Egyszerû alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Értékelés és kiállítás rendezés
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény
A tanuló ismerje:

– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.

Legyen képes:
– a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni.
– minta alapján egyszerû kéziszerszámok készítésére.
– mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal.
– kisebb feladatok önálló megoldására.
– tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– Különbözõ alapszintû tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
– Az önálló megoldási készség kialakítása, különbözõ plasztikai feladatok (dombormû, körplasztika) megoldásával
– Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
– Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek
Képzési lehetõségek megismerése: iskolalátogatás mûvészeti szakközépiskolában
Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászmûvész, keramikusmûvész
Mûterem látogatás szobrász– és keramikusmûvésznél
Alacsony– és magastûzü masszák és azok mázazása, égetése
Oxidáló és redukáló égetés, kemencék
Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Szobrászat–kerámia gyakorlatok
– Egyszerû körplasztikák pozitív–negatív öntése

Portré mintázása
– Vázra épített portré mintázása agyagból
– A kész fejrõl 2 feles gipszforma vétel–tanári segítséggel
– A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára
– A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel

Drót és faelemekkel térkompozíció készítése
– Az anyagok egymást erõsítõ hatásának, kifejezõ erejének tudatos felhasználása

Anyaggyûjtés
– Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése

Korongozás
– Egyszerû hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engobbal
– Egyszerû edényformák korongozása különféle peremmegoldással
– Fenékszög esztergálása
– Fedõ kialakítása

Fülezés
– Fülhúzás, felragasztás

Mázas edény készítés
– Mázazási, kemencerakási gyakorlatok
– Az égetés figyelemmel kísérése

Értékelés és kiállítás rendezés
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.
– alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.

Legyen képes:
– önállóan megoldani különbözõ plasztikai feladatokat (dombormû, körplasztika).
– kisebb hengeres formát korongozni

Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában
Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a szobrászat– és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit,
– a kiemelkedõ jelentõségû mûveket, alkotásokat, és azok készítõit,
– a szobor– és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját,
– a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,
– a balesetvédelmi szabályokat,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
– az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelõbb eljárást alkalmazni,
– életkorának megfelelõen tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
– a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
– a tárgyakat, az anyag–funkció–forma szempontjai szerint értelmezni,
– dombormûvet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
– különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
– igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtõl a kész munkáig,
– saját munkáit elemzõ módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni,
– a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani,
– együttmûködni a munkafolyamat résztvevõivel.

A tanuló rendelkezzen:
– a plasztikai formálás készségével,
– saját és más munkájának szóbeli, közösség elõtti értékelésének képességével.

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama
Szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat
– tervezés 40 perc
– tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ, plasztikai alkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiamûvészet, anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl, megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati–,
kerámiatechnikai jártasságát, tudását. A szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia mûfajából. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján elkészített alkotás, amely lehet:
– mintázott, faragott, applikált dombormû terrakottából, gipszbõl, fából, vagy bármely más anyagból,
– mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszbõl – mázazva, festve vagy patinázva,
– drótból, fából, hungarocellbõl, vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
– felrakással, korongolással vagy egyéb technikával készült tárgy, tárgycsoport.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti alapvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia mûfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormû,
– korongozott vagy más technikával készített edény,
– a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvözésével készült plasztika.

A vizsga értékelése
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– alapvetõ anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– a szobrászat és kerámia alapvetõ technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelõ anyag, forma, technika és kifejezésmód megválasztása és használata,
– az elkészült munka összhangja.

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– A különbözõ tárgyalkotó eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten
– A tanév során megismertetett új fogalmak megértetése és elsajátíttatása a tanulóval, hogy azokat a gyakorlatban helyesen tudja alkalmazni.
– Rajzi gyûjtés nyomán vázlat és tervkészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása
– Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése
– Az egyszerû gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges készség, képesség kialakítása
– A szobrász–kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek
A fény és árnyék szerepe a plasztikában
A ritmus
A geometrikus forma
A szín jelentõsége a szobrászatban és kerámiában
A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerûségei, a jel fogalma
A díszítmények eredete
A monogram, a címer
Könyvtári és múzeumi anyaggyûjtés
Az agyag összetétele, anyagszerkezete
Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata – agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje
Égetési alapismeretek
Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Szobrászat–kerámia gyakorlatok
– Kötött és szabad formálás összekapcsolása
– Préselés agyagból
– Engobozás, mázazás, égetés
– Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése
– Különbözõ anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés–zsugorodás, kemény–lágy, kopás–csiszolódás
– Formaalakító természeti erõk megfigyelése, rajzi leképzése
– Egyszerû szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból

Különbözõ mûvészettörténeti korokból való padlólapok másolása

– Gyûjtõmunka alapján padlólap másolás
– Tervrajz átmásolása gipszlapra
– Negatív vésés, pozitív gipszöntés
– Mindkét modellrõl gipszforma vétel
– Bepréseléssel a sokszorosítás gyakorlása
– Engobozás, zsengélõ égetés

Tárgyelemzés
– Az elkészült padlólap elemzése
– A funkció–forma–anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Nagyítás
– Kirándulás során gyûjtött vízkoptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása
– Kézzel épített, felrakott formák
– Színezés engobbal és mázakkal, égetés
– A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból

Szabad és kötött formálás összekapcsolása
– Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása
– Tervezés és anyaggyûjtés látványszerû rajz segítségével

Értékelés és kiállítás rendezés
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.
– a használat során megismert különbözõ anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit.
– a szakmához kapcsolódó baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat.

Legyen képes:
– alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
– rajzi gyûjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
– felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni.
– a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni.
– gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– A különbözõ tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
– A tárgykészítés során eltérõ mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
– A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különbözõ módszerek elsajátíttatása

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek
A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerûségei
A jel fogalma
Az emberi lépték – arányösszefüggések
Az élõ test vázszerkezetének egyes részei
Padlólapok és kályhaszemek, készítése
Különféle mázazási eljárások – máz alatti, máz feletti festés, sgraffito
Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Szobrászat és kerámia gyakorlatok
– A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása

– Mintázás elõtti nagyítás
– Tartóváz készítése fémbõl, drótból
– Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével
– Gipsznegatív készítése testrészletrõl
– Festett és mázazott padlócsempe készítése
– Tervezés anyaggyûjtéssel, stilizálás

Tárgyelemzés
– A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, mûvészettörténeti keretbe foglalva

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.
– gyakorlottan alkalmazza az alapvetõ szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat

Legyen képes:
– Mûalkotások értõ elemzésére a stilizálás érdekében
– A stilizálás érdekében látványszerû rajzok egyszerûsítésére

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
– Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
– Koponya és csontváz alaposabb elemzése
– Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek

Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya
– csontváz rajzolása
– részletkiemelés és nagyítás
– a nagyítás felhasználása mintázáskor
– a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése

Stilizálás, deformálás
– Mozdulatrajzok ruhás alakról
– Ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
– Kis méretû agyagvázlatok stilizálva, deformálva

Az emberi lépték
– Gipsznegatív készítése különbözõ testrészletekrõl – arcról, kézrõl
– Az arányösszefüggések megbeszélése

Emberi koponya mintázása
– koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
– koponya mintázása életnagyságban
– a szobor üregelése, vagy gipszbe öntése

Gyakorlati feladatok
– Síkfelület és plasztika kapcsolata

Felületkialakítási gyakorlatok
– Anyaggyûjtés, díszítménymásolás, elemzés
– Tervezés anyagban. Adott felület szabad illetve kötött rendszerû plasztikus tagolása
– Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Plasztikus padlócsempe
– Tervezés anyaggyûjtéssel

– Mintaszervezés, sorolható és terülõ díszítmények
– Tárgykészítés gipsznegatív segítségével

Egyedi relief
– Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
– Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésû dombormû tervezése és készítése szabadon választható funkcióra

Tárgyelemzés
– A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, mûvészettörténeti keretbe foglalva
– A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Értékelés és kiállítás rendezés
– A tanév során készült munkák értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.
– az emberi test fontosabb arányviszonyait

Legyen képes:
– alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
– organikus formák redukált, jelzésszerû egyszerûsítésére
– mûalkotások értõ elemzésére

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példák megismertetése
– Az alapvetõ technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerûen alkalmazni
– Az alapvetõ tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátíttatása
– Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerûségeinek megismertetése
– A mintázásban való jártasság fejlesztése
– Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
– A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése

Tananyag
Szobrászat és kerámia ismeretek
A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthetõ mûvészettörténeti ismeretek
Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya
Az emberi alak megjelenítése a különbözõ kultúrákban
A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából
A töredék, a torzó problémája a mûvészetekben
Az épített tér és a szobor kapcsolata mûvészettörténeti példákon
Kõedény– és porcelángyárak
A formatervezés jelentõsége
Egyedi kortárs kerámia,
A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint
Korongolt edény díszítésének lehetõségei: zsinórozás, plasztikus dombormû, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésûs dísz,
holdazás, ecsettel való festés, írókázás
Elektromos, gáz–, koksz– és olajtüzelésû kemencék
A redukció különbözõ formái – feketeedény, porcelánégetés, raku
Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek
Feladatcsoportok
Portré mintázás
Rajzi elõtanulmányok – fejrajz

Római portré rajzolása
– Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyûrû készítése
– Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez
– Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból
– Krokizás modell után
– Vázlatok, tanulmányrajzok
– Vázkészítés drótból, vasból, fából
– Mintázás agyagból
– Gipszforma vétel szilikon betéttel
– Pozitív öntése gipszbõl
– Múzeumi, könyvtári elõtanulmányok, aktrajz, kroki modell után
– Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával
– 1/2–es méretben tömeg–szerkezet téri viszonyok figyelembevételével alak mintázása
– Egy kiválasztott részletrõl gipsz formavétel
– Látogatás kõszobrász mûteremben

Felületdíszítési gyakorlat
– Anyaggyûjtés, díszítménymásolás, elemzés
– Az elméletben megismert díszítõtechnikák gyakorlása
– A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal–, folt–ritmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye
– Különbözõ rendeltetésû és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény–együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye
– Különbözõ profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
– A tervezést megelõzõ anyaggyûjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása
– Préselt fül készítése kétfeles forma segítségével
– Korongozott csõr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása
– Értelmezõ rajzok készítése pl. kiöntõedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat
– Azonos formájú és méretû korongozott tárgysorozat díszítési variációi

Tárgy együttes készítése
– Azonos formavilágú, harmonikus tárgy együttes tervezése, elkészítése kézmûves eszközökkel
– Az elképzelt darabok látványszerû megjelenítése rajzban

Értékelés és kiállítás rendezés
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó mûvészettörténeti példákat.
– a szobrászat és a kerámia klasszikus mûfajait.
– a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit
– az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerûségeit.

Legyen képes:
– gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten.
– Mûalkotások értõ elemzésére
Rendelkezzen alapvetõ tervezési ismeretekkel.

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a szobor– és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
– a szobrászat és kerámiamûvészet klasszikus mûfajait, történetük fontosabb állomásait,
– a formai jellemzõket a történeti és kortárs tárgyakon,
– egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
– a forma és díszítmény összhangjának jelentõségét,
– a szobrász és kerámia mûterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok elõírásszerû kezelését,
– a mûalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriõr viszonylatában,
– a legfontosabb munkavédelmi teendõket.

A tanuló legyen képes:
– munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni,
– a mûtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint,
– ismereteit, pozitív élményeit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
– a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni,
– a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, plasztilin, szilikon…) alkalmazni,
– a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelõ szerszámok…) elõállítani,
– a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni,
– a feladatnak megfelelõ váz– és tartószerkezetet összeállítani,
– tervezett, igényes munkát végezni,
– önállóan tervezni az anyag–funkció–forma egységében,
– terveit látványszerû és formaértelmezõ mûhelyrajzban megjeleníteni,
– a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
– a feladatokat megfelelõ általános mûveltsége folytán kreatívan megoldani,
– a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni,
– dombormûvet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
– különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
– a célt és az eredményt összevetni,
– biztonsági és balesetvédelmi elõírásokat betartani.

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekbõl áll.
A vizsga tantárgya és idõtartama
Szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat
A gyakorlati vizsga idõtartama
– tervezés 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga idõtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhetõ legyen a tanuló tervezõ, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelõ elemzõ, átíró, formaértelmezõ készségét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, mûfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerûségeirõl megszerzett
ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, mûvészi igényességét.
1. A szobrászat és kerámia mûhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részbõl tevõdik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia mûfajából. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– mintázott, faragott, applikált dombormû terrakottából, gipszbõl, fából vagy bármely más anyagból,
– mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszbõl – mázazva, festve vagy patinázva,
– drótból, fából, hungarocellbõl vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
– felrakással, korongolással vagy egyéb technikák kombinációjával készített tárgy, tárgycsoport,
– épületkerámia vagy épületszobrászati díszítõelem.
A vizsgamunkát a továbbképzõ utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a mûvészeti záróvizsga napját megelõzõen tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervezõ intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia mûfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormû,
– korongozott vagy más technikával készített edény,
– a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvözésével készült plasztika,
– mintázott építészeti díszítõelem.

2. A szóbeli vizsga tartalma:
– az elkészített tárgy bemutatása,
– a szobrászat és kerámia anyagai, eszközei, mûfajai,
– szobrászatban és kerámiában alkalmazott technikák,
– a szobrászat és kerámia mûvészettörténeti stíluskorszakai,
– a szobrászat és kerámia legjelentõsebb alkotásai, alkotói,
– a szobrászat, a kerámia és az építészet kapcsolata,
– egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése
– a tartalomnak, mûfaji sajátosságoknak megfelelõ megjelenítõ, átíró, absztraháló kifejezõ készség,
– tervezõi, plasztikai tárgyformáló, kivitelezõ készség,
– formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
– mûalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
– a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
– felületkezelési eljárások ismerete,
– díszítési eljárások ismerete,
– kreativitás, egyediség,
– az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerûsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

Rendelkezésre álló taneszközök
Mintázó állványok
Mintázó szerszámok
Faragó szerszámok (gipszhez, fához)
Kéziszerszámok különbözõ segédanyagok megmunkálásához
Munkaasztalok
Agyagos láda
Korong (láb–, gépi, kézi korongok)
Kemence
Kemence tartozékok
Hõfokmérõ–, szabályozó mûszer
Szárítóberendezés vagy szárítópolc
Keverõ és tároló edények
Kéziszerszámok, festékezõ, mázazó eszközök
Kisgépek
Tároló szekrények
Mérõeszközök
Vizes blokk
Egyéni védõfelszerelések
Munkabiztonsági berendezések
Környezetvédelmi berendezések

FOTÓ ÉS FILM TANSZAK

FOTÓ ÉS FILM MŰHELYGYAKORLAT

A fotó és film műhelygyakorlat célja a fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének, műfajának megismertetése, az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése. Célja továbbá azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátittatása, melyek birtokában a tanulók

képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.
A műhelygyakorlat feladata a fényképezés és a filmkészìtés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése és alkotó alkalmazása. A képrögzìtés és szerkesztés eszközeinek gyakorlati felhasználása, az álló– és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világìtástechnikai alapismeretek elsajátìttatása. A képalkotási lehetőségek megismertetése, kipróbálása, alkalmazása, technikai kìsérletek tervezése és kivitelezése, az utómunkálatok megvalósìtása.

Alapfokú évfolyamok
4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fényképezés és a filmkészìtés anyagainak, eszközeinek és egyszerűbb alkalmazási lehetőségeinek megismertetése néhány példa segìtségével.
– A tanuló fantáziájának, kìsérletező kedvének, nyitottságának fejlesztése.
– Az életkori sajátosságoknak megfelelő elemző, képalkotó képességek kibontakoztatása.
– Az eszköz– és anyaghasználat terén élményszerű ismeret– és tapasztalatszerzés biztosìtása.
– A társakhoz való pozitìv viszonyulás formálása, a segìtőkészség alakìtása.
– A munkakörnyezet tisztántartására való igény kialakìtása, a fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátìttatása.

Tananyag
- Álló– és mozgóképi ismeretek
- Ízelìtő néhány hazai vagy külföldi alkotó munkájából
- A fénnyel, a fényérzékeny anyaggal való kìsérletezés
- A fotós és filmes formanyelv lehetőségei
- A fotogram, kemogram, frottázs alapjai
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
- Camera obscura, lyukkamera
- Camera obscura, lyukkamera készìtése és használata
- Ismerkedés a kinetoszkóppal
- 12 képes fázisrajz–csìk készìtése
- Fényképezőgép, kamera a gyakorlatban
- Önálló felvételek készìtése egyszerű képrögzìtő eszközökkel (mobiltelefon, digitális fényképezőgép)
- Az eszközök megóvása, szakszerű kezelése

Árnykép
Rövid történetet, jelenetet feldolgozó árnyképsorozat készìtése
Fotogramok
- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- A fényérzékeny papìr jellemzőinek, az előhìvónak és rögzìtőnek gyakorlati kipróbálása
- A fény útjába helyezett tárgy megvilágìtásának lehetőségei
- Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása
- Lapozható, sodorható képsorok készìtése
- Képregény–vázlatok elkészìtése
- Szendvicsdia komponálása, képi megjelenìtése
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Értékelés és kiállìtás–rendezés
Követelmény
A tanuló ismerje:
– a fotóművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
– az álló– és mozgókép közti alapvető különbségeket,
– a rendelkezésére álló képrögzìtő eszközöket,
– a laboreszközöket,
– a nézőpont, kompozìció fogalmait.
Legyen képes: – megfigyelni az alapvető fény–árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,
– fotó– és filmalkotásokat tanári segìtséggel elemezni.
5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének bemutatása.
– A fotós és a filmes nyelv sajátosságainak, törvényszerűségeinek tanulmányoztatása.

– A fényképezés és a filmkészìtés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése.
– A nézőpont, a képkivágás megválasztási szabályainak, képi következményeinek, valamint az egyszerű képregény–vázlat elkészìtésének megismertetése, mozgó, mozgatható képek, képsorozatok előállìtásának gyakoroltatása.
– Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség fejlesztése.
– Nyitottságra, problémaérzékenységre való felkészìtés kisebb feladatok önálló megoldása által.
– A módszeres munkavégzés gyakoroltatása.
– Saját munkák elemző értékelésének, rendezésének, rendszerezésének, dokumentálásának alkalmaztatása.

Tananyag

- Álló– és mozgóképi ismeretek
- Szemelvények a fotográfia és a filmművészet technikatörténetéből
- A fotó– és filmművészet néhány emblematikus alkotásának megismerése
- *Kameramozgások*
- Álló és mozgó tárgy, személy követése statikus és mozgó kameraállásból
- *Különböző képkivágások (plánok)*
- Egy kitalált vagy felépìtett jelenet plánokra bontása (premier plán, kistotál, nagytotál)
- Rövidfilmes kìsérletek a tapasztalatok alapján
- A mozgókép készìtés néhány szabálya
- A spontán felvételek hatása
- A fénnyel, a fényérzékeny anyaggal való kìsérletezés
- Fotogram, kemogram, frottázs létrehozása
- Camera obscurával, analóg vagy digitális fényképezőgéppel felvételek létrehozása
- Képpár, képsor, képsorozat fogalma
- A képsor dramaturgiai lehetőségei
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- A fényképezőgép és a kamera
- A nézőpont megválasztásának képi hatása
- A fénymérés alapjai, a záridő, fényrekesz (blende) összefüggéseinek és jelentőségének gyakorlati megismerése
- A kameramozgások fajtái és ezek variációi (svenkelés, emelés, süllyesztés, kocsizás)

A plánok kapcsolata

- A képkivágások (plánok) rendje (premier–, szekond–, bőszekond–, amerikai–, kistotál–, nagytotál plán)
- A jelenetek hosszának változatos alkalmazása
- Rövidfilmes kìsérletek és tapasztalatok

Fotogramok, camera obscura felvételek

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- A fényérzékeny papìr jellemzői, az előhìvók és rögzìtők működése
- Átlátszó, félig átlátszó, átlátszatlan tárgyak megvilágìtásának lehetőségei
- Transzparencia, reflexió
- Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása
- Tónusátmenetek kipróbálása– Nyomhagyás különféle eszközökkel és anyagokkal a fényérzékeny papìron
- A fotogramok képsorokba, sorozatokba rendezése
- A megvilágìtás hatásai, fotós–filmes kìsérletek a tárgyak térbeli megjelenìtésére
- A mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel
- Egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Értékelés és kiállìtás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotó–és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
– a természetes és mesterséges fényforrásokat, tudjon különbséget tenni hatásmechanizmusuk között,
– a képkivágások (plánok) képalakìtó hatását,
– az optikai képalkotás fogásait, fogalmait, lehetőségeit,
– a mozgóképkészìtés alapvető szabályait,
– a nézőpont, kompozìció, ritmus, ismétlés, szimmetria fogalmát.

Legyen képes:

– a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban alkalmazni,
– egyszerű képregény–vázlatot elkészìteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállìtani,

– saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének, műfajának megismertetése.
– A képelemzések során az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális hátterének felismertetése az összefüggések alapján.
– A fényképezés és a filmkészìtés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek további megismertetése.
– A képalkotási lehetőségek mélyìtése, a tanultak kipróbáltatása és alkalmaztatása.
– Az idő–, és térbeli változás, mozgás, fejlődés, haladás képi kifejezésének megismertetése.
– A storyboard készìtésének elsajátìttatása.
– A képrögzìtő és szerkesztő eszközök gyakorlati felhasználásának bemutatása.
– Azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátìttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.
– Az értékes munkák kiválogatásának, a rendszerezésének és kiállìtási módjainak elsajátìttatása.
– Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészìtés.
– Az interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció) elmélyìtése.

Tananyag

- Álló– és mozgóképi ismeretek
- A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete
- Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül
- A fotó– és filmművészet jelentős magyar alkotói
- A helyes expozìció fogalma, szerepe, jelentősége
- A fénymérés
- A megvilágìtás módjai, különböző világìtási változatok hatása
- A természetes és mesterséges fényforrások alkalmazási lehetőségei
- A megvilágìtás hatásai, fotós–filmes kìsérletek a tárgyak térbeli megjelenìtésére
- A kontraszt jelentősége és szerepe a felvételeken
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria fogalma
- A képkivágások (plánok), a helyes nézőpont
- A kollázs, montázs mint formanyelvKözelìtés és nyitás zoom–objektìvvel
- Közelìtő és nyitó felvételek, kameramozgások vágási lehetőségei
- A mozgóképkészìtés szabályai
- A vágóprogram
- Folyamat– és mozgásábrázolás a művészetben
- A felvételek technikai, tartalmi és esztétikai minősége
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Fotogramok

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- A fényérzékeny papìr jellemzőinek, az előhìvónak és rögzìtőnek gyakorlati kipróbálása
- Fotogramok, kemogramok, frottázsok, különböző fotók, képek felhasználásával montázs, kollázs készìtése
- Képsorozat létrehozása a montázzsal
- Térbeli manipuláció a fotópapìrral (hajtogatás, vágás), megvilágìtás, előhìvás
- Irányìtott roncsolás (tépés, égetés), megvilágìtás, előhìvás
- A mozgás illúziója
- Szendvicsnegatìv készìtése
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Kreatív feladatok

- Egyéni nézőpont és kompozìciós rend megválasztása
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria megjelenìtése az alkotásokban
- Spontán és rendezett fotók készìtése
- Az idő–, és térbeli változás, mozgás, képi kifejezése a fotó és a film formanyelvén keresztül
- Képsorozatok készìtése analóg fényképezőgéppel
- Storyboard létrehozása rajzolással, kollázs technikával
- Forgatási terv elkészìtése, filmetűd forgatása stábmunkában

Utómunkálatok

- Analóg, fekete–fehér felvételek készìtése, filmhìvás
- A leforgatott nyersanyag digitalizálása
- A vágóprogram alkalmazása

- A felvételek igényes megjelenìtése webes felületeken

Vizsgamunka készítése

- A tanult technikai ismeretek segìtségével megvalósìtott fotó vagy filmalkotás, dokumentálás

Értékelés és kiállìtás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotó–és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
– a nézőpont, kompozìció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait,
– a kameramozgások, a jelenetek képsorokra bontását, a képsorok megszerkesztésének elveit, módszereit,
– azokat a kreatìv technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez,
– folyamat– és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben,
– a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat.

Legyen képes:

– fotogramok, valamint különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni,
– az idő–, és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,
– storyboard–ot készìteni,
– önálló nézőpontot kiválasztani, egyszerűbb forgatási tervet készìteni, és annak alapján megfelelő segìtséggel filmet forgatni– saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni,
– a baleset–, munka–, és környezetvédelmi szabályokat betartani.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

– a fotó és filmtörténet néhány jellemző alkotását,
– a fotó– és filmművészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét,
– az álló– és mozgókép közti lényeges különbségeket,
– a rendelkezésére álló képrögzìtő eszközöket,
– azokat a kreatìv technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez,
– a folyamat– és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben,
– a nézőpont, kompozìció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait,
– a rajz–és animációs filmek készìtésének elveit (lapozható, sodorható képsorok),
– a laboreszközöket,
– a képkivágások (plánok) képalakìtó hatását,
– a mozgóképkészìtés alapvető szabályait,
– a kameramozgásokat, a jelenetek képsorokra bontását,
– a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

– megfigyelni az alapvető fény–árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,
– képi gesztusokat, ábrákat, fotó– és filmalkotásokat tanári segìtséggel elemezni,
– az idő– és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,
– egyszerű képregény–vázlatot elkészìteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállìtani,
– fotogramok, valamint különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni,
– storyboard–ot készìteni,
– csendéletet, csoportképet, tájképet, városképet, életképet fotózni,
– saját munkáit elemzően értékelni, rendezni,
– önálló nézőpontot kiválasztani, egyszerűbb forgatási tervet készìteni, és annak alapján megfelelő segìtséggel filmet forgatni,
– a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban is alkalmazni,
– a baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályokat betartani.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei:

- A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Fotó és film műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- fotó és film készìtés 140 perc

A vizsga tartalma:

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló a fotó– és filmművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. Az elkészìtett mű mutassa be a tanuló fotó– és filmtechnikai jártasságát, tudását.

A fotó és film műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész fotósorozat vagy filmalkotás.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányìtással – a koncepció alapján, a tanult technikai ismeretek segìtségével megvalósìtott fotó vagy filmalkotás, amely lehet– fotó – camera obscura –fotogram sorozat, mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel, egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban, képsorozat készìtése azonos kompozìciós elv alapján, storyboard és film, filmrészlet készìtése.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészìteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tìz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszìnén, ideje alatt önállóan készìtett fotósorozat vagy filmalkotás.
Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervek vagy képes forgatókönyv alapján elkészìtett alkotás, amely lehet: tárgyfotó sorozat, környezetfotó sorozat, rövid tárgy–animáció, ritmusgyakorlat készìtése mozgóképi eszközökkel.

A vizsga értékelése

- a fényképezés és filmezés eszközeinek és anyagainak ismerete, tudatos használata,
- a kompozìció alapelemeinek ismerete, alkalmazása,
- a képkivágások, képalakìtó eljárások ismerete,
- önállóság, eredeti látásmód.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
– Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
– Az álló– és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világìtástechnikai ismeretek elsajátìttatása.
– Újabb technikai kìsérletek megtervezésének és kivitelezésének megismertetése.
– Szinopszis ìrásának, a forgatókönyv felépìtésének, szerkezetének, használatának megismertetése.
– A tartalom és a művészi kifejezés összefüggéseinek megértetése.
– A fotó–, és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat alkalmazási lehetőségének elsajátìttatása.
– A megtanult képzőművészeti technikák és kreatìv módszerek egyre önállóbb beépìtése az alkotó munkába.
– Az utómunkálatok szakszerű megvalósìtása.
– A kész munkák webes megjelenìtésének lehetőségei, szabályai.
– A munkafolyamat résztvevőivel való együttműködés fontosságának tudatosìtása.
– A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartása.

Tananyag

- Álló– és mozgóképi ismeretek
- A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete
- Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül (Daguerre, Talbot, Stieglietz)
- Magyar alkotók a fotó– és filmművészetben (Moholy–Nagy László, André Kertész, Munkácsi Márton)
- Az expozìció fogalma, szerepe, jelentősége
- A fénymérés
- Különböző fényviszonyok fajtái, a derìtés fontossága
- Szinopszis ìrása, a forgatókönyv felépìtése, szerkezete, használata
- Snittek ritmusa
- A jelenetek felépìtésének rendje, variációs lehetőségek
- A tartalom és a művészi kifejezés összefüggései
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek*Feladatcsoportok*

Portréfényképezés

- A portréfotózás gyakorlata különböző gyújtótávolságú objektìv használatával
- A portré megvilágìtásának változatai (egylámpás, kétlámpás és háromlámpás megoldások)
- Az elkészült fotókból sorozatok összeállìtása számìtógép segìtségével

Montázsgyakorlatok

- A jelenetek (snittek) jellegének és hosszának megválasztása
- Plán kapcsolások
- Számìtógépes vágóprogramok gyakorlati alkalmazása

Rövidfilmkészìtés

- Szinopszis elkészìtése
- Forgatókönyv ìrása a szinopszis alapján
- Rövidfilm forgatása stábmunkában

Utómunkálatok
- A negatìv, pozitìv eljárásmódok, filmhìvás, nagyìtás
- A leforgatott nyersanyag digitalizálása
- A vágóprogram alkalmazása
- Zenei részletek, hangeffektek alkalmazása

Értékelés és kiállìtás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
– a fotótörténet legnagyobb korszakait,
– a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
– a kamera működését,
– a fotózás és filmezés technikai és alkotói folyamatát,
– a plánok összekapcsolásának szabályait,
– a különböző kompozìciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat,
– a filmkészìtés elő– és utómunkálatait,
– a fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályait,
– a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– saját maga és mások által készìtett fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
– spontán helyzeteket kreatìv módon megörökìteni,
– helyesen exponálni,
– a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságát tudatosan alkalmazni,
– a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatìv módszereket munkáiba beépìteni,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat alkalmazni,
– együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
– az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállìtás, honlap),
– a baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályokat betartani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése. Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
– A fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályainak megismertetése.
– Az álló– és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világìtástechnikai ismeretek elmélyìtése.
– A mozgóképi formanyelv tudatos alkalmaztatása.
– A fotográfiák módosìtási lehetőségeinek, a műtermi felvételek és videóklip készìtésének, az utómunkálatok módszereinek elsajátìttatása.
– Az álló– és mozgóképi eszközök fejlesztési irányainak követése.
– Az elkészült alkotások esztétikus formában történő dokumentálása és bemutatása (kiállìtás, honlap).
– A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.
– A stáb munkájában való aktìv, kreatìv részvétel fejlesztése.

Tananyag

- Álló– és mozgóképi ismeretek
- A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete
- Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül (Cartier–Bresson, Man Ray)
- Magyar alkotók a fotó– és filmművészetben (Brassai, Capa)
- Expozìciós alapfogalmak (zársebesség, blende, érzékenység)
- Egész– és félalakos felvételek szabályai, lehetőségei
- Az aranymetszés fogalma, jelentősége a képszerkesztésben
- Munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Fotográfiák módosítása
- Képsorok, képsorozatok készìtése a tanult technikai lehetőségek felhasználásával
- A munkák átkomponálása, módosìtása képszerkesztő program segìtségével

Műtermi felvételek
- Álló– és mozgófigurák megvilágìtási módjai (főfény, derìtőfények)
- Eltérő hátterek alkalmazása
- Kìsérletek a blue–box technikával
- Videóklip készìtése
- A zenei anyag kiválasztása
- A zenei hangulatot kifejező tudatos és rögtönzött felvételek készìtése

- Szokatlan nézőpontok és kameraállások használata
- A jelenetek sorrendjének variációs lehetőségei
- A leforgatott anyag utómunkálatai számìtógépes programok segìtségével
- Értékelés és kiállitás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
– a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
– a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát,
– a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektìv kamerás felvételsorokat,
– a különböző kompozìciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat,
– a filmkészìtés elő– és utómunkálatait,
– a kész munkák webes megjelenìtésének lehetőségeit, szabályait,
– a fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályait,
– a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– saját maga és mások által készìtett fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
– spontán helyzeteket kreatìv módon megörökìteni– a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságait tudatosan alkalmazni,
– a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatìv módszereket munkáiba beépìteni,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat alkalmazni,
– együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
– az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállìtás, honlap),
– a munka–, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
– A fotó–, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
– A fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályainak, valamint a reklámetika megismertetése.
– Az álló– és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világìtástechnikai ismeretek elmélyìtése.
– A reklámfotó sajátosságainak megismertetése.
– Tárgy– és figura fotózási módszereinek elsajátìttatása műtermi és természetes körülmények között.
– Tervezett vagy aktuális eseményen keresztül a fotóriport–készìtés lehetőségeinek bemutatása.
– Jelenetsorok rendezésének, montìrozásának és utóhangosìtásának elsajátìttatása.
– Reklámfilm forgatásának gyakoroltatása stábmunkában.
– Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbáltatása és alkalmaztatása.
– Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósìtásának megismertetése.
– A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

- Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet
- Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó– és filmművészetben
- A kompozìciós szerkesztési elvek az álló– és mozgóképben
- Kompozìció sémák a képzőművészetben
- A kép és a szöveg egymásra hatása
- Műtermi fotográfia
- Tipográfia
- Reklámetika
- Számìtógépes szerkesztőeszközök ismerete
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Reklámfotó

- Tárgy és figura fotózása műtermi és természetes körülmények között
- A képek feldolgozása számìtógép segìtségével
- Tipográfia gyakorlati alkalmazása
- A nyomtatás gyakorlati megvalósìtása

Fotóriport

- Tervezett vagy aktuális esemény dokumentálása
- Az elkészült felvételek sorozatba rendezése

Reklámfilm

- Témaválasztás

- Reklámozandó tárgyhoz kreatìv történet megìrása
- Storyboard készìtése
- A reklámfilm leforgatása stábmunkában– Számìtógépes utómunka (vágás, trükkök, zene)

Értékelés és kiállìtás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
– a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
– a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektìv kamerás felvételsorokat,
– a különböző kompozìciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat,
– a filmkészìtés elő– és utómunkálatait,
– kész munkák webes megjelenìtésének lehetőségeit, szabályait,
– a fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályait,
– a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
– bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
– a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
– a fotózás során elsajátìtott képszerkesztési, képkivágási, nagyìtási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
– storyboard–ot, forgatási vázlatot készìteni, egyszerű forgatókönyvet ìrni, hanganyaggal ellátott filmet készìteni,
– a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
– a fotó–és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat alkalmazni,
– együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel,
– az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállìtás, honlap),
– a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A fényképezés és a mozgófilm–készìtés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
– A fotó–, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
– A fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályainak bemutatása.
– Különböző megvilágìtási módszerek kombinációjának megismertetése.
– A fotózás során elsajátìtott képszerkesztési, képkivágási, nagyìtási és egyéb lehetőségek tudatos felhasználtatása.
– A kameramozgások, képkivágások, trükkök alkalmazási lehetőségeinek elsajátìttatása a mondanivalónak megfelelően.
– A professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
– Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbáltatása és alkalmaztatása.
– Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósìtatása.
– A munka–, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.
– Az egész éves tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktìv részvétel igényének kialakìtása.
– Felkészìtés az elkészült alkotások kiállìtásra kész összeállìtására és önálló bemutatására.

Tananyag

Álló– és mozgóképi ismeretek

- Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet
- Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó–és filmművészetben
- Különböző megvilágìtási módszerek kombinációja
- A fényérték fogalma
- A mélységélesség fogalma
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok.

Fotótörténet (esszé) fényképezése

- Előzetes tervezés
- Megrendezett vagy spontán jelenetek fényképezése adott fénynél
- Felvételek készìtése eltérő nézőpontokból, különböző látószögű objektìvekkel
- Történet 5–6 jellegzetes képre való redukálása
- Összeállìtás

Videóklip forgatása

- A zenei anyag kiválasztása
- Forgatási ötletek, gegek összegyűjtése

- A forgatókönyv elkészìtése
- Felvételezés többszörös forgatással
- A klip végleges elkészìtése vágással. A zenei ritmus előnyei
- Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállìtás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
– a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
– a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektìv kamerás felvételsorokat,
– a különböző kompozìciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
– a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat,
– a filmkészìtés elő– és utómunkálatait,
– a fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályait,
– a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
– bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
– a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
– a fotózás során elsajátìtott képszerkesztési, képkivágási, nagyìtási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
– storyboard–ot, forgatási vázlatot készìteni, egyszerű forgatókönyvet ìrni, hanganyaggal ellátott filmet készìteni,
– a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
– a fotó–és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat alkalmazni,
– együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel,
– az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállìtás, honlap),
– a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

Követelmény a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

– a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
– a legújabb hazai és nemzetközi fotó– és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
– a kamera működését,
– a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit,
– a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát,
– a filmkészìtés elő– és utómunkálatait,
– a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektìv kamerás felvételsorokat,
– a különböző kompozìciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat,
– a fotó– és filmkészìtés etikai és jogi szabályait, a munkavédelmi tudnivalók.

A tanuló legyen képes:

– saját maga és mások által készìtett fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
– megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
– bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
– spontán helyzeteket kreatìv módon megörökìteni,
– konkrét eseményt előzetes szempontok alapján megörökìteni,
– a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
– a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatìv módszereket munkáiba beépìteni,
– a fotózás során elsajátìtott képszerkesztési, képkivágási, nagyìtási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
– storyboard–ot, forgatási vázlatot készìteni, egyszerű forgatókönyvet ìrni, hanganyaggal ellátott filmet készìteni,
– a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
– a fotó– és filmkészìtéshez kapcsolódó számìtógépes programokat alkalmazni, igényes módon webes felületen bemutatkozni (honlap),
– együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
– az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállìtás, album),
– a munka–, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

- Fotó és film műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- fotó vagy film készìtése 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló fotó és filmművészeti ismereteit. Az elkészìtett mű megoldása mutassa be a tanuló fotó és filmtechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

1. A fotó és film műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész fotósorozat vagy filmalkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányìtással – képi vagy szöveges koncepció alapján, a tanult technikai ismeretek segìtségével megvalósìtott alkotás, amely témája alapján lehet: portrésorozat, reklám/divatfotó sorozat, riport/autonóm riport megrendezett fénykép kìsérleti fotó/film kollázs, montázs, frottázs, kemogram lehetőségeit kihasználó képsorozat, ritmusképzés álló– és mozgóképi eszközökkel, rövidfilm.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészìteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tìz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszìnén, ideje alatt önállóan készìtett fotósorozat vagy filmalkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat, tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészìtett alkotás, amely lehet: portréfotó sorozat, – reklámfotó sorozat, riport/autonóm riport, megrendezett fénykép, mozgást kifejező mikrotörténet, fotó– vagy filmtechnika alkalmazásával készìtett montázs.

2. A fotó és film műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

– az álló– és mozgókép létrehozásának anyagai, eszközei és műfajai,
– a fotózás és a filmezés technikái,
– a fényképezés és filmkészìtés története,
– a fotó– és filmművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
– – a magyar fotó– és filmművészet jeles képviselői,
– egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

– lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete,
– a képkivágások és a képalakìtó lehetőségek alkalmazása,
– kompozìciós rendszerek ismerete és alkalmazása,
– a koncepció eredetisége, átgondoltsága,
– a megvalósìtás minősége,
– a tanult ismeretek kreatìv alkalmazása.

A szóbeli vizsga értékelése

– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Munkaasztalok, székek
- Szárìtóberendezés
- Repró–állvány, fotóállvány
- Fotónagyìtó
- Fotólámpa, sötétkamra lámpa
- Fényképezőgép tartozékokkal (manuális módban használható, analóg)
- Videokamera
- Montázsasztal
- Erősìtő, keverő, mikrofon
- Fotólabor eszközök
- Zárható vegyszertároló szekrény (veszélyes anyagok alkalmazása esetén)
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
- Sötétìtő eszköz
- A továbbképző évfolyamokban ajánlott eszközök:
- db fejgenerátoros műtermi vaku (kiegészìtő felszerelések, vakufénymérő, fotóháttér...)
- Számìtógép, képszerkesztő és vágóprogramok 1564,

IV. RÉSZ

SZÍNMÛVÉSZETI–BÁBMÛVÉSZETI ÁG

AZ ALAPFOKÚ SZÍNMÛVÉSZETI–BÁBMÛVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú mûvészetoktatás keretében folyó színházi–bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklõdését, életkori sajátosságait, elõzetes színházi–dramatikus tapasztalatait – lehetõséget biztosít a színmûvészet–bábmûvészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, mûvészeti kifejezõ készségeik kialakítására és fejlesztésére, a mûvészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára. A képzés lehetõvé teszi mindkét területen

– A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
– Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történõ alkalmazására
– Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
– Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitûdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
– Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bõvítését
– Színházi (bábszínházi) elõadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színmûvészet területén különösen

– Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
– Az alapvetõ dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
– A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzõinek megismerését
– A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
– A színjátéknak mint mûvészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábmûvészet területén különösen

– Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
– Az alapvetõ bábszínpadi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
– A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzõinek megismerését
– A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
– Bábjátéknak mint mûvészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Színjáték tanszak
Fõtárgy: dráma és színjáték
Kötelezõen választható tantárgyak:
beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
Választható tantárgyak: a bábjáték és színjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv
Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az elsõ számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplõ számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges idõre utalnak. A tanszak kötelezõen elõírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más mûvészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet. Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összóraszámot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja. A dráma és színjáték tantárgy heti óraszáma a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1–1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola. A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam) Az elsõ számjegy az elõképzõ, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképzõ évfolyamainak számát jelentik.
A tanítási órák idõtartama: 45 perc

A SZÍNMÛVÉSZETI–BÁBMÛVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a színmûvészet területén
Bemeneti kompetenciák: iskolai elõképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
A színházi mûfajok felismerése
A szöveg– és elõadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, fõbb összetevõinek
megismerése, alkalmazása
Drámai szövegek értõ – színészi szempontokat figyelembe vevõ – olvasása
Különbözõ színészi technikák megismerése és alkalmazása
Színházi improvizáció
Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
Elõadásban (játékban) szerepek megformálása
A rendezõi instrukciók mentén végzett munka
Más mûvészeti ágak területérõl származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
Színházi elõadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák
Önállóság
Döntésképesség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlõdõképesség, önfejlesztés
Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtõ készség
Kezdeményezõkészség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció

Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás
Kiemelt kompetenciák a bábmûvészet területén
Bemeneti kompetenciák: iskolai elõképzettség nem szükséges
Szakmai kompetenciák
Bábszínházi alapfogalmak/szakkifejezések megismerése, alkalmazása
Az animáció útján történõ kifejezés sajátosságainak megismerése, alkalmazása
A fõbb báb– és színpadtechnikák elméletének és gyakorlatának megismerése
A bábjáték kultúrtörténeti szerepének, tradícióinak megismerése
A darab–, szerep– és elõadáselemzés szempontjainak megismerése, alkalmazása
A bábjátékos tevékenység összetevõinek, azok egymásra épülésének megismerése, alkalmazása
A rögzített elõadásmód és az improvizációs technika közti különbség felismerése, alkalmazási lehetõségeik megtapasztalása, a különbözõ játékstílusok felismerése
A társmûvészetekkel való kapcsolódás lehetõségeinek megtapasztalása
A bábszínház mûködési struktúrájának megismerése
A bábjáték alkotófázisaiban való részvétel
A partnerekkel való alkotó együttmûködés
A színpadi szituációnak megfelelõ improvizáció
A bábjáték komplexitásában rejlõ lehetõségek felismerése és alkalmazása
Egy–egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetõségeinek felismerése
Egy–egy téma bábtechnikai és színpadtechnikai lehetõségeinek felismerése, alkalmazása
Önálló feladatmegoldás esetén témaválasztásának és a technikai megoldásának indokolása, megvalósítása (tanári
segítséggel)
Tanári/rendezõi instrukciók fogadása
Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történõ eljátszása és reprodukálása
Különféle szerepek megformálása
Elõadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunka elvégzése
Személyes kompetenciák
Kézügyesség
Önállóság
Döntésképesség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlõdõképesség, önfejlesztés
Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtõ készség
Kezdeményezõkészség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség
Módszerkompetenciák
Új ötletek, megoldások kipróbálása
Gyakorlatias feladatértelmezés
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

A MÛVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A mûvészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Mûvészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Mûvészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú mûvészetoktatási intézmény utolsó továbbképzõ évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú mûvészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervezõ intézmény állítja össze oly módon, hogy
azokból mérhetõ és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak
Színjáték tanszak
A mûvészeti alapvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers

A mûvészeti záróvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az elõírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos mûvészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzõként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri. Ha a tanuló már rendelkezik a színmûvészeti és bábmûvészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett mûvészeti alapvizsga vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.
A mûvészeti alapvizsga és záróvizsga minõsítése
A tanuló teljesítményét a mûvészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minõsíteni.
Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészbõl áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a vizsga tantárgy végsõ osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntõ.
A mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végzõdik, a végsõ eredmény meghatározásában a fõtárgyból kapott osztályzat a döntõ.
Eredményes mûvészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi elõírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a mûvészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészbõl, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

SZÍNJÁTÉK TANSZAK
DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK
A dráma és színjáték fõtárgy elsõdleges célja, hogy a színházmûvészet – ezen belül is elsõsorban a színjáték – iránt érdeklõdõ tanulók számára lehetõséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történõ önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és elõadói képességeik fejlõdésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.
A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értõ befogadására, értelmezésére, illetve mûvészi együttmûködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Elõképzõ évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a csoportos játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az érzékszervek mûködésének jelentõségét
– az alapvetõ emberi, állati mozgássémákat
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a szerepjátékokban való részvétel élményét
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók
– érzékszerveinek mûködését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelõ– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttmûködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag
Bemelegítõ mozgásos játékok
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
– Egyszerû mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Egyszerû mímes játékok tanári narrációra
– Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelõ játékok
– Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Az idõ észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
– Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás (gyors és lassú) különbözõ térformákban
– Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok
– Hangok utánzása
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak–, nyelvgyakorlatok)
– Beszédre késztetõ játékok

Utánzó játékok
– Testtartás és mozgás utánzása

– Hétköznapi tevékenységek utánzása
– Állatok mozgásának utánzása

Memória– és koncentrációfejlesztõ játékok
– Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
– Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztõ játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
– Népi gyermekjátékok
– Énekes–táncos játékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egyszerû szerkezetû drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok
– Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
– Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások
– Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közremûködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az érzékszervek mûködésének funkcióját, jelentõségét
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikbõl legalább egyet)

Legyenek képesek
–adottságaiknak megfelelõen a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvetõ emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttmûködésre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a csoportos improvizációs játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az alapvetõ emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
– az alapvetõ ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
– egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók
– érzékszerveinek mûködését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelõ– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttmûködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– kifejezõkészségét
– helyzetfelismerési képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Fogójátékok
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelõ játékok
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Színkompozíciók összehasonlítása
– Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
– Az idõ észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás különbözõ térformákban
– Futások irányváltoztatással
– Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok
– Beszédre késztetõ játékok
– Beszédgimnasztikai gyakorlatok
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok
– Egyszerû mozgástükrözések
– Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemzõ gesztusainak utánzása
– Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória– és koncentrációfejlesztõ játékok
– Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
– Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztõ játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
– Népi gyermekjátékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egész csoportos és páros munkára épülõ drámajátékok
– Vetélkedõjátékok

Komplex drámafoglalkozások
– Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közremûködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a csoportos játék szabályait
– az alapvetõ emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
– a megismert ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikbõl legalább egyet)

– egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek
– adottságaiknak megfelelõen differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvetõ emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttmûködésre

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
– az egyszerû mozgáselemek összekapcsolását
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentõségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvetõ technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légzõ– és hangképzõ gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók
– együttmûködõ képességét
– képzelõerejét
– mozgásos improvizációs képességét
– térbeli tájékozódását
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelõ képességét
– problémamegoldó képességét
– ritmusérzékét
– légzõkapacitását
– hangképzését
– artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
– maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
– a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
– társaikkal való együttmûködésre
– gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
– a csoporton belüli aktív és kezdeményezõ munkára
– kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Összekapaszkodó, érintésére törekvõ, érintés elõl elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevõ gyakorlatok (pl. váll–, térdérintõs játékok, nehezített speciális helyzetû fogók)
– Lazító és feszítõ gyakorlatok
– Térformáló, térérzékelõ játékok: játékos formában különbözõ térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc–típusú népi játékok
– Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttmûködve

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tûzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
– Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások

– Indirekt légzõgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
– Hanggyakorlatok
– A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükrözõdése a hangban)
– A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
– Egymás hangjának felismerése, utánzása
– Hangkitalálás (a saját hangtól eltérõ hangzások játékos próbálgatása)
– Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
– Játékos hangerõ–gyakorlatok
– Artikulációs gyakorlatok
– A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
– A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételgetõ ejtésével
– Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
– Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
– Hangsúlygyakorlatok
– A szóhangsúly gyakorlása (az elsõ szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
– Az összetett szavak elõtagjának és a teljes személynév elsõ tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok
– Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
– A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok
– Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különbözõ tempóban)
– Térkitöltõ gyakorlatok
– Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
– Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással

Dramatikus játékok
– Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
– Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások
– Központi figura köré épülõ dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyûlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplõ, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentõségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvetõ technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légzõ– és hangképzõ gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek
– egyszerû képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
– egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
– a tanult mozgáselemek összekapcsolására
– az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
– a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentõségének felismerésére
– a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
– tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülõ kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait

– a tiszta, érthetõ beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a fõhõs, a szereplõk fogalmát
– a szereplõk ábrázolását segítõ egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelõ képességét
– együttmûködõ képességét
– verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
– fogalmazási és kifejezõ képességét
– dramatizáló képességét
– rögtönzési képességét
– elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat
– figyelmük tudatos összpontosítására
– a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
– önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
– a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
– önálló verbális megnyilvánulásra
– pontos és kifejezõ szerepjátékra
– önálló dramatizálásra

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
– Indítás és megállás különbözõ tempóban, helyzetben, magasságban történõ gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok
– Feszítés–lazítás fekve, állva, ülve
– Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– A különbözõ légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
– A célszerû beszédlégzés folyamatának ismertetése
– Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
– Zörej nélküli belégzést követõ kilégzés a laza testtónus megõrzése mellett
– Kapacitásnövelõ gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Játékos hangerõpróbálgatás
– Hangok próbálgatása az erõs érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
– Artikulációs gyakorlatok
– Az áll nyitó mozdulatát megerõsítõ gyakorlatok
– Nyelvmozgást ügyesítõ gyakorlatok
– Ritmus és tempógyakorlat
– Versek ütemezése kötött mozgással
– Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok
– Játékok számokkal
– Kérdés–felelet típusú játékok
– Mozgáskoncentrációs játékok
– Kapcsolatteremtõ és bizalomgyakorlatok
– Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal

– Vakvezetõ játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok
– Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
– Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
– Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzõmûvészeti alkotások reprodukcióival, a szereplõk jellegzetes vonásainak megadásával)
– Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban elõkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások
– Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
– Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mímes játék, az igazság pillanata, belsõ hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok
– Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, fõhõs, szereplõk, helyszín)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülõ kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthetõ beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a fõhõs, a szereplõk fogalmát
– a szereplõk ábrázolását segítõ egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek
– figyelmük tudatos összpontosítására
– társaik, önmaguk és a felnõtt világ érzékeny megfigyelésére
– a bizalom megélésére
– érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
– tiszta és kifejezõ verbális megnyilatkozásokra
– egy nagyobb lélegzetû vers vagy próza pontos, tiszta, érthetõ elmondására
– aktív szerepjátékra

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– az együttérzõ beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentõségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák mûködését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– a feszültség élményét és fogalmát
– az analógiás gondolkodás alapjait
– a karakter fogalmát
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók
– légzéskapacitását
– térhez igazodó beszédét
– artikulációs képességét
– empátiás képességét
– verbális és nonverbális kommunikációs képességét
– fantáziáját és kreativitását
– differenciált kifejezõképességét
– fogalmi gondolkodását
– kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat
– elfogadó együttmûködésre
– érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
– a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
– a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Versenyjátékok, különbözõ típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelõ intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
– Különbözõ tempójú, karakterû és funkciójú futástípusok
– Testrész–vezetéses futások, páros fogó, a vezetõt követõ futás
– Lazító gyakorlatok
– Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlat
– A be– és kilélegzett levegõ mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
– Hanggyakorlatok
– A térhez igazodó hangerõ gyakorlása
– Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelõ tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezetõ)
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörõ mondókák
– A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
– Ritmus és tempógyakorlat
– Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
– Hangsúly– és hanglejtésgyakorlat
– A kérdezés hangsúlya kérdõszóval és anélkül
– A kérdezés hanglejtése kérdõszóval és anélkül

Kapcsolatteremtõ és kommunikációs játékok
– Az arc, tekintet, gesztusok kifejezõképességét fejlesztõ játékok, gyakorlatok
– Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
– Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok
– Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
– Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
– Belsõ képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok
– Szituációs játékok vázlat megadásával
– Különbözõ karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
– Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
– Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok
– Tükörjátékok
– Távolságtartó játékok
– Szoborjátékok

Ön– és társismereti játékok
– Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
– Egyszerû visszajelzésekre építõ játékok

Komplex drámafoglalkozások
– Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértõ köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az együttérzõ beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentõségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák mûködését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– az analógiás gondolkodás alapjait
– egyes karakterjellemzõket
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
– a belsõ feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben

Legyenek képesek
– a szavak nélküli közlések különbözõ élethelyzetekben való felismerésére
– a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
– aktív részvételre különbözõ élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
– feszültségteremtõ drámai jelenetek létrehozására
– beszédüket a térhez igazítani
– pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történõ elvégzésére

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– az elemzõ gondolkodás lényegét, használatát
– különbözõ hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözõségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– az idõmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók
– légzéskapacitását
– kifejezõ beszédét
– testkontrollját
– elemzõ gondolkodási képességét
– szóbeli és nem szóbeli kifejezõképességét
– fogalmazási képességét
– helyzetfelismerési képességét
– problémamegoldó képességét
– együttmûködési képességét
– megfigyelési képességét
– analógiás gondolkodását
– elõadói képességét
– improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
– önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
– kritikus és önkritikus gondolkodásra
– különbözõ élethelyzetek és morális problémák erõszakmentes kezelésére
– beszédük és mozdulataik koordinált és kifejezõ használatára
– a különbözõ közlésformák differenciált alkalmazására
– egy–egy életkoruknak megfelelõ rövid vers vagy prózai mû részletének bemutatására
– a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
– életkoruknak megfelelõ rangos színházi elõadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag
Mozgásgyakorlatok

– Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéses futások
– Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
– Lazítógyakorlat
– Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Hangkitalálás
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörõk, versek pontos, pergõ kiejtéssel
– Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az idõtartamra)
– Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
– Ritmus– és tempógyakorlat
– Idõmértékes versek ritmizálása
– Hangsúlygyakorlat
– A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok
– Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok
– Rögtönzések életkori témákra
– Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
– Rögtönzések közmondásokra
– Rögtönzések megadott konfliktusra
– Rögtönzések megadott témára
– Rövid monológok különbözõ élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok
– A színpadi létezés alapszabályai
– Rövid vers vagy prózai mû részletének önálló elõadása
– Rögzített kiscsoportos improvizációk nézõk elõtt
– A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények
A tanulók ismerjék
– különbözõ hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözõségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az idõmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek
– mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
– véleményalkotásra a látott színmûvek, filmek és improvizációk elemzõ megbeszélésekor
– kifejezõ szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– különbözõ élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
– részvételre különbözõ élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– konfliktushelyzetek erõszakmentes megoldására
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a bizalom fontosságát
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtõ használatát
– a beszédszervek tudatos, célszerû és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvetõ munkaformáit

Fejlessze a tanulók
– megismerõ, önmegismerõ képességét
– önfegyelmét, színpadi fegyelmét
– asszociációs képességét
– konstruktivitását
– elemzõ gondolkodási képességét
– kritikai és önkritikai képességét
– elõadói képességeit
– improvizációs képességét
– problémamegoldó képességét
– együttmûködési képességét
– analógiás gondolkodását
– elõadói képességét
– improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
– önálló döntéshozatalra
– hiteles és õszinte színpadi jelenlétre
– elõrevivõ, építõ gondolkodásra
– a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
– más csoportok munkájának beható megismerésére
– színházi és mozgásszínházi elõadások megtekintésére
– színházi elõadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Egyensúlygyakorlatok
– Vezetéses gyakorlatok
– Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– Nyelvtörõ mondókák légzésszabályozással
– Hanggyakorlat
– Erõs érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
– Artikulációs gyakorlat
– Szinkronizálás
– Ritmus– és tempógyakorlat
– Az idõmértékes versek gyakorlása tetszõleges ritmuskísérettel
– Hangsúly– és hanglejtésgyakorlat
– Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
– Az összetett mondatok hangsúly– és hanglejtés–variációi

Fantáziajátékok
– Irodalmi mûvek „új címe”
– Képzõmûvészeti alkotások „elõzménye”
– Kevéssé ismert irodalmi mûvek befejezése, folytatása
– Tárgyak nem rendeltetésszerû alkalmazása

Bizalomgyakorlatok
– Dõléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok
– Versek indulati tartalmaira épülõ improvizációk
– Versek által keltett hangulatokra épülõ improvizációk
– Mozgáselemekbõl építkezõ improvizációk
– Rögtönzés zenei effektek beépítésével
– Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
– Etûdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön– és társismereti játékok
– Vélemények közlését és fogadását lehetõvé tévõ szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)
Színjátékos gyakorlatok
– Rövid monológ önálló elõadása
– Rögzített páros improvizációk nézõk elõtt
– Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát
– a beszédszervek tudatos, célszerû és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvetõ munkaformáit

Legyenek képesek
– ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtõ alkalmazására
– egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
– a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
– bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történõ elvégzésére
– a munka eredményének bemutatására
– véleményalkotásra a látott színmûvek, filmek és improvizációk elemzõ megbeszélésekor
– kifejezõ szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– részvételre különbözõ élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– különbözõ színházi terek jellemzõit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetõségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különbözõ szerkezetû tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelõ mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók
– színházi fogékonyságát
– kritikai és önkritikai képességét
– más mûvészetek iránti fogékonyságát
– önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat
– az elõzõ évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
– kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
– konstruktív együttmûködésre

– drámai mûvek olvasására
– színházzal rokon mûvészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
– önálló, magabiztos megnyilvánulásra
– más, hasonló mûvészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
– õszinte, építõ szándékú kritikai megnyilvánulásokra
– nyilvánosság elõtti fellépésre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Lassított mozgás(különbözõ helyzetekben)
– A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– Koncentrációs légzõgyakorlatok mozgás közben
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerõ–gyakorlatok
– Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
– Artikulációs gyakorlatok
– Pontos, laza pergõ artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
– Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmusgyakorlatok tempóváltással
– Hangsúly–, hanglejtésgyakorlatok
– Az alárendelõ mondatok hangsúly– és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek
– Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
– Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
– A „félre” technikája
– Monológ

Színjátékos gyakorlatok
– Különbözõ drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének elõkészítésében
– Különbözõ drámai konvenciók (pl. belsõ hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
– Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
– Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplõk érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára
– Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
– Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
Rövid elõadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a különbözõ színházi terek jellemzõit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetõségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különbözõ szerkezetû tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelõ mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait
– az elõzõ évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetõségét
– a fejlesztõ és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek
– alkotó és eredeti módon hasznosítani az elõzõ évek tapasztalatait
– munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
– a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének elõkészítésében

– a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
– részvételre egy adott mû színpadi feldolgozásának elõkészítésében
– a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
– az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelõ improvizációban, jelenetben vagy színházi elõadásban való közremûködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék
– saját teste lehetõségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
– a különbözõ verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– a különbözõ, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
– a kreatív dramatizálás alapvetõ eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetõségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének elõkészítésében
– azokat a dramatikus technikákat valamint a társmûvészetek alapvetõ kifejezõeszközeit, amelyek a körülöttük lévõ világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek
– figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
– társai, önmaga és a felnõtt világ érzékeny megfigyelésére
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
– a bizalom átélésére, az empátiás képesség mûködtetésére társas helyzetekben
– személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
– drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelõ kapcsolatteremtésre
– pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
– a dramatizálás alapvetõ eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
– saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének elõkészítésében
– társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közremûködésre, valamint a problémák életkorának megfelelõ szintû vizsgálatára és megfogalmazására

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 2–3 perc
színpadi produkció
– jelenet 3–5 perc
vagy
– elõadás 15 perc
A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részbõl tevõdik össze:
Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, idõpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fõs jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelõ, legalább tíz tételbõl álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat.
Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplõk, cselekmény, konfliktus).
A felkészülési idõ 5 perc.
Színpadi produkció
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mû, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fõs jelenet/csoportos elõadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közremûködve, illetve egyéni színpadi

feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeirõl, jártasságáról.

A vizsga értékelése
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– Együttmûködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
– Színpadi jelenlét
– Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmû szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmû kilépés a szerepbõl)
– Sûrítés képessége
– A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
– Színpadi produkció
– A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
– Együttmûködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erõssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Figyelem, koncentráció
– Színpadi jelenlét
– Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezõeszközök használata

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerûségeit, hatásmechanizmusát
– az intenzitás fogalmát
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– a koncentráció, az együttmûködés jelentõségét a színjátszásban
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy elõmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idõ múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelzõ alapvetõ színházi konvenciókat (etûdön belül)
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók
– koncentrációját
– kezdeményezõkészségét
– megfigyelõkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
– arányérzékét hatás, idõ, tempó, játékmód vonatkozásában
– együttmûködési készségét

Ösztönözze a tanulókat
– az együttmûködésre, a társak játékából való építkezésre
– közösségi alkotásra
– diákszínjátszó elõadások megtekintésére
– drámai mûvek olvasására
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra
– színházi elõadások megtekintésére felvételrõl

Tananyag
Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégzõ, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezetõ út megkezdését kívánjuk lehetõvé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetõségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévõ világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka elsõ szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a

játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítõ– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben
koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkezõ, kevés szereplõs, rögtönzésre épülõ etûdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezetõ út következõ fázisát.

Szabályjátékok
– Ismerkedõ játékok
– Csoportépítõ játékok
– Önismereti játékok
– Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
– Bizalomjátékok
– Agressziólevezetõ gyakorlatok
– Feloldó, felszabadító gyakorlatok
– Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek
– Egyéni szobrok
– Páros szobrok
– Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két– és háromszereplõs állóképek)
– Történetmesélés állóképekkel
– Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok
– Szinkronjátékok
– Hotelportás
– Ismételd a mozdulatot
– Lavina
– Stoppos játékok

Hangjátékok
– Történetmesélés hangokkal
– Atmoszférateremtés hangokkal
– Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk
– Csoportos (egyidejû, egyénre épülõ) improvizációk
– Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etûdök
– Etûdök szöveg nélkül
– Etûdök szöveghelyettesítõ eszközökkel
– Etûdök tárgyak használatával
– Etûdök megadott szövegre
– Etûdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
– Etûdök indítása, fordulatai, tetõpontja, lezárása
– A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
– Etûdök túlzó, elrajzolt, szélsõséges játékmódban
– Etûdsorozatok szerkesztési elvei
– Etûdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok
– Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különbözõ típusú, a korábbi évek anyagában szereplõ játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelõ intenzitással
– Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különbözõ típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
– A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetõségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
– Légzésszabályozás növekvõ szólamokkal
– Koncentrációs légzõgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor végrehajtása közben)
– Hanggyakorlatok
– A hangerõt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erõsítés és halkítás)
– A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
– Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
– Artikulációs gyakorlatok
– A pontos, pergõ artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
– Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Idõmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
– Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
– Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
– Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
– Hangsúlygyakorlatok
– Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerûségeit
– a koncentráció, az együttmûködés jelentõségét a színjátszásban
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy elõmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idõ múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelzõ alapvetõ színházi konvenciókat
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek
– a túlzó, szélsõséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
– gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
– saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
– alkalmazni az idõ múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelzõ alapvetõ színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
– csendben figyelni társaik játékát
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
– a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a típus fogalmát, jelentõségét a színház mûvészetében
– a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
– a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
– az egyes színészi kifejezõeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlõ kifejezõerõt
– a történetmesélés színházi lehetõségeit
– a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– az elõadásra készülés, a nézõ elé állás „játékszabályait”, morálját
– a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók
– képességét a koncentrált állapot megtartására

– a befelé figyelési képességét
– a helyes önértékelését, önkritikáját
– az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
– a vitakészségét, az érvelés kultúráját
– az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
– a nyitottságát, empátiáját
– a felelõsségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat
– az együttmûködésre, a társak játékából való építkezésre
– saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra, azok bemutatására
– diákszínjátszó elõadások, fesztiválok megtekintésére
– színházi elõadások megtekintésére
– a színházi portálok figyelemmel követésére
– a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag
A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sûríteni és kiemelni. Elõtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok
– Összetett, többirányú figyelmet követelõ koncentrációs gyakorlatok
– Ön– és társismereti játékok
– A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal
– A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
– Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzõik sûrítése
– Egyéni típusfigura–tanulmányok
– Hétköznapi típusfigurák különbözõ szituációkban
– Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése
– A színészi kifejezõeszközök elkülönített használatára rávezetõ gyakorlatok
– A gesztusok felerõsítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
– A váltás technikái
– Kórusgyakorlatok
– Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etûdök, improvizációk
– Csoportos improvizációk
– Etûdök típusfigurákkal
– Etûdök tipikus élethelyzetekkel
– Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
– Etûdök mûalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
– Etûdsor adott figurákra
– Jelenet építése

Drámaórák
– A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
– A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok
– Gyakorlattervezés: különbözõ típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fûzése, a színpadi elvárások figyelembevételével – Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelõ bemelegítõ mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok
– Légzõgyakorlatok
– Kapacitásnövelõ gyakorlatok legfeljebb100–110 szótag
– Légzõgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
– Légzõgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerõgyakorlatok
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok
– A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerõ és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
– Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
– Artikulációs gyakorlatok
– A suttogott és a halk beszéd célszerû artikulációja
– Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– A beszédtempótól, hangerõtõl és –színtõl független, pontos, kifejezõ artikuláció gyakorlása
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
– A hangsúlyos verselésû és az idõmértékes versek gyakorlása; egyszerû prózai szövegek ritmizálása
– Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
– Az érzelmek hangsúlyai
– A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
– az egyes színészi kifejezõeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
– a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– egy elõadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentõségét
– a történetmesélés színházi eszköztárát
– az elõadásra készülés, a nézõ elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek
– alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
– a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
– egyes színészi kifejezõeszközök együttes és elkülönített használatára
– személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
– a kontextust figyelembe véve rögtönözni
– instrukciókat az improvizációba építeni
– különbözõ munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
– ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
– jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetõségeit
– a kellékhasználat szabályszerûségeit, alapelveit
– a jelmez figurateremtõ jelentõségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– az élményfelidézés (pl. belsõ képek, emlékek, mozdulatok) lehetõségeit, technikáit
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belsõ hang, belsõ monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– az elmélyítés technikáit (figurák elõélete, jelenet elõzményei, feszítõ körülmények, cselekvések, döntések következményei)
– szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
– a drámai dialógus sajátosságait
– az egyszerû státusjátékokat

Fejlessze a tanulók
– képességeit az érzetek felidézése terén
– verbális kifejezõerejét
– érzékenységét
– toleranciáját
– konfliktuskezelõ képességét
– megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat
– önálló alkotásra egy elõadás elkészítésének során
– a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– különbözõ mûfajú színházi elõadások megtekintésére
– jelentõs színházi alkotások megtekintésére felvételrõl
– az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag
A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentõs lépés: a tanév elsõ szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlõdésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú mûvészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.
A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlõ kifejezõerõt, és képessé válhatnak
összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsõséges érzelmeket követelõ élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.
A típusfigurák egyénítése improvizációkban
Típusfigurák atipikus helyzetben
Egyéni jellemrajz–tanulmányok
Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
Jellem változását ábrázoló etûdsor
Etûdök a figura „hátterének” kidolgozására
A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
A drámai feszültség növelésének technikái
Egy drámai mû jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
Az élményfelidézés (pl. belsõ képek, emlékek, mozdulatok) lehetõségei, technikái
A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerûségei
A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belsõ hang, belsõ monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”)
„belülrõl kifelé”: az érzetektõl a kifejezésig
„kívülrõl befelé”: a cselekvéstõl az érzetekig, állapotig
A kellékhasználat szabályszerûségei, alapelvei
A kellékhasználat gyakorlatai
Etûdök kellékekkel
A jelmez figurateremtõ jelentõsége
Színjáték jelmezben
Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
A drámai dialógus természete
Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különbözõ stratégiáira
Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház
Egyszerûbb státuszjátékok

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a kellékhasználatra épülõ rögtönzések gyakorlatát
– a jelmez figurateremtõ jelentõségét
– az élményfelidézés (pl. belsõ képek, emlékek, mozdulatok) lehetõségeit, technikáit

– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belsõ hang, belsõ monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– a drámai feszültség növelésének technikáit
– egy–egy jelenet lélektani hátterének jelentõségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek
– egyszerûbb státusjátékokat játszani
– a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
– önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sûrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
– kelléket használva improvizálni
– jelmezben improvizálni
– hitelességre törekedve játszani
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
– emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
– típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a stilizáció eljárásait
– szimbolikus ábrázolás eljárásait
– a szerepépítést elõsegítõ egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belsõ monológ, szereplõk elõ– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
– a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
– a cselekvõ elemzés alapjait
– egy elõadás stiláris egységének jelentõségét, a stiláris elmozdulásban rejlõ kifejezõerõt
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– egy elõadás hatásdramaturgiájának alapvetõ tényezõit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
– a státuszok jelentõségét
– a különbözõ státuszjeleket

Fejlessze a tanulók
– közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
– szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
– szerepformálási képességeit
– a jeleneteken átívelõ folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat
– rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi elõadások megtekintésére)
– a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– színházi irodalom és szaksajtó olvasására
– az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség elõtt történõ bemutatására
– legalább egy – a tanultak elsajátítását segítõ – színvonalas (élõ) színházi elõadás megtekintésére

Tananyag
A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképzõ legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetõséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stlilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a mûvészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben. A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetû, hosszabb idõt igénybe vevõ improvizációkkal.
A tanév során készülõ jelenetek, ezekbõl szerkesztett játék vagy elõadás egyfajta szintézisre ad lehetõséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvetõ fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.
Szabályjátékok
Ön– és társismereti játékok (”helyem a csoportban”)

Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylõ bizalomgyakorlatok
Fantáziát fejlesztõ feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”–játékok, státuszok váltogatása
Etûdök különbözõ stílusokban – stílusgyakorlatok
A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a fõszerep
Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
A vokális kifejezõ eszközök színpadi használata
Etûdök zenei motívumok alapján
A különbözõ auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zörej)
A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltõ alapanyag)
A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– a cselekvõ elemzés alapjait
– egy elõadás stiláris egységének jelentõségét, a stiláris elmozdulásban rejlõ kifejezõerõt
– a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentõségét, hatását
– a szerepépítést elõsegítõ egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belsõ monológ, szereplõk elõ– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a státusz jelentõségét
– a különbözõ státuszjeleket
– egy elõadás hatásdramaturgiájának alapvetõ tényezõit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
– a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetõségeit

Legyenek képesek
– a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
– a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezéstõl az expresszív játékmódig tartó skálán különbözõ megnyilvánulásokra
– több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
– különbözõ státuszú figurák megformálására
– jeleneten belül státuszt módosítani
– jellemfejlõdés alapszintû bemutatására
– társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
– az improvizáció stiláris egységének megõrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
– ötleteiket az éppen készülõ jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképzõ évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék
– a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
– a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi mûfajokat
– egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentõségét és hatását
– a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
– a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvetõ iskoláit
– a színészi alkotómunka fázisait, fõbb összetevõit

Legyenek képesek
– koncentráltan, társaira figyelve, velük együttmûködve részt venni tréningeken, próbamunkában, elõadásokon
– a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
– színházi improvizációra
– az improvizációk elemzésére, értékelésére
– egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
– karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
– alkattól, képességektõl függõen különféle szerepek megformálására
– rendezõi instrukciók mentén végzett munkára
– drámai szövegek értõ, színházi megközelítésû olvasására

A mûvészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll
A vizsga tantárgya és idõtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 3–5 perc
színpadi produkció
– jelenet 5–7 perc
vagy
– elõadás 15–30 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részbõl tevõdik össze:
Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, idõpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfõs jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelõ – legalább tíz kétfõs improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendõ feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etûd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idõ 5 perc.
Színpadi produkció
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mû, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fõs jelenet/csoportos elõadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közremûködnie.

A vizsga értékelése
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– A színpadi megjelenítés alapvetõ szabályainak alkalmazása (érthetõség, láthatóság)
– Együttmûködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
– Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)
– Figyelem, koncentráció
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
– A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sûrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
– Atmoszférateremtés
– Színjátszói kifejezõeszközök, intenzitás
– Fantázia, ötletesség, humor
– Színpadi produkció (elõadás, jelenet)
– Koncentráció, figyelem
– Együttmûködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erõs impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása,
tartása)
– Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezõeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– A játék intenzitása
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
– Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedõ színjátékos kifejezõeszközök)

– Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
– Feszültségteremtés
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezõeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelezõ (minimális) taneszközök
Színpad vagy dobogók
Egészalakos tükör
Ritmus– és dallamhangszerek
CD–lejátszó vagy magnó
Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó
Videokamera
Alapvetõ fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)
A gyakorlatokat, improvizációkat, etûdök vagy elõadások létrehozását segítõ CD–k, DVD–k
Tornaszõnyeg

BESZÉD ÉS VERS
A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelõ szinten – könnyen érthetõvé és élvezhetõvé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklõdést a tudatos beszédmûvelés, valamint a vers– és prózamondás mint önálló pódiumi mûfaj iránt.
A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különbözõ képességfejlesztõ gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintû, tudatos használatára, az irodalmi mûalkotások értõ befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erõsödjön befogadói és elõadói attitûdjük, váljanak képessé
a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a vers zenei–ritmikai jellemzõit

Fejlessze a tanulók
– hallási figyelmét
– megfigyelõképességét
– ritmusérzékét
– a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat
– képességeik megismerésére
– megfigyeléseik megfogalmazására
– versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
– csoportos versjátékokra

Tananyag
Lazítógyakorlat
– Lazítás–feszítés

Légzõgyakorlat
– A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
– Légzõgyakorlatok hangokkal
– Szabályozott légzés egyszerû szólamokkal, mondókákkal
– Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erõsen

Hanggyakorlatok
– Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat
– Egymás hangjának felismerése
– A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok
– Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörõ mondókákkal
– Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok
– Versek ütemezése tapssal, járással, ütõhangszerekkel
– Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat
– A szóhangsúly
– Szövegek memoriterként való rögzítése
– A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az egyszerû mozgásügyesítõ gyakorlatokat
– artikulációs és ritmusgyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat

Legyenek képesek
– figyelmüket a saját beszédükre irányítani
– a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
– csoportos ritmusjátékokra
– csoportban történõ vers–elõadásra

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a célszerû beszédlégzés folyamatát és egyszerû gyakorlatait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtõ erejét
– a vershelyzetek felismerésének lehetõségeit
– az egyszerûbb képek, hangulatok kibontásának lehetõségeit
– a mimika és a testbeszéd szerepének jelentõségét

Fejlessze a tanulók
– hangszínnel való bánásának képességét
– szabad asszociációs készségét
– hanggal történõ karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat
– a saját és mások beszédének megfigyelésére
– különbözõ hangulatú szövegekkel való munkára
– kifejezõeszközeik bõvítésére

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
– A célszerû beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerû gyakorlatai

Hanggyakorlatok
– Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
– Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín–játék)
– A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

– Ajak és áll gyakorlatok
– A magánhangzók gyakorlatai
– A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok
– Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
– Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerõváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok
– Az állítás (kijelentés) hangsúlya
– Ereszkedõ beszéddallam
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A név hangsúlyai
– A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
– Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
– Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történõ leírása
– A hangulatváltó–pontok tudatosítása
– Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
– Mozgás–improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
– Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a természetes és a szerep–beszédhang jellemzõit
– a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek
– légzésük egyszerû szabályozására
– különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
– egyszerûbb költõi képek felismerésére és kibontására
– a szövegek tartalmának kifejtésére
– a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a természetes beszédhang tulajdonságait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtõ erejét
– a saját középhang megtalálásának módjait
– a meseszövés alapvetéseit
– a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek elõadói különbségeit

Fejlessze a tanulók
– koncentrációs képességét
– artikulációs ügyességét és pontosságát
– a belsõ képek elõhívását
– a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat
– az otthoni gyakorlásra
– saját élményeik szabatos megfogalmazására
– mese és novella olvasására
– eredményeik bemutatására
– mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy elõadásainak meghallgatására

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Kapacitásnövelõ légzõgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül

– Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok
– A mellkasi rezonancia megerõsítése
– Mondókák mellhangon és fejhangon
– A közép hangsáv felismertetése
– Hangelõrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
– A zárhangok gyakorlatai, kettõzésük technikája
– A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok
– Ütemezés kitalált mozgássorral
– Idõmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni…)
– Ritmus a prózában
– A tagolás módozatai

Hangsúly–gyakorlatok
– A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdõszóval és anélkül
– Közbevetések
– A mesélõ és a beszélõ elkülönítése
– Értelmi és érzelmi hangsúlyok
– Felkiáltások, óhajtások, jelzõ és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák
– Közös mese–költés (pl. egyszerû láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
– Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
– Saját élményû történetek és viccek mesélése
– Mesélési technikák felismerése
– Közös mesemondás, dramatizálással
– A szereplõk elkülönítése, megszólaltatása
– Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás
– Mesemondókkal való ismerkedés, elõadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
– Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid mûmesék)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
– a szereplõk elkülönítésének néhány variációját
– az alapvetõ testbeszéd–formákat

Legyenek képesek
– széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
– rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerû felépítésére, közönség elõtti önálló elõadására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a koncentráció szerepét a beszédben
– a vers–kommunikáció fogalmát
– a mûvek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetõségeit
– a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
– a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók
– ritmusérzékét
– kommunikációját

– a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
– képi fantáziáját
– elõadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók
– eleven hanghasználatát
– produktív fantáziáinak elõhívását
– önálló szövegválasztását
– „házi" vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
– önálló véleménynyilvánítását

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Szöveges gyakorlatok mozgás közben
– A lopott (pót) levegõvétel technikája

Hanggyakorlatok
– A mellkasi rezonancia megerõsítése
– Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
– A j–l–r hangok gyakorlatai
– Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– „Szinkron–játék" (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok
– Idõmértékes versek ritmizálása
– Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok
– A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:
– Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
– Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
– Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
– Ismerkedés a balladákkal – sûrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Választott nép– vagy vígballada
– Kisprózák (mûmesék, novellák)
– Vidám, rövid idõmértékes versek

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a légzés szövegtagoló szerepét
– beszédhibáik korrekciós lehetõségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
– a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
– a pódiumi kiállás, megszólalás alapvetõ ismérveit

Legyenek képesek
– légzésük tudatos irányítására
– oldott, természetes középhangjuk használatára
– saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
– különbözõ ritmusú lírai mûvek érzékletes megszólaltatására
– felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a hallás és beszédállapot kapcsolatát
– a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetõségeit

– az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
– a verselemzés elõadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók
– hallásfigyelmét, hallási megkülönböztetõ képességét
– képzelõerejét
– érzelmi intelligenciáját
– empatikus és mûértelmezõ képességeit

Ösztönözze a tanulókat
– a gesztusok és a mimika természetes használatára
– a versek saját élményû megfogalmazásának közelítésére
– önálló választású szövegek megformálására
– csoportos versmûsorokban való részvételre

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Fizikai terheléssel
– Koncentrációs légzõgyakorlatok
– Nyelvtörõk légzésszabályozással

Hanggyakorlatok
– A térhez igazodó középhang gyakorlatai
– Indulati fokozás–csillapítás egyszerû szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörõk a sziszegõ és a susogó hangok gyakorlására
– A gyakran elõforduló beszédhibák egyszerû korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok
– Idõmértékes versek tetszõleges és kötött ritmuskísérettel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
– Mondatok hangsúly–variációi
– Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:
– Tartalom és forma; gondolati ívek
– Személyes közelítés a szöveghez
– A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
– A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
– Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
– Erõ, dinamika, gondolat a szövegben
– Elbeszélõ költemények – (narrátor, több szereplõ…)
– Rövid, ismeretlen szövegek elsõ olvasatú, értelmezett, kifejezõ felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Az irodalomórai kötelezõk elõadói feldolgozása
– Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a szövegelemzés elõadói szempontú alapfolyamatát
– a mûvészi elõadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
– a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek
– alkalmazkodni a térhez
– megfelelõ hangerõvel, tartósan, érthetõen szöveget mondani
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a beszédtechnikai váltások szerepét
– a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, elõadói követelményeit

Fejlessze a tanulók
– figyelemmegosztó képességét
– esztétikai érzékenységét
– képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat
– hangi adottságaik eleven használatára
– önismeretük pontosítására
– saját közlésvágyuknak megfelelõ szövegek kiválasztására, tolmácsolására
– csoportos és egyéni elõadói munkára
– ünnepi mûsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
– az irodalmi elõadó–mûvészet fórumainak megismerésére

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Koncentrációs légzõgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerõgyakorlatok: a középhangerõ, az erõs és az intim hangvétel
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
– Pontos, pergõ tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok
– Idõmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
– Összetett mondatok hanglejtése
– A „lebegõ” szólamvég

Szöveggel való munka
– Gondolati és leíró versek színei
– Hangszín–váltások, hangerõ, tempó, ritmus
– Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
– Instrukció–adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás miként)
– Saját élmény keresés a versekben
– Ismeretlen szövegek elsõ olvasatú, értelmezett, kifejezõ felolvasása
– Ünnepi mûsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyûjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Az iskolai kötelezõkön túli önálló választások
– Mûballadák

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az írásjelek megszólaltatásának lehetõségeit
– a kifejezõ beszéd lehetõségeit és hatáselemeit
– saját elõadói lehetõségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek
– figyelmük megosztására
– érzelmeik kondicionálására
– fantáziájuk és elõadókészségük felszabadítására
– ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására

– önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék
– a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
– a fejlesztõ és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– a szövegválasztás alapvetõ kritériumait
– a lírai és az epikus mûvek elõadásmódja közötti különbségeket
– a testbeszéd jeleit
– a pódiumi szereplés alapvetõ követelményeit
– saját elõadói lehetõségeiket és korlátaikat
– a szövegelemzés elõadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek
– a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelõ beszédállapot elérése érdekében
– hallás alapján fölismerni a követendõ és az elvetendõ beszédpéldát
– a fejlesztõ és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
– a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
– a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
– mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történõ elõadására
– önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
– a kommunikációs csatornák eleven használatára

A mûvészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Beszéd és vers
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás 5 perc
A vizsga tartalma
A beszéd és vers mûvészeti alapvizsga két részbõl tevõdik össze:
Beszédgyakorlat–sor bemutatása
Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különbözõ feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)
Vers– és prózamondás
A közösen feldolgozott mûvekbõl (kötelezõ memoriterek) a tanuló által választott két különbözõ hangulatú vers vagy próza elõadása
A tanuló a kötelezõ memoriterekbõl választott tíz mûvel készül (vers, monológ, prózai mû részlet vegyesen, lehetõleg különbözõ hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott mûveket kell elõadnia.

A vizsga értékelése
Beszédtechnikai ismeretek:
– a gyakorlatok ismeretének szintje,
– a megvalósítás pontossága,
– oldott artikuláció és középhang,
– tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek elõadása:
– kifejezõ megszólaltatás,
– elõadásmód,
– kiállás,
– jelenlét,
– közvetítõ erõ,
– elõadói készségek

Továbbképzõ évfolyamok
7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a hangszín jelentésformáló szerepét
– az önálló szövegelemzés ismérveit
– a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók
– ritmus– és tempóérzékét
– képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására

Ösztönözze a tanulókat
– a rendszeres gyakorlásra
– beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
– új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Bemelegítõ gyakorlatok

Hanggyakorlatok
– Hangerõszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
– A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok
– Versek, népdalok vakszövegként való használata
– Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka
– Fokozás, építkezés, poentírozás
– Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
– Idegen szavak a szövegben – megoldások
– Kor– és karakteridézés
– Ismeretlen szövegek elsõ olvasatú, értelmezett, kifejezõ felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Iskolai kötelezõk melletti szabad választások
– Klasszikusokból szabadon választva
– Kortárs versekbõl való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
– „Ismeretterjesztõ elõadás” szerkesztése – zenével

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejezõ erejét
– az önálló szövegelemezés ismérveit

Legyenek képesek
– beszédtechnikai ismereteik elõadói helyzetben való tudatos alkalmazására
– klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
– ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat
– a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival

– a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók
– hangadási bátorságát és erejét
– elõadói önbizalmát, kifejezõ eszközeit

Ösztönözze a tanulókat
– beszédük rendszeres gondozására
– önkifejezõ szövegek gyûjtésére, elõadására
– versmûsorok látogatására

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok
– Szinten–tartó (bemelegítõ) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
– A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok
– Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka
– A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
– Tragikum a közlésben
– Szerelmes versek
– Realista és groteszk szövegek (novellák)
– Nonszensz versek
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
– Ismeretlen szövegek elsõ olvasatú, értelmezett, kifejezõ felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Iskolai kötelezõk melletti szabad választások
– Kortárs versekbõl való választás
– Kisprózák –egypercesek, prózaversek
– Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
– „Ilyenek vagyunk” „önismereti elõadás” szerkesztése – zenével
Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a bemelegítõ hang–gyakorlatokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejezõ
– erejét
– a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos mûveit

Legyenek képesek
– halkan és suttogva is szöveget mondani
– önállóan, személyiségükhöz illõ verset/szöveget választani
– csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
– az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
– a kifejezõ elõadás kritériumait

– a különbözõ pódiumi mûfajokat

Fejlessze a tanulók
– „beszéd–elemzõ” hallását
– érzelmi rugalmasságát
– elõadó–technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat
– a változatos hanghasználatra
– a kifejezõ–eszköztár tudatos használatára
– önálló repertoár–építésre
– csoportos pódiumi elõadások létrehozására

Tananyag
Légzõgyakorlatok
– Gyakorlatok suttogott beszéddel
– Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
– Váltások a beszédben (hangerõ, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok
– Beszédmozgás ügyesítõ gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok
– Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat
– A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka
– A kifejezõ elõadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
– A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
– Ismeretlen szövegek elsõ olvasatú, értelmezett, kifejezõ felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Kortárs versekbõl való önálló választás
– Monológok, versmonológok, szerepversek
– Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
– Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetû irodalmi mûvek csoportos megszólaltatása
– Vers–színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az artikulációs mozgás–ügyesítés gyakorlatait
– a pódiumi mûfajokat
– a különbözõ hangulatú versek, szövegek elõadásának technikai ismérveit

Legyenek képesek
– egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
– saját repertoár–építésre
– önállóan, személyiségükhöz illõ vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– csoportos munkában pódiumi elõadások létrehozására

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat

– a beszéd–bemelegítõ gyakorlatok jelentõségével
– az önálló versformálás felelõsségével
– a pódiummûvészet kiemelkedõ alakjaival
– a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók
– önállóságát
– értelmi és érzelmi intelligenciáját
– kommunikációs készségeit
– értõ befogadói attitûdjét

Ösztönözze a tanulókat
– önképzésre
– a szakirodalom tanulmányozására
– a verskultúra ápolására elõadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
– a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag
Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása
Összetett beszéd–bemelegítõ gyakorlatok
Rövid elméleti áttekintés a pódiummûvészet történetérõl
Vershallgatás – a pódiummûvészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejezõ elõadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek elsõ olvasatú, értelmezett, kifejezõ felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekbõl való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a szinten–tartó és a továbbfejlesztõ beszédtechnikai gyakorlatokat
– a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
– a szerkesztés alapvetõ technikáit
– a pódiummûvészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedõ elõadóit

Legyenek képesek
– önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) elõtt
– önálló szövegválasztásra és annak megformálására
– rövidebb lélegzetû önálló mûsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképzõ évfolyamainak elvégzése után
A tanulók ismerjék
– az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
– a beszéd dallamának változatait és kifejezõ erejét
– a beszéd váltásait (erõ, magasság, hangszín, tempó)
– a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetõségeit
– a különbözõ hangulatú szövegek elõadási technikáit
– a pódiummûvészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
– a pódiumi mûfajokat

Legyenek képesek
– dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
– önállóan, személyiségükhöz illõ vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– ismeretlen szövegek kifejezõ megszólaltatására
– saját repertoár–építésre
– a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A mûvészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A mûvészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és idõtartama
Beszéd és vers
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás: elõadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma
Beszédgyakorlat–sor bemutatása
A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítõ gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztõ feladatok, szöveg ritmizálása)
Vers– és prózamondás
Repertoárból való vizsga:
A tanuló repertoárjából választott három különbözõ hangulatú vers vagy próza elõadása. A tanuló szabadon választott tíz mûvel készül (vers, monológ, prózai mû részlet vegyesen, lehetõleg különbözõ hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott mûveket kell elõadnia.
Ismeretlen szöveg értõ megszólaltatása:
A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történõ választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése
– Beszédtechnikai ismeretek
– A tudás technikai szintje
– A megvalósítás pontossága
– Természetes, oldott artikuláció és középhang
– Választott szövegek elõadása
– Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
– Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az elõadás építkezése)
– Elõadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítõ erõ, elõadói készségek)
– Elméleti felkészültség
– Helyes nyelvhasználat
– Ismeretlen szöveg elõadása:
– A felolvasás gördülékenysége
– A szöveg értõ megszólaltatása
– A szöveg alaphangulatának közvetítése
– Helyes nyelvhasználat

Rendelkezésre álló taneszközök
Alapvetõ fénytechnika
CD–lejátszó
Tévé, videó– és DVD–lejátszó
CD–k, DVD–k , videofelvételek
Hang–, zörej–, és zajkeltõ eszközök

TARTALOMJEGYZÉK

Az iskola adatai	2.o.
Öndefiníció	2.o.
Nevelési Program	4.o.
Képzés rendje	18.o.
Helyi Tanterv – felmenő rendszerű	17.o.
Új Helyi Tanterv(3/2011.(I.26) NEFMI rendelet hatályba lépése)	29.o.
I.Zeneművészeti Ág	33.o.
1.Fafúvós tanszak	38.o.
- Furulya	38..o.
- Fuvola	58.o.
- Fagott	82.o.
- Klarinét	100.o.
2.Rézfúvós tanszak	120.o.
- Trombita	120.o.
- Kürt	137.o.
- Harsona-Tenorkürt-Baritonkürt	154.o.
- Tuba	178.o.
3.Ütő	190.o.
4.Gitár	192.o.
5.Billentyűs tanszak	207.o.
- Zongora	207.o.
6.Vokális tanszak	229.o.
- Magánének	229.o.
7.Zeneismereti tanszak	238.o.
- Szolfézs	238.o.
- Zeneelmélet	280.o.
8.Kamarazene tanszak	286.o.
- Kamarazene	286.o.
9.Népzene: vonós és tekerős tanszak	292.o.
- Népi hegedű	296.o.
10.Fúvós tanszak	310.o.
- Népi furulya	310.o.
II.Táncművészeti Ág	323.o.
1.Balett tanszak	323.o.
- Kreatív gyermektánc	
2.Néptánc tanszak	348.o.
3.Társastánc tanszak	368.o.
4.Modern tanszak	381.o.
5.Kortárstánc tanszak	428.o.
III.Képző- és Iparművészeti Ág	428.o.
1.Vizuális alapozó gyakorlatok	431.o.
2.Grafika és festészet alapjai	450.o.
3.Grafika és festészet tanszak	455.o.
- Grafika és festészet műhelygyakorlat	
4.Fém- és zománcműves tanszak	464.o.
- Fém- és zománcműves műhelygyakorlat	
5.Környezet- és kézműves kultúra tanszak	483.o.
- Környezet- és kézműves műhelygyakorlat	
6.Szobrászat és kerámia tanszak	499.o.
- Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat	
7.Fotó- és film tanszak	510.o.
- Fotó- és film műhelygyakorlat	
IV.Színművészeti és Bábművészeti Ág	520.o.
Színjáték tanszak	520.o.
- Dráma- és színjáték	524.o.
Zárórendelkezések	562.o.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1.Nyilvánosságra hozás

A Pedagógiai program az iskola székhelyén és működő telephelyein az irodában ki van függesztve. A tanulók és a szülők szabadon megtekinthetik.

Minden tanév elején a Pedagógiai Programból kivonatot készítünk, amelyet az újonnan beiratkozók megkapnak.

2. Érvényesség

A Pedagógiai Program érvényességi ideje 2020. szeptember 1-től 2025. augusztus 31-ig.
A Pedagógiai Program felülvizsgálatára – amennyiben arról jogszabály másként nem rendelkezik – 3 évente kerül sor.
A Pedagógiai Program módosításának indoka pl.: a körülmények (személyi, tárgyi feltételek) megváltozása, az AO módosítása, törvényi változás lehet.
A Pedagógiai Program módosításának szükségességéről nevelőtestület határoz.
A Pedagógiai Programot a kollégák bevonásával az igazgató készíti el, a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó hagyja jóvá.
A Pedagógiai Programban foglaltak betartása az intézményben pedagógus munkakörben alkalmazottaknak kötelező.

3.Legitimációs záradék

A helyi tantervet készítette az intézmény vezetője, és a pedagógusok.
:
2020. augusztus 28-án. A Pedagógiai program érvényes: a 2020/2021-as tanévtől
Felülvizsgálatára - amennyiben arról jogszabály másként nem rendelkezik - háromévente kerül sor.
Felülvizsgálatát, módosítását kérheti: a fenntartó illetve a tantestület.
A Pedagógiai Programban foglaltak betartása az intézményben pedagógus munkakörben alkalmazottaknak kötelező.

A Pedagógiai programot megismerte és véleményezte a szülői szervezet.
Elfogadásra javasolta.

Kiskunfélegyháza, 2020. augusztus 28.

.....
szülői szervezet nevében

A KISKUN Alapfokú Művészeti Iskola tantestülete a Pedagógiai Programot változtatás nélkül elfogadta.

Kiskunfélegyháza, 2020. augusztus 28.

KISKUN ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA * KISKUNFÉLEGYHÁZA *

.....
JankovsziZoltán
igazgató

Jóváhagyta a fenntartó képviseletében:

Kiskunfélegyháza, 2020. augusztus 28.

Kiskun Művész Nonprofit Kft
6100 Kiskunfélegyháza
Bajza u. 54.
Adószám: 21806739-2-03
Bankszlsz.: 10201006-50214067-00000000

.....
Jankovszki Dóra
ügyvezető